HEINRICH MANN
Ţara huzurului

Un roman din lumea bună

Dascălul din Gumplach

În IARNA LUI 1893 ANDREAS LUCRĂ. ERA vrednic ca un student sărman ce nu se poate bizui în vecii vecilor pe subvenţia de acasă. Când se împrimăvără, însă, se vădi în el o schimbare. În cursul vacanţei de Paşti, pe care, neavând bani de drum, o petrecu la Berlin, se gândi mereu la prieteni, la plimbările în susul Rinului, la barca în care întotdeauna era o îmbelşugată provizie din tulburelul pişcător al tatălui…

Dorul de acasă îl îndemnă la tot felul de reflecţii. îşi aminti de mărimea familiei şi de puţinătatea recoltei din anul ce trecuse. Da, cu via ce nu mai rodea cum trebuie decât o dată la şapte ani, îşi putea socoti încheiate socotelile. Studiul era arvuna viitoarei moşteniri. Dar, lucru de mirare, Andreas nu trase de aici concluzia că trebuia cu atât mai repede să se pregătească pentru examen, oi că strădaniile sunt prea puţin promiţătoare. Ca profesor suplinitor lipsit de mijloace, tot ce putea face era să se înapoieze la Gumplach şi să aştepte o eventuală angajare la gimnaziu. Dar era ăsta un viitor pentru el, Andreas Zumsee, al cărui talent îl îndreptăţea, după părerea generală, la mari nădejdi? La optsprezece ani scrisese poezii de care prietenii şi chiar el însuşi fuseseră cât se poate de mulţumiţi. Apoi, ziarul „Gumplacher Anzeiger” îi publicase o nuvelă care-i atrăsese preţuirea mecenatului din Gumplach. Adică a acelui domn bătrân care există în orice orăşel şi, pentru că se îndeletniceşte cu literatura, e socotit de concetăţeni drept un original

inofensiv.

În duminica Paştilor, Andreas se duse la Opera regală spre a vedea prima parte din „Faust”. Sus, la galerie, se ascunse îndărătul unui stâlp. Nu cunoştea pe nimeni la

Berlin, dar îi era ruşine de locul ieftin. Mândria îi cerea sacrificii. În pauză coborî la parter, nu pentru că treaba asta i-ar fi făcut plăcere, ci pentru că buna părere ce-o avea despre sine i-o cerea, iar pe culoar se amestecă îndată cu lumea subţire ce se foia de colo-colo.

La un moment dat, şirul plimbăreţilor se opri şi înconjură, zgâindu-se şi trăgând cu urechea, doi domini cu o alură impunătoare. Pe cel mai înalt, Andreas îl recunoscu numaidecât: era profesorul Schwenke, un academician care-şi câştigase o situaţie aparte din pricină că ocrotea tot ce era modern. Purta pe frunte o meşă de artist, mâinile şi le ţinea în buzunarele hainei de culoare deschisă şi-i era atât de frică să pară pedant încât, atunci când vorbea, îşi ţinea mereu pieptul scos în afară, plin de avânt. Interlocutorul era cu un cap mai scund, fără barbă, iar păru-i negru şi ţepos cădea peste un guler de o albeaţă îndoielnică. Avea un nas vulturesc, pielea feţei gălbuie, iar redingota-i prea lungă îi ajungea până peste genunchi. Andreas ar fi vrut mult să ştie cine-i această personalitate pe care aspectul exterior o situa undeva la mijloc între un pastor şi un concertmaestru. Un domn, care-i făcu de departe semn mărunţelului, strigă:

— Domnule doctor Abell!

„Să fie chiar Abell, criticul de la «Nachtkurier»?” se întrebă Andreas.

Îi venea greu să creadă că asemenea oameni mari, care trăiau în împărăţia simbolurilor, puteau fi găsiţi acolo aievea. Inima-i bătu mai puternic şi privi bănuitor împrejur spre a se convinge dacă nu cumva, i se citea ceva pe faţă. Căci nu voia cu niciun preţ să pară naiv.

Din locul lui de la galerie îi mai căută o dată din ochi pe cei doi domni; şedeau în imediata apropiere a orchestrei. Andreas trase de mai multe ori cu coada ochiului către vecinul său, un tânăr blond, îmbrăcat într-un modest şi prea scurt veston negru. Până la urmă nu se mai putu stăpâni:

— Vă rog să mă iertaţi – i se adresă el – sunt cam miop. Nu-i aşa că acolo în faţă e doctorul Abell?

Se străduise să vorbească fără accent. Tânărul îi răspunse politicos:

— Da, evident. E doctorul Abell. Lângă el e doctorul Wacheles de la „Kabel”. Două rânduri mai în spate îi puteţi vedea pe doctorul Bar de la „Abendzeitung” şi pe doctorul Thunichgut de la „Kleine Borse”.

De undeva de lângă ei se auzi „Pst” şi cortina se ridică. Andreas nu mai vedea însă decât spinările criticilor. Stăteau pe locuri pentru care se simţea şi el potrivit. Şi cu o înfienbântată fantezie îşi şi imagină intrarea lui în sală. Păşeşte degajat, conştient de importanţa lui, spre fotoliul care-i este rezervat. Se lasă pe spate, îşi încrucişează braţele şi-i ascultă indiferent, cu un surâs îngăduitor, pe actorii ce recită mai mult pentru el decât pentru o mie alţii. Câteva rânduri aşternute în grabă pe hârtie la redacţie, către care pleacă după spectacol, îi asigură putere, influenţă, un venit frumos şi o poziţie respectabilă în societatea berlineză. Dascălul din Gumplach nu trebuia să se pună de-a curmezişul acestei cariere. Talentul înnăscut îşi va croi drum.

Spre a-şi întări nădejdile, ar fi vrut să le rostească în gura mare. Privi în repetate rânduri în jurul său şi aspiră adânc. Vecinul, care-l privea tăcut prin ochelarii cu rame negre, observă îndatoritor:

— Suntem desigur colegi?

Andreas făcu pe miratul, dar după un moment de

şovăire îl întrebă:

— Sunteţi şi dumneavoastră scriitor?

Celălalt se înclină:

— Friedrich Kopf, scriitor.

Vorbea cu buzele ţuguiate, de parcă această mărturisire i-ar fi fost penibilă. Dimpotrivă, Andreas se înroşi de plăcere când se recomandă. Se prezentase pentru prima oară ca om de litere. Şi era convins că în felul acesta îşi începea cu adevărat cariera.

— E adevărat, însă, că fac primii paşi în profesia mea, completă el.

— Oh, talentul înnăscut îşi croieşte drum oricum! îl încredinţă tânărul.

Andreas înălţă capul şi-l privi ameninţător; dar, convingându-se că celălalt surâdea blajin, reluă:

— Până acum am fost numai colaborator al unui ziar de provincie.

— Oh! aţi şi început să faceţi ziaristică?

— Am colaborat la pagina literară.

Andreas se feri să pomenească fiţuica obscură care-i acceptase colaborarea şi noua-i cunoştinţă fu destul de discretă spre a nu insista. Interlocutorul său nu mai adăugă de altfel nimic, ci se mărgini să asculte cu interes pomelnicul poeziilor pe care Andreas le tipărise în „Gumplaaher Anzeiger” şi relatarea acestuia despre încurajatorul succes al nuvelei sale.

Aici convorbirea fu întreruptă. Dar după sfârşitul actului, Andreas reluă:

— La Berlin, însă, nu cunosc pe nimeni până acum.

— Adevărat? se minună Kopf.

— Aş fi bucuros să lucrez şi aici în ziaristică, dar e atât de greu să găseşti o relaţie.

— Oh, în privinţa asta nicio grijă, pretutindeni geti primit cu braţele deschise.

— Adevărat? se miră Andreas, la rândul lui.

Ciudat, dar nu-şi dădea seama ce greutate trebuia să acorde vorbelor colegului său, deşi tot ce spunea acesta suna atât de binevoitor. Kopf păru să observe neîncrederea tânărului şi să dorească a o înlătura. Răspunse:

— Aş putea, de pildă, să vă introduc la cafeneaua „Ura”, dacă vă interesează.

— Cafeneaua „Ura”? întrebă Andreas.

— Pe numele ei adevărat, cafeneaua „Kiihlemann”, din Potsdamer Strasse. Acolo, puteţi întâlni diverşi colaboratori ai ziarelor mai cunoscute.

— Oh! exclamă Andreas cu recunoştinţă. Ar fi extraordinar de amabil din partea dumneavoastră.

— Veniţi acolo joia viitoare. E mai mult ca sigur că o să mă găsiţi.

Imediat după terminarea spectacolului, Kopf îşi luă rămas bun. Andreas ajunse, nespus de bucuros şi strângând pumnii dornic de luptă, în faţa casei sale din Linienstrasse. Dascălul din Gumplach rămăsese undeva departe în urmă-i; începea o viaţă nouă.

II

Cafeneaua „Ura”.

— Domnul…? întreba kopf, şovăind.

— Andreas Zumsee.

Kopf îl prezentă comesenilor de la cafeneaua „Ura” pe noul coleg. Acesta fu primit cu căldură. Cel mai de vază dintre cei de faţă îl pofti să ia loc alături de el şi angajă discuţia. După ce-l întrebă despre studiile şi intenţiile sale, doctorul Libbenow rosti, cu un oftat, poate modest, poate orgolios:

— Ah, da, de vreo zece ani n-am mai citit nicio carte.

Afirmaţia păru a fi socotită o performanţă impresionantă şi Andreas se simţi şi el, nu ştia prea bine de ce „plin de admiraţie pentru doctorul Libbenow.

Apoi se vorbi despre dezastruoasa situaţie financiară a menajului de actori Beckenberger. Soţul pierduse repede favoarea publicului, nu mai primea decât câţiva gologani de la directorul lui şi risipea tot ce soţia câştiga în nopţile-i laborioase, când n-avea nevoie de îndrumările unui regizor, înainte cu şase ani avuseseră fiecare câte zece mii de mărci.

— Vezi să nu! interveni doctorul Polilatz.

— Crezi aşa ceva? îl întrebă el pe Andreas.

Acesta zâmbi conciliant.

Polilatz se explică:

— Femeile nu capătă niciodată nimic, vă dau cuvântvif meu de onoare.

— Cum aşa? exclamară ceilalţi.

— Lizzi Laiffe are şi acum zece mii de mărci şi totuşi se apropie de cincizeci de ani.

— Ia lăsaţi-mă în pace cu fleacurile astea! replică Polilatz. Tot ce are Lizzi vine de la Turkheimer.

Numele pe care le auzea se întipăreau în mintea lui Andreas; tot ce se discuta i se părea important, dar cel mai important i se părea doctorul Polilatz. Care le ştia pe toate şi-i contrazicea pe toţi, cunoştea veniturile fiecărui actor mai bine decât cel în cauză. După ce Polilatz plecă, atmosfera se destinse şi mai mult, iar Andreas îşi îngădui să întrebe:

— La ce ziar lucrează doctorul Polilatz?

— Doctor? exclamă cineva. E un bărbier de n-are pereche.

— Un coniac şi anuarul de adrese! ceru doctorul Libbenow. Uite unde zace adevărul, adăugă el, punând degetul în dreptul numelui lui Polilatz. Aici se sfârşeşte doctoratul lui.

— Dar parcă cine e doctor cu adevărat? observă un domn gras, prost îmbrăcat, cu o barbă mare, neagră şi

lăţoasă. Noi să fim sănătoşi! completă el.

— Doctor Buhl? Doctor Reibbiner?

Doctorii fură luaţi la rând în anuarul de adrese şi niciunul nu trecu cu bine examenul. Numai doctorul Libbenow fu scutit, din politeţe.

Andreas fu uimit mai ales de faptul că până şi doctorul Wacheles de la „Kabel”, ca şi marele Abell, îşi datorau titlul numai bunăvoinţei colegilor lor. împrejurarea îl făcu parcă să-i simtă mai apropiaţi, familiarizându-l cu măreţia lor.

Kopf dispăruse înainte ca ceilalţi să se pregătească de plecare. Când Andreas şi luă bun rămas, doctorul Libbenow îl avertiză:

— Fereşte-te de Golem, vrea să te taipeze.

Andreas observă cum burtosul cu haine ponosite şi cu barbă mare, neagră, porni în grabă în direcţia contrară.

După două zile, tânărul se înfiinţă din nou la cafeneaua „Ura” şi de atunci încolo veni cu regularitate. Era măgulit că-şi putea petrece serile în tovărăşia colaboratorilor unor ziare cunoscute, iar aprecierile noilor săi prieteni în privinţa lui sunau şi ele favorabil. Intrând o dată pe neaşteptate în cafenea, îl auzi pe doctorul Libbenow spunând:

— Tânărul Zumsee? E un tip care ştie să-şi croiască norocul!

Andreas avea destulă naitvitate spre a măguli vanitatea celorlalţi şi suficientă abilitate spre a nu-i jigni prin simplitatea sa. Spunea: „E fain” când era bucuros, numea „gâlme” pe – cei care-i displăceau şi nu se supăra când ceilalţi râdeau de accentul lui. Ca răsplată, căpătă dreptul de a susţine opinii, pe care nici măcar nu le avea, chiar şi faţă de severul doctor Polilatz. O dată îşi îngădui luxul să susţină ideea socialismului, care-i era total indiferent, numai fiindcă în felul acesta i se păru că face

cine ştie ce ispravă. Se înşelă, dar Polilatz, care l-ar fi pus brusc la punct pe oricare altul, se mulţumi să-i răspundă:

— Tinere, lucrurile astea nu le înţelegi, abia dacă le înţeleg eu, şi doar am studiat.

Cu acest prilej, Andreas află motivul pentru care cafeneaua „Ura" se numea aşa. Domnii din jurul mesei profesaseră mai de mult idei subversive, până când, în martie

1890, social-democraţia se dovedise a nu mai fi la modă.

Atunci, ascultând cu toţii de imperativul epocii, cârmiseră în urma inspiratorilor lor liberali puţin spre dreapta şi deveniseră partizanii liberalismului guvernamental şi ai uralelor patriotarde. Numele localului păstra amintirea acestei evoluţii.

Andreas frecventă toată vara acest cerc, însufleţit de conştiinţa îmbărbătătoare că începuse să facă parte din lumea literară a Berlinului. De când îşi întrerupsese studiile, era mereu în aşteptarea unui eveniment care să însemne începutul unor noi activităţi. Şi, date fiind noile-i relaţii, un asemenea eveniment nu mai putea întârzia prea mult. Înlocuindu-l pe burtosul Golem, care era peste măsură de leneş, o făcuse de câteva ori pe reporterul judiciar. În drum spre casă, târziu seara, după două ceşti de cafea şi două coniacuri, privea acum cu toată încrederea spre un viitor strălucit. Înainte „tocise" fără să se gândească la nimic altceva, acum tândălea, dar era plin de orgoliu.

E adevărat, trecea şi prin momente mai puţin senine, în care se simţea mai puţin sigur de el. Uneori nu putea

[HI

birui sentimentul de deşertăciune care-l stăpânea când se ridica de la masa în jurul căreia se forfecaseră zece până la douăsprezece bugete de actor sau isprăvile

unor editori rău platnici. Într-un rând, Golem dispăru timp de opt zile şi la înapoiere povesti colegilor miraţi că scrisese prima sa cronică. De zece ani nu scrisese decât reportaje judiciare, acum însă ziarul la care lucra îl trimisese la Bayreutih. Lucrul nu era însă de loc surprinzător, dat fiind că oricine se credea chemat să scrie despre Wagner. În sinea lui, Andreas îşi spuse că avusese uneori prilejul să citească articole mai bune în „Gumplacher Anzeiger”.

De altfel, avea în general de furcă cu acest Golem. Profeţia doctorului Lilbbenow că burtosul o să-l tapeze se împlinise şi Andreas nu îndrăznise până acum să-l refuze. Era încă stăpânit de frica de a nu pierde bunăvoinţa colegilor. Ori poate că nu îndrăznise să dezmintă părerea generală că e un diletant avut. Oricum, Golem căpăta când cinci, când zece mărci. Iar, în ultimul timp, nefericitul, urmărit pretutindeni de portărei, se gândea să se mute într-o cameră neocupata din apartamentul lui Andreas.

Dar şi în alte privinţe noua-i viaţă se dovedi mai costisitoare decât prevăzuse Andreas. Cercul de la cafeneaua „Ura” lua de multe ori cina în comun şi, din când în când, câte cineva care îşi uitase portofelul acasă se lăsa tratat de tânărul prieten. Apoi Andreas n-ar mai fi urcat acum cu niciun preţ la galerie când se ducea la teatru. Toate aceste obligaţii, impuse de noua-i situaţie socială, depăşeau însă limitele subvenţiei trimise unui student sărac. Aşa se face că de obicei pe la mijlocul lunii Andreas se furişa într-un restaurant vegetarian. Iar câteva zile mai târziu, principala-i hrană devenea cafeaua neagră. De multe ori trebuia să înlocuiască prânzul prin ceea ce Polilatz numea: o disciplină severă.

De o bucată de vreme rămăsese în urmă cu plata chiriei şi avea norocul că spălătoreasă nu-l presa. Se bucura de un credit prelungit datorită faptului că fata

care-i aducea rufele spălate se mulţumea cu dovezile sale de dragoste. Cerea numai bilete de favoare la teatru, pe care un scriitor ca Andreas le putea desigur procura. Andreas o asigurase că nimic nu era mai simplu, dar atât Lilbbenow cât şi

Golem, care îi era totuşi atât de îndatorat, îl purtară cu vorba. După paisprezece zile, văzând că nu capătă biletele de favoare, tânăra spălătoreasă plecă trântind uşa, fără însă să uite a-i lăsa nota de plată pe masă.

În octombrie, împotriva felului lui obişnuit de viaţă, Andreas începu să facă plimbări singuratice în grădina zoologică, plină de frunze veştede. Neglija cafeneaua „Ura”. N-aveau decât să bage de seamă că-i dispreţuieşte! Căci se simţea aproape ispitit s-o facă. Aceşti inşi, dintre care cei mai mulţi nici măcar nu scriau o germană corectă – dacă, în genere, scriau ceva – erau, oare, relaţii demne de el? Vedea tot mai clar: blazarea lor, care la început i se păruse a fi o dovadă de superioritate, era, în fond, numai ignoranţă şi neputinţă. Până la urmă, tonul berlinez nu trăda decât superficialitate. Cultivau zeflemeaua fiindcă erau prea leneşi ca să adâncească lucrurile. Se săturase. Cafeneaua „Ura” era pentru el o fundătură de unde nu putea ajunge nicăieri. Nici unui din domnii întâlniţi acolo nu părea a avea destulă influenţă pentru a-i deschide porţile jurnalisticii. Şi, la drept vorbind, n-aveau nici măcar bunăvoinţă. În afară de Golem, a cărui proastă reputaţie compromitea şi recomandaţiile pe care le dădea, niciunul dintre ei nu lăsa un nou-venit să se apropie de gazeta la care lucra. În şase luni, Andreas câştigase exact paisprezece mărci şi şaizeci şi cinci de pfenigi, ceea ce nu i se părea destul pentru a pune bazele unui viitor. Primul an de studii era pierdut, mai putea conta doi ani pe subvenţie de acasă. În care răstimp trebuia să realizeze ceva. Invocată de această necesitate, văzu din nou în faţa ochilor

năluca dascălului din Gumplaoh. Încercă, disperat, s-o alunge. Dar ce altceva putea face? Nu putea răspunde la această întrebare decât cu un oftat şi ar fi căzut, fără îndoială, din nou pradă uşuraticei sale lenevii, dacă n-ar fi fost trezit de experienţa unei jigniri.

În aceeaşi seară trecu pragul cafenelei „Ura" mai devreme decât ceilalţi, ţinând capul cu atât mai sus cu cât curajul îi era la pământ. Dădu ocol localului aproape gol şi o salută pe domnişoara de la bufet. Era o blondă spălăcită; Andreas nu se simţise până atunci îndemnat s-o atace. Acum, însă, credea că demnitatea lui îi impunea s-o facă. Hotărându-se repede, îi cuprinse mijlocul. Fata, care probabil că nu era încântată, făcu gura pungă şi-i trase un ghiont în umăr, spunându-i apăsat:

— Mucosule, ce te-a apucat?

Andreas o privii timp de o secundă; pălise îngrozitor. Apoi fluieră printre dinţi, făcu stânga-mprejur şi, cu paşi măsuraţi, părăsi sala.

Chiar în dimineaţa următoare se duse la Kopf pentru a se sfătui cu el asupra celor ce avea de făcut. Despre cafeneaua „Ura" nu mai putea fi vorba, aşa cum nu putea fi vorba despre şcoala din Gumplach. Dacă până şi fata aceea, care timp de jumătate de an fusese martora strânselor sale relaţii cu colaboratorii celor mai cunoscute ziare, putea să-l respingă cu un dispreţ atât de revoltător, însemna că poziţia lui socială era mult mai puţin strălucită decât îşi închipuise. Conştiinţa acestui fapt i se părea, însă, insuportabilă.

Trebuind să aştepte puţin în camera lui Kopf, din Dorotheenstrasse, remarcă o anume bunăstare. Masa de scris de mahon şi fotoliul comod îmbrăcat în piele roşie n-ar fi putut fi găsite în nicio altă cameră mobilată. Pereţii erau acoperiţi de dulapuri pline cu cărţi; se aflau acolo, într-un talmeş-balmeş de neînohipuit, care îl umplu de

uimire pe Andreas, broşuri ferfeniţite şi volume legate în piele roasă ce răspândeau mirosul celor mai diverse magazine de antichităţi. O veche *Istorie a lui Ludovic al XIII-lea* de Le Vasseur şi *Memoriile* lui Saint-Simon ocupau un raft întreg. Într-un alt raft se aflau chiar operele părinţilor bisericii. Andreas nu pricepea ce rost puteau avea asemenea lucruri pentru un om care scria romane. Căci, după cum pretindea a şti Lübbenow, Kopf scria nişte romane, pe care însă nimeni nu le văzuse. Încolo nu se ştia nimic despre el. Venea cel mult o dată pe săptămână la cafeneaua „Ura” şi această împrejurare îi inspira încredere lui Andreas în starea de spirit în care se afla acum, deşi în ultimul timp îi reproşa amarnic lui Kopf că îl introdusese în cercul acela.

Nici el singur nu ştia bine ce voia acum de la Kopf. Iritat din cauza aşteptării, îşi construi în minte câteva fraze bine simţite.

„Aţi dat dovadă, de la bun început, de un interes atât de amical pentru formarea unui om care vă era complet necunoscut, încât, chinuit de noi îndoieli, îndrăznesc să fac iarăşi apel la sfatul şi sprijinul dumneavoastră”.

Dar imediat ce sfârşi perioada, ea îi păru caraghioasă. Nimeni nu vorbea aşa, mai ales la Berlin. Şi apoi, suna fals: doar nu avea intenţia să-l tapeze pe Kopf.

Acesta se ivi pe neaşteptate în prag şi îşi salută foarte bucuros musafirul.

— Ah, dragă colega!

Andreas avu o inspiraţie.

— Ştiţi ceva? M-am cam săturat de „colegi”! spuse el, răsucindu-se în fotoliu.

Kopf zâmbi.

— Te-a nemulţumit ceva la cafeneaua „Ura”?

— Mai multe.

— Aş fi putut să prezic asta. Dar îmi pare bine că ţi-ai

dat singur seama.

Şi Kopf clipi, făcând pe inocentul, în timp ce Andreas se gândea că fusese o obrăznicie să fie pus în felul acesta. la încercare şi să i se mai şi spună asta în faţă. Celălalt căută să-i potolească nemulţumirea.

— Să nu regreţi că ai făcut cunoştinţă cu această latură amuzantă a vieţii între colegi. Trebuie să treci prin asta înainte de a face o treabă mai serioasă. Ei, şi acum vrei să întreprinzi ceva serios!

— Dar cum? întrebă Andreas fără prea mare încredere.

— Oh! există mai multe căi: presa, teatrul, societatea.

— Uitaţi literatura.

— N-o uit de loc. Am spus: teatrul, pentru că o altă literatură nu există la noi.

Andreas îşi luă un aer de superioritate, căci îl prinsese pe Kopf în situaţia cuiva căruia succesul nu-i surâdea.

— Dumneavoastră scrieţi însă romane?

— Oh! făcu celălalt, ţuguindu-şi buzele. Mai bine să nu vorbim de asta. Scriu pentru mine; nici prin gând nu-mi trece să nenorocesc pe vreun biet editor, care nu mi-a făcut niciun rău şi care s-ar lăsa ispitit de operele mele.

„Ba bine că nu!” îşi spuse Andreas, căruia îi făcea plăcere să observe încurcătura lui Kopf.

— În mijlocul unui popor, continuă acesta, care n-ar putea fi convins nici prin cele mai mari cazne să pună mâna pe o carte, cel mai cuminte ar fi să te consacri teatrului.

— Dar n-am scris încă nicio piesă!

— Nici nu e nevoie, îl asigură Kopf în treacăt. Teatrul are, fără îndoială, şi o latură literară, dar cea socială e mai importantă. În teatru ai mereu de-a face cu oameni, pe când în literatura propriu-zisă numai cu cărţi. În literatura

propriu-zisă trebuie să posezi o mare doză de seriozitate, concentrare şi indiferenţă faţă de opinia celorlalţi; însuşiri care în teatru nu pot fi decât dăunătoare. Dumneata însă, dragul meu, eşti un om sociabil. Vrei să-ţi spun ce mă face să cred asta?

— Vă rog.

— N-ai fost luat în serios la cafeneaua „Ura”.

Kopf observă cu un surâs îngăduitor tresărirea lui Andreas.

— Nu te supăra! îl rugă el. Am să-ţi spun în schimb şi multe lucruri măgulitoare. În ce-i priveşte pe prietenii dumitale de la cafeneaua „Ura”: ţi-a aruncat vreodată Polilatz vreo grosolănie?

— Nu, de ce?

— Ei, vezi? Dacă te-ar fi luat în serios, ţi-ar fi trântit în fiecare zi câte una. Nici nu-ţi imaginezi ce miros fin au aceşti oameni când se iveşte un concurent. Dumneata, dragul meu, nu eşti periculos. Şi-au dat imediat seama că ai o fire mult prea deschisă, mult prea veselă pentru a-ţi face loc cu coatele şi cu înjurăturile în presă şi în literatură.

— Mai că-mi vine s-o cred şi eu, observă Andreas, încercând să pară indiferent.

— Ai ceva atât de simpatic în dumneata, încât ai să răzbaţi repede în teatru, adică în societate. Acolo se cere numai să pari vesel, ca să şi devii foarte curând. Ai să fii ajutat în această lume şi de inocenţa dumitale sau, dacă îţi face mai mare plăcere, de aparenta dumitale inocenţă, în saloanele bogătaşilor ai să fii luat tot atât de puţin în serios ca şi la cafeneaua „Ura” şi, ceea ce-i foarte important pentru succesul dumitale, n-au să te ia în serios nici femeile! Care vor socoti că nu-i primejdios şi că nu poate supăra pe nimeni să-ţi acorde dumitale ceea ce ar refuza altora. Eşti destinat, dragul meu, să ai mult succes la

femei!

De astă dată, Andreas îl privi pe Kopf cu o suspiciune pe care nu mai încercă s-o ascundă. Dar pe faţa prietenoasă a lui Kopif, împodobită ce-i drept cu un nas ascuţit, nu se putea citi nimic. Pentru orice eventualitate, Andreas se arătă morocănos, dar numai spre a ascunde că se simte măgulit. I se părea că trecerea la femei, de care nu se îndoia, trebuia totuşi dovedită. Se gândea la cruntele dezamăgiri pe care i le pricinuiseră spălătoreasă şi fata de la bufet.

— Îmi spuneţi multe lucruri plăcute – observă el cam rece – dar încă nu înţeleg cum vă imaginaţi cariera mea. Ce am de făcut, încotro trebuie să mă îndrept?

— Să mai adăugăm – continuă Kopf, evitând răspunsul – că dumneata, originar de pe malul Rinului, eşti obişnuit cu un anturaj mai vesel, mai puţin ceremonios. Dată /fiind teama de ridicol, care aici la Berlin e cauza atâtor prostii şi a unei atât de mari plictiseli, ai să fii, la început, luat peste picior cu îngăduinţă. Principalul este însă să atragi atenţia.

— Ce am de făcut, încotro să mă îndrept? repetă Andreas nerăbdător.

— Cum? Nu ţi-am spus încă? Ei, e foarte simplu: te duci la „Nachtkurier”, ceri să vorbeşti cu redactorul-şef, doctorul Bediener şi, dacă te primeşte, nu pleci până când nu-ţi oferă, fără să i-o ceri, o recomandaţie către familia Turkheimer.

— Ah! Turkheimer! Cel cu Lizzi Laffe.

— Cunoşti povestea?

— Sigur, se grozăvi Andreas.

— Atunci, ştii ce ai de făcut? întrebă Kopf, strângând mâna tânărului. Ţine-mă la curent cu succesele dumitale.

Andreas i-o făgădui, dar se întrebă în sinea lui de ce ascultase toate complimentele acelea îndoielnice. Poate că

acest Kopf îşi bătuse mereu joc de el, din clipa când îl cunoscuse, deşi îi era greu s-o afirme. De altfel, îi era indiferent, de vreme ce nimeni nu mai ştia de asta. În situaţia lui, cu îndoielile care-l frământau şi cu slaba perspectivă de a o scoate la capăt în alt fel, poate că lucrul cel mai înţelept era să urmeze orbeşte sfatul lui Kopf. De aceea, chiar în dimineaţa următoare se duse, cu inima strânsă, dar cu fruntea sus, la doctorul Bediener.

ni

Cultura spirituală germană

Pe scara care urca spre redacţia lui

„Berliner Nachtkurier" atenţia tânărului fu absorbită de covorul nou-nouţ, dar de pe acum rău pătat. Totul era elegant, dar uzat din pricina forfotei. Tineri cu pantalonii stropiţi de noroi, dar altminteri foarte eleganţi, trecură în goană pe lângă Andreas. Sus, în anticamera spaţioasă, se foiau o mulţime de oameni. Înghesuit spre perete, Andreas privi printr-o ferestruică spre o sală lungă, neîmpodobită, în oare vreo treizeci de tineri şedeau la câteva mese. Unii citeau ziare, alţii pălăvrăgeau, ascuţindu-şi creioanele sau pilindu-şi unghiile.

La scurtă vreme, canaturile unei uşi fură date în lături şi un domn cu un aer de bogătaş, fără mustăţi, dar cu nişte barbete de un blond roşcat, cu pălăria trasă pe ochi, strigă în direcţia anticamerei:

— Nu mai vine o dată redactorul-şef?

Un servitor venit în grabă se înclină.

— Trebuie să sosească imediat, domnule consul general!

— În fine, scumpe doctore! exclamă domnul şi întinse mâna, cu o leneşă graţie, unui bărbat înalt şi elegant care se ivise în capul scării şi aruncase servitorului pălăria şi paltonul. Înainte însă ca cei doi să dispară îndărătul uşii cu canaturi, se auzi întrebarea consulului general:

— Ai fost la Externe? Ce mai spune ministrul?

Pe Andreas îl trecu nu fior de respect la gândul nesfârşitei puteri şi influenţe pe care le lăsau să se întrevadă aceste cuvinte. Cine intra în anticamera lui „Nachtkurier”.

pătrundea, într-o oarecare măsură, în sfera – unei organizaţii care, prin amploarea şi însemnătatea ei, putea fi comparată cu aceea a statului. Doctorul Bediener intra şi ieşea din palatul de pe Wilhelrmstrasse la fel ca şi secretarul de stat. Colegul lui era ministrul de interne căruia nimeni nu i se putea împotrivi cu uşurinţă. Funcţiile erau împărţite exact după modelul celor ale statului, încapând cu ambasadorii aflaţi în toate capitalele lumii şi până la liota aceea de mici funcţionari de prisos şi de referenţi fără leafă ce-şi ascuţeau creioanele şi îşi pileau unghiile. Mult deasupra acestei maşini administrative, îndărătul hăţişului legilor şi acoperit de responsabilitatea miniştrilor săi trona, ca un monarh constituţional, marele Jekuser, proprietarul lui „Nachtkurier”. Neavând a ţine seama, la fel ca şi celelalte capete încoronate, de opiniile curente, exercita totuşi o influenţă mai nelimitată decât aceştia, deoarece putea admonesta şi pedepsi chiar şi pe aleşii naţiunii prin intermediul „redacţiei sale parlamentare”. Şi era şi mai bogat decât regii, deoarece din dările poporului, din cei cincisprezece pfenigi ce-i vărsau zilnic sute de mii de cititori, cea mai mare parte rămâneau în buzunarul lui.

Uşa se întredeschise, dar nimeni nu se ivi. În rândul mulţimii ce aştepta se transmise însă numaidecât un adevărat şoc, pe care Andreas, lipit de perete, îl resimţi în piept. Vârî repede mâna în buzunarul în care îşi ţinea hârtiile. Din fericire, scrisoarea domnului Schmiicke mai era acolo. Timp de un an de zile, Andreas nu-şi amintise de scrisoarea de recomandaţie către doctorul Bediener, dată

de bătrânul domn din Gumpâaeh, oare se ocupa cu literatura. Sosise la Berlin prea plin de respectul cuvenit puternicilor lumii pentru a încerca să-şi croiască de la bun început drum către unul dintre ei. Domnul Schmiicke era desigur un foarte cumsecade cetăţean liberal, dar era mai mult decât îndoielnic dacă redactorul-şef al lui „Nachtkurier” va pune mare preţ pe recomandaţia lui. Spre a face totuşi uz de scrisoare, Andreas o înmână unui servitor ce trecea prin faţa sa şi care aştepta apariţia şefului, cu un teanc de telegrame în mână. Puţin după aceea, consulul general îşi luă rămas-bun, iar doctorul Bediener îl conduse până în capul scării. Andreas urmări cu o privire temătoare fiecare mişcare a omului de care depindea soarta lui. îl văzu schimbând câteva cuvinte, pe şoptite, cu nişte tineri ce-i aţinuseră calea şi apoi dispărând în cabinetul său, mângâindu-şi gânditor barbişonul cu mâna pe care strălucea un briliant mare. Ce ameţitoare succesiune de treburi şi ciat de mică putea fi speranţa unui nou venit de a ajunge la ţintă! Dar peste puţine minute, servitorul căruia Andreas îi încredinţase scrisoarea de recomandare se apropie de el şi-l pofti să intre în biroul domnului redactor-şef. Andreas îşi făcu loc, roşind, printre cei aflaţi în anticameră. Credea că toţi vor fi uluiţi de întâietatea care i se acorda.

Se înclină apoi cât putu de corect în faţa doctorului Bediener, care îi întinse surâzător mâna cu briliante.

— Îmi sunteţi recomandat ca un talent foarte promiţător, domnule…

— Zumsee, completă Andreas.

— Domnule Zumsee, repetă doctorul Bediener.

Îi arătă un scaun şi Anidreas, care luă loc în faţa conducătorului lui „Nachtkurier”, îşi spuse că se bucura de o primire cum nu se putea mai bună. Doctorul Bediener reluă:

— Recomandarea adusă de dumneata îmi este deosebit de preţioasă, întrucât vine de la un vechi şi foarte drag prieten. Sper că bătrânul meu Schmiicke e bine.

Andreas îi dădu veşti liniştitoare despre sănătatea bătrânului domn. Şi află uimit despre strânsele relaţii dintre redactorul-şef şi Schmiicke, care nu făcuse niciodată caz de ele.

— Mi se pare că am dat pe undeva de numele dumileta, domnule…

— Zumsee, îl completă Andreas.

— Domnule Zumsee, repetă doctorul Bediener şi îşi petrecu două degete răşchirate peste fruntea înaltă, încercând să-şi amintească. Se gândea oare la „Gumplacher Anzeiger”? Andreas ar fi fost bucuros să-i povestească amănunţit despre succesele şi speranţele lui; despre poeziile şi nuvela lui, despre Kopf şi cafeneaua „Ura” şi despre familia Turkheimer. Dar era atât de transportat de încântarea produsă de neaşteptata amabilitate a puternicului bărbat, încât îl privi timp de mai multe minute, mut şi roşind tot de admiraţie.

De când se ştia, Andreas nu cunoscuse maniere atât de alese, o atitudine atât de degajată, o atât de mare naturaleţe în fiecare mişcare, în fiecare privire, în fiecare vorbă. Doctorul Bediener şedea cam într-o parte, sprijinindu-şi cotul pe unul din braţele fotoliului. Cu cealaltă mână făcea din când în când un inimitabil gest fugar, dar atât de rotunjit încât părea să explice tot ce voia să spună. Surâsul îi părea atât de special consacrat interlocutorului, încât acesta nici nu-şi putea imagina că altcineva se mai bucurase vreodată de o asemenea atenţie. Vorbea tărăgănat, cu o voce uşor voalată, aspirând adânc r-urile, ceea ce părea foarte distins. Dar oricât de familiar se arăta cu un biet tânăr, doctorul Bediener păstra, fără să vrea, în întreaga-i făptură, o atât de distinsă rezervă, încât

lui Andreas i se părea că redactorul-şef cobora din înaltele sfere ale diplomaţiei, unde putea prea bine să dispară iar în orice moment.

După puţină gândire, doctorul Bediener renunţă să-şi mai amintească unde dăduse peste numele lui Andreas, spre a se informa.

— V-aţi făcut vreo relaţie în lumea literară?

— Ca începător cu totul necunoscut, mă lovesc de mari dificultăţi, răspunse Andreas modest. Am cunoscut câţiva redactori, de exemplu pe doctorul Polilatz.

— Ah, Polilatz! făcu doctorul Bediener cu un gest al mâinii, care nu părea să exprime o prea mare consideraţie. Adăugă totuşi: Personal, îl apreciez mult pe Polilatz, pot spune chiar că suntem prieteni.

„Altul cu care am avut relaţii, fără să ştiu că-i prieten cu redactorul-şef al lui «Nachtkurier»”, îşi spuse Andreas.

— Nu v-aş sfătui însă să colaboraţi la ziarul lui, continuă doctorul Bediener. Între noi fie voilba, v-ar fi de prea puţin folos.

Andreas se înclină, încântat de sfatul confidenţial pentru care era socotit demn. Ce bine că lui Polilatz nici nu-i trecuse prin gând să-l introducă la „Kabel”! Ascultă cu răsuflarea tăiată poveţele doctorului Bediener.

— Aceste foi cu un pronunţat caracter politic nu fac doi bani pentru un talent promiţător, observă redactorul-şef. V-aţi compromite numai, fără a primi răsplata pentru pierderea independenţei, La noi, trebuie să ştiţi, fiecare colaborator îşi păstrează personalitatea. „Nachtkurier” şi-a dat seama înaintea tuturor ci că presa de partid şi-a trăit veacul. E de la sine înţeles însă că apărăm o sănătoasă politică economică liberală, am fi nişte descreieraţi dacă n-am face-o. (Aici, doctorul Bediener schiţă un gest larg, echivalat cu o paranteză mai lungă.) în rest, ne considerăm ca organ al culturii spirituale germane.

Doctorul Bediener se opri; aproape că se încinsese. Dar îşi recăpătă numaidecât distinsu-i calm, a cărui eclipsă momentană Andreas, transportat cum era, nici n-o băgase de seamă. Redactorul-şef urmărea cu bunăvoinţă impresia pe care o produsese asupra tânărului. Zâmbea, constatând că privirea lui Andreas, strecurată printre genele lungi şi dese, era ciudat de învăluitoare în naivitatea ei şi că admiraţia neprecupeţită pe care o exprima ar fi trebuit să pară nespus de atrăgătoare unei cucoane. Se gândi chiar o clipă la doamna Turkheimer. Dar şovăi încă, întrucât vestonul negru prost croit, care dădea un aer stângaci tânărului bine clădit, impunea prudenţă. Şi părul îi era tuns prost, dar Andreas ştia să-şi ţină capul. Apoi, însă, doctorul Bediener se hotărî:

— Ar trebui să vă introduceţi în primul rând în teatru, vreau să spun în cercurile apropiate de lumea teatrului.

„Iar teatrul, se gândi Andreas. Trebuie că e ceva cu teatrul ăsta”.

Dădu să vorbească, dar doctorul Bediener i-o luă înainte:

— Probabil că n-aţi scris încă nimic pentru teatru, dar n-are importanţă. Lumea nu mai poate fi cucerită de la masa de scris. Iar scriitorul trebuie să fie cunoscut personal în vremurile noastre. Va trebui să cunoaşteţi societatea.

„Ajungem la familia Turkheimer?” se întrebă Andreas.

Dar redactorul-şef începu din nou să şovăie.

— Rămâneţi deocamdată alături de noi, îl sfătui el. Suplimentul nostru duminical „Die Neuzeit” e deschis tinerelor talente. Trimiteţi-ne câte ceva şi după două-trei încercări vă vom considera printre scriitori noştri, care se bucură bineînţeles de o anume atmosferă în lumea teatrului. Asta-i ceea ce vă pot promite.

Ultimele cuvinte le rostise mai rar, aşteptând parcă ceva. Andreas însă şi vedea coloanele lui „Nachtkurier” gata să-l primească. Speranţele-i cele mai avântate se redeşteptaseră. I se părea că se înăbuşă de căldură şi, fără a se gândi la ce spune, răspunse:

— Domnule doctor, dacă nu minaţi fi arătat o atât de nemeritată bunăvoinţă, n-aş fi îndrăznit niciodată să vă rog acest lucru, iertaţi-mă, dar acum voi îndrăzni: mă veţi primi ca aspirant?

Pe faţa doctorului Bediener se întipări brusc o adâncă îngrijorare.

— Vă înşelaţi, spuse el. Am prea bune intenţii faţă de tinerii ce-mi sunt recomandaţi pentru a le tăia aripile în felul despre care vorbiţi. I-aţi văzut pe cei vreo treizeci de nenorociţi care-şi pierd timpul dincolo?

Andreas înţelese că ferestruica din anticameră era destinată pentru descurajarea sa şi a celor de-o seamă cu el.

— Cei pe care doctorul Jekuser îi trimite acolo nu mă interesează, continuă doctorul Bediener. Văd însă că cei de acolo deprind lenea şi apatia din cauză că au prea mult timp de pierdut. Cei care perseverează mai mult pot obţine eventual o slujbă la un ziar de provincie. La atâta se mărginesc, însă, visurile dumitale? Nu, dragul meu, noi avem intenţii mai bune cu dumneata, încheie redactorul-şef. Am mai spus ce vă putem promite. Ştii doar că datorezi bunăvoinţa noastră unei recomandaţii pe care punem temei.

La fiecare „noi” rostit cu un aer rece şi oficial, pe Andreas îl trecea un fior îngheţat. îşi dădea seama că întrevederea sa de la om la om cu înaltul protector era încheiată şi că acum se afla numai ca un umil solicitant în faţa unui puternic al zilei. Şi asta numai din cauza stângăciei şi grosolăniei sale; numai fiindcă nimicise

printr-o rugăminte tâmpă frumosul succes al convorbirii de până atunci. Acum simţea îndreptându-se asupră-i privirea doctorului Bediener, care îi da limpede de înţeles că audienţa se terminase. Fără să se jeneze, redactorul-şef se întoarse spre ceasul care se afla pe biroul încăpător. Bietul tânăr îşi muşcă buzele. Era palid şi năucit, dar ferm hotărât să se lase mai bine dat afară de servitor decât să plece de bunăvoie fără să fi făcut vreo ispravă.

„Nu mi-ai am nimic de pierdut, îşi spuse Andreas. Dacă plec acum, las cea mai proastă impresie cu putinţă. Trebuie să capăt recomandarea către Turkheimer”, îşi repetă el cu încăpăţânare, aţintindu-şi privirile asupra covorului englezesc cu flori în culori aprinse care acoperea pardoseala camerei. Ar fi vrut să fixeze un tablou în ulei agăţat jos, la înălţimea capului său, dar nu găsi ourajul necesar. Privirea nu i se putea ridica decât până la pantofii de lac ai doctorului Bediener şi la ghetrele albe peste care pantalonii gri cădeau cu o infinită eleganţă. Măcar dacă redactorul-şef ar fi fost un demnitar oarecare în faţa căruia un biet tânăr ca Andreas să se târască în praf! Dar îi insufla respect şi prin personalitatea sa; de aici venea şi umilirea. De emoţie, lui Andreas începuseră să-i vâjâie urechile. În acelaşi timp, însă, îl auzea pe doctorul Bediener bătând darabana pe marginea biroului. Aruncă o privire temătoare de jos în sus; încordarea devenea de nesuportat. Spre mirarea lui, redactorul-şef învârtea scrisoarea domnului Sahmiicke în mână. Ba îl privi chiar schiţând un surâs pe tânărul a cărui perseverenţă îi impunea poate, până la urmă, respect. Vestonul negru trebuia totuşi luat în considerare. Cu toate acestea, simpatia pe care o degaja înfăţişarea lui Andreas precumpăni. În plus, domnul Schmiicke era şi cel mai important elector liberal din Gumplach.

— Consider, cum am mai spus – reluă doctorul

Bediener – relaţiile sociale ca un lucru hotărâtor. Sunt dispus de altfel să vă introduc într-o casă în care talentele cu perspective sunt totdeauna primite cu bunăvoinţă. Amfitrioana adună în jurul ei floarea iubitorilor de artă şi veţi avea prilejul să întâlniţi oameni influenţi. Profitaţi de atmosfera care domneşte în casa Turkheimer, dragă domnule.

Şi spunând asta, îi înmână lui Andreas o carte de vizită pe care, în timpul conversaţiei, aşternuse câteva rânduri. Tânărul sări în picioare. Mândru că-şi atinsese scopul, vârî preţiosul plic repede în buzunarul de la piept, de parcă nu i-ar fi dat nicio importanţă. Dar gestul găsi, poate, aprobarea redactorului-şef, care-şi puse mâna pe umărul lui Andreas, conducându-l amical spre uşă. Toţi cei din anticameră îl auziră pe doctorul Bediener adresându-se tânărului care-l saluta: „La revedere, dragă prietene”.

„Ciudat – se gândi Andreas care, ameţit de bucurie, cobora grăbit treptele – cu o clipă înainte mi s-a părut că l-am supărat rău şi acum am devenit dragul lui prieten, ca Schmiicke şi Polilatz. Curaj!” îşi spuse el triumfător. Coborând scările se ciocni cu atâta violenţă de un om care urca la fel de furtunos, încât armândoi se apucară unul de altul ca să nu se răstoarne.

— De ce nu spui că eşti grăbit? îl întrelbă străinul, în timp ce se ţineau îmbrăţişaţi. După care, ridică floarea care-i căzuse de la butonieră.

În ciuda furtunoasei lor întâlniri, omul îi făcu o bună impresie lui Andreas. Era un tânăr de înălţime mijlocie, îndesat, cu joben pe cap. îmbrăcămintea-i era destul de elegantă, dar de o eleganţă comună, ce nu bătea la ochi. Faţa nu avea nici ea ceva deosebit; ar fi putut privi pe oricine cu ochii-i cercetători de otine de pază, ba ar fi putut şi mirosi pe cineva fără ca respectivul să-l găsească obraznic. Avea o expresie atât de blajină, încât nu încăpea

îndoială că era lăsat să intre oriunde fără nicio împotrivire, i se încredinţa orice, dar în acelaşi timp nu i se acorda nicio atenţie. Nu erau, oare, acestea calităţi ideale pentru un reporter? Chiar din felul cum îl dăduse cu amabilitate de o parte pe Andreas, pentru a-şi face loc, era limpede că putea răzbate oriunde şi putea afla orice dorea, fără să se lovească de vreun obstacol. Şters cum era, o ciocnire cu el nici nu părea o ciocnire.

Urcă două trepte, dar se înapoie repede şi spuse:

— Ah, iertare! Ştiţi ceva, dacă tot am făcut cunoştinţă, aţi putea să-mi spuneţi poate dacă şeful e în toane bune. Veniţi doar de la şef, nu?

— Da, am fost la doctorul Bediener, confirmă Andreas.

— Puteţi să-mi spuneţi ce treabă aţi avut cu el? întrebă celălalt, cu un tot atât de prietenos şi de îmbietor încât Andreas se lăsă pe loc convins că în propriu-i în teres nu avea nimic mai bun de făcut decât să-i spună străinului ce treabă avusese la redactorul-şef.

— Păi, i-am fost recomandat doctorului Bediener, explică el.

— Aha! sunteţi un nou coleg. Încântat! îi strânse mâna lui Andreas, se înclină şi rosti: Kaflisch, de la „Nachtkurier”.

— Andreas Zumsee…

— Aspirant, nu?

— Da’ de unde! exclamă Andreas mândru, de parcă nu avusese o clipă măcar intenţia să intre în redacţie ca aspirant.

— Atunci, v-a oferit cumva să colaboraţi la „Neuzeit1?

Andreas îl privi pe ziaristul care zâmbea cu înţeles. Iar

Kaflisch interpretă surpriza noului venit drept o

confirmare. şi continuă să-l descoase.

— Şi v-a recomandat şi familiei Turkheimer? Atunci, felicitări! făcu el când Andreas i-o confirmă. Excelentă casă şi frumoasă femeie.

Şi plescăi din limbă cu atâta voie bună, încât Andreas începu să simtă tot felul de pofte inavuabile.

— Şi foarte mulţumesc, stimate domn. Dacă bătrânul trimite pe câte cineva la familia Turkheimer, înseamnă neîndoios că e în toane bune. Pot, deci, să mă duc pe la el cu povestioarele mele. E o mizerie să lucrezi pentru zece pfenigi rândul şi, pe deasupra, să mai fi şi un stâlp al statului! Am de gând să fug de portărei tocmai la Breslau unde, ştiţi, începe procesul asasinului sadic. Să vezi că Bediener îmi dă să fac reportajul. Dacă a fost drăguţ cu dumneata şi te-a trimis la Turkheimer, o să-mi facă şi mie o favoare. Poftă bună şi distracţie plăcută. La revedere!

Abia apucă Andreas să se uite în urma lui, că şi dispăruse în anticameră. Acest Kaflisch îl cam nedumerise, dar nu-l găsise antipatic. Nu-i putea lua în nume de rău curiozitatea indiscretă, de vreme ce nu făcea niciun secret din propriile-i treburi.

În stradă, Andreas se întoarse spre faţada clădirii, de-a lungul căreia, cu litere mari1, în relief, se vedea inscripţia „Berliner Nachtkurier”. I se păru că trăieşte un moment solemn şi că de acolo începea cariera care-i era sortită.

Acasă, trecu numaidecât la inspectarea garderobei. îi fu greu să încropească un costum potrivit pentru vizite, deoarece toţi pantalonii de culoare deschisă aveau un defect sau altul. Oftând, bietul tânăr se hotărî pentru pantalonul fracului, care împreună cu ponositul veston negru făcuse o proastă impresie doctorului Bediener. Andreas o văzuse prea bine. Avea un gust înnăscut pentru îmbrăcămintea frumoasă, gust care, la Berlin, se

dezvoltase repede. De câte ori trecea pe Friedrichstrasse surprindea ocheada binevoitoare a vreunei fete drăguţe, care pleca însă grăbită ochii imediat ce măsura vestonul său negru. Sprinţarele blondine care treceau agăţate la braţul unor domni scunzi şi înţepaţi, cu jobenul lucitor aşezat pe părul negru ondulat, nici nu bănuiau cât de adânc îl jigneau pe Andreas. În ziua aceea, ea de atâtea alte ori, se privi îndelung în oglinda de ras şi înţelese mai bine ca oricine de ce costumul, deşi nu prea uzat, îi dădea o înfăţişare atât de întristător de stângace. Gândul că în întreg Berlinul nu se găsea un singur croitor care să aibă încredere în talentul şi norocul lui, pentru a-i acorda credit, îl mâhni adânc şi-l făcu să amâne cu două zile vizita la doamna Turkheimer.

Apoi însă, cu curajul disperării, pomi totuşi spre strada Potsdam. Străbătu strada Regina Augusta şi coti hotărât în strada Hildabrandt, o alee liniştită, presărată cu nisip şi închisă la amândouă capetele cu nişte bariere. Pentru orice trecător, palatul Turkheimer era, evident, cel mai impunător dintre celelalte clădiri. Era construit într-un stil de renaştere germană, a cărui originalitate nu trebuia însă cercetată mai de aproape. Andreas sună la poarta de bronz a grădinii, oare se deschise singură, fără să se vadă vreo făptură. Singur-singurel ca un prinţ din poveşti care cucereşte un castel fermecat, tânărul străbătu un fel de curte de cetate, urcă o maiestuoasă scară şi ajunse în faţa unei elegante uşi de sticlă ce părea încastrată de nişte mâini profane în bolta portalului artistic meşterit.

Uşa se deschise, dar lacheul în livrea verde-argintie care îi ieşi înainte avea pare-se puterea să-l respingă pe temerarul cuceritor chiar în pragul paradisului său. îi spuse că doamna nu-i acasă. Sub impresia acestei veşti, tânărului îi predă cartea de vizită şi biletul doctorului Bediener. În aceeaşi clipă îşi spuse însă că n-ar fi trebuit să

procedeze aşa. Privi palid de mânie figura obraznică a valetului şi se simţi ispitit să-l plesnească. „Dacă n-ar fi împotriva interesului meu, gândi, aş face-o. De altfel, nici nu-i pot dovedi obrăznicia, la inşi de teapa lui e totdeauna bine ascunsă”.

Cu inima împovărată de speranţe distruse, plecă spre celălalt capăt al străzii şi se pomenii în Grădina zoologică. Timp de două ore, orgoliu-i dezamăgit îl goni pe aleile desfrunzite. Se simţea la fel de dezorientat şi de neputincios ea în ziua când hotărâse s-o rupă cu cafeneaua „Ura”. Între timp, însă, făcuse unele gesturi ireparabile. Dacă obraznicul lacheu, care îl măsurase ca pe un solicitant la o slujbă oarecare, nu preda cartea de vizită şi biletul redactorului-şef?

Dar chiar în dimineaţa următoare primi, prin poştă, din partea doamnei Adelheid Turkheimer, o invitaţie pentru seara zilei de zece noiembrie.

IV

Casa Turkheimer

Andreas zumsee veni foarte târziu la serata din Hildebrandtstrasse, fiindcă aşa i se părea mai distins. În poarta de bronz, care acum era larg deschisă, un portar impunător lovi cu bastonul în pământ. Andreas îl privi drept în faţă, dar aceasta exprima numai o maiestuoasă indiferenţă. Lacheul care îi luă paltonul era din întâmplare acelaşi pe care Andreas îl mai văzuse. Acum, însă, Andreas nu-l mai învrednici nici măcar cu o privire. „Vezi, nu m-ai putut împiedica să intru aici”, îşi spuse în gând.

Siguranţa cu care intră ascundea tulburarea pe care o simţea, dar îl făcu şi neprevăzător. Şi, curând i se întâmplă o mică nenorocire. Lângă garderobă era o anticameră care la prima vedere i se păru goală. Intră înăuntru fără zgomot, dar abia făcu doi paşi şi se pomeni călcând poala unui mantou de seară. Era un mantou de

mătase galbenă, brodat cu brocat şi căptuşit eu satin-duchesse. Nu izbuti să facă destul de repede cale întoarsă înainte de a vedea că posesoarea mantoului se lăsa sărutată de tânărul care o ajutase să-l dezbrace. Era o blondă înaltă, trupeşă şi faţa mânioasă, cu nasul în vânt, pe care o întoarse spre Andreas îi inspiră o asemenea spaimă încât, bolborosind scuze stângace, schiţă o foarte jalnică retragere.

Puţin după aceea, în timp ce urca scara spre primul etaj, îi trecură prin minte nişte fraze foarte spirituale cu care şi-ar fi putut repara stângăcia. Zdrobit de conştiinţa faptului că nu fusese la înălţimea situaţiei, se lăsă târât prin două saloane de un val de vizitatori care îl împingea spre bufet. În înghesuială îl izbi violent în umăr pe un domn bătrân cu un aer distins, dar nu izbuti să îngaime măcar un cuvânt de scuză, năucit cum era de noul ghinion. Bătrânul domn îi spuse însă înţelegător „Pardon" şi-i oferi o farfurie şi un tacâm. Abia acum văzu bietul tânăr ciorapii de mătase ai maestrului de ceremonii şi se depărtă cu tot sângele în obraji.

Se pomeni în faţa unor baterii cu sticle de şampanie. Un servitor aştepta să-i facă semn ca să-i toarne. Dar Andreas se temu să nu se trădeze că nu băuse niciodată până atunci şampanie. Ar fi vrut să aleagă un vin, când auzi în spatele lui râsete. Şirul de umilinţe suferite într-un răstimp atât de scurt îl înfuriase peste măsură, încât ar fi fost în stare să-şi distrugă viitorul printr-un scandal. Foarte palid, se întoarse spre doi domni1 din vecinătatea lui, hotărât să ia la palme pe oricine l-ar fi privit chiondorâş. Dar văzându-i expresia, cei doi se prefăcură a nu fi fost dânşii. Şi unul din ei i se adresă chiar lui Andreas; nici cel mai neîncrezător om n-ar fi putut descoperi în glasul său altceva decât o calmă politeţe.

— Vă sfătuiesc să luaţi Chablis-ul de colo. E tot ce se

poate găsi mai bun aici.

Andreas mulţumi şi bău câteva pahare, recăpătându-şi cumpătul. Şi cum băuse pe stomacul gol, vinul avu repede o foarte veselă înrâurire. Iar când sorbi ultima picătură, se simţi triumfător: „Cei doi unchiaşi s-au speriat de mutra mea”, îşi spuse.

Simţea nevoia să vorbească; i se părea că acolo putea intra în vorbă şi cu necunoscuţi.

— Ah, uite-l pe Kaflisoh! izbucni deodată de parcă ar fi salutat un prieten de multă vreme pierdut. Ziaristul se ivise la braţul unui domn corpolent, cu barbişon negru, pleoape grele şi alura unei personalităţi importante. Lui Andreas i se păru că-l mai văzuse undeva.

Kaflisch îl măsură o clipă pe necunoscut. Dar aducându-şi aminte unde îl mai întâlnise, îi strânse mâna.

— Îmi pare bine să vă revăd. Ei, vedeţi ce efect are o recomandaţie a bătrânului nostru?

— Extraordinar! încuviinţă Andreas. Se simţea în mare forma. Se interesă: Nu ştiţi unde-i amfitrioana?

— Veniţi de la Ratibohr? îl întrebă domnul corpolent.

Andreas se arătă surprins.

— Nu, din Gumplach, răspunse el.

Domnul îi zâmbi binevoitor. Kaflisch izbucni în râs.

— Goldherz voia să ştie dacă aveţi cumva să transmiteţi ceva amfitrioanei din partea domnului Ratilbohr. Doriţi numai să-i prezentaţi omagii? N-are niciun sens.

Plictisit, domnul corpolent dădu urmare chemării unui cunoscut. Kaflisch îl luă de braţ pe Andreas, ca pe un, prieten din tinereţe.

— Nu-i celebrul avocat? întrebă acesta.

— Chiar pe el în persoană l-au văzut ochii dumitale muritori. Ştii ceva, ar trebui să te apropii de el. Şi cu un ton de mentor, Kaflisch adăugă: Din toţi cei de faţă,

nimeni1 n-ar putea afirma că n-o să aibă vreodată nevoie de el. Altfel, cum mai merge? schimbă el vorba. Bediener e drăguţ cu dumneata?

— Foarte, confirmă Andreas. Duminica trecută mi-a apărut ceva.

— Aha, poezia din „Neuzeit”.

— Aţi citit-o?

— Nu-mi puteţi cere aşa ceva. Dar toţi tinerii talentaţi recomandaţi lui Bediener îşi văd publicată în „Neuzeit” câte o poezie. Pe a doua însă o să aştepţi mult să fie publicată. Uite-o pe Asta, adăugă apoi repede, înghiontindu-l pe Andreas şi luându-se cu neruşinare după o doamnă ce trecea pe lângă ei.

— Cine, Asta? întrebă Andreas, urmând exemplul lui Kaflisch. Dar buna-i dispoziţie pricinuită de băutură se răzbună repede; călcă pe trena doamnei şi aceasta îi aruncă o privire plină de dispreţ.

— Ei, acum ai văzut-o, îi spuse Kaflisch amical. Doamna se depărtă, îndreptându-se spre un domn înalt, blond şi cu barba rară, care, de lângă uşă, îi făcea semn pe deasupra capetelor.

Aoulrn, însă, Andreas nu se mai lăsa descumpănit prea uşor. Râzând zgomotos, întrebă:

— Spuneţi-mi, vă rog, cine-i Asta?

— Fiica gazdelor, tânărul meu prieten. Iar dacă dânsa se plimbă pe aici, poţi să fii sigur că mama-i cu totul în altă parte.

— De ce? întrebă Andreas. Era totuşi puţin derutat.

— De ce? Câtă nevinovăţie! Asta e o fată cu principii, adică e coafată à la Ibsen, e modernă, mai mult intelect decât sex, mă înţelegeţi, prea stimate domn?

Kaflisch vorbea cu nasul aproape de gura lui Andreas, dar foarte tare. Era evident că nu-i displăcea să se afişeze. Cei din jurul lor începură să râdă. Andreas simţi

atenţia îndreptată asupra lor şi lucrul îl măguli.

— Şi mama? întrebă el în gura mare, în timp ce continua să se plimbe.

— E o femeie cumsecade, declară Kaflisch. Aproape prea cumsecade faţă de noi tinerii.

— Înţeleg, făcu Andreas cu un ton pe care-l credea plin de subînţelesuri. Cea de acolo nu-i Lizzi Laffe? întrebă apoi.

Numele doamnei pe care o jignise în anticameră prin indiscreţia lui îi venise deodată în minte, înfricoşându-l. O ştia de la teatrul unde juca, iar relaţiile dintre Lizzi şi Turkheimer făcuseră de multe ori subiectul discuţiilor de la cafeneaua „Ura”.

— Bună, Lizzi, o salută Kaflisch, care îi strânse mâna când trecu prin faţa ei. Actriţa nu-l băgă în seamă pe Andreas, care observă plin de respect că, deşi nu mai avea mantoul, era la fel de fastuos îmbrăcată. O urmări cu privirea, cum păşea la braţul aceluiaşi domn, în trupeşia ei care-i intimida pe toţi, acoperită de briliante. Domnul era un tânăr scos ca din cutie, ras, cu o figură sfidătoare, spătos, îndesat şi cu alura unui membru al corporaţiilor studenţeşti.

— Va să zică şi Lizii e aici!

Andreas îşi dădea silinţa să vorbească indiferent. Întâlnirea cu această femeie cu un aer de ducesă jignită îl trezise complet. Însoţitorul ei părea şi el primejdios.

— De altfel, face parte din inventarul casei, adăugă Andreas.

Kaflisch rânji.

— Bineînţeles, cât îi merge. Cică Tiirhheimer s-ar fi săturat de dânsa. Şi mai nostim e că tocmai acum, când şi soţia lui a scăpat de Ratibohr, nu?

— Da. Şi eu am auzit, minţi Andreas, care îşi pusese în gând să înţeleagă totul fără a mai pune întrebări. Dar

nu-i frumos din partea lui Lizzi – şopti el confidenţial

— Să facă ce-am văzut că a făcut cu tânărul cu care tocmai a trecut.

Kaflisch ciuli urechile.

— Cu ăsta, care pare atât de respectuos faţă de legi? întrebă el. Ce dracu' au făcut?

— S-au sărutat.

— Asta-i tot?

Kaflisch arăta dezamăgit. Andreas încercă să se scuze.

— Ce vrei, aici, în casa asta… făcu el.

— Fleacuri. Diederich Klempner e căţeluşul ei. Cam aşa o slujbă ar trebui să-ţi cauţi, dragul meu. Klemipner e un ambiţios, dar fără Lizzi n-ar fi izbutit să facă nimic.

— Dar ce face? între Andreas.

— Cum, nu ştii? E autor dramatic!

— Klempner? Nu i-am văzut niciodată numele pe afişierul teatrului!

— Sfântă nevinovăţie! Nici n-ai să-l vezi, nu scrie niciodată nimic. Dar autor dramatic este.

— Adică? întrebă Andreas, cam repezit. Expresia „Sfântă nevinovăţie" i se păruse cam dispreţuitoare.

Kaflisch se explică:

— Dacă ar scrie ceva, ar fi o tragedie, înţelegi?

Intrară în primul din cele trei saloane care se vedeau înşirate unul după altul. Era tapetat în verde pal, al doilea în roşu purpuriu; al treilea, în bleu mourant, era în stil rococo. Înghesuiala extraordinară împiedica înaintarea, dar Kaflisch avea talentul de a-şi croi drum. Andreas se minună de numărul strângerilor de mâini pe care le împărţea în stânga şi în dreapta. Dădea de o parte oamenii cu câte o glumă prietenească şi-şi făcea loc.

De departe se auzeau certându-se câţiva domni care trebuie că erau obişnuiţi ai bursei, deoarece vorbeau

despre un anume domn Schmeerbauch, care venea zilnic la Bursă în pantaloni noi. În ziua aceea venise, însă, cu nişte pantaloni pe care-i mai purtase, ceea ce dăduse loc la fel de fel de supoziţii. îl strigară pe un domn scund şi îndesat care trecea cu o tânără şi zveltă blondină.

— Blosch! Ai auzit ceva despre Schmeerbauch?

— Minciuni! răspunse Blosch, flegmatic.

— Dar pantalonii? întrebă cineva.

— Un acces de melancolie, răspunse Blosah. Schmeerbauch are o dragoste nefericită.

Creditul lui Schmeerbauch era restabilit.

— Fericitul! oftă un tânăr zvelt, cu o mustăcioară neagră şi cu nişte ochi catifelaţi şi alungiţi cărora, fără îndoială, nicio femeie nu le rezistase până atunci.

— Duschnitzki, pari aşa de tâmp când te răsfeţi, încât meriţi bătaie, spuse un altul. Duschnitzki răspunse blând: „Süss! Sfântă nevinovăţie!”

„Iar sfânta nevinovăţie”, se gândi Andreas.

— Ia te uită, Kaflisch! exclamară ceilalţi.

— Kaflisch, ştii ceva despre „Răzbunarea”?

— Se face! răspunse ziaristul. Turkheimer a căpătat aprobarea prefecturii de poliţie prin ginerele *in spe*.

— Asta-i, când ai un ginere în minister! Hochstetten e consilier secret, nu?

— Dar nu e prea mulţumit. Până una-alta trebuie să-i facă rost lui Turkheimer de o decoraţie. Încă nu se ştie care, dar contractul de căsătorie o prevede în mod expres. „Ordinul soarelui” din Puerto Vergogna nu mai e destul. Şi-apoi, trebuie să obţină reprezentarea „Răzbuw *CC*

nani.

— Chiar aşa cum e?

— Cu mici modificări, declară Kaflisch. Luptele pe baricade, uciderea consilierului de către muncitorii răsculaţi, biciuirea soţiei bancherului în plină stradă, toate

astea rămân. Numai fleacul de profanare a bisericii şi utilizarea vaselor sfinţite pentru scopuri necurate trebuie să cadă.

— Ei, drăcia-dracului!

— Neruşinare!

Vorbeau toţi odată.

— Noi putem să fim supuşi violenţelor pe scenă, popii nu? Ce, or fi mai breji decât noi?

— De religie nu trebuie să ne atingem, nu-i aşa? observă tânăra cea zveltă care venise cu Blosch.

Unul dintre domni observă: „Sfântă nevinovăţie!”

Andreas nu se mai miră că fusese luat cu expresia asta, de vreme ce putea fi adresată şi unei doamne. De altfel, ea revenea mereu în conversaţie. Oricine lega două fraze, se credea obligat s-o folosească. Mai mult încă, Andreas se simţi obligat să ia apărarea tinerei femei. Se temea chiar să nu pară prost, dacă ar continua să tacă.

— Doamna are dreptate, rosti el hotărât. De religie nu trebuie să ne atingem.

— Se prea poate, încuviinţă cineva ezitând, dar Duschnitzki profită repede de schimbarea atmosferei.

— Aşa-i. Aveţi dreptate, scumpă doamnă, şi dumneata, domnule…

— Andreas Zumsee, se recomandă Andreas.

— Scriitor, adăugă Kaflisch.

Duschnitzki continuă:

— În vremurile noastre, în situaţia în care ne aflăm, totul poate fi luat în râs, călcat în picioare: onoarea burgheziei…

— Şi glorioasa noastră armată! exclamă Süss.

— Persoanele cele mai sus puse, interveni cineva.

— Onoarea unei femei! reluă un altul.

— Până şi bursa, propuse un al treilea, în şoaptă.

— Dar bunul Dumnezeu!? rosti Duschnitzki apăsat.

Până aici!

— Asta ar trebui să fie interzis de poliţie! hotărî Süss. E scandalos!

— Şi lipsit de gust! declară Duschnitzki dispreţuitor.

— Perfect! conchise Kaflisch în aplauzele tuturor. Noi am depăşit toate astea! Doar dacă nu eşti un moşneag încărcat de demnităţi şi niţel zaharisit ca marele om de colo.

Societatea izbucni în râs. Urmărind privirile celorlalţi, Andreas zări la intrarea în cel de al doilea salon un bătrân înalt cu un cap mic şi ridicol, ca de pasăre. Pe creştetul pleşuvit mai flutura puţin puf rărit. Vorbea cu emfază unui mare cerc de doamne şi domni, pe care îi domina prin înălţimea lui. Andreas prinse din zbor câteva cuvinte răzleţe: „Forţe întunecate ridică din nou capul astăzi…” I se păru că-l mai văzuse undeva pe bătrân.

— Nu cumva e Waldemar Wennichen? se interesă el la Kaflisch.

— Ba da! îl ştii doar pe marele nostru poet. Vrei să ne alăturăm cercului admiratorilor săi?

Kaflisch încerca să scape de Andreas. Sperase că tânărul se va face de râs, ceea ce ar fi fost măgulitor pentru el, mentorul lui. Faptul că Andreas recoltase chiar aplauze atât de repede, îl plictisea însă.

Atent şi gata să urmeze sfatul doctorului Bediener de a-şi însuşi tonul dominant în salonul Türkheimerilor, noul venit îşi spuse în gând că afişarea liberei cugetări nu era gustată. În timp ce-şi continuau drumul, se interesă de la ziarist cine e tânăra femeie zveltă. Kaflisch îl lămuri pe loc:

— E inatacabilă. E doamna Blosch. Caută să afli povestea ei, de exemplu de la Diederich Klempner care, ca dramaturg, ar trebui s-o cunoască.

Se alăturară grupului din jurul lui Wennichen.

— Te salut, dragă Liebling! se adresă Kaflisch unui

domn serios, cu un frac impecabil şi o barbă mare, neagră.

— Îmi permiteţi să vă recomand? Domnul Andreas Zumsee, scriitor, şi domnul Liebling, sionist.

Şi în timp ce Andreas se înclina, Kaflisch o şterse. Andreas se afla în faţa domnului Liebling, care îl privea grav, îi strânse mâna zdravăn şi, fără a scoate o vorbă, se întoarse către Wennichen.

Cum poetul vorbea piţigăiat, din cauza forfotei ce domnea în saloane nu se înţelegeau decât cuvintele de ordine pe care le scotea cu o ciudată mişcare din gâtu-i vânos: „Onoarea clasei comercianţilor… neruşinate abuzuri de putere ale unei anumite forţe… negustorimea harnică… apărare… cuceririle revoluţiei burgheze”…

Andreas îşi înăbuşi un zâmbet superior. La cafeneaua „LTra” aflase multe despre viaţa particulară a celebrului scriitor. Wennichen nu mai primea decât jumătăţi de onorarii, deoarece de cincizeci de ani scria mereu acelaşi gen de romane, pe care nimeni nu le mai citea. N-avusese noroc cu copiii lui, iar soţia, după nenumărate aventuri, îl părăsise până la urmă de tot. Nu înţelegea nimic din evoluţia evenimentelor de la patruzeci şi opt încoace, de când scrisese prima sa carte despre un tânăr şi destoinic negustor care forţase intrarea într-o familie aristocratică complet degenerată, luând în căsătorie fata. Wennichen continua să trăiască în lumea unor vrednici negustori liberali care se războiau în mod dezinteresat şi mărinimos cu junkerii abuzivi şi cu obscurantiştii catolici. Andreas îl compătimi pe bietul bătrân, dar îi făcea plăcere să-l poată contempla de aproape pe scriitorul pe care, pe vremuri, la Gumplach, îl considerase un astru al istoriei literare.

Atacul lui Wennichen împotriva duşmanilor liberei cugetări recoltă câteva aplauze, dar Liebling, care se afla lângă Andreas, interveni pe neaşteptate cu o voce de bariton, armonioasă şi puternică. Declară:

— Dacă dorim să păstrăm libertatea, o libertate bine înţeleasă, trebuie să ştim să conducem poporul. Lipsit de apărare şi de judecată, poporul este totdeanua gata să cadă pradă momelilor reacţiunii. Trebuie să-l apărăm împotriva lui însuşi şi asta n-o putem face decât prin *forza*, *ţarina e feste 1*

— Aha! Prin efefef! observă un domn spiritual.

Societatea râdea şi vorbea de-a valma.

— De unde ai mai scos-o şi pe asta, Liebling?

— Ai haz!

— Dar are dreptate, declară cineva, care probabil înţelegea italieneşte. Dacă nu dăm poporului pâine şi circ, mai curând sau mai târziu ajungem la spânzurătoare.

— Domnii mei, continuă Liebling, sunt de mult ferm convins de adevărul celor ce v-am spus. Chibzuind adânc, le-am aplicat poporului cel mai apropiat inilmii mele. Dacă vom izbuti vreodată, eu şi cei care gândesc ca mine, să ducem înapoi acest popor în ţara care-i a lui şi care continuă să-i fie făgăduită, credeţi că-l vom expune pierzaniei dându-i parlamente şi presă? Corupţia europeană n-are ce căuta pe pământul nostru!

— Bravo! exclamară toţi râzând.

Strânseră mâna oratorului. Lui Andreas i se păru că „sionismul” lui Liebling nu prea era luat în serios, dar îi asigura totuşi o poziţie deosebită. „Nu strică deci să ai şi o marotă oarecare”, îşi spuse Andreas.

Din ultimele rânduri ale grupului se ridică în vârful picioarelor un domn neglijent îmbrăcat. După faţa stupidă de buldog şi după gulerul nu prea curat, Andreas îl recunoscu pe deputatul Tulpe.

— Prostii, mârâi politicianul. Dacă burghezia renunţă la principiile de la patruzeci şi opt, se sinucide!

Liebling se pregătea să răspundă, dar cu toţii voiau să-şi exprime câte o părere, iar cele mai gălăgioase

eforturi le făceau doamnele. Numai Wennichen rămânea zâmbitor şi clătina din cap. Convingerile extravagante ale lui Liebling erau pentru el ininteligibile, de parcă acesta le-ar fi expus într-o limbă necunoscută.

— Dar vă rog, domnilor! strigă deodată, cu o voce stridentă, un domn ce se apropiase.

— A venit Ratibohr, îşi şoptiră cei de faţă. A îndrăznit să calce aici astă seară? E într-adevăr un tip care nu suferă de timiditate!

Cei mai apropiaţi îi făcură loc fără plăcere: păreau că se tem de Ratibohr. Acesta era uscăţiv, cu zvâcniri nervoase în mişcări şi cu faţa pătată a suferinzilor de ficat. Nasu-i vulturese şi privirea pătrunzătoare păreau a sfida pe oricine ar fi avut de spus ceva împotriva lui. Eleganţa sa amintea deopotrivă de bursă şi de sala de scrimă. făcea impresia unui spadasin, dar şi a unui cavaler de industrie, ceea ce-i dădea un aer cu atât mai primejdios. De altfel, şi lăsa să se înţeleagă că ascunde secrete cutremurătoare. Spuse:

— Să nu ne certăm, domnilor! Modul de guvernare n-are prea mare însemnătate. Istoria nu se termină cu noi.

Gestul rapid al mâinii care părea să tranşeze totul făcu să sune brăţara de argint din jurul articulaţiei. Opinia îi fu primită cu aplauze. Andreas îl privi cu invidie şi admiraţie. Să reuşeşti, ca Ratibohr, să le inspiri respect numai prin simpla ta apariţie! Şi, totuşi, oamenii aceştia îl mirau. De când începuse să calce caldarâmul Berlinului, îi privise ca pe o clasă stăpânitoare, dar acum îşi dădea seama cât de puţin uniţi erau când era vorba de bazele puterii lor. Absolutismul burghez, propus de Liebling, corespundea evident intereselor lor. În acelaşi timp, însă, putea să fie în avantajul lor şi dacă se prefăceau a împărtăşi opiniile dinainte ou cincizeci de ani ale lui Wennichen. Năzuinţele lor intime păreau totuşi să fi fost

exprimate de Ratibohr: modul de guvernare era un lucru secundar. Andreas hotărî să adopte acest punct de vedere, care i se părea demn de un om de lume şi nu-i veni greu să ia o astfel de hotărâre.

Într-acestea, după atâta umblat prin înghesuială şi stat în picioare, Andreas începuse să se simtă obosit. Pălăvrăgeala inutilă, care nu-l ajuta cu nimic, i se părea şi ea excesivă. Căută, fără succes, un loc potrivit pentru odihnă. Zări câteva scaune încăpătoare cu lemnul lăcuit în cafeniu şi tapisate cu mătase brodată în motive delicate; dar speteaza lor era dreaptă şi îngustă ca o scară. Alte scaune aveau spetează triunghiulară şi le lipseau braţele. În sfârşit, altele erau atât de joase încât n-ar fi avut cum să-şi întindă picioarele. Niciunul din ele nu-i dădea posibilitatea să ia o mină degajată şi demnă de persoana lui.

Nemulţumit la culme, rătăcea de colo până colo, sub pretext că privea decoraţia interioară. îl atrase al treilea salon, în bleu mourant şi rococo. În faţa nişelor bogat împodobite, unde se refugiaseră doamnele, se aflau paravane spaniole joase, tapisate cu atlas brodat în diverse culori şi având nişte ferestruici cu sticlă şlefuită şi prinse în rame cu arabescuri. Păreau a fi portiere rupte dintr-un vechi landou. Recitatul unei cântăreţe, care se producea într-o cameră alăturată, abia se auzea în mijlocul conversaţiei zgomotoase. Şi numai după ce lumea îşi dădu seama că dânsa terminase, izbucni în aplauze frenetice. Pe căminul din porţelan roz-alb, ceasul cu montură de baga încrustată cu aramă bătu unsprezece şi jumătate.

În sfârşit Andreas se aşează; îşi sprijini capul de spetează şi încercă să se lase ameţit de plafonul orbitor al cărui casete aurite ascundeau becuri electrice. Dar această îndeletnicire nu-l împiedică totuşi să cadă din nou pradă unei disperate descurajări. Ce dobândise până

atunci? Nu găsise niciun sprijin serios; era mai mult decât limpede că oamenii pe care-i cunoscuse nu voiau decât să se distreze pe socoteala lui. Dacă nu izbutea să smulgă în seara aceea un surâs din partea amfitrioanei, intrarea lui în lumea aceea era ratată. Căci abia acum, când aruncase o privire în acest salon, dăduse peste obiectul dorinţelor sale. îşi plimba privirile de cuceritor timid asupra grupurilor de femei împopoţonate. Unele erau trupeşe, greoaie şi pufoase ca nişte odalisce. Altele, slăibănoage, îşi ridicau lornioanele cu braţ lung în faţa ochilor încercănaţi, şi aruncau priviri perverse. Cine izbutea să intre în graţia vreuneia din ele, aşa cum Diederich Klempner devenise căţeluşul lui Lizzi Laffe, scăpa de griji pe toată viaţa. Banii se rostogoleau aici până şi sub mobile. Şi, desigur, nimeni nu făcea altceva decât să-şi umple buzunarele. Ce mai trăi pe vătrai în această Ţară a huzurului!

O cută urâtă a fracului, care nu-l izbise niciodată ca acum, în lumina aceea, îl smulse însă pe bietul tânăr din visări. îşi compară îmbrăcămintea sărăcăcioasă cu costumele impecabile ce treceau pe dinainte-i şi fiecare comparaţie îl înfuria tot mai rău. În cele din urmă se montă destul de tare pentru a hotărî să-şi pună în joc soarta. îşi jură că, dacă până într-o jumătate de oră nu va face un pas înainte în cariera lui, va pleca şi nu va mai reveni niciodată.

Dădu tocmai să se ridice, când doi tineri se opriră drept în faţa lui. Privirile lor erau îndreptate spre palmierii înaintea cărora, pe o canapea Pompadour, odihnea o femeie corpolentă. Nu mai era tânăra, dar tenu-i alb îşi păstrase frăgezimea şi, după părerea lui Andreas, nici în tinereţea ei n-ar fi putut să aibă umeri mai sculpturali. Trăsăturile cam prea accentuate ale feţei căpătau un aer deosebit mulţumită coifului înalt de păr negru de deasupra frunţii înguste. Era îmbrăcată în mătase albă, cu bustul

acoperit de dantele, din care fulgerau agrafe de briliante.

Unul din cei doi tineri observă:

— E încă frumoasă.

— Amfitrioana? se interesă celălalt. Cred şi eu; mănâncă cam mult, dar nu face nimic. Cu cât mai mult, cu atât mai bine, după socoteala beduinilor.

— Care socoteală?

— Pentru ei, cea mai frumoasă femeie e aceea care nu se poate mişca decât purtată de o cămilă. Urmează apoi cea care se mişcă sprijinită de două sclave. Dar de ce o fi făcând o mutră aşa de tristă!

— Doamna Turkheimer? Ce, nu ştii? Pe ce lume trăieşti? Ratibohr a rupt cu ea.

— Măgarul! De ce?

— Din cauza soţului, se spune.

— Turkheimer? Doar n-o vrea să se facă de râs?! Toată viaţa şi-a lăsat nevasta să trăiască după pofta inimii. Ce i-a căşunat acum pe Ratibohr?

— Se pare că Ratibohr nu s-a arătat un client recunoscător. Mulţumită intimităţii lui cu doamna Adelheid a mirosit tot felul de secrete. Turkheimer a băgat de seamă că de când soţia se ţine cu Ratibohr, i-au fost luate de sub nas o seamă de afaceri. Şi asta l-a indignat.

— Crezi?

— Türkheimer e un om foarte înţelegător; nu se bagă în treburile particulare ale nevestei. Dar dacă e vorba de afaceri, nu ştie de glumă.

— Şi i-a făcut scandal lui Ratibohr?

— Nu-l cunoşti. I-a oferit participarea la o afacere bănoasă cu condiţia să renunţe la soţia lui.

— Şi Ratibohr a acceptat?

— Încă cum!

În clipa aceea, Andreas îl zări intrând pe uşă pe elegantul doctor Bediener, cu monoclul înfipt în ochi.

Tânărul se repezi spre redactorul-şef.

— Domnule doctor, i se adresă el gâfâind. Daţi-mi voie să vă rog ceva. Fiţi amabil şi prezentaţi-mă amfitrioanei.

— *Comment donc*, *mon cher*! exclamă doctorul Bediener, care fusese o vreme corespondent la Paris. Apoi îl privi

1 o clipă fix pe Andreas, după care adăugă: Vă caut de două ore, dragul meu domn, domnul…

— Andreas Zumsee, completă Andreas.

Redactorul-şef îşi apucă uşurel de braţ protejatul, se opri cu el în faţa doamnei Turkheimer şi rosti:

— Frumoasă doamnă, am plăcerea să vă prezint pe un talentat coleg, domnul Andreais Zumsee, pe care îl recomand amabilei şi iubitoarei de artă doaimne.

După care doctorul Bediener dispăru cât ai bate din palme.

Andreas îşi prelungi reverenţa, ca hipnotizat de bombeurile, nu prea lucioase, ale propriilor pantofi. Doamna riirkheimer avu tot timpul să-şi stăpânească un surâs plin, de milă, până când Andreas ridică ochii. I se adresă foarte prietenos:

— Tinerii noştri poeţi găsesc totdeauna uşa deschisă la noi, iar talentele recomandate de doctorul Bediener sunt cu atât mai binevenite, domnule Zumsee.

Andreas se înclină din nou. Apoi apropie taburetul indicat de doamna Turkheimer.

— V-aţi consacrat de multă vreme literaturii? îl întrebă ea.

— De puţin timp – răspunse Andreas – şi n-ar fi trebuit să sper la o primire atât de binevoitoare din partea amabilei doamne, primire care mă face nespus de fericit. Interesul pentru literatură este atât de redus în ţara noastră, încât noi, tinerii începători, suntem din capul

locului adânc recunoscători puţinelor case în care e cultivat bunul gust modern.

Un tânăr care ar fi izbutit în ceva mai mare măsură decât Andreas să se dezbare de gravitatea provincială ar fi vorbit altfel. În orice caz, doamna Turkheimer se aşteptase la altceva şi abia acum îl băgă mai bine de seamă pe tânăr. Păru să nu găsească deplasate frazele-i ticluite de acasă. Se sprijini de tăblia canapelei şi o clipă zâmbi chiar, măgulită. Andreas, care se temea de lornioanele doamnelor din dreapta şi din stânga lui, o privi ţintă pe doamna Turkheimer şi privirea lui, umbrită de genele dese şi întoarse în sus, făcu impresia scontată de doctorul Bediener. Dânsa îl găsi agreabil, total lipsit de impertinenţă şi plin de o tinerească devoţiune. Simţindu-se examinat, Andreas se înroşi, lucru care se potrivi foarte bine cu capul lui bălai de băieţandru, cu tuleiele mijind deasupra buzei de sus. Ea continuă să-l privească. Durerea ascunsă, care aruncase un văl asupra chipului ei, fu dată uitării. Nu mai rămăsese decât o uşoară melancolie, stimulată de înfăţişarea tânărului care părea a avea şi el nevoie de înţelegerea unui suflet milos. Andreas îşi dădu seama de asta. Se socoti şi el, stângaci cum era, demn de compătimit, dar se simţea totodată jignit că trebuia să accepte mila unei femei frumoase. Roşi şi mai tare. Dânsa se interesă!

— Şi cum vă simţiţi la Berlin? Pentru că, probabil, aţi părăsit recent provincia natală?

— Sunt originar de pe malul Rinului, stimată doamnă.

— Mi-am dat seama după accent. Ah, Rinul! suspină doamna Turkheimer. Găzu pe g-înduri o clipă, dar renunţa să mai descrie sentimentele trezite de evocarea Rinului.

— Vă simţiţi probabil aici ca într-o ţară străină? întrebă ea, coborând fără voie glasul. Melancolia, mila şi visarea construiseră, nici ea nu ştia de ce, în jurul ei şi a

acestui tânăr o îngrăditură.

— Viaţa de aici nu vi se pare mult mai crudă decât prin părţile dumneavoastră? Pe acolo oamenii sunt veseli, aici sunt numai sarcastici. Şi banii! Să ştiţi că aici nu există nimic care să nu fie trădat pentru o afacere bună!

Andreas simţi în cuvintele călim rostite ale doamnei strigătul unei inimi rănite. Era măgulit de aluzia pe care o făcea, faţă de dânsul, la nefericirea ei. Apoi, amfitrioana adăugă, ca în treacăt:

— V-aţi găsit cumva un croitor, domnule Zumsee?

Andreas crezu că nu înţelesese bine.

— Aveţi nevoie de prieteni care să vă îndrume. De ce n-aş face-o eu?

Andreas se înclină.

— Duceţi-vă la Behrendt, în Mohrenstrasse. Vă dau voie să vă referiţi la mine; în felul acesta veţi fi îmbrăcat impecabil. Am să vă trimit cartea mea de vizită.

Şi îi întinse mâna frumos alungită care, sub mănuşă, se simţea cam plinuţă, dar nu prea plină.

— De altfel, să nu ne uitaţi, sunt acasă în fiecare vineri.

Andreas sări în picioare, îi sărută mâna şi se depărtă încet, ţinându-şi răsuflarea. Cele trăite îi amorţiseră simţurile.

Când îşi veni în fire, auzi pe cineva spunând în urma lui:

— Ei drăcie! Asta e plin de noroc. Cunoşti chestia cu croitorul? Când vede cartea de vizită a doamnei Turkheimer cere tinerilor cincizeci de mărci pentru un costum care pe noi ne costă trei sute.

Ceva mai departe, Andreas îl zări pe consulul general cu burticică proeminentă şi barbete roşcate, pe care îl mai întâlnise în anticameră la „Nachtkurier”. Când Andreas trecu pe dinainte-i, domnul consul surâse atât de

binevoitor şi păru atât de dispus să-l salute, încât Andreas se înclină. Consulul general îi răspunse vioi la salut.

Un necunoscut îl opri pe Andreas şi îi strânse mâna cu putere, fără multe fasoane.

— Sunteţi de mult în Berlin, domnule? întrebă el.

— Da treisprezece luni, răspunse Andreas.

— Ei, vedeţi, observă celălalt. Eu sunt de treisprezece ani în Berlin şi doamna Turkheimer nu mi-a recomandat încă niciun croitor.

Şi, spunând asta, necunoscutul se îndepărtă.

Lângă uşa celui de al doilea salon, în care Andreas se înapoiase, fu oprit de Diederich Klampner, care se înclină în maniera formală a corporaţiilor studenţeşti.

— Numele meu este Diederich Klempner, rosti el scurt şi tăios.

— Andreas Zumsee.

— Suntem doar colegi, observă Klempner. Drăcia dracului, aveţi noroc! adăugă el imediat. De altfel, e şi nevoie de noroc, altfel nu faci nimic în profesiunea noastră.

Andreas se răsuci şi i-l arătă lui Klempner pe domnul cu barbete cănite.

— Scuzaţi, oine-i domnul de acolo?

— Ăla? Păi e Turkheimer.

Andreas căzu pe gânduri. În uluirea lui se gândea numai la un mic amănunt. Deşi consul general era un titlu atât de distins, pe invitaţia primită de el figurase numai „Doamna Andelheid Turkheimer”! Diederich Klempner rânji.

— Vi se pare ciudat că v-a surâs atât de galeş? Păi, e firesc, de vreme ce aţi făcut să scadă în ochii soţiei acţiunile concurentului său Ratibohr!

O aristocraţie democrată

— Dar staţi, mi se pare că se serveşte masa, supuse

Diederich Klempner.

Bătrânul şi distinsul domn pe care Andreas îl înghiontise la intrarea sa în aceste saloane, păşea foarte demn prin mijlocul mulţimii. I se făcu loc şi el se apropie de amfitrioană. Numaidecât în urma lor porniră şi ceilalţi spre camera cu goibelinuri unde era bufetul. Andreas, care rămăsese cu Klempner lângă uşă spre a vedea trecând oaspeţii, nu mai părea un necunoscut. În cursul ultimului sfert de oră îşi câştigase un nume şi o oarecare greutate. Susţinu mândru privirile cercetătoare ale femeilor, iar de fiecare dată când vreun domn se apropia de el, înclinându-se şi spunându-şi numele, inima-i bătea mai repede. Era un triumf, dar Andreas socotea că-l meritase. Capriciul unei puternice doamne ţesuse în jurul capului său un nimb vizibil pentru toţi. Era însă numai un capriciu? Probabil că şi el se purtase în aşa fel încât dânsa l-a putut remarca!

Unul dintre cei dintâi care le trecu pe dinainte era un domn neobişnuit de gras, cu o perucă neagră şi cu faţa complet rasă, care arăta ca un actor negrimat. O ţinea la braţ pe Lizzi Laffe. Klempner observă tresărirea lui Andreas.

— Îţi place? întrebă el cu o vizibilă satisfacţie.

Andreas nici n-o băgase în seamă pe Lizzi, ci se informă:

— Nu e domnul Jekuser?

— Păi, cine altul? întrebă Klempner. Nu-l cunoşti încă pe editorul dumitale?

Aproape copleşit, Andreas îl privea pe proprietarul lui „Nachtkurier”, un despot al literaturii, unul din stăpânitorii opiniei publice, un puternic al zilei faţă de care marele redactor-şef doctorul Bediener nu era decât un sclav şi care, în rând cu mulţimea celorlalţi muritori, păşea prin galeria casei scării spre sufragerie.

Turkheimer trecu împreună cu tânăra doamnă

Blosch, domnul Liebling o conducea pe călătoarea rusă, prinţesa Bubukov, asupra căreia Klempner îi atrase luarea aminte lui Andreas. Doamna avea ochii alungiţi, care păreau a fi doi cănbuni, şi ţinea în gură o ţigaretă spre care Liebling privea cu o atenţie uşor dezaprobatoare. În spatele lor, îşi tânşea paşii Wennichen, care, ca de obicei, surâdea încântat, la braţ cu doamna Adelheid.

Perechile se succedau fără sfârşit, iar printre ele se intercalau tineri, jucători de bursă, ziarişti sau domni fără ocupaţie precisă, care se pregăteau să se aşeze la masă fără a avea o companie feminină.

— Ăştia sunt oamenii noştri, observă Diederich Klempner. Am rămas domnii între noi. Familia Turkheimer are grijă ca fiecare să se simtă bine. Dar mi se pare că Süss… Rămâneţi la masa noastră? întrebă el.

— Cu plăcere, spuse Andreas.

— Ia uitaţi-vă, Süss a agăţat-o pe mititica de Bieratz. Să vedeţi ce haz o să fie.

Süss se apropia cu o fată tânără, minunat de subţire şi de gingaşă, care, în rochiţa-i de un albastru deschis, fără zorzoane şi străvezie, arăta ca o silfidă. Faţa îngustă, delicată, era încadrată, ca aceea a unei madone, de un păr bogat, blond cenuşiu, iar ochii mari, albaştri, priveau drept înainte plini de inocenţă. În clipa aceea însă trecu pe lângă dânsa Ratibohr, chel şi nervos. Se întoarse şi zâmbi galeş micuţei zâne. Şi pe dată, cu un gest care lui Andreas i se păru fermecător de candid şi copilăresc, aceasta lăsă braţul însoţitorului ei şi-l luă pe acela al lui Ratibohr.

— Ei drăcie, aşa ceva nu se întâmpla înainte, observă Klempner cu jumătate de glas.

O clipă, Süss rămase locului, cu o figură tâmpă, apoi păru că vrea să se repeadă după cei doi. Dar Duschnitzki se grăbi să-i pună o mână pe umăr.

— Fără prostii, Süss! îl sfătui el.

Şi porni împreună cu prietenul său, buimăcit încă, spre Klempner şi Andreas, după care cei patru domni o luară, la rândul lor, prin galerie, printre două şiruri de lachei, spre sufragerie.

Andreas privi uimit imensa sală neîmpodobită, în care se aflau zeci de mese, şi o compară cu saloanele supradimensionate ale unui restaurant uriaş. Pereţii erau de un alb mat, întrerupt ici-colo de nişte rozete aurii. De plafonul acoperit cu o stofă sângerie atârna, agăţat sus de tot, un candelabru. Încolo, nu mai erau becuri electrice; pe toate mesele se aflau luminări prevăzute cu abajururi roşii.

Se auzeau de acum farfuriile şi furculiţele zornăind, pretutindeni se discuta în gura mare, numai comesenii lui Andreas continuau să tacă. Aerul era încărcat. Deodată Süss izbucni:

— Ce canalie! Ce… Süss folosi o expresie şi mai tare, încât Andreas tresări îngrozit. Klempner râse.

— La cine te referi? întrebă el.

— Mai întrebi?! ţipă Süss. La Bieratz!

Andreas îşi spuse însă în sinea lui că de obrăznicia care îl supărase atât de rău pe Süss se făcuse mai degrabă vinovat Ratibohr, nu mititica.

— Probabil că domnişoara Bieratz s-a angajat mai înainte faţă de domnul Ratibohr, îşi dădu el părerea, modest.

Süss rânji mânzeşte. Duschnitzki îl acompanie cu râsui lui reţinut, melodic; ochii-i catifelaţi şi alungiţi râdeau şi ei. Klempner îl lămuri amical pe tânărul Andreas:

— Ratibohr are opt milioane.

Andr-eas tresări.

— Aici poţi să culegi pe duşumea mai multe milioane decât am eu mărci în buzunar? întrebă el, crezând că face o glumă.

— Aici sunt ori milionari, ori coate-goale, îl lămuri

Duschnitzki.

Klempner adăugă:

— Aşa este, starea de mijloc dispare.

Andreas găsi clasificarea lui Duschnitzki nu prea măgulitoare, întrucât nu atribuia comesenilor săi mai multe milioane decât avea el însuşi. Cum, însă, buna creştere părea s-o ceară, râse şi el din toată inima. Klempner încercă să-l consoleze pe Süss.

— Bieratz nu-i în fond decât o copie proastă a falselor madone pariziene cu candorile lor prefăcute, observă el.

— Mie îmi spui? îi răspunse Sus, care se înseninase.

— N-are a face, interveni Duschnitzki. Pentru o tânără actriţă, virtutea e tot ce poate fi mai modern.

— N-am nimic de obiectat împotriva virtuţii tarifate, răspunse Klempner. Dezgustătoare e însă falsa lipsă de pretenţii. Aţi deservat că Werda Bieratz n-a pus măcar o bijuterie pe rochiţa-i de doi bani. Şi nici de cercei cu briliante n-are nevoie. Şi-a ascuns urechile sub păr.

— Ia spune – îl opri Sus – e adevărat că Lizzi îşi garniseşte jartierele cu briliante.

— De ce nu?! răspunse Klempner, nu fără îngâmfare. Poţi să-ţi imaginezi şi alte locuri unde Lizzi poartă briliante şi n-ai să greşeşti.

— Dar le-a trecut moda, interveni Duschnitzki. Nimeni nu mai dă doi bani pe un capital mort cum sunt briliantele şi pentru o fată tânără, ca Werda Bieratz, cel mai şic e să aibă bani depuşi la bancă.

— Cică Werda ar avea juma de milion, observă Sus, plin de respect.

— Exact ce voiam şi eu să spun! exclamă Klempner, izbind cu palma în masă. Vă complaceţi, domnii mei, să-mi daţi a înţelege că Lizzi e demodată. Mă rog, n-am nimic împotrivă. Dar vreau să vă explic care-i de fapt deosebirea dintre generaţii.

— Cunoaştem, interveni Duschnitzki. Lizzi a fost multă vreme încurcată cu un conte, până când omul a ajuns în grija asistenţei publice.

— Şi când Lizzi a intrat în teatru, continuă Klempner, nu era obiceiul să se facă calcule. Lizzi n-a păstrat din milioanele care i-au trecut prin mâini decât briliantele.

— Şi fiecare dintre ele e un însemn al meritelor ei! exclamă Sus înveselit.

— Noua generaţie, dimpotrivă – reluă Klempner – nu cunoaşte plăcerea de a cheltui, fiindcă are mereu de a face cu speculanţi cărora bietele fete trebuie să le smulgă cu sudoarea frunţii fiecare mizerabilă mie de mărci.

Andreas se înroşi şi plecă ochii în farfurie. Credea că Klempner jignise mândria profesională a celor doi vecini ai lui. Dar Sus şi Duschnitzki nâseră foarte veseli. Şi repetară:

— Bietele fete!

— O foarte nimerită ipoteză psihosociologică! conveni Duschnitzki. Prosit!

— Aşa se face că în generaţia micuţei Bieratz există o mulţime de zgârcite şi de cămătărese. Am auzit că madona împrumută bani unor bieţi funcţionari, cu douăzeci la sută, încheie Klempner triumfător.

Felul cum Klempner se fălea cu Lizzi Laffe i se păru liui Andreas indiscret şi nelalocul lui. Lizzi era încă foarte acceptabilă, deşi se cam îngrăşase, iar trupeşia ei blondă o prindea tot atât de ibine ca aceea brunetă pe doamna Turkheimer. Însă pudra abia izbutea să ascundă petele roşii de pe faţa lui Lizzi, pe când Adelheid avea un ten iraproşabil.

Începu s-o caute cu privirea prin mulţime, dar masa vecină îi închidea perspectiva. La masa aceea stăteau avocatul Goldherz cu prinţesa Bubukov, Liebling, o altă doamnă foarte decoltată şi un tânăr cu o figură ciudat de

mobilă, ca de clown. Süss îi explică lui Andreas, la ureche, o întâmplare scârboasă cu doamna decoltată, prinţesa şi tânărul de la masa lor, despre care se spunea că ar fi fiul prinţesei. Prinţesa se judeca cu ceilalţi doi, iar marele Goldherz era apărătorul ei. Dar cele două părţi păreau a fi încheiat un vesel armistiţiu, de vreme ce supau împreună.

Andreas asculta distrat. Privea printre spinarea dreaptă a lui Liebling şi ceafa blondă a doamnei decoltate. Undeva, mai în fund, şedea Jekuser, tolănit în scaun, încât boltkea agresivă a vestei sale albe strălucea de departe. Peruca neagră a importantului bărbat, care turna pe gât, tăcut şi senin, un pahar de vin după altul, lunecase puţin pe ceaifă. Faţa lui – era o faţă de actor sau de Cezar? – râdea cu mare poftă, dar ochii-i mici şi neliniştiţi dezminţeau aspectu-i blajin. „Uite unul pentru care nu există secrete”, îşi spuse Andreas, plin de admiraţie. Duschnitzki, care-i atinsese uşor braţul, îi spuse:

— Vă înşelaţi. Frumoasa amfitrioană e în partea cealaltă.

— Ce cap impunător are, observă Andreas.

— Cine?

— Jekuser.

În primul moment, ceilalţi tăcură. Dar apoi Süss observă repezit şi dispreţuitor:

— Dar cine e, la urma urmei, Jekuser?

— E doar un simplu negustor ambulant, declară Klempner. Iar Duschnitzki adăugă cu un surâs amabil:

— Culege anunţuri, aşa cum alţii culeg zdrenţe.

Andreas îşi dădu seama că provocase o anume stare de spirit, cam penibilă. Ce aveau de împărţit cei trei vecini ai lui cu Jekuser? Probabil că nimic. Dar era demodat să admiri făţiş pe cineva sau ceva. Şi Andreas îşi făgădui să nu mai calce altă dată această lege, cel puţin în societate. Poate însă că faţă de doamna Turkheimer putea totuşi

proceda altfel? De vreme ce urmărea să facă o impresie neobişnuită, n-avea niciun sens să imite ce făceau toţi ceilalţi. Faţă de dânsa nu însemna, oare, că face politică subţire dacă s-ar arăta aşa cum era în realitate?

Cina frugală consta dintr-o salată de homari şi o felie de friptură de viţel.

— Cel mai elegant e să ţii seama de valoarea nutritivă prescrisă de igienă, declară Duschnitzki.

Salata de homari, preparată ou mult muştar, îl făcu pe Andreas să lăcrimeze, în timp ce sosul de ierburi condimentat, servit odată cu fripitura de viţel, îi arse beregata. Trebui de aceea să bea mai mult decât ar fi vrut, şi se gândea îngrozit ce s-ar întâmpla dacă s-ar compromite îmbătându-se. îi invidia pe ceilalţi, care îşi puteau satisface poftele, dacă ar fi avut vreuna, întrucât poziţia lor acolo era oarecum consolidată. El, Andreas, încerca însă abia primii paşi, nesiguri.

În timp ce se serveau câteva felii de ananas îngheţate, cineva bătu într-un pahar. Şi imediat după aceea, capul mic şi hilar al lui Waldemar Wennichen, cu puful alb zbârlit pe creştetul pleşuv, se ridică deasupra celor din jur. Acum, după ce mâncase, vestitul poet vorbea cu o voce şi mai piţigăiată decât înainte şi nici în sală nu era o tăcere desăvârşită. Se înţelese numai că vorbea desipre unirea a doua case patriciene, despre o aristocraţie democrată şi despre alte. asemenea lucruri. Când se aşează, comesenii îşi spuseră unul altuia că recepţia era de fapt o sărbătorire premergătoare căsătoriei fiicei amfitrionilor, domnişoara Asta Türkheimer, cu baronul von Hochstetten.

Şi, numaidecât, ochii se îndreptară spre tânăra pereche. Andreas observă că domnişoara Asta făcea o figură foarte nemulţumită. Probabil că discursul lui Wennichen nu-i plăcuse de loc. Asta era drăguţă, dar lui

Andreas i se păru că nu se putea compara cu mama ei. Faţa ei, pe care se şi vedeau semnele îngrăşării, părea mai degrabă turtită, tenul smead nu era prea curat, sprâncenele îmbinate îi întunecau chipul, iar gura mare avea ceva voluntar, care îl înfricoşă pe Andreas.

Logodnicul, care stătea în faţa Astei, era domnul cu păr rărit şi cu barbişon blond care ieşise înaintea domnişoarei Turkheimer, când Andreas îi călcase trena, la sosire.

Hochstetten îşi sprijinea tâmpla într-o mână îngustă, nesfârşit de lungă şi palidă. Se aplecase leneş peste masă şi-i vorbea logodnicei sale, dar faţa îi rămânea nemişcată. Lungile barbete şi nasul subţire şi coroiat îi dădeau un profil de cal de rasă. Indiferent de momentul când era privit, ochii lui mari de un albastru mat erau visători şi priveau drept înaintea lor, lucru care se datora probabil subţierii sângelui. Andreas îşi dădu seama de asta când de la masa alăturată, la care şedea avocatul Goldherz, se auzi remarca: „Rasă obosită!”

Tânărul îl admiră în tăcere pe marele avocat. „Rasă obosită!” Aceste cuvinte rezumau concepţia bine definită, ştiinţifică, despre lume, pe care Goldherz o utiliza atât de des în practică şi pe care se bizuia în faţa tribunalelor superioritatea lui asupra procurorului.

Între timp, Andreas băuse mai multă şampanie decât ar fi vrut. Altceva nu se mai servise la masa lor, întrucât Klempner declarase că la o asemenea gustare scurtă nu merita să-ţi dai osteneala să aprofundezi virtuţile unui vin cu grija şi înţelegerea necesară. Gândurile tânărului începură s-o ia razna. De la Asta, Hochstetten şi avocatul Goldherz, ele se înapoiară, fără ca el să-şi dea seama cum, la doamna Turkheimer. Uşoara ameţeală a şampaniei ajută temperamentului său pătimaş să biruie timiditatea noului venit şi, deodată, spre propria lui mirare, îşi spuse pe şleau

că doreşte s-o posede pe Adelheid. Nu vedea pentru moment nicio piedică. Căci îşi imagina, cu o mulţumire ascunsă, lungul şir de amanţi pe care dânsa trebuia că-i avusese înaintea lui. Nu era deci foarte firesc ca acum să-i fi venit şi lui rândul? Toţi îi atrăseseră atenţia, prin consideraţia neaşteptată pe care i-o arătaseră, că regina îi aruncase lui, biet paj, batista. De altfel şi venise într-un moment cât se poate de favorabil, tocmai când Ratibohr o părăsise pe cvadragenara doamnă, lăsând-o singură cu jalea ei. Câţi consolatori ar mai putea găsi? încât împrejurarea de a fi primit de dânsa cu bunăvoinţă era, de fapt, un lucru destul de facil şi nu prea glorios. Dar ca o primă treaptă spre un urcuş ulterior era bine şi atât. Căci nu era o idilă şi nici vorbă nu putea fi de a o răpi pe doamna consul general Turkheimer şi a o duce pe o insulă pustie. Trebuia să se poarte ca un tânăr modern, aşa cum, de pildă, Asta se purta ca o fată modernă. Da, trebuia să ţină seama şi de Asta, ca şi de Turkheimer, de ginere şi, cine ştie poate şi de gelozia altor concurenţi, de răutatea multora, de părerile unei întregi societăţi. Asta, în special, îi inspira o teamă neobişnuită. Fără să-şi dea seama, Andreas întorsese de mai multe ori capul spre dânsa.

— Ăsteia ar fi trebuit să-i faci curte, rosti brusc Duschnitzki, care îl urmărea cercetător şi binevoitor.

— Domnişoarei Asta? De ce? întrebă Andreas.

— Pentru a câştiga neutralitatea ei binevoitoare.

— Foarte adevărat, observă Klempner. Nu ştiţi, desigur, că Asta îi socoteşte pe amanţii mamei ca pe duşmanii ei personali? Lui Ratibohr i-a jucat o festă.

— Un caracter răutăcios, ţi-o spun eu! exclamă Süss cu lacrimi în glas. Consumul neînfrânat de şampanie îi muiase oasele şi-l făcuse melancolic. Andreas se interesă:

— Asta-i geloasă pe mama ei?

— Da’ de unde! O dispreţuieşte!

— Are principii morale?

— Din snobism, explică Klempner. Asta simte nevoia să-şi îmbunătăţească situaţia în societate. Mama ei ar putea să se culce cu trei conţi bătrâni o dată şi dânsa nu i-ar lua-o în nume de rău. Dar are prejudecăţi împotriva tinerelor talente.

Andreas îşi aminti de Kaflisch şi observă apăsat:

— E o femeie modernă, mai mult intelect decât sex.

— Modernă mai ales în risipirea banilor, interveni Duschnitzki. îl costă pe Turkheimer la fel de mult ca metresele lui.

— O fiică n-ar trebui să coste atât de mult, adăugă Süss foarte îngrijorat.

Duschnitzki continuă:

— Şi cu toate astea îl dispreţuieşte pe Turkheimer cu afacerile lui cu tot şi o şi spune oricui vrea s-o asculte!

— Nefericita! Nu-i sănătoasă la minte! se jelui Süss.

— Îşi cumpără un nume! Ce valoare o fi având astăzi un nume atât de uzat.

— Un caraghioslâc! spuse Klempner. Un baron aş ca ăsta, ori chiar un consilier secret de modă nouă îşi poate permite acum şi burghezia înaltă, de când nobilimea se împopoţonează cu liberalismul pe care noi l-am lepădat.

Pe mese se iviră farfurioare cu trabucuri şi ţigarete. Dorind să-şi aprindă ţigareta, Andreas ceru să i se dea sfeşnicul de argint. Acesta reprezenta o coloană subtil cizelată, de care se sprijinea Colombina, ce se lăsa sărutată de un bărbat. Pulcinella stătea alături, ţinând lumânarea pe care bărbatul o împingea spre capătul coloanei. Andreas văzu lumea în roz şi simţi nevoia să se entuziasmeze pentru ceva, dar îşi aminti la timp că entuziasmul era socotit o necuviinţă. De aceea, spuse simplu:

— Frumoasă lucrare!

Duschnitzki confirmă:

— Nimeni n-ar putea afirma altceva!

Apoi Klempner începu să vorbească pe un ton melancolic despre însemnătatea pe care o avea figura Pulcinellei în istoria omenirii. El vedea într-însa, considerat prin prisma comicului, tipul copilului necorupt de civilizaţie, care priveşte lucrurile fără prejudecăţi morale şi care, în naivitatea lui, poate săvârşi la fel de bine mârşăvii, ca şi fapte eroice; şi o compară cu Parsifal şi Siegfried, care, prin prisma tragicului însă, întruchipau acelaşi caracter. Privirea-i înceţoşată şi nesigură lunecă asupra lui Andreas, păru să fi făcut deodată o descoperire şi exclamă:

— Dumneata, dragul meu, ai ceva din toate astea! Andreas se simţea prea împăcat cu sine şi cu lumea spre a da vreo atenţie obrăzniciei lui Klempner. îl întrebă:

— Cine-i autorul?

Sus îl informă cu o sinceră indignare.

— Omul lui Dumnezeu, de unde vii că n-ai auzit vorbindu-se de Claudius Mertens? Priveşte într-acolo şi ochii dumitale au să dea de un om mare!

În direcţia indicată, Andreas văzu un domn spătos, cu o faţă de om cumsecade, cu o barbă mare blondă şi o cravată neglijent legată. Stătea picior peste picior; mâna sprijinită deasupra apărea neobişnuit de puternică şi avea degete atât da turtite încât Andreas îşi întoarse privirile întrebător spre gingaşa operă de artă care se afla în faţa lui, pe masă.

„Cum o fi făcut asta?” se întrebă în gând. Iar cu glas tare rosti:

— Claudius Mertens? N-am auzit niciodată de el.

— Nu trebuie să te scuzi, îi răspunse Duschnitzki. Claudius nu-i cunoscut decât într-un anume cerc şi la atâta se mărgineşte şi gloria lui. Nu expune niciodată şi lucrează

numai pentru câteva case, ca de exemplu pentru Türkheimeri, care îl plătesc din gros cu condiţia să distrugă modelele operelor lui.

— Curios! opină Andreas.

— E tot ce poate fi mai elegant! se lamentă Sus. Ce om mare!

— Vrei să vezi cabinetul cu operele lui? îl întrebă Klempner pe Andreas.

VI

Mijlocul de a deveni cineva

Oaspeţii se ridicau de la mese; fumul de tutun se împrăştia tot mai des prin sală. Toată lumea fuma; la masa alăturată, prinţesa Bubukov îşi aprinse din nou ţigareta, între două feluri de mâncare.

Duschnitzki şi Süss se pierdură între musafirii care se înapoiau în saloane prin galeria scării. Klempner îl conduse pe Andreas într-un mic cabinet lateral, tapisat cu oglinzi. De acolo, printr-o uşă de sticlă, se dădea în spaţioasa grădină de iarnă. Luminile ce apăreau şi dispăreau îl uimiră pe Andreas, care văzu cum, ţinând în numi şnururi lungi, doamnele şi domnii se mişcau de la un grup de plante la altul făcând să fulgere şi să se stingă lumina electrică. Pe socluri uşoare, pe jumătate ascunse de florile fără miros, erau statui de bronz, de pământ ars şi de argint, care păreau a face parte din aceeaşi familie, o familie de fauni costelivi şi de silfide lunatice, de ţapi libidinoşi şi de copilandri cu surâs enigmatic.

Pe divanele de sub palmieri îşi făceau digestia o seamă de domni în vârstă, în timp ce coridoarele erau pline de doamne cu lom Ioane în mână. Sprijiniţi de uşa de la intrare, cei doi tineri puteau vedea operele de artă reflectate în oglinzile atârnate peste tot. O gingaşă şi micuţă nimfă, care avea o vagă asemănare cu Werda Bieratz, se pleca peste şipotul ce curgea într-un vas

sculptat, la piciorul unui palmier. Trebuia să se apere de atacul grotesc al unui satir de marmură şi lui Andreas i se păru că mai văzuse cândva în seara aceea burta şi surâsul lui hilar. Doi băieţandri, drăguţi şi delicaţi ca graţia căreia îi este sortită o viaţă scurtă, glumeau cu nevinovăţie făcându-şi nevoile şi udându-se reciproc pe deasupra coridorului.

— Asta-i arta lui Claudius Mertens! exclamă Klempner cu o sumbră gravitate.

Andreas se reculese spre a-şi ascunde timiditatea pe care i-o trezeau nu atât creaţiile lui Claudius Mertens, cât doamnele care le priveau cu un ochi expert şi fără prejudecăţi.

— Artistul îşi interzice oare vreo temă? întrebă el.

Klempner râse dureros.

— Nu-l condamna pe Claudius, e şi el unul dintre cei pe care l-a modelat lumea! observă el, lovindu-se cu palma peste piept. Pot să-ţi spun că, în tinereţe, Claudius a cioplit cu mâinile lui blocuri de marmură cu care s-ar fi declarat mulţumit şi Michelangelo atunci când căuta materialul potrivit pentru mormântul Medicilor. Dar ce nevoie are societatea modernă de astfel de visători? Când Claudius se mai închina încă marii arte, trăia cu pâine uscată într-o baracă de pietrar. Dar de când a descoperit ce doresc amatorii de artă cu bani, primeşte zece invitaţii pe săptămână, e adulat, capătă comenzi în timpul mesei şi câştigă în timp ce-şi face digestia.

Klempner alunecase în emfază.

— Noi, artiştii, ar trebui să fim cei dintâi vestitori ai revoluţiei! exclamă el atât de tare încât doi bancheri pleşuvi, care căscau alături pe divan, ridicară capetele şi-i priviră amuzaţi pe tineri.

Andreas nu era lipsit de înţelegere pentru asemenea opinii, dar Klempner, care, desigur, nu trebuia luat prea în

serios, ţipa prea tare pentru tăcerea solemnă a cabinetului de artă. Se înapoie deci cu însoţitorul său în sufrageria care se umplea din nou cu încetul. Mesele fuseseră luate, aerul proaspăt îi făcea pe toţi să respire adânc. Turkheimer, care tocmai intra, se apropie de un grup de musafiri care inspirau cu nasul în vânt, dând capul pe spate.

— Aer de munte, nu? observă el. Deocamdată e cam rar, dar curând o să fie mai bine.

Şi explică satisfăcut că poruncise să se golească acolo, ca şi mai înainte în saloane, nişte baloane de oxigen.

— Este un procedeu tehnic foarte nou, ştiinţa face progrese colosale. Pentru mai puţin de o mie de mărci se poate face o seară întreagă o cură de aer de munte.

— Aer pentru o mie de mărci! exclamă Lizzi Laffe încântată.

— O mie de mărci sunt nimica pentru mine când e vorba să o fac pentru plăcerea oaspeţilor mei, răspunse Turkheimer înclinându-se galant.

Oaspeţii se înapoiau acum din ce în ce mai numeroşi şi când sala se umplu atât de tare încât trebuiau să dea dovadă de dibăcie ca să se poată mişca, începură să spună că ar voi să danseze. Un domn scund şi gras, care se făcu deodată remarcat, se strecură râzând şi frecându-şi mâinile până la pianul care se afla într-un colţ al încăperii şi atacă imediat un vals.

Patru sau cinci perechi începură să se învârtească sub candelabru, şi, călcându-i pe picioare pe cei din jur, câştigară treptat un mic spaţiu liber. Lui Andreas i se păru că la hramurile care se sărbătoreau în satele din jurul Gumplachului se dansa mai bine. Remarcă totuşi graţia cu care se mişca tânăra femeie despre care Kaflisch de la „Nachtkurier” îi spusese că-i soţia domnului Blosch. O privi dansând cu soţul ei şi se miră cum izbutea să-l facă

pe acest elefant să ţină măsura. Soţul avea însă ceva blajin şi era evident că se bucura – că-i poate face plăcere. Rezervată şi timidă, cu păru-i blond cenuşiu pieptănat cu modestie şi cu decolteul nu mai larg de două degete, părea că atunci îl cunoscuse.

Andreas îşi aminti că Kaflisch îl sfătuise să-i ceară lui Klempner amănunte despre doamna Blosch. Klempner continua să peroreze despre operele lui Glaudius Mertens, despre artă şi societate. Andreas îl întrerupse cu întrebarea:

— Domnul şi doamna Blosch sunt căsătoriţi de curând?

Elocinţa lui Klempner atacă cu brio noul subiect.

— Fiindcă dansează împreună? Oh! ăştia ar putea să stea ochi în ochi până la optzeci de ani şi să li se pară că s-au căsătorit abia acum patru săptămâni. Să-ţi spun ce este menajul Blosch? Ei bine, câte o floare de nu mă uita printre mărăcini şi o idilă într-o sală de curte cu juri. Ştii cine-i Blosch?

Andreas îi dădu a înţelege că nu.

— Dumneata nu cunoşti lucruri elementare, nu te supăra, Blosch e unul dintre cei mai rău famaţi speculanţi dintre toţi oamenii de bursă, e sufletul blestemat al lui Turkheimer. îşi ia asupra lui operaţiile pe care vechea şi binevăzuta casă Turkheimer nu le-ar putea tace pe cont propriu fără a isca scandal. Turkheimer apreciază atât de mult discreţia lui Blosch încât îl lasă să câştige cam cincizeci de mii de mărci pe an. Ei bine, ai putea să crezi că un om ca Blosch ar fi ceea ce se numeşte un suflet pios? Dar stai să vezi!

Acum vreo cinci ani, Turkheimer voia s-o termine cu una din victimele lui din provincie – şi l-a trimis acolo pe Blosch. Era vorba de un mic industriaş care se bucurase copilăreşte că poate participa împreună cu vestita casă de

bancă Turkheimer la o afacere de speculă cu nişte terenuri. Spre a nu pierde acest minunat prilej, omul îşi ipotecase şi îşi supraipoteease fabrica, plătise pe jumătate partea lui din valoarea terenurilor, iar pentru rest căpătase un credit de la Turkheimer. Apoi preţul terenurilor a crescut şi Turkheimer s-a grăbit să taie creditul partenerului. Trebuia numai să aştepte sorocul şi să răscumpere partea tovarăşului său pentru o nimica toată. Afacerea era atât de simplă, încât putea fi lichidată la bună învoială. Blosch a sosit deci cu cele mai bune intenţii, pregătit să ia parte la o adunare a creditorilor şi neavând nimic împotriva unei înţelegeri amabile, cu condiţia ca terenurile să-i revină lui Turkheimer. La faţa locului a aflat însă că omul era într-adevăr în stare de faliment, dar un faliment cum nici nu-ţi poţi închipui mai cinstit. Era mişcător, oferise până şi bijuteriile fiicei sale pentru despăgubirea creditorilor.

Să fi fost mişcat Blosch de convorbirea cu omul acela? Cine poate şti? Cunosc, însă, lumea înfricoşătoare a oamenilor de afaceri de mai multă vreme decât dumneata şi pot să te încredinţez că bunătatea acestor oameni e la fel de intim legată de instinctele lor de animale de pradă ca prostia lor general-omenească, de şiretenia în afaceri. O dată în viaţă se poate însă lăsa pradă sentimentalismului şi un Blosch, şi cum un Blosch are totdeauna noroc, îi aduce şi sentimentalismul un ce profit.

Destul că, părăsindu-şi victima după convorbirea care îl scosese din ţâţâni, a zărit în anticamera aproape golită de mobile pe fiică privind pe fereastră. Pe loc s-a întors la falit, şi-a ciupit barbişonul şi i-a spus uşor încurcat:

— Domnule Müller, îmi pare rău dacă vă deranjez, dar trebuie să vă spun că m-aţi face fericit dacă mi-aţi acorda mâna fiicei dumneavoastră.

Industriaşul ruinat, care vedea căzând din cer un soţ pentru fiică-sa, s-a apucat de cap, apoi l-au podidit lacrimile şi în cele din urmă a căzut în genunchi în faţa Salvadorului său. Imaginează-ţi o scenă ca asta la teatru. Senzaţional, nu?

— Surprinzător, observă Andreas.

— Şi trebuie să ştii că Turkheimer avea intenţia fermă să-l însoare pe Blosch cu Asta şi să-l ia tovarăş la bancă!

— Surprinzător! repetă Andreas. Şi Blosch e fericit cu soţia lui? întrebă el.

— Mai mult decât atât! răspunse Klempner. N-a înşelat-o niciodată până acum. O căsnicie model, află de la mine, cum nu se poate găsi decât în cercurile în care căsnicia e considerată o instituţie antediluviană!

Andreas l-ar fi ascultat multă vreme vorbind pe Klempner. Din pragul unde se aflau, privea cu o vagă tristeţe spre sala în care se dansa. I se părea că-l pândeşte o primejdie, ceva care ar putea compromite succesul acelei seri.

„Dacă aş fi silit să invit una dintre aceste multe tinere fete doritoare să danseze, îşi spuse, ce i-aş putea spune şi ce s-ar mitâmpla?”

Fetele mai slabe erau puţin decoltate, cele pline mult mai mult. De cele mai multe ori feţele lor erau impertinente; zâmbeau nu în toate cazurile graţios, dar fără excepţie îndrăzneţ. Lui Andreas îi păreau a fi pretenţioase ca nişte prinţese şi sfidătoare ca nişte copii ai străzii. Cum îi mai râdea fără ruşine în faţă făptura aceea micuţă, ştearsă, importantului domn care părea atât de bogat şi avea picioarele crăcănate.

Andreas era încredinţat că n-avea nimic de spus tinerelor fete. Le privea cum stăteau ciorchine, arborând toate culorile curcubeului şi „bătându-şi joc” pe faţă de

bărbaţi, şi le numi în gând „gâşte”. Dar i se păreau şi primejdioase. Dacă-şi va găsi vreodată norocul acolo, asta se va întâmpla numai cu ajutorul femeilor mai coapte, pe care experienţa bogată le-a făcut mai apropiate, mai înţelegătoare şi care ştiau să preţuiască devoţiunea încrezătoare a unui tânăr bărbat. „Sunt prea naiv pentru o fată tânără”, conchise hotărât Andreas.

Şi îşi reaminti surâsul compătimitor cu care Adelheid îi spusese că trebuie să se simtă la Berlin ca într-o ţara străină.

Turkheimer, care din când în când târa pe câte un tânăr ce-i ieşea neprevăzător în cale până la o dansatoare, îl umplea de îngrijorare. Din fericire, însă, consulul dispăru împreună cu alţi câţiva domni într-o încăpere alăturată. Andreas se gândi că ar fi bine să evite orice alte primejdii posibile şi să se retragă pe nesimţite, dar tocmai atunci amfitrioana, chemată de câteva doamne mai bătrâne, trecu prin imediata sa apropiere. Mersul ei mândru, legănat, îi plăcu lui Andreas şi mai mult decât poza obosită pe care o luase în scaunul în care el o văzuse pentru prima oară. Bustul şi talia perfect rotunjită erau astfel mai bine puse în valoare, iar felul cum ţinea capul, cu povara grea a părului negru peste fruntea îngustă, i se păru de-a dreptul fascinant, în ciuda gâtului cam scurt. Se înclină respectuos.

— Ah! iar te-am întâlnit, domnule Zumsee! rosti dânsa; şi, ca din întâmplare, se opri în faţa lui.

Klempner, care continua să vorbească, se opri brusc, în mijlocul unui cuvânt. Spuse ceva unui tânăr care trecea pe acolo şi se depărtă cu o discreţie pe care-şi dădu osteneala s-o facă remarcată.

Andreas observă că doamna Turkheimer îi reţinuse numele.

— N-aţi dansait încă? îl întrebă ea.

— Încă nu, doamnă.

— Ia te uită, tineretul de azi! Dar de ce?

Andreas continuă să se uite în ochii ei, dar se înroşi. Ce idiot lucru să inventeze o minciună pe care probabil că dânsa o auzise de sute de ori de la alţii. N-ar face o impresie mai bună dacă ar mărturisi simplu: din timiditate.

— Stimata doamnă nu va râde de mine? începu el.

— De ce?

Şi doamna Turkheimer îi zâmbi încurajator.

— N-am dansat niciodată de când sunt la Berlin – îi explică Andreas luându-şi inima în dinţi – şi stimata doamnă trebuie să ştie că până acum n-am schimbat două vorbe cu o tânără berlineză.

Îl primi o uşoară lovitură de evantai peste braţ.

— Vă e frică, de ce nu mărturisiţi? spuse Adelheid.

— Dar nu-i nimic de mărturisit, oftă Andreas. îşi poate imagina stimata doamnă ce-aş mai putea spune vreuneia dintre aceste tinere domnişoare, după ce am avut marea fericire de a fi cinstit de dumneavoastră, doamnă, cu cuvinte atât de binevoitoare?

Doamna Turkheimer zâmbi din nou, puţin gânditoare. Păru să găsească micu-i discurs, de astă dată improvizat, cam neobişnuit şi nu de tot lipsit de calităţi. Ridicase deja evantaiul să-l lovească din nou, dar îl coborî iar. Înclină capul repede şi prieteneşte şi, îndepărtându-se, îi spuse:

— Petrecere bună, aşadar. La revedere!

Kaflisch de la „Nachtkurier”, care se ivi ca din pământ lângă Andreas şi-i întinse o mână ce făcu un arc elegant, văzuse probabil întreaga scenă. îşi vârî faţa zâmbind şiret sub nasul lui Andreaş, şi-i spuse:

— Şmechere! De altfel mai sunt şi alţi ochi frumoşi care te aşteaptă adăugă el, apucând braţul tânărului. Trebuie să te recomand doamnei Mohr, a întrebat cine eşti.

Şi înainte ca Andreas să se fi putut împotrivi, se şi

afla în faţa unei femei drăguţe care şedea pe o sofa joasă, printre câteva mame care îşi scoseseră fetele în lume. Era îmbrăcată într-o mătase de un violet închis, care s-ar fi potrivit şi unei doamne mai în vârstă. Păru-i bogat, castaniu, era pieptănat simplu. N-avea lornion, lucru care îl linişti pe Andreas, şi răspunse la plecăciunea lui cu un surâs. fermecător de blajin, aproape matern. Făptura ei avea ceva nespus de calm; părea să nu fi cunoscut niciodată vanitatea şi pasiunea. Avea aerul unei femei cumsecade aflată în pragul unei anume vârste.

— Ah, domnule Zumsee – îi spuse ea – trebuie să-ţi mulţumesc. Mi-ai oferit un ceas foarte plăcut. Lucrarea dumitale din „Neuzeit”…

Andreas nu-şi crezu urechilor. Doamna Mohr citise poezia lui în suplimentul lui „Nachtkurier”. Sau poate că îi vorbise despre ea Kaflisch, care rânjea atât de respingător? Acolo nu puteai şti niciodată ce să crezi. Bolborosi câteva cuvinte de mulţumire. Aproape de ei, câteva perechi începură să valseze. Andreas se silmţi obligat s-o invite pe doamna Mohr.

— De obicei, nu dansez, îi spuse ea ridicându-se.

Andreas se socotea un bun dansator, dar se afla pe un teren necunoscut. Parchetul era prea lunecos, trena prea lungă. Şi când îşi însoţi doamna la locul ei, se simţi ruşinat, în timpul celor două ocoluri sub candelabru greşise de trei ori pasul. Doamna Mohr era însă mai departe surprinzător de amabilă. Şi Andreas nu se putu despărţi de dânsa până când o doamnă n-o angajă într-o discuţie.

Kaflisch, care îl aşteptase, îl acapara iar. Cum Andreas dobândise brusc un fel de celebritate, Kaflisch utiliza cunoştinţa lor mai veche pentru a se afişa cu el.

— Ce voia doamna Mohr? întrebă Andreas codindu-se. Atitudinea îmbietoare a drăguţei foniei îl neliniştea rău.

Se simţea solicitat şi înţelegea să-şi împartă cu zgârcenie favorurile. Doamna Turkheimer trebuia să rămână convinsă că era singura femeie pe care dorea s-o curteze.

Kaflisch rânji.

— Crezi că-i vorba de dumneata? Nu te nelinişti, dragule. Doamna Mohr face curte amfitrioanei. Eşti noul favorit şi deci doamna Mohr trebuie să fie prietena dumitale.

— Dar de ce? întrebă Andreas, puţin dezamăgit totuşi.

— E o femeie înţelegătoare, să ştii. Nu-i ia în nume de rău lui Adelheid slăbiciunile ei. Între femei care au fiecare slăbiciunile lor, aşa se petrec lucrurile uneori. Se asociază în consorţiu în vederea asigurării mutuale a bunului renume. Înţelegi, prea onorate domn?

— Doamna Mohr face impresia că e o femeie atât de cumsecade, observă Andreas.

Kaflisch îl lămuri:

— Şi este! Ba chiar are o adevărată pasiune pentru cumsecădenie. Dacă n-ar avea nevoie şi de bani! Vezi dumneata, niciunul dintre cei care se foiesc pe aici n-ar putea spune că a obţinut ceva din parte-i. îşi procură cele necesare din alte cercuri, de la străinii nobili sau de la domnii de la Curte. Când vine aici intră într-o cu totul altă lume. Şi scoate la iveală o atât de mare cantitate de bune moravuri, încât ne-ar putea aproviziona pe toţi cu câte puţin.

— Comică pasiune, remarcă Andreas.

— Nu e de loc rău gândit, îl asigură Kaflisch. Se ţine de Adelheid fiindcă aceasta e prea bogată ca să poată fi luată peste picior.

Andreas se îndoi.

— Tot efortul ăsta mi se pare zadarnic.

— Tinere! exclamă Kaflisch solemn. Nu cunoşti tăria

voinţei unor anumite femei! Asta vrea să fie luată drept femeie cinstită şi ştie să impună ca şi acei care-i cunosc prea bine felul de trai s-o trateze de parcă ar crede în virtutea ei. Şi, la urma urmei, e şi o adevărată performanţă din partea unei asemenea femei, şi fără niciun câştig, numai de dragul gloriei. Mimează virtutea, aşa cum altele mimează viciul.

— Există şi aşa ceva? întrebă Andreas.

— Şi încă cum! Ai s-o cunoşti în casa asta pe doamna Rimbusch.

— Soţia marelui fabricam de lichioruri?

— Soţia baronului rachiurilor. Priveşte-o şi ai să vezi cum arată viciul. Dar te sfătuiesc, nu te lăsa indus în eroare! E imaculată, nici măcar lui Plimbusch nu i-a permis s-o atingă. De altfel, se spune că nici n-ar fi în stare s-o facă.

— Trebuie că se plictiseşte de moarte, din moment ce-i vine o asemenea idee, opină Andreas.

Kaflisch ridică din umeri.

— Ce vrei? Avem nervi. Rasă obosită, cum spune Goldherz. Cultură veche! Doamne, ce obosiţi suntem!

Şi Kaflisch încercă să arate prăbuşit. îşi lăsă colţurile gurii în jos şi începu să privească în gol, cu ochii voalaţi. Andreas bănui că e vorba de imitarea baronului von Hochstetten. Încercă să-l urnească pe Kaflisch, dar acesta rămase pe loc. Erau lângă uşa îndărătul căreia, cu puţin înainte, dispăruse stăpânul casei împreună cu câţiva oaspeţi. Kaflisch făcu un gest, de parcă ar fi continuat o convorbire aprinsă.

— Ştii ceva? rosti el în şoaptă. Alături se joacă. Hai să privim şi noi!

Şi-l împinse repede pe Andreas înaintea lui peste prag, lăsând iute draperia în urma lor.

Străbătură un cabinet tapisat cu oglinzi, foarte

asemănător cu cel care servea drept anticameră la muzeul Claudius. Apoi intrară într-o încăpere spaţioasă, goală pe trei sferturi. Pe divanele de lângă pereţi moţăiau vreo doi-trei domni bătrâni, dar un mare număr de oaspeţi se îngrămădeau în jurul balustradei circulare care înconjura, la o mică distanţă, masa de joc, şi ea rotundă. Andreas zări pe masă o foarte ingenioasă roată fixată orizontal; cele şapte spiţe ale ei erau marcate prin şapte căişori de sidef. Aceştia erau călăriţi de micuţe călăreţe din argint încrustat cu perle, de cele mai multe ori în poziţii foarte sugestive. Numai Claudius Mertens le-ar fi putut imagina.

— Ai jucat vreodată? îl întrebă Kaflisch.

Andreas ar fi avut poftă să mintă, dar se temu să nu fie dat de gol.

— Nu, rosti el.

Kaflisch ridică deodată glasul şi ţipă strident şi triumfător în mijlocul tăcerii de acolo:

— Domnii mei! Ceva nemaipomenit. Există aici un domn care n-a jucat niciodată!

Un murmur, din care Andreas nu înţelese nimic, străbătu şirurile oaspeţilor. Un bărbat înalt şi uscăţiv se apropie numaidecât de el şi-i atinse cu o mină tremurătoare braţul.

— Dacă nu vă supăraţi, ce vârstă aveţi, domnul meu? întrebă el politicos.

— Douăzeci şi trei, răspunse Andreas, la fel de politicos.

— Cinci, vă rog! se adresă uscăţivul, fără a-i mai răspunde lui Andreas, unui domn gras cu păr cărunt şi cu o faţă puhavă şi albă, care se afla în imediata apropiere a balustradei; acesta luă banii uscăţivului şi-i dădu în schimb câteva foiţe de hârtie.

Mulţimea jucătorilor începu să murmure. Nu-i mare scofală să câştigi când ai de partea ta un începător. Jocul

trebuie anulat; îşi cereau mizele înapoi. Dar domnul gras şi palid protestă violent. Jocurile sunt făcute, vesti el şi se pregăti să învârtească roata. Câţiva jucători voiră să-l împiedice. Amestecându-se printre furioşi, Turkheimer încercă să-i potolească, amabil.

— Calm, în primul rând, domnii mei!

— *Voyons*, *messieurs*! interveni şi redactorul-şef, doctorul Bediener, apoi se adresă domnului de lângă balustradă: O clipă, te rog, domnule Stiebitz! Şi după aceea: N-aţi vrea să mizaţi? îl întreblă pe Andreas.

— Fireşte, mizaţi! interveni şi Turkheimer, făcând un semn binevoitor tânărului.

— Mizaţi, domnule…

— Zumsee, îl întregi Andreas.

— Cinci, ceru el apoi cu glas tare, imitându-l pe domnul uscăţiv.

— Cât? întrebă domnul Stiebitz.

Andreas văzu pe marginea îmbrăcată în verde a balustradei grămezi de monezi de aur în faţa jucătorilor şi inima i se strânse puţin. Se temu că şovăise prea mult şi băgă mâna repede, dar cât mai calm cu putinţă, în buzunar. Deschise portmoneul, fără să-l scoată din buzunar, socotind că aşa e mai elegant şi aruncă pe pânza verde, cu un gest neglijent, cele două piese de câte douăzeci de mărci pe care le găsise acolo.

Stiebitz îi dădu două fise şi porni roata, în mijlocul tăcerii generale. Andreas se lăsă hipnotizat de cercul ce se rotea şi din care la început nu se deosebi nimic. Treptat, începură, însă, a se vedea căişorii. I se păru că trecuse o veşnicie până când roata, în sfârşit, se opri. Jucătorii se aplecară peste balustradă vorbind toţi odată.

— Cinci câştigă, vesti calm Stiebitz.

Începu să plătească câştigătorilor şi aşeză în faţa lui Andreas două sute optzeci de mărci.

Andreas aruncă o privire fugară asupra banilor şi-i lăsă pe loc. Se temu să nu roşească de bucurie şi privi cât putu de nepăsător spre al cincilea căişor, care se oprise la potou. Fata de argint care îl călărea, jignind, prin poziţia luată, buna-cuviinţă mai mult decât îşi putea ea închipui, părea să-i surâdă provocator. Andreas auzi pe un jucător care câştigase exclamând:

— Ei, ce facem?

— St! Să nu alungăm norocul! îl avertiză domnul uscăţiv, căruia Andreas credea că-i datorează recunoştinţă fiindcă fusese cel dintâi care mizase pe cinci.

Nu se auzea decât zgomotul monezilor răvăşite de domnul Stiebitz. Acesta se adresă jucătorilor din imediata-i apropiere.

— Pas! îi răspunseră aceştia rapid şi energic, unul după altul, ca un răpăit de mitralieră. Când Stiebitz ajunse la Andreas, acesta simţi toate privirile aţintite asupră-i. „Oamenii sunt superstiţioşi, îşi spuse Andreas, privindu-l calm pe Stiebitz. Roata n-are decât să se oprească unde vrea. Ce rost are să alegi un anume număr? Cinci mi-a adus noroc”.

— Cinci! rosti el şi împinse spre Stiebitz cele două sute optzeci de mărci din faţa lui.

Un şoc scurt şi şovăitor trecu prin mulţime, apoi aceasta strigă într-un singur glas:

— Cinci!

— Dar după ce Stibitz adună toate mizele, Turkheimer ceru zâmbind calm:

— Şapte!

— Cinci, rosti numaidecât după el un bărbat cu o frumoasă barbă mare neagră şi care se apropiase între timp. Andreas îl recunoscu pe sionistul Liebling.

Şi iar se ivi cercul rotitor, din care apărură treptat căişorii. Când roata se opri, se aplecară din nou cu toţii

„cu sufletul la gură, peste balustradă.

— Cinci câştigă!

Acum era clar: toţi câştigau, în afară de Turkheimer… Stiebitz începu să plătească. Aşeză în faţa lui Andreas o bancnotă de o mie de mărci, una de cinci sute, patru bancnote de câte o sută şi trei piese de câte douăzeci de mărci. Lui Andreas i se păru că grăsimea albicioasă de pe faţa lui Stiebitz şi părul alb deasupra capului tremurau, vizibil.

Turkheimer se îndreptă spre tânăr şi-i întinse o mână, în timp ce cu cealaltă îşi mângâia satisfăcut barbetele cănite roşcat.

— Îmi face o reală plăcere că dumneavoastră aţi câştigat banii mei, spuse el. Am mizat toată seara şapte; o dată şi o dată tot trebuie să nimeresc.

Andreas abia izbuti să-i mulţumească în câteva cuvinte, îşi muta pe furiş şi cu o tainică îngrijorare privirile de la Stiebitz la banii câştigaţi, pe care îi numără: o mie nouă sute şi şaizeci de mărci, apoi iar la Stiebitz, care se îndreptă acum spre el.

Ce-i putea spune? „A treia oară nu se poate câştiga”, se gândi, în timp ce inima îi bătea de bucurie de a fi în posesiunea unei asemenea sume de bani şi de teama de a-i pierde. îşi ţinu răsuflarea şi ridică mâna ca să împingă din nou spre Stiebitz întreaga sumă, cu un gest cât mai stăpânit, cât mai încet. Dar în secunda în care mâna se îndreptă spre marginea balustradei, creierul îi lucră cu o nemaipomenită iuţeală.

De ce să facă asta? Evident, nu-i prea distins să vâri câştigul în buzunar şi s-o ştergi. În felul acesta, şi-ar putea închide pe viitor accesul în această casă, sau s-ar face de râs. Toţi ar remarca-o. Trebuia deci să continue.

Dar toţi banii? Inepţie! Şi deodată îşi recapătă sângele rece, sângele rece al familiei lui, al tatălui,

podgoreanul care întorcea de trei ori pe faţă şi pe dos banul pe care trebuia să-l cheltuiască şi care ar fi fost fericit dacă butucii pe care-i îngrijea ca pe nişte copii de ţâţă ar fi dat o recoltă bună măcar o dată la şapte ani. Să mizeze pe un număr două mii de mărci câştigate nu însemna să-i zvârle pe fereastră? N-aveau decât să fie atât de cretini berlinezii. Părerea societăţii conta numai până la un anume punct. Şi înainte ca Andreas să-şi fi sfârşit gestul calm şi să atingă bancnotele, decise să jertfească doar bancnota de cinci sute de mărci. Apucă însă numai bancnota de trei sute şi o întinse lui Stiebitz.

Nu lăsase cumva impresia unei şovăieli? Nu, nimeni nu schiţă un zâmbet ironic, toţi priveau cu încordare.

— Jucaţi? îl întrebă Stiebitz.

— Cinci! rosti Andreas fără să şovăie.

Jocul nu-l mai interesa, cele trei sute de – mărci erau pierdute, jertfă onoarei cu unicul scop de a-i asigura o retragere onorabilă.

De astă dată, însă, jucătorii se revoltară împotriva neofitului, găsiră exagerată temeritatea lui. Se auziră îndoieli sarcastice. Cineva spuse:

— Cu undiţa asta vrea el să pescuiască?

Domnul lung şi uscăţiv ridică enigmatic din umeri şi mizăă totuşi pe cinci. Dar fu urmat de prea puţini.

Roata se opri la şapte. Andreas îşi vârî liniştit restul câştigului în buzunarul pantalonului, ridică fruntea, privi înfipt în juru-i cu hotărârea de a nu pleca ochii în faţa celui care ar fi îndrăznit să râdă. Comportarea lui stârni, însă, dimpotrivă, un fel de admiraţie. Când se retrase de lângă balustradă, uscăţivul care pierduse şi el şi continua să joace, îi făcu cu ochiul, plin de invidie.

— Bravo! auzi pe cineva spunând în spatele lui. Şi îl zări pe Turkheimer, care câştigase în sfârşit şi care părea a-l îmbia din nou, ca la începutul serii, să-l salute.

Schimbară un salut politicos.

Când Andreas dădu să pună mâna pe draperie, simţi o mină pe umărul lui. Domnul Liebling îl fixa, grav şi solemn; barba-i neagră tremură puţin, înainte de a-i spune:

— Să nu mă socotiţi indiscret, scumpul meu domn…

— Zumsee, îl întregi Andreas.

— Să nu mă socotiţi indiscret dacă vă spun: să nu mai jucaţi niciodată. Un asemenea avertisment ar fi scăpat pe mulţi de la pierzanie, dacă le-ar fi fost dat la timp. Aţi observat, poate, că noilor veniţi le e hărăzit un noroc deosebit. Ce superstiţie idioată!

„Dar şi tu ai profitat puţin de ea”, îşi spuse Andreas.

— Recunosc că e bine să joci o dată, adăugă blajin Liebling. Dar niciodată şi a doua oară. De aici începe păcatul, adăugă el insistent, strângând cu căldură şi energic mâna tânărului.

Înainte ca Andreas să lase să cadă draperia, auzi câteva glasuri.

— Tot respectul, ştie să se stăpânească!

— Ce mai flăcău, ăsta cunoaşte calea pentru a deveni cineva.

„De ce m-aş deprinde să joc? îşi spuse Andreas, în timp ce străbătu salonul unde se dansa. Ei cred, oare, că jocul e o pasiune? Nu văd de ce mi-aş risca banii, atâta timp cât am destui. Dacă ajung lefter, atunci da, – e altă socotelă”.

Îşi plimbă privirile peste mulţimea doamnelor, dar nu dădu peste doamna Turkheimer. Ieşi apoi în galerie şi îşi scoase pe furiş, absolut pe furiş, ceasul de argint. Era puţin după trei.

Coborî încetişor spre vestibul. Acum nu mai era nevoie să-şi controleze ţinuta, aşa cum făcuse cu cinci ore înainte, când urcase aceste trepte. Se simţea stăpân pe sine şi privindu-se în oglinzile şlefuite şi înalte cât peretele

constată că avea aerul unui biruitor. Mirosul arbuştilor de heliotrop, al ghirlandelor şi al cactuşilor purpurii aşezaţi de-a lungul balustradei de fier forjat, pe fiecare treaptă, transformând scara largă într-o grădină suspendată, acum îi plăcea, îi pricinuia o adevărată desfătare. Pe palierul scării se aflau câteva bănci îmbrăcate în piele, marcate cu blazonul casei: un turc agitându-şi sabia. Andreas se aşeză pentru o clipă, privind la două doamne care treceau prin faţa lui părăsind balul. Urmări sclipirea briliantelor şi apele pe care le făcea lumina căzând, printre frunze, pe atlasul îmbrăcăminţii lor şi-şi spuse în şoaptă: „Sunteţi ale mele!” De altfel, nici el nu ştia prea bine ce înţeles dădea acestor vorbe mari.

Păşind mai departe, trecu la reflecţii mai raţionale, „într-o casă berlineză ca asta, aduni într-o seară o groază de impresii”. Pleca de acolo cu totul altul decât venise, îmbogăţit cu multe experienţe şi cunoştinţe, pe care nu le plătise prea scump. O surprinsese pe Lizzi Laffe într-o situaţie neplăcută şi călcase trena Astei Turkheimer. Şi, ciudat, le socoti duşmane. Mai departe, în conversaţia cu tinerii domni avusese uneori momente de penibilă tăcere, iar fetele îl înfricoşaseră. Asta era partea negativă a succeselor lui. Cea pozitivă era felul binevoitor în care fusese tratat de doaimna Turkheimer; atât de binevoitor încât dăduse multora de gândit şi nu se putea şti ce consecinţe va avea.

„Ara avut desigur noroc – îşi spuse Andreas – dar dacă n-aş fi fost precaut şi calculat şi dacă n-aş fi ştiut ce vreau, aş mai fi avut asta în buzunar?”

Şi îşi pipăi bancnota de o mie de mărci.

Jos, la garderobă, câţiva lachei adormiţi săriră în picioare. Andreas se înşelă poate, dar i se păru că de astă dată fu tratat cu un anume respect. Poate că erau exersaţi să-l recunoască pe cel care biruise!

Întinse neglijent celui care îl ajută să-şi îmbrace paltonul din loden o piesă de zece mărci, regretând în gând că nu avea asupră-i una de cinci mărci.

Ajuns în faţa porţii, cineva îl strigă:

— Ei, prea stimate domn! Stai puţin!

Kaflisch de la „Nachtkurier" venea în fugă, zâmbitor şi făcându-i semne. îşi vârî braţul sub acela al tânărului.

— Te şi duci acasă? făcu el. Şi eu. S-a nimerit cum nu se poate mai bine. Frumoasă noapte, nu? Cel mult douăzeci de grade. Luăm o trăsură?

În toată strada Hildebrand zăpada sclipea sub luminile trăsurilor înşirate pe două rânduri de la o barieră la alta. Cele mai multe erau trăsuri ale caselor boiereşti- Când găsiră, tocmai în fund, o birjă de lux, Kaflisch îl întrebă:

— Dar unde stai?

Înciudat, Andreas dădu birjarului modesta-i adresă care acum i se părea că nu mai cadra de fel cu situaţia lui socială. Ziaristul îi ceru lui Andreas o ţigaretă. Şi, în timp ce şi-o aprindea, se interesă:

— Ei, cum îţi place familia Turkheimer?

— O casă foarte simpatică, îşi dădu cu părerea Andreas.

— Nu-i aşa? Mănânci, joci şi nu trebuie să faci mas multe fasoane decât strictul necesar. Fără jenă şi totală libertate de cum intri pe uşă, asta-i principalul. Restul ne e indiferent.

Cum asta? ar fi vrut să întrebe Andreas, dar se răzgândi. îi venise din nou în minte concluzia la care ajunsese în privinţa legăturii lui ou Adelheid. Doamna Turkheimer nu putea fi răpită şi dusă pe o insulă pustie. Nu putea fi scoasă din împrejurimile Tiergartenului. Terenul trebuiai bine studiat. Andreas îşi formulase pretenţia să ocupe oanumită poziţie în casa ei, poziţie care

implica anumite drepturi şi datorii, dar nu ştia încă bine cum era această casă.

— Turkheimer trebuie să fie putred de bogat, observă el.

Kaflisch se învălui în nori de fum.

— Da, merge, încuviinţă el. Şi-a oprit pentru el ce n-a predat guvernului din Puerto Vergogna.

— Puerto Vergogna? întrebă Andreas.

— Sfântă nevinovăţie! Vrei să-ţi fac un serviciu? Cu prima ocazie îi povestesc lui Turkheimer că dumneata n-ai auzit de afacerea lui cu Puerto Vergogna. Asta i-ar face o plăcere nebună, întrucât n-a mai dat peste aşa unul!

— Ei – minţi Andreas – de auzit am auzit despre asta. Dar n-am înţeles toate amănuntele.

— Nici nu-i atât de uşor, cum crezi dumneata. Unii nu le înţeleg de loc. Turkheimer e un om mare, asta rezumă totul. Imaginează-ţi că Turkheimer s-a înţeles cu preşedintele sau dictatorul din Puerto Vergogna, despre care de altfel se spunea că ar fi un ocnaş evadat, să fericească frumoasa şi însorita ţărişoară cu căi ferate. Preşedintele l-a numit pe Turkheimer consul general şi i-a dat dreptul să emită obligaţii. Acestea n-au fost cotate la bursa din Berlin. (Turkheimer nu-l avea încă atunci pe Hochstetten de ginere. Straniu, ce departe am ajuns sub aripa ocrotitoare a neghiobilor!) La Viena, însă, guvernul s-a arătat mai maleabil. În definitiv, Germania era principala piaţă de desfacere a obligaţiilor societăţii „Stradas Ferradas de Puerto Vergogna”. Publicul german are o mişcătoare predilecţie pentru hârtiile de valoare cu nume pompoase. Se pare că cele dintâi prime şi câştiguri au şi fost plătite de republica tropicală. Dar când preşedintele a aflat că nu va primi niciun ban din întreaga emisiune, în valoare de şaptezeci de milioane, a înţeles că Turkheimer îi întrece şi pe ocnaşii experimentaţi şi a pus cruce întregii

afaceri. îşi dăduse seama că pentru progresul moral şi economic al ţării sale nu mai erau neapărat necesare căi ferate, Puerto Vergogna s-a dovedit de altfel complet falimentară, lucru care, evident, nu-i putea fi imputat lui Turkheimer şi de atunci Reichul german face demersuri pe lângă republica de la tropice. E vorba ca în curând să mai fie trimis într-acolo un crucişător de dragul creditorilor germani şi pentru a se arăta lumii cât de departe ajunge braţul puternic al Germaniei. Înţelegi dumneata, prea stimate domn?

— Care va să zică, şaptezeci de milioane, observă Andreas dus pe gânduri.

— Nu-i aşa? exclamă Kaflisch entuziasmat. Ce om mare! O spun mereu, pentru noi, oamenii de litere moderni, nu există nimic mai exaltant decât geniul acţiunii. Napoleon, Bismark, Turkheimer!

Ceru o a doua ţigară şi tăcu. Atenţia lui Andreas, puţin obosită, se oprise asupra ultimelor cuvinte ale lui Kaflisch. Acesta descoperea aşadar din când în când şi câte un ideal filosofic. Da, da, şi comesenii de la cafeneaua „Ura” avuseseră aşa ceva înainte de a se fi pus în slujba vreunui Jekuser şi uneori el ieşea la iveală, deolbkei pe la trei noaptea, când căpătau de băut pe gratis. După toate emoţiile serii, Andreas se gândi cu plăcere la superioritatea scriitorului liber faţă de salahorlâcul ziaristului.

Kaflisch ştergea geamurile; trăsura intra în Linienstrasse.

— Trebuie să fac cale întoarsă, rosti el, eu stau în Albrechtstrasse. Fantastic, ce noroc ai avut astă seară! adăugă apoi. Ai încasat o sumuşoară frumoasă, dar şi eu am fost drăguţ cu dumneata, ţi-am arătat sala de joc. Mă rog, cu plăcere. Între colegi se fac asemenea servicii, fără a cere comisioane. À-propos, ai putea să-mi împrumuţi

până la întîi o sută de mărci? Dacă ai şti ce mizerabil plăteşte Jekuser. Nici n-ai crede; de şase ani de când îmi tocesc coatele scriind pentru el, îmi dă tot numai zece pfenigi pentru un rând. Şi rândurile incomplete mi le scade.

Andreas vârâse mâna în buzunar, înainte ca ziaristul să fi terminat. Dădu bancnota vecinului, care şovăi o clipă înainte de a mulţumi. Poate că nu contase decât pe douăzeci de mărci.

Trăsura se opri şi Andreas îşi luă rămas-bun. După ce închise portiera, Kaflisch coborî fereastra şi strigă după el.

— Ei! O clipă! N-am mărunţiş. Plăteşte birjarul!

VII

O marotă

Andreas se trezi către prânz şi primu-i gând fu la croitorul Behrendt din Mohrenstrasse. Să se ducă la el? însemna că primeşte un cadou de la o doamnă, cu circumstanţa agravantă că o privea pe această doamnă ca pe viitoarea-i amantă. Şi mai rău era, însă, că toţi păreau a cunoaşte trucul lui Adelheid cu croitorul. Dar să fi fost, oare, povestea adevărată? Era aproape îndreptăţit să n-o creadă. Şi de vreme ce achita nota prezentată, nu era de loc obligat să cerceteze dacă croitorul primea ceva în plus şi din altă parte, de pildă de la doamna consul general Turkheimer. De altfel, toată problema se arăta inutilă: era vorba de o etapă obligatorie în cariera lui. Cine vrea ţelul, trebuie să vrea şi mijloacele.

Numai după ce termină cu aceste consideraţii, îşi scoase câştigul nopţii trecute din buzunarul pantalonului de frac. Netezi bancnotele pe masă şi făcu să zornăie monezile de aur. Dar curând le adună pe toate şi le vârî, indiferent, în haină. Căci îşi spusese că posesiunea acestor bani era un lucru foarte firesc, care i se cuvenea de mult şi deci nu era cazul să se emoţioneze. Viaţa pentru care era

făcut abia începea.

În clipa când se pregătea să plece, un lacheu îi aduse cartea de vizită a doamnei Turkheimer. Era expediată pe adresa domnului Behrendt, Mohrenstrasse. „A şi trimis-o? îşi spuse Andreas. Mai repede nici că se putea!” Coborî fluierând cele patru trepte, făcu semn unei birje de lux şi o părăsi în Unter den Linden. La colţul cu Friedrichstrasse îşi cumpără o cravată de şapte mărci, pe care şi-o înnodă pe loc, o pereche de mănuşi galbene, o pălărie şi o batistă fină. Aceste achiziţii provizorii îi dădură curajul să intre la Aimé pentru a lua micul dejun. Comandă stridii şi o sticlă de Chablis, în amintirea bufetului casei Turkheimer.

Cu trabucul în gură, plecă apoi spre Dorotheenstrasse. Kopf îl primi, curios.

— Ei? Eşti mulţumit?

— Merge, răspunse Andreas cu o mândră modestie. Am câştigat două mii de mărci şi curând sper să-ţi pot spune, pe baza unei cercetări la faţa locului, ce fel de cămăşi poartă doamna Turkheimer.

— O iei cam repede, observă Kopf cu clipirea lui în doi peri.

— Vrei dovezi? întrebă Andreas. Se simţise jignit şi dusese mâna la buzunarul de la piept. Dar până la urmă se răzgândi: doar nu socotea cartea de vizită adresată croitorului un document prea măgulitor pentru el şi o lăsă la locul ei. Serios, poţi să mă crezi că am avut noroc. De câştigul meu, nici nu-ţi mai spun.

— Dă-i drumul! îl rugă Kopf.

— De altfel, nici nu-i greu să ai succes într-o asemenea casă, dat fiind tonul plăcut şi liber de acolo. Treci pragul fără să cunoşti pe nimeni şi numaidecât intri în vorbă de parc-ai fi dat de vechi cunoscuţi. Femeile te mănâncă din ochi şi aşteaptă numai să pice vreunul pe care să-l fericească. Apoi mai capeţi şi bani fără să ştii

prea bine de unde? Dar, la drept vorbind, de unde or fi luat bănetul care se rostogoleşte în casa aceea pe jos?

— Se rostogoleşte, într-adevăr? întrebă celălalt amuzat.

— Ei, în orice caz, mie mi s-a părut că ar trebui numai să mă aplec ca să-l culeg. Oamenii ăştia trândăvesc probabil toată ziua. Nu ştiu ce înţeleg ei prin a face afaceri, dar probabil că nu le răpeşte prea mult timp. Unii au îngrozitor de mulţi bani, alţii împuşcă francul. Dar ce importanţă are? Găseşti de toate = mâncăruri alese, vinuri excelente, femei, vorbe de spirit, artă şi plăceri. Numai să întinzi mâna, ca în Ţara huzurului.

— Bravo! în sfârşit, un entuziasm neprefăcut, observă Kopf.

Andreas se potoli, de teamă să nu fi mers prea departe şi spuse:

— Când unul de-alde noi nimereşte pe acolo, priveşte evident lucrurile dintr-un punct de vedere filosofic. Noi ne pricepem să judecăm înalta. societate.

— Oh, făcu Kopf, cu buzele ţuguiate. Te descurci foarte bine, dragul meu. Nu trebuie s-o faci pe judecătorul înnăcrit din orgoliu! Cum ţi-am mai spus şi altă dată, ai ceva spontan în dumneata, care place.

Andreas se gândi la definiţia dată de Klempner Pulcinellei, cu fericita ei spontaneitate. „Ai ceva din ea”, spusese Klempner; iar Kopf părea a se gândi la acelaşi lucru. „Şi de ce nu?!”

Reluă firul:

— Ceea ce mă impresionează realmente e lipsa de prejudecăţi a femeilor. Cum le eşti prezentat, te tratează de parcă ar fi gata să plece împreună cu tine, braţ la braţ, acasă. Nici n-ai de ce să te lauzi cu asta.

Kopf clătină din cap, gânditor.

— Ai face bine să nu crezi că lucrul e chiar atât de

simplu. E adevărat, n-am o experienţă prea bogată, dar nu cred că doamnele care frecventează casa Turkheimer sunt nişte marchize din secolul trecut. Nu cedează cu uşurinţă unui tânăr abate şi nu dau niciodată curs unui capriciu fără a cântări consecinţele. Trebuie să izbuteşti să le convingi.

— Adică?

— Nu uita moralitatea! în fond, oricât cinism ar impune bontonul, casa Turkheimer e plină de prejudecăţi de ordin moral. Pentru că, la urma urmei, nu sunt decât nişte neveste de burghezi.

— De altfel şi eu am remarcat asta, conveni Andreas, care se gândea la doamna Mohr şi la fanatismul cu care lupta pentru bunele moravuri.

Kopf aprobă din cap şi-şi privi clipind tânărul prieten de jos în sus. Se interesa sincer de soarta lui Andreas; îndrumarea acestui tânăr pe lunecosu-i drum şi înarmarea lui cu regulile de conduită necesare aveau pentru el farmecul unei experienţe interesante. Ce va ieşi din toate astea? Cum va evolua acest nevinovat carierist şi amator de plăceri, acest speculant fără voie, cum îl numea scepticul său prieten, pe terenul fertil în care prinsese rădăcini? Kopf era nespus de curios s-o vadă. Repeta rar şi îngândurat:

— Trebuie să izbuteşti să le convingi. Asta înseamnă că trebuie s-o convingi pe femeia pe a cărei dragoste contezi spre a-ţi face o carieră că o legătură cu dumneata ar fi ori o foarte deosebită operă de caritate, ori ceva nou şi interesant sau, în fine, ceva care i-ar măguli vanitatea. Dânsa trebuie să se coboare la dumneata sau dumneata s-o ridici la înălţimea dumitale, ori, cel mai bine, amândouă pe rând. Faci o impresie de două ori mai bună dacă te arăţi plin de devoţiune şi de umilinţă şi, în acelaşi timp, laşi să se înţeleagă că ai o ascunsă superioritate.

— Şi eu cred aşa, încuviinţă Andreas, care nu-şi putea imagina însă cum ar putea să se simtă superior doamnei Turkheimer.

— Frumoasa doamnă la care ne gândim se coboară către poetul sărman şi, prin căldura şi lumina dragostei ei, face să înflorească un talent ascuns.

— Asta şi face! exclamă Andreas râzând. Era însă neplăcut impresionat de modul de a se exprima al celuilalt.

Kopf continuă:

— Din acest punct de vedere lucrurile sunt limpezi. În ce priveşte superioritatea, ai putea uşor s-o găseşti în faptul că vii din Renania.

— Crezi? întrebă Andreas surprins.

— Gândeşte-te numai la cultura atât de veche a Renaniei. Faţă de veneticii din răsăritul sălbatic care se lăfăiesc în palatele de aici, fiecare ţăran cu picioarele înfipte în pământ de prin părţile dumitale este un aristocrat.

De bucurie, Andreas se plesni peste genunchi. Sări în sus, se învârti de vreo două ori în loc şi începu să umble prin odaie cu paşi mari.

— Bineînţeles! exclamă el. Ar fi trebuit să mă gândesc la asta. Probabil că şi familia Turkheimer a imigrat din Poznania sau din Galiţia. Îngâmfarea acestor inşi ascunde numai tâmpenia şi proastele lor maniere. De Kaflisch, ce să mai spun? îl cunoşti doar! Şi mai e unul care umblă aşa. îl cheamă Süss.

Şi Andreas se legănă împrejurul odăii ca o raţă, crăcănându-şi picioarele.

— Femeile sunt de fapt ridicole, mai cu seamă această Adelheid, o matroană care nu-şi încape în piele. Oamenii ăştia au gustul beduinilor deşertului. Cea mai frumoasă e pentru ei aceea pe care n-o poate duce decât o cămilă, urmează apoi aceea care trebuie să se sprijine pe

două sclave.

Îl privi triumfător pe Kopf, care punea rămăşag cu el însuşi că Andreas adunase această înţelepciune abia în noaptea trecută. Tânărul izbucni în hohote de râs; îi venise o idee.

— Dar cel mai ridicol e Turkheimer, în persoană. Cred că are o boală de piele. Fii atent!

Şi Andreas începu să-şi mângâie nişte barbete imaginare şi să se scarpine pe bărbie. îşi puse pe vârful nasului nişte ochelari pe care-i găsise pe masă şi se îndreptă cu paşi mici şi nesiguri spre Kopf, scoţându-şi burta înainte.

— Numele meu e Ausspuckseles, rosti el cu glasul tărăgănat, uşor fonfăit al lui Turkheimer. Consul general Ausspuckseles şi soţia mea, născută Rinnsteiner.

Se opri cu respiraţia tăiată, congestionat, şi ţinându-se de şale de atâta râs. Kopf chicoti uşor şi clipirea lui putea fi înţeleasă în atâtea feluri încât, dacă Andreas ar fi cercetat-o mai de aproape, n-ar fi putut şti dacă cealaltă râde de glumele lui sau de el însuşi. Andreas se îndreptă spre uşă, dar se întoarse cu o mişcare ageră.

— Ah, să nu uit! în apartamentul ăsta este o cameră liberă. Te rog s-o opreşti pentru mine, am să mă mut la întâi viitor. E un cartier care nu-i compromiţător pentru o doamnă. Pentru că dacă sunt dispuse să fericească un tânăr poet, nu le poţi cere totuşi s-o facă în Linienstrasse.

— Ai perfectă dreptate, confirmă Kopf. O prevedere atât de înţeleaptă îţi face cinste! Pari să cunoşti într-adevăr mijlocul…

— De a ajunge cineva! Toţi îmi spun asta! exclamă Andreas, apoi pocni din degete şi părăsi, foarte mulţumit de el» casa.

Se ferise să-i povestească ceva lui Kopf despre Ratibohr şi despre înclinaţia lui Turkheimer de a-şi lăsa

soţia să fie fericită cu un tânăr inofensiv. Păstrase pentru sine şi povestea cu croitorul. Între timp căpătase, însă, buna dispoziţie necesară pentru a se îndrepta spre Mohrenstrasse.

Omul căruia Andreas îi predă cartea de vizită a doamnei Adelheid îl chemă numaidecât pe domnul Behrendt. Proprietarul atelierului de croitorie de lux pentru bărbaţi arăta ca un ambasador. îl conduse pe Andreas într-un salon mobilat cu gust, îl obligă să ia loc pe un taburet de mătase şi-l rugă să-i spună cu ce-i putea fi de folos. Andreas se şi aştepta să adauge: Oamenii de onoare îşi fac cu plăcere mici servicii.

Neexperimentatul tânăr se temea totuşi să nu se facă de râs când va veni vorba de alegerea stofelor şi de exprimarea preferinţelor în materie de croială. Dar nu discutară despre asta. Domnul Behrendt îl opri de la primele cuvinte:

— Îmi dau seama, domnul meu, că e vorba despre o garderobă completă, care să nu distoneze nici în cele mai elegante case şi să ţină seama în acelaşi timp de personalitatea dumneavoastră. După părerea mea, nu trebuie să exagerăm cu respectul faţă de modă, în schimb însă să adăugăm o discretă notă artistică.

Andreas admiră foarte mult perspicacitatea domnului Behrendt. Acesta adăugă:

— Daţi-mi voie să studiez mai bine genul dumneavoastră.

— Anume? întrebă Andreas.

Dar domnul Behrendt se şi adâncise în studiul său. Închisese un ochi şi înconjura taburetul, descriind un cerc larg.

— Faceţi-mi, vă rog, plăcere şi mergeţi până la oglinda aceea, îl rugă el apoi.

Când Andreas se înapoie, domnul Behrendt îi spuse:

— Domnul meu, sunt mulţumit.

Sună şi apăru maistrul care lua măsurile. Domnul Behrendt îşi luă rămas-bun cu o plecăciune, întrucât profana îndeletnicire a luării măsurilor nu impunea prezenţa sa.

Andreas plecă din atelier ai înălţătorul sentiment al demnităţii sale. Mai avea treburi: îşi comandă pe măsură două duzini de cămăşi fine şi multă altă lanjerie. Consideră, de asemenea, foarte importantă procurarea câtorva cochete cămăşi de noapte, brodate la gât şi cu şnururi de mătase. Se duse apoi la un atelier de încălţăminte şi pretutindeni insistă asupra urgenţei.

Vineri, ziua de primire a doamnei Turkheimer, avu plăcerea să privească înşirate pe sofa noile sale cumpărături. Garderoba completă a domnului Behrendt acoperea toate celelalte mobile din cameră, care, oricât de vechi ar fi fost, nu văzuseră desigur niciodată asemenea splendori. Operele ieşite din atelierul din Mohrenstrasse erau pentru tânărul doritor să înveţe un ghid ilustrat al îmbrăcăminţii elegante, cu atâta grijă erau adecvate tuturor împrejurărilor vieţii în societate. De fiecare costum era ataşat un cartonaş cu o inscripţie: „Costum de vizită” sau „Costum de seară” (petit comite), „Costum de promenadă”, Smoking-<kess” (societate exclusiv masculină) şi multe alte explicaţii menite să-l ferească pe Andreas de erori. Era recunoscător marelui croitor pentru această grijă, pe care o considera ca pe un delicat serviciu amical. Acum se afla în posesia a doua vestoane de lungimi diferite, a doua redingote, a trei fracuri de diferite nuanţe de gri, a trei sacouri, a unui palton şi a doua demiuri. Mai avea cinci perechi de pantaloni, suplimentar, de un model discret, iar croiala vestelor făcea dovada unei fantezii artistice rezonabile.

Andreas alesese costumul pe care domnul Behrendt

agăţase recomandarea „Five o’clock”. Când se privi în oglindă, după terminarea toaletei, primi salutul imaginii ideale pe care o purta în capul lui de un an încoace. Vestonul de postav negru cădea până deasupra genunchilor. Căptuşeala de atlas, puţin răscroită, se armoniza cu vesta maro-deschis, discret înflorată. Pantalonul de culoarea mărgăritarului cădea pe pantofii de lac. Andreas încercă de mai multe ori să se aşeze în aşa fel încât pantalonul să se ridice de la sine şi să poată fi văzuţi ciorapii de mătase neagră. Iar când lucrul îi reuşi, spre mulţumirea lui, se bucură de luciul lăptos al cămăşii plisate. Apoi îşi puse mănuşile, studiind neglijent diverse atitudini degajate.

Într-un buzunar al noului demi găsi nota domnului Behrendt. Pentru unsprezece costume, plus multe alte piese separate, ea se ridica la aproape patru sute de mărci, adică nici treizeci de mărci pentru costumul complet, mult mai puţin decât cerea croitorul din Gumplach pentru serviciile sale. Pe picior de plecare, Andreas aruncă o privire dispreţuitoare asupra vechilor haine care, strânse într-o jalnică grămăjoară, păreau a boci într-un colţ. De fapt, acolo zăcea prăbuşită fosta-i făptură. Şi Andreas exclamă cu glas tare:

— Când te gândeşti că eu am arătat odată aşa!

Vestonul nu-l jena la subţiori, pantalonul era comod la mers, iar conştiinţa că nimeni nu i-ar putea reproşa vreun cusur sau vreo meschinărie făcea pasul tânărului elastic. Gerul uscat îl determină să facă pe jos drumul până la Mohrenstrasse, unde îşi achită nota cu un aer de superioritate. Apoi plecă spre casa Turkheimer.

De astă dată păşi cu o calmă încredere în sine spre uşa pe care i-o deschise valetul. Era convins că în casa aceea, printre oamenii aceia, nu mai putea avea nicio surpriză. Cu atât mai mult fu cât pe ce să-şi piardă

cumpătul când se pomeni într-o încăpere cu totul necunoscută. Pereţii erau tapisaţi cu mătase galbenă; pe aceşti pereţi erau bizar atârnate, fără nicio noimă, numai câteva mici tablouri care făceau impresia a fi de mare preţ, poate din cauza ramelor largi, negre şi încrustate cu sidef. Piese de mobilier graţioase şi excentrice, lăcuite în negru şi cu figurine mici de aur erau răspândite, câte două trei, la voia întâmplării şi la mari distanţe. Între ele se întindea suprafaţa verzuie a covorului ţesut de mână, din care răsăreau lujeri albi de nufăr.

Când Andreas trecu pragul, se făcu o clipă tăcere. Tânărul simţi lornioanele îndreptate asupra lui. Numai domnişoara Asta, care se afla cu logodnicul ei într-o nişă a unei ferestre, continua să vorbească cu glas tare. Amfitrioana îl salută pe Andreas cu multă bunăvoinţă şi păru să nu-i observe hainele mult prea noi. îl conduse spre doamnele Mohr şi Plimbusch, care stăteau de vorbă cu domnul Liebling, iar dânsa se înapoie la domnul Plimbusch. Acesta se interesă, fără a coborî glasul, de provenienţa noului venit. Iar după ce doamna Turkheimer îl lămuri că domnul Zumsee e scriitor, el declară:

— Nu înţeleg cum cineva mai poate scrie astăzi cărţi, dar nu, socoti necesar să-şi argumenteze afirmaţia.

Doamna Mohr îl privi pe Andâeas cu o fermecătoare intimitate. Păru a spune: Am fost din primul moment prietena dumitale. Iar cu voce tare observă:

— Am auzit că aţi avut de curând mult noroc la joc…

— Băgaţi de seamă să nu aveţi ghinion la femei, spuse doamna Plimbusch, cu glasul ei strident şi spart şi apăsând cuvintele într-un fel care aproape îl îngrozi pe Andreas. Privirea ei verzuie îl străpunse, scâniteietoare.

Domnul Liebling protesta împotriva superstiţiilor şi demnitatea cu care vorbea îl avantaja. Andreas compară redingota lui Liebling cu a lui şi admiră în gând subtilul

talent de disociere de care dăduse dovadă domnul Behrendt. Felul de a fi al lui Liebling impunea o corectitudine severă, o subliniere a valorilor etice până şi în croiala vestei. Costumul lui avea, dimpotrivă, o anume alură artistică, armonizându-se cu trăsăturile capului său. Andreas avea părul ceva mai lung de cum se purta în general. Linia vestonului, uşor răscroită, amintea puţin de moda din 1830, dar, cum îl prevenise domnul Behrendt, nu păcătuia prin respectarea exagerată a modei. Ceea ce caracteriza tocmai îmbrăcămintea domnului Plimbusch.

Andreas, care asculta distrat diatribele domnului Liebling împotriva superstiţiilor, observa cu atenţie hainele lui Plimbusch, ultramoderne prin imitarea unor mode străvechi, precum şi felul în care le punea în valoare. Cel mai mic gest îi era dictat de legile modei. Felul cum îşi ridica pulpanele redingotei pentru a se aşeza, cum îşi punea pălăria pe etajeră, cum îşi întorcea capul, cum îşi răsucea mustaţa şi cum ţinea ţigareta între degete trebuiau să fie obligatorii în anul 1894 pentru toţi cei care aveau pretenţia că ştiu să se poarte, după cum aveau să fie uitate peste doi ani. Religiozitatea cu care îndeplinea riturile eleganţei îi dădea aerul de a oficia, cel puţin aşa afirma Kaflisch, după părerea căruia Plimbusch era de altfel un mistic. Căci acesta s-ar fi socotit damnat dacă jobenul lui n-ar fi avut şapte reflexe şi tiparoasa din reverul hainei treisprezece petale.

Plimbusch se înfăţişa astfel ca un locuitor ideal al Ţării huzurului pe care şi-o imagina Andreas. Cu toate acestea, tânărul nu ignora că Plimbusch avea o contribuţie activă la viaţa societăţii. Era fiul şi succesorul marelui Plimbusch, care dăduse numele său, venerat de sărăcimea Berlinului, trăscăului special de cartofi inventat de el. Acum afacerea mergea de la sine, fiul nu mai trebuia să poarte de grijă întreprinderii. Dar continua să lucreze

chiar când îşi contempla unghiile sau repeta ultima glumă care circula la bursă. Cum se aprindeau seara lămpile, Plimbusch pornea la treabă. Şuvoiul neîntrerupt al proletarilor începea să se reverse în şi din cârciumi prin uşile larg deschise. Şase păhărele de trăscău special erau suficiente pentru a-l transporta şi pe omul cel mai lipsit de imaginaţie în împărăţia idealurilor sale. Cei mai chercheliţi dormeau în rigole. O duhoare otrăvită se răspândea prin oraşul care părea a se scufunda într-o mare de rachiu. Plimbusch, care discuta într-un salon înălţimea celor mai moderne gulere, era atunci în plină activitate.

E de la sine înţeles că Plimbusch dispreţuia poporul care-i consuma rachiul. Dar şi despre afaceri vorbea ca un diletant, ca despre un lucru care nu-l privea. Kaflisch îl numea baronul rachiului şi-l cuprindea în marea familie a baronilor speculei. Căci Plimbusch era stăpânit de mistuitoarea dorinţă de a trece drept expresia cea mai desăvârşită a unei societăţi împinse spre pierzanie din cauza superrafinamentului. De când îl văzuse pe baronul von Hochstetten în casa Turkheimer, îl luase de model în încercarea de a mima o fizionomie aristocratică. Eforturile îi erau uşurate de un craniu teşit, asupra căruia treizeci de ani de plăceri făcuseră ravagii, de paloarea sticloasă a ochilor şi de o piele veştedă şi poroasă, ca de pergament. Numai fălcile puternice, care, când vorbea, se mişcau de parcă ar fi înfulecat ceva, dând la iveală dinţii mari şi ascuţiţi de rechin, mai aminteau de puternicele instincte de acaparare ale antecesorilor săi. Dar lăsând să-i cadă bărbia pe piept, ca stors de vlagă, se pricepea să-şi pună şi maxilarele în serviciul intenţiilor sale. Şi deşi nu ştia absolut nimic despre originea bunicului său, această odraslă a burgheziei acaparatoare se apropia de idealul perfectului cretin, cel puţin la fel de mult ca baronul von Hochstetten, al cărui strămoş cucerise Brandenburgul

împreună cu castelanul din Nürnberg.

Personajul căruia Andreas îi dădea atâta atenţie izbucni deodată într-un strigăt îngrozit. Fixând-o palid ca moartea pe amfitrioană, Plimbusch se bâlbâi:

— Ce spuneţi, doamnă? Biletele pentru „Răzbunarea”.

sunt vândute? Imposibil, doamnă, aş fi disperat.

— Claire! exclamă el. Auzi? Nu mai există bilete pentru „Răzbunarea” şi noi n-avem.

Se ridică, îşi împinse umerii înainte şi făcu doi paşi obosiţi pe covor. Soţia îşi îndreptă lornionul asupră-i.

— Atunci va trebui să renunţi, observă ea dispreţuitoare.

Plimbusch o privi perplex.

— Dar e imposibil! Cum poţi să spui aşa ceva?

— De ce nu te-ai gândit din timp să procuri bilete?

— Dragă Claire, ştii prea bine că „Răzbunarea” trebuie văzută! Toată lumea o să fie acolo, e un eveniment!

— E adusă revoluţia în scenă, totul e călcat în picioare! strigă Asta batjocoritoare, de la locul ei.

— Ce nerozie! reflectă Liebling.

— Nu se ştie cine-i autorul? întrebă Andreas.

Plimbusch îşi frângea mâinile.

— Se spune că ar fi cineva din cercul nostru! Poate că la premieră o să i se afle numele. Cine n-o să fie la premieră, se situează în afara societăţii. Gândeşte-te, Claire.

Soţia ridică din umeri, nerăbdătoare, Adresându-se doamnei Turkheimer, întrebă:

— Aveţi o lojă, doamnă?

Amfitrioana, care discuta cu Hochstetten, părea să acorde prea puţină atenţie importantului eveniment. Dădu un răspuns evaziv:

— Nu ştiu încă nimic precis, dragă Claire. Nici eu n-

am crezut că biletele au să se termine aşa de repede. Domnul Bediener ne-a promis că o să se gândească la noi. Dacă avem un loc, el vă aparţine, fireşte.

— Doamna poate fi sigură de eterna mea recunoştinţă, exclamă Plimbusch.

— Dar nu pot făgădui nimic, adăugă doamna Türkheimer zâmbind.

Plimbusch rămase deci mai departe chinuit de îndoieli, îşi scoase ceasornicul, privi agitat spre uşă, dar îi era cu neputinţă să plece fără Hodhstetten. Obişnuia să se arate pretutindeni cu baronul şi să-l însoţească până la minister. Căci Plimbusch nutrea dorinţa nebunească de a fi prim t, prin mijlocirea ginerelui lui Turkheimer, în cel mai aristocratic club.

— Dumneata ştii probabil cine-i autorul? îl interpelă doamna Claire Plimbusch pe Andreas.

— De ce? se miră el, naiv.

— Fiindcă eşti şi dumneata scriitor.

Doamna Mohr adăugă:

— Sunteţi solidari unul cu altul şi vreţi să ne aţâţaţi curiozitatea ţinând secret numele autorului.

— Nu ştiu nimic, se apără Andreas.

— Şi nici nu ne puteţi spune amănunte despre piesă?

— Îmi pare nespus de rău.

Doamna Plimbusch îl privi fix, de parcă ar fi vrut să-l hipnotizeze.

— Dar vă duceţi la premieră? îl întrebă ea.

— Nu, răspunse Andreas, complet zăpăcit.

— De ce?

Nici el nu ştia de ce. Vreun loc în picioare s-ar mai fi găsit şi pentru el. De ce să nu se ducă? spusese „nu” la întâmplare. Acum făcea o mutră încurcată, căreia, pentru a nu părea neghiob, căuta să-i dea un aer misterios.

— Vă puteţi consola, domnule Plimbusch, rosti doamna Mohr. Nici domnul Zumsee nu se duce la premieră.

Doamna Turkheimer îi aruncă lui Andreas o privire fugară.

— Ah, să nu mai vorbim de această piesă idioată! Parc-ar fi cine ştie ce! opină doamna Plimbusch.

— Luaţi loc, domnule Zumsse!

Şi, cu piciorul scos de sub poalele rochiei, trase mai aproape scaunul lui Andreas. Acesta se afla acum între rochiile doamnelor Mohr şi Plimbusch. Soţia fabricantului de rachiuri arunca din când în când asupră-i privirea-i enigmatică, dar lui i se părea că îl fixa mereu. Avea impresia că, oriunde întorcea capul, privirea ei îl urmărea, ca privirea ochilor unui vechi tablou. Doamna Plimbusch nu mai era pentru el o persoană, ci un simbol, anume viciul întruchipat, producător de coşmaruri.

În vârful coafurii, Claire Plimbusch purta un ametist mare şi piatra violetă distona strident cu părul roşu aprins. Arcadele negre-albăstrii ale sprâncenelor alcătuiau două protuberanţe în mijlocul cărora, deasupra rădăcinii nasului, o cută adâncă, însoţită de alte încreţituri verticale mai mici brăzdau fruntea. Era o frunte îngustă ce părea muncită de gânduri libidinoase şi asupra căreia cădea o umbră verzuie, artificială, ca asupra frunţii prost lipite a perucii unui actor. Un cerc roşu pornea de la gene până la umerii obrajilor, în jurul ochilor verzui, bulbucaţi. Faţa părea puhavă, deşi nu se putea vedea nicio pungă de gră sime, iar rozul ei nu putea fi socotit natural, de vreme ce nasul ascuţit şi lung cu nările-i larg deschise, lacome, şi bărbia ascuţită se profilau, de o albeaţă de cretă, ca masca unui clown. Colţurile gurii sângerii se încreţeau cu o ciudată mobilitate. Buza de sus, prea scurtă, lăsa să se vadă dinţii albi ascuţiţi, printre care luceau câteva picături

de salivă. O cută adâncă continua linia maxilarului şi dedesubtul ei se umfla pielea lăbărţată a guşii, revărsată deasupra gulerului îngust. Capul părea înfipt ca o floare otrăvită, multicoloră şi turgescentă, pe un lujer prea subţire.

Atent, Andreas găsea urâte toate trăsăturile acestui cap, dar nu şi pe doamna Plimbusch însăşi. I se părea că pentru prima oară în viaţa lui avea cinstea să stea în faţa unei cocote celebre şi foarte scumpe, spre a cărei lojă tinerii de la parter îşi îndreptă privirile pălind. La o cercetare mai de aproape se vedea că meseria ei îşi pusese pecetia urâţeniei sale pe toate trăsăturile şi, cu toate acestea, privirea ei neruşinată răscolea simţurile.

Întâlnindu-i deodată privirea, Andreas se sperie. îi trebui un timp ca să-şi amintească că se află în salonul doamnei Turkheimer. Ce stranie fantezie din partea unei neveste de burghez, să dorească cu tot dinadinsul să pară o hetairă! Braţele doamnei Plimbusch ieşeau, numai piele şi os, ca ale unei fete, din mânecile întinse pe balene. Degetele ei, cu unghii mici şi trandafirii, înfăşurau, ca nişte crini, lornionul. Avea un mijloc de fecioară; dar parcă nu era fecioară? Aşa pretindea Kaflisch. Andreas aruncă o privire compătimitoare spre domnul Plimbusch. Poate că dânsa îşi dăduse seama, o clipă, drept cine o lua? Dar era orgoliul ei să pară aşa!

Liebling povestea amănunte despre bancruta tânărului Jessel, care, într-un an şi jumătate, izbutise să facă praf cele trei milioane moştenite. Sionistul comenta dezaprobator decăderea morală a tineretului modern.

— Ei, făcu doamna Plimbusch, dar nu sunt prea mulţi cei de teapa lui Jessel.

— Risipă şi dezmăţ peste tot! declară Liebling solemn. Doamna Plimbusch însă obiectă.

— Cei mai mulţi sunt prea bicisnici ca să-şi rişte

bunăstarea de dragul unei pasiuni. laţ altcum, pentru ce să risipească?

— Dar dezmăţul? întrebă Andreas, căruia îi făcea plăcere să asculte vorbind o doaimnă despre asemenea lucruri.

— Oh! toţi îşi cruţă scumpa sănătate. Noi, doamnele, n-avem a ne teme de aceşti tineri, răspunse ea.

Doamna Mohr izbucni într-un râs gutural, binevoitor, ca o preacinstită matroană, care încearcă să şteargă impresia produsă de o vorbă cam cutezătoare a unei tinere femei.

„Doar şi tu eşti ceea ce ar vrea dânsa să fie”, îşi spuse Andreas mândru de pătrunderea lui psihologică. Şi, hotărând să le impresioneze prin subtilitatea părerilor sale, observă:

— Doamna ar trebui să-şi dea seama că generaţia noastră, urmaşa unor părinţi care au muncit din răsputeri, are toate motivele să fie precaută. Trăim vremuri nesigure şi nimeni nu ştie dacă nu se va vedea silit vreodată să muncească!

— Oh! făcu doamna Mohr, iar faţa doamnei Plimbusch exprimă dezgust.

Liebling îşi exprimă cu tărie convingerea lui că scăderea continuă a dobânzilor va contribui în cea mai mare. măsură la moralizarea omenirii. În felul acesta, se ivea perspectiva unui viitor mai bun.

Andreas continuă:

— Împrejurările ne-au făcut poate prea de timpuriu înţelepţi. Un tânăr modern îşi dă seama de valoarea banului şi îşi cruţă puterile. E prea sceptic sau prea prevăzător pentru a umbla după aventuri şi se mulţumeşte cu cele care i se oferă fără prea multă osteneală.

Colţurile gurii doamnei Plimbusch se strâmbară dispreţuitor.

— Acceptă desigur ce-i iese în cale, dar aş vrea să vă povestesc cum a procedat recent unul dintre scepticii dumitale J

— Ultima ta aventură, Claire? întrebă doamna Mohr cu un surâs blând. Te rog, nu te jena.

— Mi-a povestit-o o prietenă pe care, evident, n-am s-o numesc.

Clipi atât de expresiv celor doi domni, de parcă ar fi şoptit fiecăruia din ei: e vorba chiar de mine! apoi povesti:

— Trecând pe Behrenstrasse, prietena mea a observat că un domn o urmărea pas cu pas. Dânsa încetinea pasul, el la fel. La un moment dat s-a oprit în faţa magazinului de obiecte de artă şi l-a privit în vitrină; un tânăr foarte drăguţ, cu mustaţă neagră, cu umeri largi, foarte oacheş şi bine clădit.

Spunând aceste cuvinte, doamna Plimbusch rămase puţin pe gânduri. Apoi, însă, continuă:

— Tânărul i-a plăcut mult şi, în astfel de cazuri, prietena mea se hotărăşte repede. El se oprise la doi paşi în urma ei şi nu se urnea. Dânsa a lăsat să-i cadă pe jos brăţara, ştii, draga mea, un şarpe cu o turcoază şi cinci perle* cum purtam şi eu până nu demult.

— Şi n-o mai ai? întrebă doamna Mohr.

— N-are nicio legătură. Aşadar, ea a scăpat brăţara şi a cotit repetde după colţul străzii. Urma deci ca el s-o acosteze. Dar după ce dânsa a făcut vreo zece paşi, el tot întârzia. Atunci ea s-a oprit, dar el tot nu venea. Am dat fuga înapoi, adică ea a dat fuga înapoi după colţ. Tânărul dispăruse, şi brăţara la fel. Ce spuneţi de povestea asta!

— Bravo, observă Liebling sarcastic.

Doamna Mohr ridică din umeri.

— Ai brodit-o bine, Claire. Ai talent.

„Talent?” se gândi Andreas. Doamna Plimbusch îşi spusese povestea atât de convingător, încât fusese cât pe

ce s-o creadă. De altfel capul ei, atât de expresiv, era o ilustrare foarte veridică a oricărei istorisiri, fie ea oricât de şocantă. Plin de admiraţie, Andreas întrebă:

vi De ce nu publicaţi o asemenea lucrare în ziare?

— Bah! făcu ea. Cele mai frumoase întâmplări nu sunt aşternute niciodată pe hârtie, dragul meu.

— Asta-i adevărat. Câte n-ar putea povesti un om ca domnul Turkheimer!

— Roagă-l să-ţi povestească câte ceva! făcu doamna Mohr.

— Şi învaţă de la el! adăugă doamna Plimbusch.

— De ce? întrebă Andreas.

Doamna Plimbusch zâmbi răutăcios.

— Ca să scrii o piesă în cinstea căsătoriei fiicei sale.

— Ah! da! exclamă Andreas cu un candid entuziasm. E un eveniment care merită să fie sărbătorit. Încă nu există t t – niciun program?

Era atât de strâns încadrat între rochiile celor două doamne, încât poalele foşneau, atinse de picioarele lui. Soţia fabricantului de rachiuri îşi apropiase atât de mult piciorul de al lui, încât îi simţea căldura corpului prin pielea ghetei. Doamna Mohr îl învăluia cu gingaşa cordialitate a privirii sale, în timp ce ochii verzi ai doamnei Plimbusch exercitau asupră-i o inexplicabilă vrajă. Era complet ameţit de efluviile feminităţii şi de parfumul de verbină şi de violete.

Şi de parcă toate acestea n-ar fi fost suficiente pentru a-l fascina, se mai adăugă şi conştiinţa de a se simţi aproape ca la el acasă în împărăţia visurilor sale. Acum nu se mai pierdea într-un iureş anonim de oaspeţi, ci făcea parte dintr-o jumătate de duzină de aleşi care nu pregetau să-i arate câte ceva din viaţa lor, din deşertăciunile şi micile lor răutăţi. El era cel care, înconjurat de fastul unei vieţi îmbelşugate, conversa de la egal la egal cu aceste

femei picante şi spirituale? Succesul îl îmbăta mai rău decât vinul. Simţea o duioasă simpatie pentru toţi cei de faţă. Erau oameni fără ascunzişuri, simpatici, şi ar fi vrut să-i spună fiecăruia un cuvânt bun.

Ceasornicul cu picior de pe cea mai mare dintre mesuţele lăcuite bătu cinci, iar balaurul verde-auriu care-l păzea căscă de cinci ori botul. Imediat, uşa cu canaturi se deschise şi doi lachei împinseră înăuntru masa gata aranjată. Amfitrioana umplu ceştile de ceai şi domnişoara Asta le împărţi musafirilor. Cu o graţie studiată, Plimbusch îşi umplu o farfurie cu fursecuri şi cu cozonac cu fistic, dar Liebling refuză sec aceste cofeturi.

Când Asta se apropie de el, Andreas îi spuse surâzând amical:

— Evident, nunta domnişoarei ar trebui sărbătorita prin ceva deosebit. N-aţi vrea s-o sărbătorim printr-o piesă ocazională?

O cută adâncă se ivi între sprâncenele împreunate ale Astei, iar umerii i se ridicară a dispreţ.

— Dar cu cine vrei dumneata s-o sărbătoreşti? rosti ea tărăgănat, fără a-l privi pe Andreas.

Pe buzele bietului tânăr, care sperase că biruise în sfârşit ostilitatea mută a Astei, zâmbetul îngheţă. Simţi cum păleşte. Furia acestei brunete scunde îi evocă brusc imaginea blondinei şterse care se răstise la el, înciudată: „Tinere, ce te-a apucat?” îşi dădea seama limpede că Asta voise să spună acelaşi lucru şi se simţi atât de zdrobit de dispreţul ei încât nu ştiu încotro să privească. Doamna Plimbusch îi zâmbea răutăcios, dar doamna Mohr, care îşi pusese mâna pe braţul lui, îi şopti cu o neprefăcută compătimire:

— V-aş fi putut spune dinainte că domnişoara Turkheimer nu doreşte nicio sărbătorire.

După care se adresă tinerei fete.

— Dragă Asta, nu-i de loc drăguţ din partea dumitale că nu vrei să admiţi prezenţa nici unui prieten în cea mai frumoasă zi a dumitale.

— Oh, nunta în cerc intim e tot ce poate fi mai modern! declară domnul Plimbusch, care se apropiase între timp.

Asta ridică mândră capul.

— De ce să deranjezi toată lumea cu treburile tale particulare? observă ea. Aceste petreceri în public sunt desuete.

Liebling, a cărui barbă neagră tremura vizibil, mârâi ceva încetişor, dar nici el nu îndrăzni s-o contrazică făţiş pe îndrăcită fată. Andreas se simţea obligat să spună ceva, fără însă a şti ce anume. Înfricoşat, murmură privind drept înainte.

— Domnişoara Asta concepe lucrurile ca o femeie modernă.

Fu cât pe ce să adauge: Mai mult cerebral decât sexual.

— Desuete? reluă, în sfârşit, doamna Plimbusch, pe a cărei frunte evocatoare de viciu ridurile se mişcară. După părerea mea, o nuntă e un lucru necuviincios… Ba aproape chiar necinstit, adăugă ea după o scurtă gândire, privind în juru-i, în aşa fel încât toţi se simţiră stingheriţi.

Roşie ca para focului şi încruntată, Asta fixă o clipă un punct undeva în faţa ei. Apoi întoarse brusc spatele şi ieşi pe uşă fără să salute pe cineva sau să-l învrednicească cu o privire pe logodnicul ei. Doamna Plimbusch şi doamna Mohr schimbară un surâs complice, repede stăpânit.

Hochstetten îşi „urmă, pe jumătate adormit, dar şi puţin mirat, logodnica, iar Plimbusch se alătură numaidecât baronului. îşi luă pălăria de pe etajeră şi plimbă grijuliu o unghie pe suprafaţa-i lucioasă. Această unghie de la degetul mare al mâinii stângi era neobişnuit

de lungă şi Plimbusch consacrase jumătate de an îngrijirii şi conservării ei. Înainte de a săruta mâna gazdei, învârti jobenul la lumina flăcării reşoului cu spirt pe care fierbea ceainicul, pentru a constata prezenţa celor şapte reflexe. Făcuse toate acestea cu nişte gesturi perfect rotunjite, cu coatele foarte depărtate de corp.

Andreas îşi dădea seama că era obligat să plece după cei dinainte. Demnitatea jignită de fiica amfitrioanei i-o impunea. Dar să-şi pună în joc viitorul? Şi rămase locului, adânc umilit de laşitatea sa. Nimeni nu mai părea să-l bage în seamă. Doamnele discutau cu Liebling. Andreas tăcea şi-şi muşca buzele.

Din fericire pentru el, se ivi un nou oaspete, o doamnă micuţă şi elegantă care zbură pe uşă ca o păsărică. Pe pălărie i se mişcau penele, în jurul capului se agitau cârlionţii. Când se aşează, de sub rochia-i de mătase flutură un nor de dantele. Sări imediat în picioare şi se învârti prin încăpere, ciripind fără contenire. Era şi ea profund neliniştită din cauza „Răzbunării”! Hotărât lucru, nu se mai găsea niciun bilet.

— Nici eu n-am încă bilete, repetă doamna Türkheimer. Mă bizui pe doctorul Bediener.

Turnă ceaiul în ceşti şi o căută cu privirea pe Asta, părând că abia acum observa dispariţia ei.

— Fiica mea a plecat? Ah, atunci trebuie să fac apel la dumneata, domnule Zumsee!

Andreas se grăbi să răspundă chemării şi arătă atâta bunăvoinţă când servi doamnelor ceaiul, încât mititica nou sosită îl măsură prin lornion cu o vizibilă plăcere. Imediat se simţi încurajat moralmente.

— O uitaţi pe domnişoara von Hochstetten, observă doamna Turkheimer.

— Unde-i? întrebă el mirat.

Doamna Turkheimer îi arătă, surâzând, spre nişa

ferestrei unde stătuseră de vorbă Asta şi logodnicul ei. Domnişoara von Hochstetten era acolo, pe jumătate ascunsă de draperia de mătase galbenă. Dacă fratele ei vorbea puţin din pricina degenerării, ea tăcea din cauza orgoliului. Fusese uitată în colţul unde se refugiase şi rămăsese acolo, ferindu-şi subtilii ochi critici sub sticla lornionului. Nasul familiei Hochstetten nu-i îngăduia nicio pretenţie la frumuseţe. La treizeci de ani, pe faţa-i slabă, cu trăsături distinse, era întipărită renunţarea definitivă. Buzele, subţiri şi strâns lipite, ascundeau primejdia unor ironii de care celelalte femei se fereau. Părea a spune:

„Dezaprob căsătoria fratelui meu, dar de vreme ce el va face onoarea de a vă lua banii, nu mă dau în lături nici eu. M-am nenorocit deoarece consilierul secret a utilizat micile noastre venituri pentru a-şi susţine rangul. Acum vă permit să-mi înapoiaţi ce mi se cuvine. Pentru asta sunt, însă, obligată să vă suport din când în când. Sorb câteodată din şampania voastră, dar numai cu buzele ţuguiate, ca acum din ceaiul vostru. Simt în saloanele voastre un miros, care nu poate fi înlăturat, de haine vechi, de dughene de telali şi de magherniţe. Fiţi siguri că nu-mi scapă nimic din tot ce aminteşte de ele: expresiile nepotrivite şi josniciile pe care le scăpaţi fără voie. Bărbaţii voştri n-au decât să se grovăvească şi să se fandosească faţă de mine după ce-şi închid tarabele, eu descopăr fără greş urmele lăsate pe faţa lor, în mersul lor, în comportarea lor, de îndeletnicirile lor vulgare, de târguielile lor şi de mânuirea banilor. Femeile voastre n-au decât să-şi dea osteneala de a maimuţări doamnele din înalta societate sau cocotele, pentru mine ele rămân exact ceea ce nu vor să fie cu niciun preţ: nişte curviştine din burghezie. Vă umpleţi încăperile cu gobelinuri veritabile şi arme ruginite, mâncaţi din vechi porţelanuri de Meissen, vă îmbrăcaţi în moire antique şi vă făliţi cu aceste şi cu

alte rămăşiţe istorice, de parcă aţi putea avea amintiri, de parcă de alde voi ar fi existat în vremurile când au fost inventate aceste splendori”.

Privirea impertinentă a domnişoarei von Hochstetten, care îl măsură din cap până în picioare, îl intiniidă foarte pe Andreas. Se enervă din pricina stângăciei cu care se înclinase în faţa ei, se înroşi şi bătu grabnic în retragere spre zona mesei la care se servea ceaiul. Doamna cea mititică şi sprinţară tocmai îşi lua rămas bun. Când trecu pragul, scoase un graţios ţipăt de păsărică, căci se izbise de burta avocatului Goldhertz, pe care acesta o împingea gâfâind din greu în cameră. Doamnele îl priviră cu o ironică compătimire pe celebrul avocat. Sărmanul nu îngăduise niciun moment ca echilibru-i sufletesc să fie tulburat de toanele micuţei sale soţii, până când divorţaseră de comun acord. Acum, însă, Goldherz căzuse prada unei gelozii târzii. îşi compromitea încetul cu încetul faima şi curând n-avea să mai poată fi luat în serios. Mititica făptură zbură – ca o grămăjoară de dantele şi de pene – pe lângă el, coborând scările, iar el se luă gâfâind şi greoi după ea; perechea dispăru, dar apoi se ivi din nou, cam în acelaşi fel, într-un alt salon în care mărunţica dorea să-şi facă auzit ciripitul.

— Ţi-ai făcut datoria, i se adresă doamna Turkheimer lui Andreas. Acum ai grijă şi de dumneata. Chartreuse sau benedictină?

Îi arătă un scaun, îi puse cozonac în farfurie şi-i întinse ceaşca. Andreas vârî cu plăcere în gură cozonacul atins de mâinile ei. Doamnele Mohr şi Plimbusch stăteau cu spatele întors la ei. Liebling era preocupat de idei prea înalte spre a vedea ce se întâmplă. În felul acesta, Andreas se afla în sfârşit singur cu Adedheid, care luase loc de cealaltă parte a mesei unde se afla serviciul de ceai. În ziua aceea, de când se învârtise în preajma viitoarei sale

cuceriri, nu jinduise o asemenea intimitate, ci aşteptase calm desfăşurarea evenimentelor, socotind că acest lucru era o dovadă a diplomaticei sale stăpâniri de sine. Doar nu voia să se îndrăgostească de ea, de această trupeşă nevastă de bancher, în vârstă de patruzeci şi cinci de ani. Când observă însă că dânsa îl privea, clipi visător din ochii-i limpezi ca de fată, cu genele întoarse în sus, şi dânsa nu putu să reziste ispitei ochilor lui, care vorbeau numai de devoţiune. Treptat, pornită din dubla-i bărbie, faţa îi fu cuprinsă de o uşoară roşeaţă care îl umplu pe Andreas de bucuria biruinţei. Observă că pieptul ei tresălta mai tare sub rochia-i plisată de mătase albastră şi oftă uşor.

— Melancolic? îl întrebă ea plină de compătimire.

— Sunt numai mirat să văd asemenea produse ale naturii aici, într-o asemenea ambianţă.

Şi arătă spre buchetul de flori de câmp, aflat într-o vază de sticlă între piesele de argint ale serviciului de ceai.

— Aveţi dreptate; de fapt, e o lipsă de gust. Dar ce vreţi, florile de câmp sunt la modă, acum se pun în orice cameră gherghine, micsandre, ochiul boului, dârmog, muşcătura dracului şi, în special, aceste lalele pătate.

— Ciudat, cum apar aceste mode pe neaşteptate! interveni Andreas, spre a spune şi el ceva.

— A fost probabil scornită de pictori. Se spune că astfel de flori apar deseori în vechile tablouri, spuse

Adelheid ridicând din umeri. Văd că acceptaţi cu plăcere explicaţiile, adăugă ea.

— De la dumneavoastră, doamnă, rosti el în şoaptă şi cu simţire.

— Ah, da, v-am făgăduit să vă introduc în lume. De altfel, v-aţi şi dovedit foarte silitor.

Surâsul cu care dânsa îi privi noile haine era atât de binevoitor şi sugera o atât de fermecătoare invitaţie, încât tânărul seducător uită o clipă să-şi mai controleze

atitudinea. Degetele albe ale lui Adelheid, cam scurte, dar având totuşi vârfurile ascuţite, se odihneau pe marginea unei tăvi de argint. El le apucă uşor şi le sărută de câteva ori repede, ceea ce îl înfirebântă. „Domnişoara Hochstetten ne-ar putea vedea din ascunzătoarea ei”, îşi spuse, dar cum atingerea mâinii frumoase şi pufoase a lui Adelheid îl încălzise, continuă să-şi apese buzele tot mai sus. Numai brăţara care cuprindea articulaţia mânii izbuti să-i oprească gura lacomă. Doamna Turkheimer îşi retrase mâna şi-l întrebă cu un calm desăvârşit:

— Aşadar nu vă duceţi la premiera „Răzbunării”?

— Nu ştiu, răspunse Andreas, care îşi revenea greu din beţia sa: gustase din carnea lui Adelheid.

— Doamnelor cu care aţi stat de vorbă mai înainte le-aţi spus că nu mergeţi?

— Cred că nu.

— Dar de ce? N-aţi vrut să le spuneţi?

— N-am vrut?

— Ei, aveaţi un aer atât de misterios.

Andreas chibzui: „Poate că nu-i rău să ai un secret”.

— Nu pot, răspunse el şovăitor.

— Dar e duminică. În caz că obţin o lojă, lucru care nu-i încă sigur, contez pe prezenţa dumitale. Da?

Tânărul tăcu.

— Ce v-ar putea împiedica să veniţi la un matineu? Spectacolul are doar loc duminică dimineaţa.

— Nu pot, repetă el, dar de astă dată apăsând conştient cuvintele.

Doamna Turkheimer deveni nerăbdătoare.

— Mă plictisiţi! Nu vedeţi că aş dori-o? De ce nu puteţi veni la teatru?

— Pentru că mă duc la biserică, spuse Andreas în şoaptă.

— La biserică? exclamă ea extrem de surprinsă. La

care biserică?

— La Hedwigskirche.

Doamna Turkheimer amuţi. Andreas avea o idee, o idee care-l putea duce departe şi care se contura încet în mintea sa. Nu mai fusese niciodată la un matineu la teatru. Ascultând-o vorbind pe Adelheid de dimineaţa de duminică, auzise parcă dangătul îndepărtat al clopotelor din Gumplach. Şi, printr-o firească asociaţie de idei, îşi spusese că într-o duminică dimineaţă te duci mai degrabă la biserică decât la reprezentaţia „Răzbunării”.

Andreas era ateu şi încă un ateu atât de fanatic cum numai în ţinuturile catolice există, unde mai apare din când în când câte un Luther. De la confirmare abia dacă mai fusese la o liturghie, dar simţea că acum intrase într-o lume pentru care datinile religioase erau şi mai străine decât pentru el. Conduita pe care şi-o impunea era de a se face respectat de aceşti oameni prin cultura-i superioară de renan, cum îl învăţase şi Kopf, deşi acesta nu se gândise de fel la catolicism; această idee genială îi aparţinea în întregime lui Andreas. Nimic nu putea uimi mai mult în Berlin decât existenţa unui catolic practicant, de strictă obedienţă. Andreas nu trebui decât să privească figura intimidată, aproape respectuoasă a doamneni Türkheimer, spre a-şi da seama că-şi găsise marota, marota atât de importantă pentru cariera lui. Cine dorea să se facă recunoscut treibuia neapărat să afişeze o anume trăsătură particulară care, chiar dacă nu era luată în serios de toată lumea, dădea totuşi lumii de gândit şi conferea noului venit pecetea personalităţii. Prin marota-i recent inventată, Andreas spera să-l pună în umbră până şi pe Liebling.

— Vă duceţi la biserică în fiecare duminică? îl întrebă, după o pauză, Adelheid, cu o anume ezitare şi plină de tandreţe.

El făcu semn că da.

— Şi n-aţi putea renunţa măcar o singură dată? Numi luaţi în nume de rău întrebarea!

Vorbea în şoaptă şi cu o fermecătoare familiaritate. El îi spusese pe acelaşi ton.

— Scumpă doamnă, ce n-aş face la porunca dumneavoastră! Dacă nu s-ar întâmpla să pice tocmai duminica viitoare!

— Aveţi vreo obligaţie deosebită?

— Gândiţi-vă, doamnă, că mă aflu” într-un moment important al vieţii mele. Nici nu vă închipuiţi ce puţin am cunoscut lumea până acum. La noi, în provincie, trăieşti pe jumătate; trec anii şi nu înveţi câte am învăţat în casa dumneavoastră în câteva zile. Asta te năuceşte şi simţi nevoia să te reculegi, aşa cum ai fost deprins din copilărie s-o faci.

Trase aer în piept. Adelheid îşi împreunase mâinile în poală şi asculta.

— Dar asta încă nu e tot, continuă el. Trebuie să-mi adun puterile spre a mă putea împotrivi unei pasiuni care ameninţă să mă mistuie. Ceea ce doresc din tot sufletul, e un mare păcat. Şi totuşi o doresc cu întreaga forţă a unei mari iubiri, şopti el şi îşi ridică asupră-i ochii elocvenţi. În asemenea grave probleme de conştiinţă obişnuim să ne sfătuim cu preoţii noştri.

— Te spovedeşti? murmură Adelheid, aproape speriată.

El îşi privi încurcat vârful ghetelor.

— Dar nu ştiu de ce vă spun dumneavoastră toate acestea. Tocmai dumneavoastră, suspină el.

— Poate că nu-i chiar atât de grav? îndrăzni să observe Adelheid.

Tânărul îi părea original şi extrem de poetic, dar nu trebuia să-şi ia prea în serios scrupulele-i religioase, pentru că le-ar fi stricat jocul.

— Şi dacă – bineînţeles dacă aţi fi de acord – v-aş da eu absoluţiunea fără spovedanie şi v-aş ierta marele păcat făptuit în gând? Dar, fireşte, nici nu ştiu la ce vă gândiţi, adăugă ea cu un surâs fermecător. Aşadar, veniţi duminică?

Andreas nu-i răspunse şi Adelheid văzu că pălise, ceea ce, pentru dânsa era un semn al luptei care se dădea în sufletul lui. În realitate, era efectul bucuriei violente pe care i-o dădea succesul marotei sale.

— De dragul meu, îl rugă Adelheid aproape tandru. Uşa se deschise şi Andreas se văzu silit să pună punct discuţiei. Se ridică.

— Nu pot refuza nimic stimatei doamne, rosti el, înclinându-se adânc.

Doctorul Bediener apăru cu biletele pentru „Răzbunarea”.

— Nici nu vă închipuiţi câţi duşmani mi-am făcut pentru a fi agreabil doamnelor. Vă rog, vă rog, mi-a făcut chiar plăcere, le asigură el, lăsând să-i cadă monoclul. După el, intră Turkheimer însoţit de câţiva tineri. Chiar din uşă pe faţa lui se ivi un zâmbet şăgalnic văzând că Adelheid se retrăgea într-o parte şi Andreas în alta. După ce cântări situaţia cu un ochi expert, se duse la Andreas şi-i strânse mâna cu căldură.

— Sunt realmente încântat să vă revăd, îl asigură el. zâmbind viclean.

Andreas îi salută pe Süss şi pe Duschnitzki, dar i se păru că era timpul s-o lipsească pe doamna Turkheimer de prezenţa lui. Fantezia ei, căreia îi furnizase destule motive de a lucra, avea să acţioneze cu atât mai mult. Dar după ce ieşi, fu cuprins de o neplăcută îndoială: „Dar dacă mă găseşte totuşi puţin ridicol?”

Se minuna şi el acum de scena ce o jucase ceva mai înainte. Totuşi, încrederea în sine îi reveni curând.

„Ei! Mă iubeşte, altfel n-ar fi crezut în marota mea. Şi dacă, după toate câte i le-am înşirat, nu mă socoteşte nebun de-a binelea, înseamnă că mă iubeşte mult de tot”.

VIII

«Răzbunarea44!

— Select publici observa domnul

Plimbusch, când Andreas intră în loja familiei Turkheimer.

Doamna Turkheimer şi doamna Plimbusch ocupau scaunele din faţă. Asta trebuise să se mulţumească cu un loc în spatele lor. Arătând cu evantaiul ceafa plină a mamei sale, îi spuse lui Liebling, care stătea lângă dânsa:

— N-am să văd nimic. Dar cu atât; mai bine, numai să nu fiu nici eu văzută. Ce construcţie stupidă!

Liebling o contrazise împăciuitor.

— Să mai aşteptăm. Din partea mea, consider drept un simptom îmbucurător al unei însănătoşiri sociale faptul că putem cunoaşte şi noi locul unde poporul se amuză şi se educă.

Tânăra fată răspunse doar aruncând o privire indignată asupra peretelui de scânduri de lângă dânsa, din al cărui tapet curgeau zdrenţele. Sala fără niciun stil, cu pereţii golaşi şi slab luminată, putea indispune chiar oameni veseli şi bine hrăniţi. În aer părea să plutească un iz de sărăcie şi necazuri.

— Parcă ne-am afla într-o adunare funebră, nu vi se pare? îl întrebă Andreas pe domnul Plimbusch.

Dar fabricantul de rachiuri era mai puţin sensibil la atmosfera ambiantă.

— Da’ de unde! exclamă el. Ne aflăm în cea mai bună societate. E şic să fii aici. Dar ce crezi dumneata? Atenţie!

În fosa orchestrei izbucnise deodată o larmă înfiorătoare, care se abătu atât de brusc asupra timpanelor nepregătite încât doamnele, speriate, săriră în sus de pe

scaune. Doamna Plimbusch se aşează însă numaidecât pe al ei. Avea un râs nervos.

— Ah, ăsta-i numai începutul distracţiei! E încântător.

În acelaşi timp, în sală se făcu ceva mai multă lumină şi Plimbusich îl ghionti pe Andreas.

— Nu ţi-am spus eu? Select public!

Spre mirarea lui, tânărul văzu toate lojile ocupate de doamne distinse. Briliantele sclipeau până sus la galerie, reflexele de la atlasul mantourilor de seară licăreau din adâncurile cuştilor murdare, despărţite de scânduri. Braţe goale de femei sprijineau balustradele soioase ale lojilor, dantele fine le măturau şi, pus în mişcare de evantaiele doamnelor, un nor de parfumuri şi de praf trecea de la o lojă la alta.

Doamna Turkheimer înclină capul.

— Ne-a salutat doamna Mohr, comunică ea.

— Ah! şi micuţa Blosch e lângă – dânsa, observă doamna Plimbusch. Sfânta inocenţă în rochiţă albă; dar şi fetele de pension vor să vadă „Răzbunarea”?

Doamna Turkheimer ridică din umeri.

— Dragă Claire, te aştepţi la prea multe. N-o să fie chiar atât de rău.

— Nici pe jumătate, se auzi o voce. Se spune că spectacolul e dat de Asociaţia pentru virtute.

Domnul Stiebitz se înclina din loja vecină, arătându-şi faţa albă cu pungile de grăsime moale, pe care Andreas o recunoscu ou plăcere. Doar îl întâlnise pe bancher la masa de joc, în împrejurări atât de plăcute. Doamnele Stiebitz şi consilier comercial Bescheerer salutară şi ele.

— Se spune că piesa ar fi cam fără perdea.

— Am putea spune, chiar decoltată.

— Nu trebuie să le-o luăm în nume de rău, se petrece între oameni de rând, observă Stiebitz.

Plimbusch îşi făcu loc, în ciuda protestelor indignate

ale soţiei sale, până la balustradă, spre a saluta nişte cunoscuţi de la parter. Trebuia să se ştie că era şi el acolo. Conversaţia se purta de la un rând la altul, toţi cei din sală păreau a se cunoaşte, Andreas observă că doamnele aveau un anume aer de familie. Doamna Plimbusch nu era de fel un fenomen izolat, întrucât şi multe alte doamne făceau dovada unei dorinţe evidente de a-şi da aere de cocote. Poate că acesta era ultimul cuvânt al modei, ori poate un mijloc, inspirat de instinctul feminin, de a înfrânge concurenţa.

Lornioanele îşi făceau datoria mânuite de zor şi toaletele erau supuse criticii. Doamna Bescheerer arborase o rochie de culoarea piersicii, cu dantelă ecru. Doamna Mohr era îmbrăcată în voal de culoarea rezedei, iar sub rochie avea un jupon de atlas roz. Doamna Turkheimer purta o rochie de moire, de culoare închisă, garnisită în jurul gâtului cu o broderie străvezie sub care pielea avea un luciu alb-mat. Andreas nu-i găsea niciun cusur, ba chiar, privindu-i ceafa, îl luă cu rece la stomac presimţind o mare pasiune.

Personajele de seamă se semnalau reciproc. Critica era prezentă în păr; marele doctor Abell de la „Nachtkurier” lângă profesorul Schwenke, savantul fără prejudecăţi artistice. Wennichen, care nu părea să aibă un loc al lui, se ivea mereu în altă parte, cu capu-i ilar ca de pasăre şi cu puful fluturând în creştet. Tocmai îi făcea onoarea unei vizite lui Lizzi Laffe. Aceasta trona într-o lojă, chiar în faţa aceleia a doamnei Turkheimer, însoţită de Werda Bieratz. Diederich Klempner se ţinea, modest, îndărătul lor.

Corpul diplomatic era reprezentat prin câţiva membri din republici îndepărtate, bronzaţi şi cu cordoane multicolore. În calitatea lui de consul general al republicii Puerto Vergogna, Turkheimer se afla printre ei.

O seamă de membri ai înaltei societăţi care nu izbutiseră să obţină decât locuri proaste, în picioare, începură să fluiere strident, obligându-i astfel pe gălăgioşii muzicanţi ai orchestrei să se potolească. Cortina se ridică şi, în tăcerea solemnă a spectatorilor, drama socială „Răzbunarea” începu.

Acţiunea se petrecea în răsăritul Prusiei, într-un mic orăşel industrial dominat de un director de fabrică şi de soţia sa. În stânga scenei era casa patronului, în dreapta biserica. Conflictul se desfăşura simplu şi hotărât. Se iviră muncitorii înfometaţi. Era duminică, şi cârciumarul faţă de care aveau datorii ce însumau salariile lor pe mai multe luni, nu le mai dădea nimic. De aici, ideea de a se răzbuna pentru toate nedreptăţile de care societatea se făcea vinovată faţă de ei. Lucrau zilnic cu sulf, cu mercur şi cu alte asemenea otrăvuri. La patruzeci de ani erau nişte moşnegi şi prea puţini treceau de această vârstă. Cei mai mulţi erau tuberculoşi. La toate acestea se mai adăuga decăderea morală, exemplul fiind dat de sus, căci nu se ştia cine e mai vicios: directorul sau soţia sa. Se vedeau fete diforme, clorotice, în stare de ebrietate, care fuseseră toate nenorocite de director. Soţia acestuia făcea apel la serviciile puţinilor tineri în putere, cărora le transmitea o boală dezgustătoare.

Dezvăluirea acestor stări de lucruri pricinui o profundă emoţie printre spectatori. Cu ochii adânciţi în fundul capului, proletarii îşi croiau greu drum prin treiene, piepturile lor slăbite de boală luptau cu febra şi cu neputinţa de a respira. Cuprinşi de o mânie disperată, mulţi aveau o spumă roşietică în jurul gurii şi pe scenă mai mult se tuşea decât se vorbea. Din când în când, în câte-o lojă, un evantai se închidea cu zgomot şi se auzea un plâns cu suspine.

Doi tineri începură să povestească tovarăşilor lor

nenorocirile care se abătuseră asupră-le. Fata trebuia să-l aştepte pe director în spatele bisericii, băiatul fusese convocat de soţie în grădina casei boiereşti. Dacă ar fi refuzat, ar fi fost goniţi, iar părinţii lor, incapabili să muncească, ar fi rămas muritori de foame. Trebuiau deci să se supună, dar paharul se umpluse şi răzbunătorii se luară după cei doi tineri, la o oarecare distanţă. Intervalul până la evenimentele care urmau să se producă fu umplut de horcăielile bolnavilor. Deodată se auzi un ţipăt asurzitor, urmat de chiuituri sălbatice şi Messalina fu adusă în scenă de câţiva bărbaţi. Femeile se năpustiră asupră-i, îi dădură poalele peste cap şi începură să lovească părţile dezgolite ale trupului. Una după alta îi spuneau adevărul de la obraz, la care doamna, regăsindu-şi din pricina furiei şi a spaimei adevărata fire, le răspundea cu acelaşi torent de vorbe murdare.

Nimeni nu rămase nesimţitor la această scenă. Strigătul de răzbunare al mulţimii obidite şi umilite străbătu întreaga sală. El zgudui doamnele, făcându-le să-şi zornăie bijuteriile. Doamna Plimbusch scoase nişte sunete neinteligibile ridicându-se şi aşezându-se pe scaun. Doamna Turkheimer trebui s-o calmeze. Milionarii de pe locurile în picioare ţipau: da capo! Mănuşile lor albe se destrămaseră şi, din pricina aplauzelor furtunoase ce se prelungiră minute în şir, cortina trebui coborâtă. Un domn în frac soios se ivi în faţa acesteia şi o scuză pe interpreta soţiei directorului de fabrică că nu putea repeta scena. Se temea ca îmbrăcămintea rău ferfeniţită, din care curgeau zdrenţele, să nu jignească pudoarea onoratului public. Câţiva spectatori de la parter insistară, însă, ca ea să primească o uriaşă coroana de lauri şi pentru a o lua în primire actriţa scoase de după cortină un braţ cu mâneca ruptă. Numai după aceea se putu continua reprezentaţia. Libidinosul director o şterse la timp de la primejdioasa-i

întâlnire şi se refugie în casă, de unde se ivi la fereastră, însoţit de câţiva acoliţi înarmaţi şi proferă cele mai respingătoare concepţii manchesteriene. Ba chiar, însufleţit de curajul infamiei sale, trase asupra mulţimii neînarmate a proletarilor. Aceştia răspunseră cu pietre şi unul din mânuitorii de praştie izbuti să ucidă monstrul. Mulţimea năvăli în casă, mobilele şi alte lucruri de preţ zburară sfărâmate pe caldarâm. În acelaşi timp se auziră nişte clopoţei de sănii. Membrii consiliului de administraţie care locuiau în capitala provinciei, convocaţi de director spre a lua parte la o şedinţă, soseau la ţanc. Primiţi de ploaia de pietre zvârlită de mulţime, o tuliră, la fel ca şi jandarmii sosiţi în grabă. Săniile fură făcute bucăţi şi cu lemnele smulse din ele bărbaţii se pregăteau să dea foc casei boiereşti. Cortina se lăsă încet, în timp ce soţia celui ucis, pe jumătate despuiată, prinsă în cercul femeilor ce dănţuiau, scotea un ţipăt ascuţit”.

Trecură câteva minute până când sala să-şi revină şi să izbucnească aplauzele. În ochii doamnelor, aplecate cu respiraţia tăiată peste balustradele lojelor, luceau lacrimi triumfătoare, iar daţiva domni păliseră. Cele văzute şi auzite răscoliseră profund instinctele cele mai nobile: dar „Răzbunarea” era şi un incontestabil eveniment literar. Aerul era încărcat de electricitate, ca la marile premiere din istoria teatrului. Nimeni nu se urni din sală şi un murmur continuu exprima emoţia stăpânită a tuturor celor de faţă. Sentinţa unei autorităţi circula din gură în gură. În loja familiei Turkheimer, Plimbusch fu cel care, cu simţu-i ascuţit pentru ceea ce trebuia gândit şi spus, prinse misterios din zbor, de undeva, formula.

— Michelangelesc, proclamă el brusc. „Răzbunarea” e michelangelească, Schwenke a spus-o.

Liebling se văzu silit să admită că drama avea un suflu puternic, pe care încercă să-l explice printr-o

solemnă mişcare a braţelor. Asta îşi încruntă sprâncenele.

— Găsesc că-i o lucrare total lipsită de gust, declară ea cu dispreţ.

Numaidecât săriră toţi asupra ei. Plimbusch gemu cu zgomot, atât de tare îl durea o asemenea apreciere. Nu înţelegea cum poate fi cineva de altă părere decât marele Schwenke şi o privea buimăcit pe fată. Dar soţia lui îşi exprimă răspicat indignarea.

— Vai, Asta, mă uimeşti! Cum se poate să nu simţi sublimul!? Oh, ne putem aştepta la satisfacţii şi mai mari!

Ochii ei verzi scânteiau sub pleoapele înroşite. Tremura atât de tare încât scăpă din mână sticluţa cu săruri pe care o mirosea, cu nările larg deschise.

Doamna Turkheimer, preocupată în ascuns de gânduri mai dulci, rămăsese destul de impasibilă la emoţiile spectacolului. Observă împăciuitoare:

— Dar bine, dragă Claire, la ce să te mai aştepţi? Mulţimea s-a răzbunat doar!

— Oh, se va răzibuna şi mai tare! şopti soţia fabricantului de rachiuri, răguşită de pasiune.

Andreas era nemulţumit. Se rezemase de uşa lojei şi dbia izbutise să arunce o privire fugară asupra scenei. Liebling şi Plimbusch îl împiedicaseră să vadă ceafa doamnei Turkheimer. De altfel, aceasta nici nu se întorsese încă spre el.

Deodată publicul făcu „Pst!” şi Andreas auzi foşnetul cortinei. Acum răsculaţii păreau a voi să se baricadeze în biserică. Dar, după ce-şi suci gâtul, Andreas renunţă să mai vadă ceva. De ce-l poftise acolo Adelheid? Dacă în ziua aceea nu făcea niciun progres în cucerirea ei, însemna că suferise o înfrângere. Ar fi fost nevoit să ia totul de la capăt. Ori, poate că asta şi dorea dânsa? Sau poate că-l proţăpise acolo pentru ca să dovedească prin prezenţa lui că reuşea încă să atragă admiratori? Adelheid nu-i mai

dădea nicio atenţie şi el se temea că se face ridicol, lucru pe care poate că-l şi dorea ea. Bietul tânăr era măcinat de neîncredere şi se lăsa tot atât de repede pradă descurajării totale, ca şi speranţelor nesăbuite.

Nişte pocnituri şi răpăieli violente îl deşteptară însă din visare. Ah! acum venise armata şi soldaţii trăgeau în biserică. Dar proletarii făcuseră şi ei rost de puşti şi răspundeau cu focuri de armă de la înălţimea baricadelor construite din altarele răsturnate, din bănci şi scaunele confesionalelor. Femeile erau în primele rânduri şi îşi băteau joc de soldaţi cu gesturi obscene până când se rostogoleau, lovite de gloanţe. În primul plan al scenei, Messalinei, care încăpuse în mâinile muncitorilor, i se trăgea un stihar peste caP-Apoi fu dusă pe amvon şi zvârlită jos, încât poalele stiharului fâlfâiră în jurul ei. jos fu luată în primire de braţele întinse ale bărbaţilor, care continuară jocul zvârlind soţia burghezului ca pe o minge. Apoi o băgară într-o mare cristelniţă, plină de agheazmă, şi, în sfârşit, udă leoarcă, o duseră pe baricadă, în locul cel mai expus gloanţelor. Culmea era că nici soldaţii nu mai puteau de râs privind femeia astfel maltratată. Episodul avu un mare succes de ilaritate. Parterul se tăvălea de râs, iar multe dintre doamnele din loji, printre care şi doamna Plimbusch, sughiţau de plăcere.

Montarea ar fi fost demnă de un teatru mai mare. Muncitorii scofâlciţi, roşi de boli, care săreau prin biserică şi pe baricadă cu ţipete înăbuşite de ură şi cu feţele schimonosite, în lumina pâlpâindă a lumânărilor altarului, făceau o impresie fantastică. Totuşi, publicul nu se simţea în întregime satisfăcut. Ordinul poliţiei, care oprise utilizarea vaselor sfinţite în scopuri îndoielnice, împiedica realizarea unui efect maxim şi deşi, în cele din urmă, proletarii îi puseră pe fugă pe soldaţi printr-un asalt încununat de succes, actul se termină într-o atmosferă de

lâncezeală.

Plimbusch se agita căutând să afle cam ce părere trebuie să adopte despre „Răzbunarea”, după toate acestea. Soţia lui declară:

— Parcă nu te răscoleşte destul.

Liebling se pronunţă ritos:

— Eu nu pot califica aşa ceva drept artă. Unde-i ideea morală?

— Oh, asta e în însăşi concepţia generală a piesei şi poate că se va vădi mai încolo, opină doamna Turkheimer cu blândeţe.

Dar sionistul nu putea fi atât de uşor înduplecat.

— Piesa păcătuieşte de la bun început prin violenţă, observă el.

— Hocus-pocus! exclamă Kaflisch, care se ivise la uşă. Păi, tocmai ăsta-i sensul unei drame sociale. Instincte gregare puternice, voluptate şi cruzime, tot lucruri care te satisfac de obicei la vederea unui panopticum. şi care sunt ridicate aici într-o sferă ceva mai înaltă, asta-i intenţia ingeniosului nostru dramaturg.

Şi adulmecă aerul din jur.

— Miroase al dracului a popor. Ştiţi ce-mi aminteşte „Răzbunarea”?

— Ce? întrebă Plimbusch.

— Parcă ar fi una din scrierile din topor care plac poporului, ca de exemplu „Amintirile unei slujnice”: „Ura, răzbunarea şi disperarea m-au împins în braţele păcatului”.

Doamnele strâmibară din nas. Apariţia baronului von Hochstetten răpi ziaristului posibilitatea de a dobândi noi succese. Logodnicul Astei părea mai puţin obosit ca de obicei. Dar înainte de a îndrăzni să-şi spună părerea, privi speriat şi neliniştit în jur.

— Am văzut sfârşitul actului de la parter.

Improvizaţia asta e mai neruşinată decât mi-aş fi putut imagina. Şi când am mai aflat că eu am aprobat spectacolul – eu am fost cel care a împiedicat interdicţia poliţienească – atunci… Cu Exicelenţa-Sa nu e de glumă, încheie funcţionarul înspăimântat, schiţând un gest de descurajare.

Soacra şi doamna Plimbusch îl priviră zâmbind în doi peri. Negăsind acolo consolarea căutată, dădu să plece, şovăind, altundeva.

— Măcar dacă piesa ar avea succes!

Cu această remarcă profund gândită, deschise uşa. Asta era însă înciudată de jalnica impresie pe care o făcea logodnicul ei şi hotărî să-l răzbune.

— Adu-mi mantoul! ceru ea atât de tare, încât Stiebitz întinse capul din loja învecinată.

Hochstetten se execută şi dânsa ieşi furtunos. El o urmă cu capul plecat. Domnii care rămăseseră se simţiră cam jenaţi.

— Ideea nu e rea! opină Kaflisch. Ce ar fi să urmăm exemplul antevorbitorilor şi să părăsim localul în chip de protest?

Doamna Plimbusch ridică din umeri.

— De altfel se vorbesc fel de fel de lucruri despre anonimul autor.

— Ei, cine e? exclamară doamnele.

Ziaristul făcu pe misteriosul.

— Aţi vrea să ştiţi? Ei bine, nu vă spun! Ia priviţi acolo jos, uite cum se tot şopotesc criticii. Abell şi Bar, Wacheles şi Thunichgut sunt înnebuniţi de curiozitate. Ieşiţi dumneavoastră şi viu şi eu, cu permisiunea doamnelor. Pe culoar se pot afla multe.

— Staţi puţin, viu şi eu, interveni îndată doamna Plimbusch. Domnii se alăturară doamnelor.

— Doamna rămâne în sală? întrebă Andreas. Doamna

Turkheimer îşi agita evantaiul ca să se răcorească.

— Oh! cred că aici o să fie mai răcoare decât afară. Toată lumea se învârteşte acum pe culoar.

Şi îi făcu cu ochii un semn pe care el îl înţelese imediat. Andreas ieşi după ceilalţi, dar scăpă repede de ei în ghesuială şi se înapoie în lojă.

— V-aţi şi întors? îl întrebă Adelheid zâmbind şăgalnic. Dacă sunteţi bun, lumina din perete mă orbeşte, adăugă ea.

Docil, tânărul înţelese şi această aluzie. Luă mantoul căptuşit cu blană al doamnei Turkheimer şi-l întinse atât de dibaci de la peretele lojii până peste balustradă încât nicio privire, oricât de indiscretă, n-ar fi putut răzibate în colţul unde şedea ea. Sprijinindu-se pe spătarul scaunului, Adelheid îl întrebă i

— Aşadar, nu vă interesează deloc ce se şopteşte pe afară despre autor?

Andreas îşi îndreptă umerii, încercând să-şi dea curaj.

— Oh, nu pentru asta am venit aici! răspunse.

— Nu? Dar piesa vă place totuşi?

— M-am gândit numai la dumneavoastră, doamnă.

Se roşise ca para focului după ce făcuse această mărturisire, dar se controlă imediat.

— Aţi vrea să mă convingeţi că n-aţi văzut tot timpul nimic din ce se petrecea pe scenă?

— Pot să spun ce-am văzut?

— Poftim.

— Dar n-o să vă supăraţi?

— De data asta, nu.

— Între spinarea lui Plimbusch şi aceea a lui Liebling am privit mereu viorelele pe care le purtaţi la gât, iar câteodată, când am avut mai mult noroc, şi o bucăţică din ceafa dumneavoastră, doamnă, prin guleraşul de dantelă.

Adelheid clătină, râzând, din cap.

— Ce lucruri învăţaţi la Berlin! Şedeţi aici, îi spuse apoi, cu glasul mai coborât.

Şi doamna Turkheimer trase foarte aproajpe de ea scaunul pe care şezuse doamna Plimbusch, în aşa fel încât genunchiul tânărului pătrundea în poalele ei, între genunchii ei. Apropiaţi aşa, ea îl privi, punându-i o tandră întrebare din ochi. Apoi reluă:

— Aţi venit deci aici, în loc să vă duceţi la spovedanie. Sper că nu v-aţi compromis mântuirea sufletului din cauza mea. Dar probabil că nici n-aţi luat-o atât de în serios?

Andreas devenise, însă, dimpotrivă, foarte serios. îşi plecase pleoapele şi îşi muşca buzele. Adelheid se sperie rău de imprudenţa ei. îl jignise! Cum putea repara nedreptatea făcută? Ar fi vrut să-i sărute genele lungi, moi, care aruncau o umbră lungă asupra obrazului lui. Deodată el ridică ochii plini de devotament şi implorând.

— N-ar fi trebuit să-mi amintiţi asta, şopti el.

Dânsa îi răspunse tot în şoaptă:

— Iertaţi-mă!

Andreas se aplecă şi mai mult spre ea.

— Nici nu-ţi dai seama, Adelheid, câte aş jertfi pentru tine, crede-mă!

— Te cred, dragul meu Andreas, îi răspunse ea, cu multă duioşie.

Andreas îi luă mâna, pe care dânsa o ridicase rugătoare, şi el se simţi atras spre ea, fără să-şi dea seama cum, dar cu o forţă irezistibilă. Dânsa îl prinse la timp în braţe, pentru că altfel s-ar fi izbit cu prea mare violenţă de pieptul ei.

— Ce mult mă iubeşti! şopti ea, cu capul dat mult pe spate.

El căută să găsească ceva potrivit cu situaţia şi se

bâlbâi:

— Oh! Adelheid! Lasă-mă să te iubesc mereu aşa, acum suntem în sfârşit fericiţi!

Dar numaidecât aceste cuvinte îi părură prost alese. Fericirea de a se afla în braţele doamnei Turkheimer, într-o lojă la teatru, nu putea fi de lungă durată.

Îi puse o mână pe coapse şi trupul ei se înfioră sub atingerea lui. Avea respiraţia întretăiată şi pieptul îi tresălta sub apăsarea pieptului lui. Faţa lui Andreas era foarte aproape de a ei şi dânsa se uita în ochi lui cu pleoapele pe jumătate închise şi cu o privire pierdută. Suflarea-i caldă îi mângâia obrajii, iar buzele ei întredeschise, fragede şi calde, în mijlocul feţei albe şi pline îl înnebuniră pe Andreas, care îşi înşurubă gura între ele ca într-o perna de petale catifelate de trandafiri. Se temu să nu-şi piardă raţiunea şi se întrebă cu îngrijorare cum se va sfârşi această îmbrăţişare, expusă unor penibile întreruperi.

Adelheid nutrea poate şi ea aceleaşi îngrijorări. Înălţă capul, privi împrejur, de parcă şi-ar fi revenit în fire şi suspină:

— Nu aici, Andreas.

În aceeaşi clipă se îndepărtară brusc unul de altul, speriaţi cumplit de sunetul cinelelor, urmat îndată de zgomotul haotic al acordării instrumentelor. Orchestra îşi relua activitatea.

În timp ce-şi punea grăbit în ordine hainele, lui Andreas»

I se păru că în fundul lojii, scufundat în întuneric, uşa se închisese încetişor. Ba i se păru chiar că, timp de o secundă, în crăpătura uşii zărise faţa jovială a lui Turkheimer. Probabil că era o iluzie a simţurilor, consecinţă a spaimei sale. Totuşi, barbetele roşcate nu i se ştergeau din minte.

Se temu că preţioasele clipe ale singurătăţii lor s-ar putea scurge fără un rezultat precis şi apucă încă o dată mâna moale a lui Adelheid, plecându-se deasupră-i, rugător. Dânsa şi-o retrase, plină de regrete. Ridicându-şi capul, Andreas îi atinse cu buzele gâul şi viorelele din jurul guleraşului.

— Nu aici, Andreas, repetă ea pe un ton visător. Stai puţin să mă gândesc. Mâine la prânz, am croitoreasa, mai târziu e bazarul pentru copiii ocnaşilor. Marţi dimineaţa, nu, nu e bine, dar să rămâi acasă toată după amiaza, auzi? Şi surâse şăgalnic. Să-mi citeşti poeziile tale. De altfel, ai să scrii şi o piesă de teatru, ca asta de azi, o piesă de mare succes. Vreau să devii celebru!

„Kopf are dreptate, îşi spuse Andreas. A şi început să-mi ceară să-i dovedesc că sunt demn de ocrotirea ei”.

Până atunci, însă, era a lui, avea promisiunea ei! Şi, plin de recunoştinţă, mai schiţă un atac asupra cefei lui

Adelheid, acolo unde ieşea dintre dantele. Ea deveni nerăbdătoare.

— Încetează! E prea cald aici şi mă jenează şi viorelele. Dă-mi o mână de ajutor.

Şi îşi suci încolo şi încoace gâtul prea scurt pentru buchetul bogat; îl scoase şi Andreas o ajută grăbit şi stângaci.

— Pot să le păstrez? întrebă el.

— Din partea mea! Dar au să se observe.

El îşi lipi lacom de obraz florile încălzite de trupul lui Adelheid. Apoi le vârî în buzunarul dinăuntru al vestonului. Deodată, uşa fu dată în lături cu zgomot; Andreas şedea modest la trei paşi depărtare de doamna Turkheimer. Trăgând de pe balustradă mantoul care o apăra de lumină, ea observă:

— Pauza asta e insuportabil de lungă.

Doamna Plimbusch exclamă gâfâind:

— Ştiţi cine a scris „Răzbunarea”? Nu? E fenomenal! Un tânăr pe care îl cunoaştem cu toţii!

— Imposibil!

— Un om primit în societatea înaltă, adăugă Liebling încruntat.

Plimbusch zâmbea, plin de importanţă.

— Cum? încă nu bănuiţi cine e? Să vă spun eu: un dramaturg cunoscut. îl puteţi vedea de aici. Ei? Sigur. Diederich Klempner! vesti el triumfător, incapabil să mai ascundă noutatea.

Doamna Türkheimer clătină din cap, neîncrezătoare.

— Dar n-a mai scris niciodată nimic! De ce s-ar compromite dintr-odată cu o asemenea piesă?

— Şi arată ca un stâlp al societăţii! adăugă Andreas, foarte mirat.

Liebling clătină din cap, sumbru.

— Dar predică revoluţia!

— Ce picant! observă doamna Plimbusch. îşi îndreptă lornionul spre loja autorului, care şoptea ceva la ureche când trupeşei Lizzi Laffe, când micuţei Werda Bieratz. Se preface ca şi cum n-ar fi el! Dar acuşica au să-l ia la refec criticii!

Domnii Abell şi Thunidhgut fură văzuţi intrând în loja lui Klempner, care părea a răspunde protestând hotărât la toate întrebările lor.

— Trebuie să ai totuşi energie, ca să scrii aşa ceva, opină doamna Turkheimer, gânditoare. De altfel şi domnul Zumsee ne va scrie în curând o piesă.

— °h!

Andreas fu felicitat. Plimbusch îi strânse mâna, închipuind cu cotul un unghi drept cu braţul.

Sâsâituri din sală le cerură să facă linişte. Începuse ultimul act. De astă dată Andreas se aşeză într-un loc bun, dar era şi mai preocupat de propriile-i gânduri decât

înainte. Vanitatea lui Adelheid de a-l decreta dramaturg îl neliniştea. I se părea că în Ţara huzurului, asemenea eforturi erau inutile. N-o impresionase oare destul cu marota lui, cu marota inspirată de geniul lui? Poate că trebuia s-o afişeze şi mai vizibil? Să se mai gândească! Dar perspectiva de a se lua la întrecere cu Diederich Klempner, acest student borţos, care punea plebea să ucidă pe scenă pe oamenii în casele cărora se îmbuiba, nu-l ispitea de fel pe Andreas. Şi, în general, „Răzbunarea" îi displăcea; piesa era prea violentă şi plină de ură. Kaflisch avea dreptate, puţea a suflet popular. În posesia dulcii promisiuni a doamnei Turkheimer, se simţea ca făcând parte dintre cei avuţi şi orice atac la adresa clasei posedante i se părea acum că-l ţintea direct.

Deveni mai atent abia atunci când semnele unei vii emoţii în jurul lui dovediră că succesul piesei era neîndoielnic. Printr-un peisaj iernatic şi pustiu trecea un tren. Locomotiva şuiera temătoare, înaintând greu, căci şinele erau troienite. Sub zăpadă se afla probabil un obstacol, întrucât pe neaşteptate se petrecu o catastrofă. Locomotiva se scutură de parcă ar fi vrut să facă o săritură. Vagoanele se încălecară, roţile celor din urmă se urcară peste cele din faţa lor, prefăcându-se unele după altele în ţăndări. Câteva clipe fu linişte, dar apoi, din şanţuri şi din tufişuri, se ivi ceata proletarilor livizi şi zdrenţuiţi, uluiţi ei înşişi de isprava lor. Îndată ce primul călător care scăpase teafăr îndrăzni, însă, să iasă pe brânci afară din vagonul răsturnat într-o rână, deveniră iar furioşi. Începutul îl făcură femeile, care omorâră cu pumnii o doamnă trasă cu sila de sub vagoane. Omul care căzuse în mâinile bărbaţilor era un fost membru al consiliului de administraţie. îi spintecară burta cu cuţitele. Văzând sângele ţâşnind, se opriră ca vrăjiţi. Voluptatea răzbunării părea să-i îndobitocească: scoteau limbile din gură, îşi

roteau ochii sticloşi, iar piepturile lor scofâlcite erau chinuite de crampe. Dar când îşi veniră în fire, se repeziră urlând asupra victimelor lfrr, asupra burghezilor, chinuitorii, exploatatorii şi ucigaşii lor, care le căzuseră în sfârşit în mână. îi smulseră pe jumătate morţi, dintre sfărâmături, se năpustiră asupră-le cu unghiile şi cu dinţii şi se tăvăliră cu ei prin zăpada amestecată cu sânge. Se schimonoseau cumplit unul la altul, pentru a-şi comunica plăcerea simţită, plescăiau din limbă, scrâşneau din dinţi şi blestemau de mama focului cu glasuri răguşite. Şi toate acestea erau mimate cu o veracitate atât de convingătoare, încât spectatorii se simţeau cuprinşi de o neobişnuit de plăcută groază. Un domn ursuz îndrăzni să spună cu glas tare că întreaga scenă era plagiată, un ghiduş se interesă câţi hectolitri de sânge de vită fuseseră cumpăraţi pentru reprezentaţie, dar amândoi fură siliţi să părăsească sala.

Căci nu era cazul de a se face haz. De data asta era vorba de lucruri serioase. Câţiva proletari, tuberculoşi în ultimul hal, târau spre tufişul apropiat, urlând bestial, două femei ce scăpaseră tefere. Doamnele din loji se ridicară de pe scaune, spre a vedea ce se petrece dincolo de tufiş, ferm convinse că scena continua şi acolo. Iluzia era atât de puternică, încât câteva, mai simţitoare, îşi ţineau batista la nas. Dar cele mai multe dintre brunetele cărnoase îşi apăsau, plecate mult înainte, cu mâini febrile, pieptul tresăltând. Închideau ochii, pradă plăcerii, iar nările pătimaşe se deschideau mari şi negre pe feţele năduşite, acoperite de o paloare mată. Aspirau, pe jumătate ameţite, mirosul searbăd de sânge care părea să plutească, fierbinte, în sală. Şi când, în cele din urmă, răsunară aplauzele, exaltarea instinctelor biciuite le sleise atât de rău, încât abia mai puteau împreună mâinile. Pe gâturi şi cefe se prelingeau picături mari de sudoare, al cărei miros înţepător se amesteca cu cel pătrunzător al

parfumurilor emanate de îmbrăcămintea încinsă şi de flori. Ici-colo răsuna un râs strident, spart, amestecat cu zornăitul bijuteriilor. Tinerele fete care îşi întindeau gâtul, avide, de după spinarea mamelor, ţipau ascuţit. Două sau trei dintre ele leşinară.

Numai marea artă putea produce asemenea efecte. În întreaga sală abia dacă erau două fiinţe care li se puteau împotrivi. Tânăra doamnă Blosch, ce continua să fie timida provincială pe care faimosul samsar al lui Turkheimer o pescuise într-un orăşel uitat de oameni, nu înţelegea nimic din tot ce vedea. Râdea, îşi mai ştergea şi ea nasul, dar rămânea tăcută şi decentă, în rochiţa-i albă, acolo în colţişorul ei. Nu izbutise încă să se acomodeze cu felul de a petrece al lumii din care făcea parte. Dar şi bătrânul şi deşiratul Wennichen se comporta aproape la fel de puţin avizat ca dânsa. Şi el zâmbea mereu, privind mirat publicul şi mişcându-şi încet a mirare capul ca de pasăre. Poate că voia să întrebe de ce harnicii negustori şi gospodinele lor, reprezentanţii culturii şi ai claselor avute, despre care s-ar fi putut crede că aveau destul de furcă cu junkerii abuzivi şi cu clerul reacţionar, se complăceau să aplaude acolo sângeroasele excese ale plebei?

Cei mai mulţi spectatori se sculaseră în picioare, cu desăvârşire copleşiţi de apoteoza proletariatului, care încheia piesa. Cerul întunecat de nori aducători de ninsoare se roşise de flăcările unui foc bengal, reflex al incendiilor ce mistuiau lăcaşurile tiraniei burgheze. Lăsând în urmă fructele răzbunării sale – trenul distrus şi cadavrele ciopârţite ale duşmanilor ei – mulţimea înainta în şiruri strânse, cu braţele larg desfăcute, spre zorii umanităţii şi frăţiei. Perechi de îndrăgostiţi se îmbrăţişau în deplină libertate, firesc. Băiatul şi fata, victimele salvate ale miârşavei soţii a directorului, îşi căzură în braţe, făgăduindu-şi să se căsătorească. Pentru că, în fond,

poporul e moral. Astfel încă până şi Liebling, convins de existenţa unei idei etice, se putea acum declara mulţumit.

După ce actorii, epuizaţi de încercările prin care trecuseră, fură rechemaţi de unsprezece ori la rampă şi sala dădu să se golească, domnii de la parter, cu mănuşile albe ferfeniţite, începură să reclame insistent Marseieza muncitorească. Muzicanţii din orchestră, câţi mai rămăseseră pe loc, trebuiră să le împlinească plină la urmă dorinţa şi, plin de fervoare, publicul intonă şi el imnul. În loja diplomaţilor, Turkheimer fu văzut bătând tactul cu un surâs satisfăcut.

Pe scară, Andreas se pierdu de ceilalţi. Mai izbuti doar să se facă remarcat de doamna Turkheimer, când aceasta se urcă în trăsura ei şi se alese cu un salut care îi făgădui din nou:

— Pe poimâine!

În foaier, părea că se întâmplase un accident. O doamnă era purtată în braţe de vizitiul şi lacheul ei şi dusă spre trăsură. Andreas o recunoscu pe doamna Plimbusch, care, din cauza intensei emoţii artistice, fusese apucată de un acces de râs nestăpânit. Soţul se învârtea în jurul ei dezorientat şi îngrozit să nu se facă, eventual, de râs.

În timp ce da să plece, curiozitatea lui Andreas fu aţâţată de un grup de spectatoare. Când scriitorul Diederich Klempner se apropie de cercul admiratoarelor sale, în rândul acestora se stârni o mare agitaţie. Klempner nu mai tăgădui a a el e autorul celebrei piese, ci se mulţumea numai să ridice misterios din umeri şi îngăduia cu mărinimie ca tinerele fete să-l apuce de mină. Câteva încercară să i-o sărute, dar de astă dată Klempner se apără totuşi. Spre a-şi păstra ţinuta, îşi făcu de lucru cu ochelarii cu rama neagră şi clipi privind peste ceata de fete; un zâmbet sceptic, arborat pe faţa-i energică şi rotundă, trăda plăcerea pe care i-o făceau omagiile aduse.

Andreas rămase obsedat până acasă de această imagine a scriitorului către care se întindeau mâini parfumate de femei. Indispoziţia pe care i-o pricinuise, lucru uşor de înţeles, succesul altuia, fu totuşi repede biruită de fantezia-i aprinsă care îl împinse pe el însuşi în locul lui Klempner. I se părea că el scrisese, aşa cum dorea Adelheid, piesa ridicată în slăvi de întregul Berlin. Toate privirile se îndreptau spre loja unde se afla el, alături de dânsa. Era acolo de faţă publicul premierelor berlineze, pe care tocmai îl cunoscuse, un public al cărui cuvânt era lege, care-şi transmitea gustul păturilor mai puţin evoluate din punct de vedere spiritual ale poporului german, şi hotăra faima unui scriitor în întreaga Germanie. Acum, numele

[în

lui Andreas se răspândea într-un ameţitor marş triumfal, prin toate ţinuturile.

Depănându-şi astfel o vreme visul, nu lipsi mult să se socotească autorul „Răzbunării”. Numai entuziasmul pe care aceasta îl stârnise îl făcuse s-o înţeleagă. Şi, treptat, începură să se dezlănţuie şi în el cele mai sălbatice instincte. Nu ştia însă dacă trebuia să se simtă ca un proletar însetat de sângele burghezilor. Ori, poate că se redeşteptaseră cumva în el ancestrale instincte ţărăneşti, care îl ridicau împotriva orăşeanului rafinat şi duşmănit? I se părea că dorinţa de a o poseda pe doamna Turkheimer era o tragică răzbunare. Se răzbuna pe el şi un întreg popor asupra ei şi alor ei. În rest, ce plăceri îi putea oferi această nevastă de bancher îmbătrânită? îndată ce o va fi cucerit, trebuia să se arate rece şi distant. Să vadă în el un stăpân nemilos.

În aşteptarea momentului când o va putea strânge în braţe pe Adelheid, Andreas fu însă preocupat nu numai de aceste gânduri, ci şi de o mulţime de treburi practice. Se

mută în Dorotheenstrasse, în camera vecină cu aceea a lui Kopf, lovindu-se de o seamă de dificultăţi pricinuite de grija pe care trebuia s-o poarte preţioasei garderobe furnizate de domnul Behrendt. Pe doamna Turkheimer o înştiinţă despre mutarea lui printr-un bilet care se încheia cu aceste rânduri:

„Nu mi-a fost uşor să mă despart de liniştita şi izolată mea chilie, dar ce n-aş face pentru a fi cu câteva sute de metri mai aproape de tine, mult dorita mea, şi pentru a te scuti să urci câteva trepte? Acum locuiesc la etajul al doilea. Oh! vino mai repede să-mi luminezi sărăcia cu căldura surâsului tău! Porunceşte, sunt gata să fac orice pentru tine!”

Andreas renunţă ca atare să-şi înfrumuseţeze noua-i locuinţă prin procurarea câtorva obiecte de lux. Doar nu aşa putea spera să-i impună bogatei doamne Turkheimer! Rezultate nu putea da decât marota bigotismului, al cărei efect spera să-l sporească şi mai mult prin austeritatea interiorului său. Căută dar pe la câţiva negustori de vechituri nişte lucruri care ar fi putut impresiona eventual pe o doamnă de pe Hildebrandtstrasse.

Marţea, îndată după prânz, se retrase în camera sa. Intenţiona să trieze şi să pună la punct o seamă de poezii pe care voia să i le citească. Din când în când, furat de gânduri plăcute, se oprea din această treabă. O să vie la trei sau la patru? Ori poate că şi era în drum? Probabil că o să coboare din trăsură la poarta Brandenburg şi o să vină pe jos în Dorotheenstrasse. La etajul întâi are să se oprească să răsufle, pentru că nu e obişnuită cu trepte atât de înalte. Şi imaginea trupeşei doamne care avea să urce două etaje, respirând din greu numai şi numai pentru ca să-i cadă în braţe, îl înveseli foarte pe Andreas. Râdea şi se bătea pe genunchi de făcu să răsune pereţii goi ai camerei.

Deodată i se păru că aude un zgomot afară, pe

coridor. Se repezi la uşă. Dar nu, era linişte. Între timp se făcuse aproape trei şi jumătate; ar fi putut să nu-l lase să aştepte. Şi, fără veste, îi trecu prin minte o nouă posibilitate. Dar dacă nu venea? La asta nu se gândise de loc, deşi se putea întâmpla prea bine să nu poată veni sau să nu fi avut poftă. Poate că aventura nu i se mai părea să merite osteneala şi prefera cine ştie ce altă distracţie. Şi Andreas se căi că între timp n-o mai vizitase o dată spre a-i reaminti personal de existenţa lui. Scrisoarea fusese mult prea sentimentală, prea plină de dor; şi-şi puse în gând s-o facă să plătească pentru această greşeală a lui – în caz că avea să vină. Dar nu, ea nu mai putea să-i scape – îl iubea prea mult. De altfel, se şi compromisese de dragul lui. Andreas văzuse prea bine cu câtă atenţie se uitase doamna Plimbusch, în timpul celui de al treilea act al „Răzbunării", la umărul lui Adelheid, de unde lipsea buchetul de viorele… Ah! şi el uitase de asta! Căută în buzunarul de la piept florile ofilite rău, le stropi şi le puse pe masă. În clipa aceea se auzi soneria de la uşa care da spre coridor. îşi ţinu răsuflarea. Nu, de data asta nu se înşela, auzea un foşnet de mătase.

Doamna Turkheimer răsufla aproape normal. Urcase repede şi uşor scările, mânată de dor. Purta un taior simplu, cafeniu, de covercot. îmbrăcată aşa, putea intra în orice casă fără să se facă remarcată şi fără să-şi trădeze rangul.

— Nu s-a mutat la dumneavoastră un domn Andreas Zumsee? o întrebă ea pe gazdă.

Bătrâna mecklamburgheză se vădi prost dispusă.

— Nu cunosc un asemenea nume. S-o întreb pe fiică-mea. Zafie! ţipă ea spre bucătărie.

Doamna Turkheimer nu prea avea poftă să fie văzută şi de Sophie, aşa că spuse repede:

— Ei, cred c-o fi acasă.

— Poftiţi şi vedeţi! îi răspunse sec doamna Levzahn. După care îşi sprijini pumnii în şolduri şi se depărtă încet, târându-şi papucii de pâslă, foarte nemulţumită de cunoştinţele feminine ale noului chiriaş.

— Doar n-o să refuze să stea de vorbă cu o rudă care-i face o vizită, strigă Adelheid după dânsa, căutând cu mâna, în întuneric, clanţa uşii. Nu primi niciun răspuns la bătaia în uşă. O deschise deci singură.

În prag făcu însă un pas înapoi, speriată. Ţinându-se de tocul uşii, îşi înăbuşi un ţipăt, căci în cameră era an anahoret. Cu spatele rezemat de un pat de campanie, din fier, Andreas şedea pe un scăunel de lemn la o masă de lemn de brad negeluit. Un crucifix cumplit de urât, cioplit din lemn, privea cu chipu-i schimonosit şi însângerat. sprq omul îmbrăcat într-o rasă cafenie care, cu faţa îngropată în îmi, părea adâncit în meditaţie.

Însinguratui anahoret păru doamnei Turkheimer înspăimântător ca o vedenie. Văzându-l acolo, în mintea ei se depănă o succesiune rapidă de înfricoşătoare imagini culese din lectura îndelungată a ziarelor „Nachtkurier” şi „Kabel”. Căci dânsa, ca şi alţi cititori emancipaţi ai acestor ziare, nu mai ştia prea bine dacă existau călugări şi socotea biserica catolică o stihie a întunecatului ev mediu, ce se scula când şi când din morminte părăginite, zornăind îngrozitor din lanţuri. De aceea, cum îşi reveni puţin, Adelheid se gândi să se facă nevăzută. Intrase probabil în altă cameră, ori poate că nimerise în altă casă. Dar se opri văzând smocul de păr blond care cădea peste gluga cafenie. Era doar părul lui Andreas! Anahoretul ridică încet capul. Avea ochii închişi, dar dânsa îi recunoscu profilul, care se reliefa palid în întuneric. Încet de tot, tremurând încă, se strecură până la el şi-i puse blând mâna pe cap. El deschise ochii, încă adâncit în meditaţie.

— Ce tare m-ai speriat! şopti ea.

— Eu să te sperii pe tine? Cu ce? întrebă el zâmbind. Se ridică şi-i oferi un scaun. Ah! cu rasa mea? Dar asta e haina mea de lucru.

— Totdeauna porţi un halat din ăsta? îl întrebă Adelheid naivă.

El se simţi jignit.

— Evident, voi nu puteţi înţelege ce importanţă arc pentru noi veşmântul cu care ne aşezăm la masa de scris. Crezi că în frac aş avea aceleaşi gânduri pe care le am în rasă?

— Sigur că nu, conveni Adelheid. Comportarea lui Andreas i se părea puţin bizară, dar foarte interesantă. Oamenii mari trebuie să aibă asemenea marote, iar marota lui Andreas era, de fapt, agreabilă. Te înţeleg Andreas, îi spuse ea, şi acum pot să-mi imaginez şi cum scrii.

— Scriu ca un catolic, proclamă el categoric, cu ochii aţintiţi spre geamul slab luminat.

Adelheid îşi mută privirile de la Hristosul însângerat, care din întuneric părea tot mai înspăimântător, spre rasa cafenie a lui Andreas şi se simţi străbătută de un fior de groază şi de voluptate. Era foarte mulţumită că din mulţimea tinerilor care-i frecventau casa îl alesese de la prima privire tocmai pe acesta. Nici doamna Mohr, nici doamna Becheerer, nici Lizzi Laffe şi nicio alta nu cunoscuseră vreodată un asemenea exemplar. Andreas era demn de dragostea ei. De altfel, rasa îl prindea foarte bine, îi dădea un aer poetic.

Se plecă spre el, îşi sprijini braţul de al lui şi-i privi drăgăstos faţa ce părea macerată de gânduri şi asceză. Viaţa de huzur din ultimele zile încă nu înlăturase consecinţele ieftinei alimentaţii vegetariene din vremea cafenelei „Ura” şi ale multelor prânzuri înlocuite printr-o disciplină severă. Adelheid spuse:

— Nici nu mă întrebi de ce am întârziat? N-am nicio

vină. Dacă ai şti!

— Poţi să vii la orice oră vrei. Eu am să-ţi fiu totdeauna recunoscător pentru asta, îi răspunse el, dar cu un ton din care dânsa înţelese: La nevoie, pot să şi renunţ.

— Ah, dar ce cald e la tine! făcu ea şi-şi împinse, provocatoare, pieptul înainte. Degetele ei îşi făceau de lucru cu năstureii. Privirea lui Andreas alunecă indiferentă asupra pieptului ei, care ameninţa să rupă stofa, şi se mulţumi cu atât. Adelheid se simţi dispreţuită şi durerea pricinuită de această răceală o făcu să-şi ducă mâna, oftând, spre inimă. Şopti:

— Nu mi-e bine.

Andreas o prinse în braţe, dar o lăsă numaildecât să alunece în fotoliu. Aruncă o privire spre divan, dar i se păru cu neputinţă s-o poarte pe doamna Turkheimer până acolo: Adelheid îşi dădu şi ea seama de asta şi se ridică de pe fotoliu. Pentru a face ceva, Andreas aprinse lampa.

— Să deschid fereastra? întrebă el.

— Nu, lasă, să stăm de vorbă. Te-ai mai gândit la „Răzbunarea”? Nu mi-ai spus încă dacă ţi-a plăcut actul al treilea. Şi cronicile consacrate lui Klempner! Ai citit ce a scris Abell?

Vorbea repede, spre a-şi alunga frica. Era bătrână, mult prea bătrână pentru el? O dispreţuia cumva?

— Ei, Abell! Găsesc că spune prostii, declară Andreas. Luă „Nachtkurier”-ul şi sublinie sentinţele pe care, în trecere, le parodie puţin: „A apărut o nouă stea, care-i va scoate din luptă pe unii dintre epigonii dramaturgiei noastre… Sinteză genială a unei psihologii sociale diferenţiate… Mişcări de masă napoleoniene… Un superior simţ ai dreptăţii sociale…”

Apoi, Andreas luă o poziţie de apărare şi imită gesturile elegante ale doctorului Bediener:

— Evident, în rubricile politice suntem pentru o

sănătoasă economie liberală şi luăm chiar apărarea celui mai josnic director de fabrică. Am fi nebuni să nu procedăm aşa. Dar în partea literară luăm poziţie în favoarea celor oprimaţi, având, după cum ştiţi şi dumneavoastră, un ascuţit spirit de dreptate socială. Ne considerăm, cu alte cuvinte, un organ al culturi spirituale germane.

Şi-şi ridică sprânceana dreaptă, de parcă ar fi lăsat să-i cadă monoclul, iar mimarea felului de a vorbi al redactorului-şef era evidentă pentru oricine. Adelheid se arătă entuziasmată şi aplaudă.

— Pe toate le ştii, observă ea drăgăstoasă.

Andreas se simţi măgulit. De fapt, cronica lui Abell îi plăcuse nespus de mult, întrucât o citise cu sentimentul că era vorba de propria-i viitoare lucrare. Dar nu-i plăcea să audă un imn de slavă pentru Klempner în prezenţa lui Adelheid.

— E adevărat, încuviinţă ea. Aşa ceva n-ar trebui luat în serios. De fapt, toate ziarele îşi bat joc.

— Şi Klempner? întrebă Andreas. Crezi că-i frumos ce-a făcut? în timp ce se îmbuibă la masa întinsă în casa ta şi în alte case bogate, pe ascuns se îndeletniceşte să facă de râs şi să tăvălească în noroi clasa stăpânitoare. Ce spui de asta? Eu zic: ruşine să-i fie!

— Ai perfectă dreptate! Oh, tu eşti un om de suflet!

În cercul ei, nimeni nu se gândise încă la cele exprimate de Andreas. Şi Adelheid îl privi nespus de mirată. Sensibilitatea lui etică o umplea de sinceră admiraţie.

— Eşti un om de suflet! repetă ea, gândind: „Ah! el n-ar fi în stare să mă vândă, cum a făcut Ratibohr”.

Acest succes îl dezarmă pe Andreas. O iertă pe Adelheid pentru scrisoarea prea umilă pe care i-o scrisese şi pentru ora pe care o petrecuse în aşteptarea ei. O

învăţase să nu mai considere niciodată vizita ei drept o favoare, o pedepsise, şi acum putea renunţa un pic la rezerva lui. îşi trase deci scaunul atât de aproape de dânsa, încât genunchii lui se lipiră strâns de ai ei, apoi îşi petrecu braţul după mijlocul ei şi şopti:

— Ce drăguţă ştii tu să fii! Să fii totdeauna aşa cu mine, vrei?

— Eşti un om de suflet! repetă ea, transportată de mângâierile ochilor lui de fată şi de glasu-i învăluitor.

— Îţi mai e cald?

— Nu.

— Chiar nu?

— Chiar nu!

— Cred totuşi că ţi-e puţintel cald.

Dânsa se prefăcu că se împotriveşte încercărilor lui de a-i descheia nasturii, dar, de plăcere, gânguri încetişor. Mâinile lui aveau o anume îndemânare firească. Mângâierile lor lipsite de experienţă erau cam nedibace, dar atât de agreabile, încât ar fi fost greu să-i fie luate în nume de rău. Iar al zise simţea topindu-se în faţa îmbelşugatelor farmece ale lui Adelheid şi arăta inofensiv ca un prunc deocheat care se ţine de şotii cu doica.

— Oh, Andreas! suspină ea, trezindu-se greoaie în braţele lui, foarte mirată că lucrurile şi ajunseseră atât de departe.

— Îmi place gâtul tău, şopti el, silind-o cu sărutările lui să dea tot mai mult capul pe spate, până când buzele lui lacome alunecară de jos în sus peste larga întindere a cărnoasei ei bărbii duble, a cărei piele albă şi netedă îl ameţea. Preocupată prea mult de ceea ce simţea spre a se mai gândi la altceva, ea repeta:

— Eşti un om de suflet!

— Ce frumoasă bărbie ai! şopti el din nou, trăgând-o şi mai mult pe scăunelul lui, care ameninţa să se

răstoarne.

— Ai un suflet mare, repeta mereu Adelheid şi alunecară puţin cam repede, aproape prăbuşindu-se, pe patul îngust de şcolar, care primi neobişnuita povară scârţâind îngrozitor. Asta fu totul. Andreas nu-şi imaginase că va fi atât de simplu.

Revenindu-şi în inre pentru o clipă, vrei să-şi zvârle de pe el rasa. Dar Adelheid îl apucă de braţ.

— Lasă. asta! îi porunci ea, crezând că el va observa diabolica voluptate de care ea însăşi se înspăimânta. Căci simţea o plăcere nebănuită să aibă de-a face cu un călugăr. Nicicând nu mai fusese stăpânită de o pasiune atât de covârşitoare. Abia acum înţelegea satanismul şi magia, sadismul şi alte perversităţi despre care auzise povestindu-se. Niciuna dintre cunoştinţele ei, nici măcar doamna Plimbusch, care se lăuda totuşi eu toate infamiile imaginabile, nu simţise, desigur, vreodată aşa ceva. Şi sprijinindu-şi capul într-o mână, îl privi pe Andreas eu patima mistuitoare a unui sfinx.

El însă era departe de a o înţelege. Dar cum plăcerea pe care o încercase fusese neaşteptat de mare, căzu din nou în braţele lui Adelheid înainte de a fi chemat de ele. Vanitatea însă îl deşteptă din supunerea totală a voinţei sale faţă de femeia iubită. Se ridică în capul oaselor.

— Nici nu ţi-am citit poeziile mele.

— Ah, da!

— Şi Adelheid îşi înăbuşi un căscat, lăsându-l să-şi facă voia. Dar, curând, imaginaţia dezlănţuită şi perversă pe care abia în ziua aceea şi-o descoperise, fu din nou hrănită de chipul palidului poet în rasă monahală care o acoperea pe ea, iubita păcătoasă, cu trandafirii poeziei sale. Andreas îi citi cu glas tare şi cu un aer grav. După care o întrebă:

— Ce părere ai despre nuanţarea sentimentelor?

Simţi fiorul stăpânit al parfumurilor, culorilor şi tonurilor crepusculare?

Adelheid se arătă docilă. La câte un pasaj mai reuşit, îl gratifica prompt cu câte un cuvânt de laudă. Exclamă:

— Foarte drăguţ! Şic! Fermecător!

În cele din urmă, însă, îl trase din nou spre ea, ca pe un copil care se jucase destul. Andreas se prăbuşi atât de stângaci, încât poeziile îi căzură şi, ca nişte fluturi amorţiţi, se răspândiră peste toată duşumeaua.

După aceea declară depăşit tot ce citise.

— Nu sunt destul de imateriale, trebuie să ne întoarcem la esenţe şi idealuri, completă el.

— Oh! tu eşti un copil al luminii, priveşti totul prin nişte ochelari de aur.

El începu să recite o odă închinată remuşcării. Adelheid observă:

— Aminteşte de Schiller.

— N-are decât, decretă Andreas.

Ea ascultă. Treptat însă tresăltarea pieptului ei deveni temătoare şi ea suspină:

— Ah, mă întristezi cumplit!

Armoniile sublime ale celei mai noi poezii îi zdrobiseră inima. Îngenunche, îngropându-şi capul în perne, încât şoldurile i se ridicară mult sub cuvertură, şi izbucni într-un plâns cu sughiţuri. El încercă s-o consoleze pe Magdalena; pocăinţa ei, efect al versurilor sale, îl mişca.

— Adelheid, dar ne iubim! îi spuse el.

— Iubirea noastră e un păcat! gemu ea, înecată de lacrimi.

Starea ei de spirit îl covârşi şi Andreas îi împărtăşi căinţa. Uită de Ratibohr şi de lungul şir de foşti amanţi pe care şi-i imagina de obicei în umbra trecutului doamnei Turkheimer. Numai de dragul lui se abătuse ea de la

drumul drept şi, cu această măgulitoare convingere, plânse împreună cu iubita. Apoi fiorii patosului lor etic culminară într-o nouă îmbrăţişare.

După care Adelheid simţi nevoia unei ţigarete şi, cufundaţi în tăcere, după toate efuziunile sufleteşti, fumară întinşi pe spate, cu ochii în tavan.

Un ceasornic bătu cinci şi jumătate. Adelheid sări în picioare.

— Am încurcat-o! rosti ea. Ajung mult prea târziu acasă.

Alergă în cămaşă şi în ciorapii ei negri spre măsuţa de toaletă, îşi despleti bogatu-i păr negru şi începu să se pieptene. Andreas, care rămăsese în pat, o urmărea cu privirile, sleit de puteri. Dar oboseala-i era glorioasă, succesele şi isprăvile acestei după amiezi îi sporiseră respectul faţă de sine însuşi. O privea pe Adelheid cu mândrie şi recunoştinţă. Avea deci acum o amantă frumoasă. Cine i-ar fi prezis aşa ceva? Căutase doar intimitatea trupeşei soţii a bancherului numai spre a face carieră, temător în adâncul sufletului că ar putea deveni ridicol. Socotise cucerirea ei uşoară şi puţin glorioasă, dar acum, când izbutise, se umfla în pene din pricina orgoliului satisfăcut. Încă în ziua aceea mai visase despre o sinistră răzbunare pe care şi-ar fi luat-o posedând-o pe Adelheid. Dar, în ciuda tuturor aşteptărilor, posesiunea ei îi dăduse o pătimaşă satisfacţie. Proporţiile trupului ei, care depăşeau toate visurile sale, îl încântau peste măsură.

Bietul tânăr fusese atâta vreme condamnat la o viaţă de lipsuri! Fetele nemâncate la al căror piept supt îşi câştigase uneori dreptul să se odihnească în schimbul câtorva gologani, îl săturaseră la fel de puţin ca ieftinele mâncăruri vegetariene cu care zadarnic încercase să-şi înşele foamea. Ele nu izbutiseră nici măcar să deştepte poftele cărnii pe care de altfel nici nu le puteau satisface.

Acum i se părea că se trezise la o viaţă nouă. Abia în braţele lui Adelheid îşi descoperise adevăratu-i temperament şi avusese parte de o bucurie nestăvilită, ţărănească, pricinuită de abundenţa nemăsurată a unor grămezi de carne cum nici măcar să vadă nu i se întâmplase vreodată. Socotea că se va înfrupta în veci de veci din ele şi se simţea nesăţios. Ba şi începuse să pândească din nou sub faldurile rochiei pe care ea o îmbrăca formele pe care abia le ţinuse în braţe.

Prin oglinda dinaintea căreia se afla, dânsa îi trimise un zâmbet coohet. Dacă n-ar fi fost atât de grăbită şi dacă n-ar fi ţinut acele de păr între dinţi, i-ar fi spus câteva cuvinte măgulitoare. Căci şi ea era plină de mândrie satisfăcută şi de recunoştinţă. Căci ea şi numai ea izbutise să învingă castitatea acestui tânăr idealist şi credincios. Acum că era al ei, îşi bătea puţin joc de marota lui, tocmai fiindcă îl cunoştea sub un aspect mai pământesc. Dar el rămânea totuşi deosebit şi în acelaşi timp atât de proaspăt şi puternic! se gândea cum ar putea da de înţeles doamnei Mohr şi doamnei Plimbusch că avusese parte de o nouă fericire. Andreas o să fie desigur discret, e doar un om de suflet. Ah, îşi luase revanşa asupra lui Ratibohr! Ce proastă fusese să se teamă că e de-acum prea bătrână. Andreas o găsea frumoasă şi i-o dovedise din belşug şi o va găsi încă multă, multă vreme frumoasă. Ca şi doamna de Chaulnes, gândea şi ea că pentru un burghez o ducesă are mereu treizeci de ani.

El n-o să se gândească niciodată s-o părăsească, pentru că n-are bani! Pentru femeia cu simţ practic, aceasta era o agreabilă garanţie. îi avea viitorul în mâinile ei, se putea îngriji de el, putea să fie orgolioasă pentru el, să-i asculte confidenţele. Era visul ei: să aibă o legătură durabilă, întemeiată pe o drăgăstoasă intimitate. Toate necazurile ei fuseseră pricinuite de faptul că era prea

bună, prea drăguţă cu tinerii, cum spunea Kaflisch. Dar, în ciuda tuturor decepţiilor, la patruzeci şi cinci de ani continua să mai nădăjduiască în prietenia netulburată, pe viaţă, a unui amant: Cu o energie a inimii veşnic tânără, era de fiecare dată iarăşi gata să se identifice cu viaţa noului prieten, să-i adopte modul de a simţi şi exprima, să-i împărtăşească dorinţele şi repulsiile şi să se modeleze după el, de parcă l-ar fi adoptat pentru vecie. îşi amintea astfel de vremea când, prietenă a unui sportiv, nu se gândea decât la curse şi la cai sau de o altă perioadă când, în compania unui muzician, audiase atâtea concerte încât o apucau durerile de cap şi-o torturau halucinaţii auditive. De dragul bancherului Ratibohr se apucase de speculaţii şi-şi înşelase soţul nu numai în pat ci, ceea ce era mai grav, şi la bursă. De când venise, însă, în atingere cu Andreas, imaginaţia ei luase un avânt necunoscut până atunci. În braţele lui descoperea nişte rafinamente spirituale de care ea însăşi se minuna. Era de ajuns numai să-l privească pe piosul poet, că simţurile îi luau foc, începea să-şi joace rolul ca şi el, iar marota lui devenea şi a ei. Căci era disponibilă pentru orice: dacă soarta ar fi unit-o cu un om ca Liebling, ar fi devenit sionistă.

Înainte de a-şi pune corsetul, îşi îngădui răgazul să-i trimită o bezea prin oglindă. El sări brusc din pat şi se repezi la ea. îi părea rău să vadă dispărându-i sânul sub balena corsetului. O rugă:

— Mai stai puţin.

Dar ea îi răspunse numai:

— Ce copil eşti!

Andreas îi mângâie combinezonul de mătase, de care era foarte mândru. Voi chiar să ştie cât costase.

— Ce copil eşti! repetă ea.

— Şi ce parfum ai în corset?

— Crab apple.

— Ah! Şi unde îl ţii?

Scotoci, adulmecă şi nu se potoli până când nu găsi buzunarele aplicate.

— Ai talente de croitor de damă.

— Ce meserie bună ar fi.

Şi-ii dădu târcoale, se lipi de ea, ar fi vrut să se piardă fără urmă în fustele ei, şi de plăcere se încordă ca o pisicuţă. Adelheid râse.

— M-ai ţinut în loc o grămadă de vreme. Aşa nu mai plec nicicând. Ajută-mă să strâng corsetul.

— Nu-l strânge încă, se rugă el, umil. Miroşi atât de frumos. Vreau să-mi umplu nările cu parfumul tău, pentru vremea când n-ai să mai fi aici.

Adelheid îl privi cu ochii pe jumătate închişi, cu capul dat pe 9 pate.

— Mă găseşti frumoasă, nu?

— Ce întrebare!

El îi sări de gât, dar dânsa se feri.

— Părul! E şi aşa destul de ciufulit.

— Ce importanţă are? întrebă el.

— Ah, voi nu observaţi astea! Dar prima femeie pe care aş întâlni-o ar observa de unde viu.

— Crezi?

— Sfântă nevinovăţie!

Şi îi mângâie obrajii, dar nu-i dădu voie s-o atingă. După care se instală din nou în faţa oglinzii spre a-şi pune pălăria.

— Sunt groaznic de zburlită, trebuie să mă duc la coafor. Fără sârmă nu merge. îl privi peste umăr: Dar n-am adus-o cu mine.

— De ce?

— Fiindcă nu m-am gândit că ai să fii de la început atât de furtunos.

Andreas râse, măgulit.

Când, în sfârşit, Adelheid îşi trăsese mănuşile şi voalul peste faţă, Andreas făcu o mutră de parcă ar fi fost gata să plângă.

— Dar cine te obligă să pleci aşa de repede?

— Mai şi întrebi?! Probabil că salonul meu e de o oră plin de lume. Măcar dacă Asta ar fi acasă.

Ciudat, abia fusese numai a lui şi deodată voia să se ducă iar printre toţi oamenii aceia străini. Să se expună, cu taina dragostei lor în suflet, privirilor ascuţite ale tuturor.

Adelheid se înduioşă de mutra lui.

— Nu fi trist, comoară! Putem să ne vedem zilnic. De altfel, n-ai decât să vii cu mine.

Şi cum el făcu ochi mari, dânsa se corectă.

— Sau vii peste o jumătate de oră. Ce importanţa are?!

— Ce importanţă are?

El sări doi paşi înapoi, fără să poată găsi cuvintele potrivite pentru a-şi exprima oroarea. Cum? Abia făcuseră împreună ce făcuseră, şi după mai puţin de o jumătate de oră ea îi propune să apară în salonul lor, s-o salute ca pe o amfitrioană şi să bea ceai cu musafirii. Asta era prea de tot! Morala-i gumplachiană se revolta. Nu putea înţelege o asemenea lipsă de prejudecăţi, dar ea îi inspira totuşi un anume respect.

Adelheid observă uimirea lui, însă nu-şi dădu seama ce anume îl impresionase atât de mult. Se folosi, dar, de moment, spre a o şterge. El o ajunse din urmă în faţa uşii. Adelheid îi atinse urechea cu buzele.

— Mâine la trei, îi şopti ea.

Andreas vru s-o urmeze, dar dânsa îl împinse înapoi, ducându-şi un deget la buze. Din bucătărie pândea faţa obraznică a domnişoarei Levzahn, drăguţa fată a gazdei. Adelheid îi închise lui Andreas uşa în nas. Acesta căzu pe un scaun şi ascultă cum se depărta foşnetul de mătase al

juponului ei. Auzi trântindu-se şi uşa de la coridor.

Era totuşi a lui! Lucrul acesta uimitor îl făcu să clatine din cap. Şi în mijlocul profundei meditaţii asupra inimaginabilului, care se întâmplase totuşi, exclamă de câteva ori şi din ce în ce mai tare:

— Doamna consul general Turkheimer!

Titulatura i se părea fabuloasă şi suna ca o înălţare în rang care-l privea şi pe el. Nu ştia prea bine care din cele două jumătăţi îi impunea mai mult: consul sau general. Dar amândouă la un loc erau ceva fantastic.

— Doamna consul general şi încă al republicii Puerto Vergogna. Dacă cei din Gumplach ar şti!

Cu gândul la concetăţenii lui, sări de pe scaun, făcu un salt şi începu să danseze prin cameră un nestăvilit dans de bucurie, ca un canibal triumfător ce izbândise fără a pierde prea multe forţe şi nu ştia cum să-şi cheltuiască restul de energie. Când, în sfârşit, se opri, vecinul Kopf era în prag.

— Ce-i aici? Vreo târnosire? întrebă el, zâmbind binevoitor veselului călugăr.

— Da, târnosire, încuviinţă Andreas, încercând să-şi recapete respiraţia. Şi dacă ai şti pentru ce biserică, ce mare şi ce frumoasă! Şi ce bogată! Se numeşte Adelheid Turkheimer.

— Ah! felicitări! Kopf era sincer uimit. Da’ repede a mai mers!

Andreas se bătu cu pumnii în piept:

— Ei, n-a fost cine ştie ce mare lucru, exolamă el.

— Şi acum, mulţumit?

— Da, merge.

Izbucni în râs şi de bucurie începu să vorbească în dialect:

— Am găbjit în hogeagul meu cea mai fainǎ muiere şi mai întreabă dacă-s mulţumit! A fost pe cinste! Da,

stimabile, cea mai frumoasă femeie, repetă el. Vrei amănunte?

Şi nu mai aşteaptă invitaţia lui Kopf.

— Are nişte sâni ca nişte saci cu făină, poţi să mă crezi. Dar ca nişte saci plini, bucşiţi! Şi coapsele, par pur şi simplu de necrezut.

După care se concentră, spre a declama:

Aste braţe fermecate De femeie colosală Mie-mi sunt, fără-ndoială.

Pătimaş încredinţate

— Asta-i de Heine, adăugă el mândru.

Făcu o piruetă în jurul lui, sări peste primul scaun pe care-l întâlni în cale şi se avântă din nou în dansul triumfal al canibalului biruitor.

IX

Politică şi economie în Ţara huzurului

Tră IRA ÎNTR-O BEŢIE, TIMP DE ZECE ZILE trăiră într-o beţie.

Adelheid îşi petrecea toată dimineaţa şi toată seara pe pernele divanului din dormitor, pradă voluptuoaselor visuri care, în fiecare după amiază, imediat după prânz, deveneau realitate. Se îmbrăca în fugă, mereu cu acelaşi taior de covercot, şi ipleca de acasă, anunţându-şi înapoierea, deşi ştia prea bine că o să întârzie, peste cel mult o oră. În birja pe care o lua în drum, îşi trăgea peste ochi un voal des ca o mască. Ţinea costul cursei în mână gata numărat şi-l dădea vizitiului, pe care îl expedia la intrarea în Dorotheenstrasse, cu un bacşiş mare cât fericirea ei. În mersu-i grăbit, cu poalele rochiei puţin ridicate şi pasul săltăreţ, era precedată pe asfaltul ud, de reflexul formelor ei îmbelşugate. Umbrela, care-i apăra capul şi pieptul de priviri răuvoitoare, se strângea cu un pocnet şi Adelheid dispărea în coridorul întunecos.

Când se întorcea acasă abia trăgându-şi răsuflarea şi

în cea mai bună dispoziţie, doamna Mohr şi doamna Plimbusch o şi aşteptau în salonaşul tapetat cu mătase galbenă. Oh! nu era nevoie să aţâţe invidia prietenelor cu vorbe meşteşuguite! Paloarea strălucitoare a feţei îi vestea triumful, iar ochii în care turnase priviri drăgăstoase, nu picături de atropină, îi luceau umezi, cu pupilele mărite. Doamna Mohr, care abia în ziua precedentă declarase că Adelheid avea numai douăzeci şi cinci de ani, opina:

— Dragă, iar ai întinerit cu cinci ani!

Iar doamna Plimbusch se interesa, cu o mină plină de intenţii ascunse:

— Dar ce medicament luaţi, doamnă?

— Spuneţi-ne şi nouă ce cură urmaţi? o ruga şi doamna Bescheerer, femeie de şaizeci de ani, care se îmbrăca întotdeauna ca o tinerică şi împrăştia un nor de parfumuri. Doamna Turkheimer răspundea numai printr-o ridicare din umeri. Luneca uşor, cu tava în mână, de la una la alta, insensibilă la înţepăturile lor. Şoldurile-i se mişcau puternice, iar ea surâdea, încredinţată că e tânără şi dorită.

De altfel şi Andreas găsea pentru moment că pasiunea lui, oricât de absorbantă era, îi pria foarte bine. Nu mai putea descoperi noi farmece iubitei, deoarece Adelheid, femeie bună la inimă şi în această privinţă, nu-i refuzase din capul locului nimic; se înfrupta însă din răsputeri din frumuseţile pe care le lăudase faţă de prietenul său Kopf. Ba chiar părea că înfloreşte. Culoarea obrajilor îi devenise trandafirie, faţa i se rotunjise şi, îmbrăţişându-l, Adelheid constata, nu fără o anume melancolie, că mijlocul i se îngroşase cu vreo doi ţoli. Căpătase şi o neobişnuită poftă de mâncare. Mânca de trei ori pe *zi* pe la tot felul de birturi din vecinătatea casei lui şi începuse să se mişte mai greu. În timp ce la prânz, îndată după ce se deştepta, şi la cină se mulţumea cu o zdravănă

masă gospodărească, către seară, imediat după ce-i pleca iubita, simţea însă o toarne de căpcăun, pe care abia o potoleau două duzini de stridii, un muşchi în sânge şi o mâncare de pasăre. La care adăuga o sticlă de Château-Lafifite şi, câteodată, şi puţină şampanie. Când i se servea cafeaua neagră şi păhărelul de coniac, era cuprins de o adâncă pace sufletească. Se afunda, încetişor, tot mai adânc în bancheta de pluş, capul, congestionat, îi cădea greoi pe piept şi aţipea. Într-un rând sări în sus cu un ţipăt scurt. Trabucul căzut din colţul gurii îi arsese pieptul cămăşii şi atinsese pielea gâtului. Oh! cu ce buze fragede îi vindecă a doua zi Adelheid rana! Ori, cel puţin, îşi dădu silinţa s-o facă.

După o săptămână de asemenea trai, Andreas îşi spuse că nu-i mersese niciodată atât de bine. Dar picoteala care-l apuca după masă se prelungea tot mai mult. Mintea îi era înceţoşată oricâtă odihnă îşi îngăduia şi imediat ce-i dovedea lui Adelheid dragostea lui, adormea la pieptul ei. Dânsa nu i-o luă în nume de rău, nici chiar atunci când, în a zecea zi, el îi dădu cel mai puternic motiv de nemulţumire, înţelese că el nu va putea satisface multă vreme pretenţiile ei exagerate. Şi, în loc să se supere pe el, folosi slăbiciunea lui momentană spre a-l copleşi cu un nou soi de mângâieri. îi strângea obrajii înfierbântaţi între palmele ei, îi spunea „micuţule”, „slăbuţule”, „copilaşule” şi-l legăna în poala ei. Lui Andreas, însă, aceste mângâieri i se păreau tot atâtea umilinţe. îl înciuda că dânsa abuza de trecătoarea eclipsă a virilităţii sale spre a-i dovedi superioritatea ei. Deşi n-o făcea desigur cu intenţii rele. De altfel şi el îşi dădea seama că dreptatea nu era de partea lui: el era cel care nu-şi onora obligaţiile. Dar orgoliul i se revolta. Când să se despartă, dânsa-i observă indispoziţia.

— Scumpule, îi spuse, eşti prea mult timp singur, trebuie să apari iar în lume.

Şi îi mângâie bărbia, dar el îşi zvârli capul înapoi.

— Nu pot, rosti el printre dinţi.

— Dar de ce? Lumea trebuie să te vadă în salonul meu.

— Mi s-ar părea necinstit.

La drept vorbind, nu mai era ferm convins de asta.

— Nu-i chiar aşa! – exclamă Adelheid. Tocmai fiindcă nu mai eşti văzut, cad la bănuială. Crezi că n-au observat ce se întâmplă între noi?

Andreas rămase surprins.

„Chiar aşa şmecheri sunt?” îşi spuse în gând. Adelheid atacă din nou.

— De altfel, mi-o datorezi, dragostea mea! Trebuie. să-mi aperi reputaţia. O femeie frumoasă îţi poate cere atâta cavalerism! Şi nu sunt frumoasă?

Cu capul dat pe ceafă, cu nările larg deschise, privindu-l cu ochii mijiţi – Adelheid îi plăcea. Şi Andreas trebui să strângă din dinţi, ca să nu cedeze imediat.

— Am să mă mai gândesc, spuse.

Deodată, dânsa îşi aruncă braţele pe după gâtul lui şi-i şopti la ureche:

— Trebuie să te arăţi. Nici nu-ţi închipui ce invidioase sunt!

Aceste cuvinte liniştiră orgoliul tânărului şi despărţirea se petrecu în dezmierdări.

Adelheid se resemnă să-i acorde amantului un răgaz de trei zile. Când reveni, îl găsi din nou la înălţimea pretenţiilor ei, dar spre sfârşitul şederii lor împreună simţi că sărutările lui erau mai rare şi în tot aerul lui stăruia o anume răceală. Andreas se plictisise rău în cursul intervalului şi, cu şalele prea frânte spre a căuta alte distracţii, se lăsase pradă unor triste consideraţii. Acum era aproape înclinat să-i atribuie ei vina epuizării lui trecătoare. Prea era simplă plăcerea pe care o oferea ea,

prea lipsită de variaţii. Simţea nevoia unor extravaganţe şi, cum nu-i trecuse prin minte ceva mai bun, îşi închipui că ar simţi o plăcere dacă ar apărea alături de Adelheid, cu capul sus, în mijlocul societăţii adunate în salonul ei. De altfel situaţia lui de prieten al casei îi impunea să fie recunoscut ca atare şi, eventual, să lege prietenie cu Turkheimer. Dar aştepta ca invitaţia să vină din partea ei.

Ea oftă puţin când încercă: să-şi încheie corsetul.

— Ajută-mă, te rog, îl rugă.

Dar Andreas nu se prea grăbi.

— Ei, cum e? Te-ai mai gândit?

— La ce?

— Ştii tu. Să vii la mine!

— Dacă ţii tu aşa de mult. Din partea mea…

— Am ştiut eu că eşti o scumpete!

El se lăsă sărutat pe g, îl, dar întorcându-şi obrazul nerăbdător.

— Vino mâine, da? Măcar să ne vedem.

— De ce nu azi? întrebă el cu un aer indiferent.

— Ei vezi! Aşa-i că se poate? exclamă ea râzând şi-şi dădu capul înapoi pe blana pe care el o ajuta s-o îmbrace „încât dubla-i bărbie se încreţi, cărnoasă. El nu rezistă ispitei. Şi întocmai cum dânsa se aştepta, îi spuse:

— Ai o bărbie frumoasă.

Adelheid îi îngădui să-şi apese buzele pe această bărbie şi-l întrebă:

— Atunci vii într-o jumătate de oră?

— Mai bine chiar acum, făcu el într-o doară.

Dânsa îl privi mirată.

— N-aş putea să merg cu tine? o rugă el, devenit din nou foarte tandru.

Adelheid clătină din cap, cu un zâmbet caim încurcat.

— Dar de ce? Nu e bine aşa, observă ea.

— Te rog, te rog!

Şi îşi dublă furtunoasele-i insistenţe, se lipi de dânsa până când dispăru aproape în fustele ei şi o făcu să râdă. Devenise din nou irezistibilul adolescent ale cărui dezmierdări stângace o încântau atât de mult. Dar Adelheid rămase totuşi neînduplecată.

— Doar nu putem sosi o dată, murmură ea. Ce-ţi veni?

El îi dădu brusc drumul, se întoarse pe călcâie şi rosti;

— Atunci, mai bine lipsă.

— Cum?

— Atunci mai bine lipsă.

— Nu vrei să vii de loc? Dar ce s-a întâmplat?

Întors cu spatele, el îi spuse:

— Nu mă iubeşti.

— Ei, asta-i!

Aproape că ţipase, speriată.

Dar el repetă calm şi încăpăţânat:

— Nu mă iubeşti.

Dânsa făcu doi paşi, cu braţele rugător întinse spre el, dar Andreas împinse repede un scaun în drumul ei. Şi ciricât de iute încercă ea să ocolească piedica, el se strecura, agil ca o veveriţă, de partea cealaltă. Ea începu să gâfâie din pricina efortului, iar el îşi încruntă sprâncenele, căci exerciţiile gimnastice ale trupeşei doamne i se păreau caraghioase. În cele din urmă, sfârşită de puteri, Adelheid se opri.

— Ei? întrebă el.

Ea încercă să râdă.

— Dar ce vrei de fapt?

— Să mă duc împreună cu tine în Hildebrandtstrasse!

— Hai! În definitiv, n-are importanţă dacă o să fim văzuţi.

— Ei, vezi?

Numaidecât, Andreas se apropie din nou de ea, îi îndreptă, cu o cavalerească atenţie, gulerul şi îi sărută mâna. Adelheid îl privi de sus în jos, clătinând încet din cap şi cu un surâs foarte tandru, dar şi mirat şi îngrijorat.

— Atunci o iau câţiva paşi înainte, spuse ea în faţa uşii. Mă ajungi din urmă.

Din lavaboul în care îşi vârâse capul, Andreas îi strigă din nou:

— Dar dacă o ştergi, să ştii…

— Nicio grijă, răspunse ea râzând, deşi era cam îngrijorată. De ce-o fi ţinând s-o compromită mai mult decât era nevoie? Şi dânsa, care-l considerase atât de discret şi de generos. Ori poate că nici n-o iubea aşa cum nădăjduise ea?

Andreas îşi şterse faţa, fluierând sub prosop un şlagăr. Cele dobândite îl umpleau de bucurie. Totul i se năzărise din capriciu şi plictiseală, dar acum i se părea că procedase cu multă dibăcie. Căci o convinsese pe Adelheid că iubirea ei, care cedase, era mai puternică decât a lui. Iar părerea lui era că cel care iubeşte mai mult e totdeauna defavorizat. Ce păcat că nu-i veneau asemenea idei atunci când se apuca să scrie o nuvelă!

Cum turna cu găleata, se văzu silit să convină că trebuiau să ia o trăsură. Adelheid trase perdelele. Dar abia ajunseseră în faţa casei Türkheimer când, din direcţia opusă, răsări un cupeu. Dinăuntru sări doamna Plimbusch, care alengă înaintea prietenei sale. Exclamă vioaie:

— Ah, doamnă, dumneavoastră sunteţi! Era cât pe aci ca roţile trăsurii mele să vă stropească chiar în faţa casei dumneavoastră. Lucrul mi s-ar fi părut pe cât de comic, pe atât de necuviincios, să ştiţi.

Ignorat cu desăvârşire, Andreas ţinea deasupra doamnelor două umibrele. Doamna Turkheimer o împingea pe Claire Plimbusch să intre pe poartă. Câţiva servitori le

ieşiră în fugă în întâmpinare, le luară mantourile şi ele dădură să urce scara. Dar chiar pe primul palier se repezi spre ele o făptură ce aducea cu o pasăre speriată. Micuţa doamnă Goldherz se ridică în vârful picioarelor în faţa lui Adelheid, îi sărută pe fugă amândoi obrajii şi ciripi agitată:

— Noroc că v-am mai prins, doamnă. Trebuie să plec repede, e groaznic.

— Dar mai rămâi o clipă, draga mea, o rugă doamna Turkheimer. Ce-i aşa de groaznic?

— Nici nu se poate exprima, acum vrea să mă seducă!

— Gine?

— Ei, Ferdinand!

— Soţul dumitale?

— Fostul soţ, vă rog.

— Ah, Ferdinand nu-i prost de loc. îi găsesc ideea excelentă, observă doamna Plimbusch.

— La revedere, doamnelor, trebuie să vină dintr-un moment în altul.

Şi doamna Goldherz făcu prietenelor un semn de rămas-bun. Penele de la pălăria ei, garnitura de blană a mantoului, fustele, tot ce avea pe ea părea să fluture şi să fâlfâie; părea că dă din aripi. Deodată privirea i se opri asupra lui Andreas, care rămăsese locului îndărătul doamnelor. Doamna Goldherz şovăi puţin, lornionul care-i atârna de cordon se ridică parcă de la sine până la înălţimea ochiului şi deodată observă potolită:

— De altfel, aş mai putea sta puţin.

În salonaş le găsiră pe doamnele Mohr şi Bescheerer. Doamna Turkheimer îl prezentă pe Andreas celei din urmă, iar el se încumetă să sărute mâna mică şi palidă care atârna neînmănuşată peste braţul fotoliului. Dar îşi retrase repede buzele dând de ceva gras: mâna era unsă cu o cremă. Deşi făcuse o mutră scârbită, doamna consilier

comercial îl gratifică cu o îngăduitoare clătinare a capului. îl măsura ca pe o personalitate care dobândise de curând însemnătate şi, ca atare, nu trebuie neglijată. Din partea lui, însă, Andreas găsea că slăbănoaga sexagenară, gătită tinereşte, era pur şi simplu înfiorătoare. Un cârlionţ blond decolorat era lipit de o porţiune verzuie a frunţii, pe care crescuseră parcă muşchi. Doamna amintea de o mumie conservată în cosmetice. Iar dacă ameţitoarele parfumuri pe care le emana s-ar fi evaporat, exista primejdia să răspândească cu totul altfel de mirosuri.

— Nu mai eşti de loc de văzut, domnule Zumsee! exclamă doamna Mohr.

Doamna Plimbusch se simţi şi ea, deodată, îndemnată să temarce prezenţa tânărului.

— Da' unde te-ai ascuns, domnule Zumsee? rosti ea tare. Şi-i scutură puternic mâna, apropiindu-şi capul, pe care erau înscrise toate viciile, de acela al lui, cu o grimasă care-l sperie. După care adăugă: Faci o mutră, da, o mutră de Tannhäuser!

Andreas roşi. Nu ştia ce să răspundă şi toată scena îl supăra. Doamna Bescheerer şi doamna Goldherz se înţeleseră din priviri. Micuţa şi neastâmpărata doamnă îşi vârî lornionul chiar sub nasul tânărului.

— Exact, observă ea înveselită. De Tannhäuser. Dai de unde vine asemănarea?

Doamna Mohr râse blajin.

— De ce ne-ai părăsit, domnule Zumsee? Aţi găsit o societate mai bună în altă parte?

— Stimata doamnă mă nedreptăţeşte... începu Andreas, dar Adelheid, care-şi făcuse de lucru la masa pe care se afla serviciul de ceai, îl opri:

— Să sperăm că-l nedreptăţeşti, dragă Bertha. Pretinde, dacă n-or fi simple pretexte, că stă în casă şi lucrează zi de zi, de dimineaţa până noaptea.

— Ehei, scriitorii ăştia! exclamă doamna Plimbusch. E uimitor de câte sunt în stare câteodată.

Şi îşi plimbă ochii verzi bulbucaţi, care păreau a spune multe, de la Adelheid la Andreas şi înapoi, în timp ce se interesa:

— Şi intenţionaţi să continuaţi multă vreme aceste eforturi cotidiene?

— Nu exageraţi – cu scrisul! îl avertiză doamna Bescheerer. Păreţi cam extenuat.

Şi, întorcându-se spre doamna Turkheimer, observă:

— À-propos, dragă Adelheid, dumneata eşti azi şi mai tânără.

Simţindu-se o clipă neobservat, Andreas o privi pe Adelheid ca să vadă cum reacţionează la toate acestea. Dar Adelheid îşi ţinea capul sus, mândră, cum îi plăcea lui, iar zâmbetul de pe faţa-i calmă exprima indulgentul dispreţ pe care-l nutrea pentru prietenele ei. Invidia şi răutatea celorlalte, zâmbetul în doi peri, aproape obscen al lui Claire Plimbusch, ca şi neputincioasa ciudă a bătrânei doamne Bescheerer, care înainte de a fi învăţat să renunţe începuse să putrezească treptat, toate acestea erau doar nori de tămâie ce se înălţau spre femeia cu forme pline şi bine conservate. Nori care-i vesteau că niciuna nu era în stare să iubească şi să fie iubită ca ea.

Andreas nu se simţea însă la largul lui în acest cerc de cucoane. Toate aceste voitbe cu dublu înţeles, pe care le găsea prea puţin spirituale, dar care îl luau pe nepregătite, îi dădeau sentimentul că nu face o figură onorabilă. Iar cel mai mult îl deranja voioşia micuţei doamne Goldherz, care, cu lornionul la ochi, sărind în loc şi bătând din aripi, executa un adevărat dans al bucuriei în jurul lui şi al lui Adelheid. Pe obrăjoru-i roz, de păpuşă, pizma şi răutatea erau agreabil îmblânzite de profunda plăcere de a putea culege din zbor un atât de picant

subiect de conversaţie, cu perspectiva de a-l purta cu ea din salon în salon.

Tot mai derutat, bietul tânăr nu găsi decât un singur punct de sprijin spre care să-şi îndrepte privirile: binevoitorul zâmbet al doamnei Mohr. Aceasta şedea cu mâinile împreunate, fără pălărie, comod ca la ea acasă, şi dădea din cap, cu o grijă maternă, când către doamna Turkheimer» când către neliniştitul Andreas, de parcă ar fi vrut să le spună: bucuraţi-vă de fericirea voastră fără grabă şi fără să vă irosiţi puterile. Între timp, am eu grijă să ofer ceaiul şi să scuz amfitrioana. Aluziile care vor să vă lovească n-au niciun efect asupra înţelegătoarei mele blândeţi – eu sunt îngerul vostru păzitor şi nu cer nimic în schimb decât puţină indulgenţă pentru propriile mele slăbiciuni. Ce ne-am face noi, femeile cinstite, dacă nu ne-am trata cu o indulgenţă reciprocă!

— De fapt, e un lucru frumos, observă ea, că un scriitor, care în alte privinţe este un om perfect normal, se retrage deodată din societate şi se închide în casă singur cuc sau, cel mult, cu fantasmele sale.

— Cu iubitele sale fantasme, o corectă doamna Plimbusch. Ori, mai ibine, cu o fantasmă iubită. Dar cum rezistă? Ce părere aveţi, domnule Zumsee, cum puteţi rezista?

Ivirea lui Lizzi Laffe făcu inutil răspunsul lui Andreas. Actriţa purta un mantou larg de catifea mov şi umplea toată uşa, încât domnii Klempner şi Kaflisch, care o însoţeau, rămăseseră în urma ei. Măsură timp de câteva secunde societatea, ca de la înălţimea unui tron, înainte de a porni spre amfitrioană cu un zâmbet îmbietor şi mersul unei regine ce-şi face intrarea pe scenă, pompoasă şi foşnindu-şi fustele.

Dar doamna Mohr se lăsase pradă visării. Afirmă:

— Oh, un scriitor adevărat suportă şi încercări mai

grele decât singurătatea. Am cunoscut eu unul, un tânăr foarte drăguţ, care stătea mereu cu perdelele trase şi cu luminările aprinse. Postea de trei ori pe săptămână.

— Aşa era de sărac? întrebă doamna Plimbusch.

— Nu, din cauza inspiraţiei. Mie mi se pare poetic. A şi murit de tuberculoză.

— De acolo i s-a tras, interveni Kaflisch, care se apropie, amestecându-se imediat în conversaţie. Am cunoscut şi eu unul, povesti el, care a murit cam la fel. Era unul din talentele cele mai promiţătoare ale suplimentului nostru „Die Neuzeit". Neobişnuit să mănânce după pofta inimii şi câştigând o dată un taler la noi, şi-a cumpărat cârnăciori vienezi pentru tot talerul şi a murit de indigestie.

— Alte prostii mai ştii? îl întrebă doamna Plimbusch, cu milă.

Doamna Mohr era indignată.

— Ce greţos!

Cum Lizzi Laffe se apropia de cercul doamnelor, ziaristul, mulţumit de succesul repurtat, se lipsi de alte aprobări. îl luă pe Andreas de braţ şi-l duse la celălalt capăt al încăperii, în faţa căminului plin de flori. Ascunsă de acestea, acolo era ţeava pe unde venea aerul încălzit şi un curent cald le trecea pe lângă picioare.

— Ce spui de Lizzi? îl întrebă Kaflisch.

Andreas ridică din umeri. Lizzi nu-l mai putea speria după nimicitoarea privire pe care i-o aruncase când intrase în salon. Probabil că nu-l iertase încă pentru stângăcia cu care îşi făcuse intrarea în lume, călcându-i trena rochiei de satin-duchesse. Dar ce urmărea de fapt cu mutra de buldog pe care o făcea şi; în definitiv, ce era ea? O actriţă mediocră, care-şi datora trecerea în special briliantelor ei. Andreas observă dispreţuitor:

— Ar face bine să-şi îngrijească tenul, i se strică tot

mai tare. Are pete în jurul nasului.

— Ei, dar e bine făcută, rosti Kaflisch împăciuitor. Andreas rămase neînduplecat.

— Mie mi se pare că începe să se deformeze. În genul ei poţi să găseşti ceva mai bun.

Şi aruncă o privire satisfăcută de proprietar spre Adelheid. Celălalt oftă.

— Fericitule. Te pricepi. Dar nu despre asta-i vorba. Lizzi are astăzi un aer solemn, nu observi? Un aer măreţ. Totul e să ştii să vezi. îşi joacă aici numărul de adio, irevocabil ultima reprezentaţie – înţelegi ’mneata? E cam pe terminate cu Turkheimer şi îşi asigură o retragere onorabilă.

Andreas ciuli urechile.

— Nu mai spune! Turkheimer îi dă paşaportul? Dar pe cine fericeşte acum?

— Problemă. Toată lumea îşi stoarce creierii făcând presupuneri. S-au pus şi pariuri. Dar Turkheimer nu. mai e cel de altă dată, decade. Se spune că umblă după ceva mai subţire.

— După ceva mai subţire?

— După o fetiţă, mă înţelegi ’mneata. Semn prost pentru cel care se prosteşte aşa, mai ales dacă-i vorba de unul ca Turkheimer, care are şaptezeci de milioane. Şi bursa a fost prost impresionată; ieri era la pământ fiindcă marele bărbat a declarat că nu mai suportă şampania. Aşa ceva nelinişteşte piaţa, mă înţelegi, preastimate domn?

— Nostim! observă Andreas.

— Nostim? E tragic.

— Şi ce se întâmplă cu *Lizzi*? Se mulţumeşte cu Klempner?

— Klempner? Dar ăsta face parte din pasivul ei, ştii şi ’mneata.

— Evident. Şi atunci, se descotoroseşte de el?

— E o dragoste prea veche, prea durabilă şi care a devenit şi mai tandră în special de la „Răzbunarea”. Vezi dumneata, un succes ca ăsta face să avanseze un tânăr pe toate tărâmurile. Ar trebui şi dumneata să scrii o piesă.

— Mare scofală! observă Andreas. Oricine scrie acum piese.

— Nu-i aşa? exclamă Kaflisch. Forma dramatică este cea mai înaltă şi cea mai dificilă, cel puţin aşa spun toţi. Şi tocmai pe asta pretind acum cu toţii că o stăpânesc, chiar dacă nu ştiu nimic altceva. Trăim o mare înflorire!

— Şi din cauza „Răzbunării” e acum atât de îndrăgostită de el?

— Şi din cauza celorlalte calităţi ale lui. Pare foarte viril. De altfel e mişcător cum îl târăşte peste tot după ea, până şi aici, la această reprezentaţie de adio. Nimic de spus, oricine şi-ar putea dori o slujbă ca a lui Klempner.

Andreas râse dispreţuitor.

— Ehei! Şi dacă succesorul n-o să vrea să-l preia?

— E musai. Fără Klempner, nu obţii nimic de la Lizzi.

— Dar ce, are pe cineva în vedere?

— Pretendent? Ba bine că nu. E doar tot Lizzi cea cu briliantele. Oricând se găseşte câte unul care să se mândrească cu monumentele istorice şi care să jertfească o grămadă de bani pentru ele. Acum cică ar fi vorba de un domn von Reszciński, un coleg de-al lui Hochstetten, sosit recent la Berlin.

— Cum? făcu Andreas involuntar.

Kaflisch se interesă:

— Îl ştii cumva?

Dar Andreas fusese surprins numai de pomenirea numelui lui Hochstetten. Amintirea Astei nu-i dădea pace; când venise în (birja împreună cu Adelheid nu se simţise la largul lui la gândul că ar fi putut-o întâlni. Dar Asta rămăsese invizibilă, iar el răsuflase uşurat ca omul scăpat

de o primejdie. Locul din nişa ferestrei, din spatele draperiei de mătase galbenă, îi mai inspira încă o anume îngrijorare, dar se încredinţa repede că şi domnişoara Hochstetten era absentă.

— Domnişoara Turkheimer nu se vede de loc. Nu se simte bine? se interesă el.

Kaflisch hohoti chiar în nasul tânărului.

— Nu-i e bine? Eşti chiar aşa de îngrijorat de soarta Astei? Cine ar fi crezut-o? Fata se simte mai bine ca oricând, dacă nu de altceva, măcar pentru că nu se mai numeşte Turkheimer.

— Ah!

Andreas era atât de uimit, încât se lăsă târât de ziaristul care chicotea zgomotos.

— Doamnele mele, strigă Kaflisch. Ia priviţi sfântă nevinovăţie! Habar n-are!

— De ce n-are habar? întrebă doamna Goldherz.

— Că Asta a năpârlit.

— Păi de unde s-o afle? întrebă îngăduitoare doamna Mohr. Cu toţii o ştim numai din auzite, dacă s-au căsătorit, ca să spunem aşa, incognito.

— E foarte la modă anul ăsta, observă doamna Bescheerer. Şi nici că sunt în Norvegia nu e sigur.

— Ba da! declară Claire Plimbusch. Norvegia intră în vederile Astei.

— Norvegia, acum, iarna? întrebă Andreas. Dar ce-or fi făcând acolo?

Kaflisch îl lămuri:

— Fac patinaj în fiorduri.

— Cine n-a cunoscut asta, n-a cunoscut nimic, opina doamna Bescheerer, şi faţa-i rămase imobilă din cauiza stratului gros de fard care îi umplea ridurile.

Andreas fu gata să întrebe dacă stimata doamnă practica şi ea acest sport, sincer îngrijorat că oasele

fragile ale doamnei Bescheerer n-ar putea rezista unor asemenea eforturi. Dar fu oprit de adânica mirare că toate aceste evenimente neobişnuite se întâmplaseră din momentul dispariţiei lui, fără ca el să fi avut habar. De absorbiţi ce fuseseră amândoi în pasiunea lor, amanta nu-i spusese o vorbă despre căsătoria propriei fiice. Doamna Plimbusch avea dreptate: coborând direct de pe muntele Venerei, trebuia să se dezmeticească din nou în societatea burgheză. Privi în jur, miji puţin ochii, aplecă capul pe o parte şi porni deodată, de parcă cineva l-ar fi împins de la spate, spre doamna Turkheimer. Se înclină şi, cu o cordialitate stăpânită, rosti:

— Stimată doamnă, mi-e penibil să vă prezint abia acu în felicitări. Dar vă asigur că n-am aflat decât azi despre căsătoria fiicei dumneavoastră.

Dânsa răspunse:

— Dar, scumpe domnule Zumsee, sunteţi, fireşte, scuzat. Ştim doar că de săptămâni de zile v-aţi consacrat exclusiv muncii dumneavoastră.

Poate că, primind felicitările lui Andreas, doamna Turkheimer nu-şi înăbuşise un licăr de tandreţe în ochi. Sau cel puţin aşa li se păru câtorva privitoare. Dar siiguranţa tânărului, care se dovedise, peste aşteptări, la înălţimea situaţiei, îi impresionă pe toţi cei de faţă. Diederich Klempner ieşi de după fustele doamnelor Laffe şi Turkheimer spre a strânge mâna colegului. Purta o redingotă mai severă decât altă dată şi după reprezentarea „Răzbunării” devenise vizibil mai matur şi mai demn. Pe faţa-i surâzătoare, trăsăturile de stâlp al ordinii stabilite se imprimaseră mai adânc.

Până şi Lizzi catadicsi să zâmbească condescendent nesuferitului intrus. Întorcându-se spre actriţă, Adelheid i se adresă

— N-aţi făcut cunoştinţă cu prietenul nostru? Domnul

Andreas Zumsee.

— Autor dramatic, adăugă Kaflisch. O să dea curând la iveală o piesă.

— Bineînţeles, o comedie cu femei, exclamă doamna Pimibusch. Cu o eroină nesatisfăcută!

— Adevărat? întrebă Lizzi destul de rece.

— Adevărat, stimată domnişoară, declară Andreas plin de încredere în izibânda lui. Dacă i s-ar fi spus că acţiunea piesei sale se petrecea în insulele Fidji, în secolul al doisprezecelea, ar fi confirmat şi asta. Nu se lăsă tulburat nici de Kaflisch, care îl ciupi de braţ şi-i şopti:

— Nu răspunde dacă îi spui domnişoară, spune-i doamnă!

Stilma generală cu care se simţea privit în clipa aceea i se urcă la cap şi, cu o cavalerească uşurinţă, rosti:

— Pentru rolul principal m-am gândit la dumneavoastră, stimată domnişoară, şi aş fi fericit…

— A, aşa… comentă Lizzi, tărăgănând cuvintele.

De loc dispusă să accepte tonul cu care îi vorbea, îl măsură pe indiscretul tânăr din cap până-n picioare, înainte de a-l face praf.

— Am bănuit asta din primul moment. Toţi te asaltează cu roluri de femei nefericite.

Văzând efectul pe care-l produsese punerea ei la punct pe faţa lui, adăugă cu un ton mai blând şi dându-i parcă o lecţie:

— Vezi dumneata, ceea ce ai dumneata de gând nu mai produce nicio impresie.

— Ah, Lizzi, ce te-a apucat? sări doamna Mohr.

Doamna Turkheimer îşi trădă agitaţia interioară printr-o involuntară mişcare a mâinile. Dar Lizzi nu voia să ţină seama de nimic.

— Cunosc doar lumea teatrului, spuse ea cu glas tare. La modă e acum poporul şi împotriva modei nu te

poţi pune. Mişcarea napoleoniană a maselor…

— Am mai citit asta şi în cronica lui Abell, observă Aidelheid.

— Ei şi!? ţipă Lizzi, enervată de această întrerupere. Poporul, masele, astea se caută azi. O să vedeţi că „Răzbunarea” o să facă şcoală!

— Şcoală, poate – răspunse doamna Turkheimer – dar casa cum merge? Sau a şi fost scoasă de pe afiş?

Adversarele se declaraseră. îşi aruncau în faţă una alteia gelozia lor. Bucuros că nu i se mai dădea atenţie, Andreas se retrase prudent îndărătul scaunului Lui Adelheid. Klempner era şi el acoperit de spatele lui *Lizzi*. Actriţa ridică din umeri, compătimitoare.

— Casa! Aceste considerente de tarabă ne sunt străine, nouă, artiştilor. Încasările n-au nicio importanţă când e vorba de-o artă mare ca aceea din „Răzbunarea”! La Posemuckel şi la Meseritz…

— Ah, Posemuckel şi Meseritz.

— Da. Acolo, „Răzbunarea” a avut succes, şi adevărata cultură, stimată doamnă, poate fi găsită mai degrabă în provincie, decât la publicul nostru subţire din Berlin. O piesă ca aceea a noastră este, evident, numai pentru elita culturii, în timp ce drepturile femeii pot fi găsite, ca să mă exprim aşa, în toate rigolele.

— Credeţi? Iar dacă-i vorba de rigole, atunci în „Răzbunarea” se petrec mult mai multe lucruri cu iz de canal. Şi-apoi, cred că o să-mi daţi voie să consider prea puţin pure aceste atacuri la adresa clasei stăpânitoare când vin dintr-o anume parte, din partea unor oameni care ar avea, cei din urmă, dreptul să se plângă de noi.

Şi Adelheid răsuflă adânc. Era gata să răspundă cu argumentele lui Andreas despre moralitatea lui Klempner şi să-i reproşeze autorului „Răzbunării” fiecare cină pe care o primise din partea clasei stăpânitoare, în timp ce

acţiona în ascuns la nimicirea ei. Dar Lizzi i-o luă înainte:

— Piesa protejatului dumneavoastră se poate foarte bine numi „Femeia nesatisfăcută”, sau să aibă un titlu nordic: Ebba sau Hedda, ori ceva asemănător. Dar, v-aş ruga să-mi spuneţi, ce doriţi să faceţi cu ea? Dintre toate drepturile femeii, pe scenă face afect numai dreptul la dragoste. Despre aşa ceva e vorba?

Şi spunând asta privi triumfătoare în jur, înainte de a adăuga semnificativ:

— Poate că dreptul la dragoste – la o anume vârstă?

— La vârsta dumitale, scumpă domnişoară – ripostă Adelheid, accentuând jignitor cuvintele – nu se mai fac asemenea glume.

Glasu-ii tremura, deşi doamna Turkheimer avea, în comparaţie cu furioasa actriţă, o atitudine aparent mult mai calmă. În timp ce Lizzi roşise mult în jurul nasului, dânsa devenise, dimpotrivă, foarte palidă, lucru care o avantaja. Dar tresăltarea pieptului n-o lăsa să se potolească, ca de altfel nici pe cealaltă. Lizzi rupsese toate opreliştile. Avea mantoul mov mult dat pe spate, o mână i se sprijinea pe agrafa de briliante a cordonului şi şedea mult aplecată înainte, gata să se repeadă asupra adversarei.

— Leoaice care-şi apără puii, observă Kaflisch în şoapta către vecina lui.

Klempner şi Andreas se ţineau cuminţi îndărătul adăpostului sigur pe care-l alcătuiau spinările lui Adelheid şi Lizzi. Se pândeau pe ascuns, încurcaţi şi întrebându-se dacă nu cumva era aşteptată din parte-le o intervenţie în apărarea ocrotitoarelor lor. Andreas socoti că era de datoria lui să zvârle o privire făţiş sfidătoare celuilalt, dar nu găsi pe faţa energică a lui Klempner decât un surâs sceptic. Iar după ce se înţeleseră pe tăcute că această ceartă între femei nu merita osteneala unei intervenţii

masculine, priviră amândoi discret în lături.

Doamnele din jur sorbeau însă cu nesaţ apostrofele rivalelor. Când îşi amintiră reciproc vârsta, doamna Plimbusch fu aproape gata să leşine din pricina efortului făcut de a nu ţipa de plăcere. Doamna Bescheerer, nemişcată şi parcă ţintuită printr-un mecanism de speteaza scaunului, încercă să-şi încreţească măcar fruntea, din care cauză pata verzuie, ca de muşchi, deveni proeminentă şi se mişca întocmai ca o vietate. Doamna Mohr râdea împăciuitoare, în timp ce Kaflisch făcea oricui se uita întâmplător la el o schimă hidoasă care trebuia să-i arate plăcerea.

Micuţa doamnă Goldherz, care până atunci se vânturase fără astâmpăr, dispăru deodată, ţipând scurt, după rochiile prietenelor ei. Andreas simţi în ceafă o suflare fierbinte, întretăiată, şi, întorcându-se, se pomeni faţă-n faţă cu avocatul apoplectic, transpirat. Avocatul deschisese greu ochii îngropaţi în pungi de grăsime, încercând să înţeleagă unde-i dispăruse iar soţia. Dezamăgit şi trist, îşi clătina acum încolo şi încoace burta enormă. Turkheimer, care era lângă el, dădu mucalit din cap. Se interesă:

— Doamnele au o mică divergenţă de păreri. îmi permit să-mi ofer serviciile ca samsar cinstit, la fel ca marele nostru cancelar.

— Oh! e vorba de o dispută literară, îl lămuri Adelheid cu un aer indiferent. Kaflisch adăugă:

— Pe tema culturii spirituale germane, mă înţelegeţi, domnule consul general.

— Dacă e numai atât… făcu Turkheimer.

Vorbind peste umăr, Adelheid îi mai dădu soţului câteva explicaţii plictisite.

— E vorba despre noile piese. Ştii, dragul meu, ar trebui să oferim cândva musafirilor noştri un spectacol

dramatic. Altfel, conversaţiile devin cu fiecare an mai monotone, nu sunteţi de aceeaşi părere, doamnele mele? Şi cum ar putea fi altfel?

Turkheimer o aprobă politicos.

— Adelheid, ai, ca totdeauna, dreptate. Trebuie să facem ceva pentru asta, şi cine s-o facă, dacă nu noi? Iar şi iar mese, aşa petrec oamenii de stare mijlocie.

— Aşa-i, declară doamna Plimbusch.

Doamna Mohr susţinu:

— Clasa stăpânitoare datorează mult cavalerilor spiritului.

— Aţi mai putea să spuneţi o dată asta, exclamă Kaflisch, lovindu-se cu pumnii în piept.

— Regele trebuie să meargă braţ la braţ cu artistul, ăsta e un truism.

Şi gazetarul se înclină în faţa lui Turkheimer. Acesta zâmbi magnanim şi le întinse lui Klempner şi lui Andreas mâinile.

— Domnul Klempner şi domnul Zumsee ne vor face plăcerea să colaboreze la mica noastră serbare, nu-i aşa?

O privire a soţiei îi arătă, însă, că trebuia să tacă. Adelheid spuse:

— Oh, domnul Klempner e celebru şi nu poţi face apel la celebrităţi pentru teatrul nostru particular. „Răzbunarea” a ajuns să fie reprezentată până şi la Posemuckel şi Meseritz.

— Ah! vă rog, stimată doamnă, interveni Lizzi, cu un glas care devenise blând şi dulceag.

— Posemuckel şi Meseritz n-au nicio legătură cu asta. De altfel, domnul Klempner e pe cale să termine o nouă piesă, despre care se poate afirma că e ceva nemaivăzut. Are un suflu şi mai puternic decât „Răzbunarea” şi depăşeşte orice închipuire, dacă mă pot exprima aşa. Autorul se va considera, desigur, fericit să dea întâietate

casei dumneavoastră, stimată doamnă. Crema societăţii, care se adună aici are, desigur, dreptul să cunoască cu mult înaintea altora, a publicului larg, această operă epocală.

Adelheid surâse, fericită şi încântată de a-şi fi împins rivala în poziţia de solicitatoare, de a o vedea aproape la picioarele ei. Nu socoti însă necesar să se prefacă şi îşi exprimă cu o vizibilă plăcere regretul de a trebui să refuze oferta actriţei.

— Ce păcat că domnul Klempner nu ne poate oferi decât o lucrare mare, care ar cere o întreagă seară. Dacă ar fi fost o piesă într-un act! Eu m-am şi gândit la programul nostru. îl văd alcătuit din fragmente, piese într-un act sau scene din piesele celor mai noi autori ai noştri, înţelegeţi, în aşa fel ca toţii să aibă prilejul de a arăta ce pot.

— Dar vă rog, fără Klempner nu se poate.

— Ba va fi mai bine! Iar motivele pentru care trebuie să renunţăm la colaborarea domnului Klempner sunt atât de măgulitoare pentru el, încât desigur că nu ne-o va lua în nume de rău.

— Măgulitoare, evident! confirmă Turkheimer. Un tânăr atât de genial.

— Şi atunci? întrebă Lizzi. Adelheid declară:

— E foarte simplu: Diederich Klempner, după cum se ştie acum în colţurile cele mai depărtate, îi întrece pe toţi cei din generaţia sa în aşa măsură încât ar fi nedrept să-i lăsăm pe scriitorii mai puţin importanţi să se întreacă cu el. Piesa lui, după cum singură aţi declarat-o, scumpă domnişoară, ar pune în umbră toate celelalte. Mărturisiţi că programul nostru ar fi astfel compromis.

— Compromis, compromis, repetă Turkheimer.

— Dar fără Klempner programul dumneavoastră ar rămâne incomplet! strigă Lizzi aproape disperată.

— Va trebui să renunţăm să-l facem complet, răspunse Adelheid calmă.

Invitat de Lizzi prin repetate lovituri cu cotul să-şi apere interesele, Klempner continua să tacă. Răspunse la înşelătoarele complimente ale lui Adelheid înclinându-se cu modestie şi surâzând cu o veselă sobrietate, lăsându-şi nefericita purtătoare de cuvânt să se umilească şi mai tare.

— Stimată doamnă – o luă aceasta de la capăt – de ce supraestimaţi atât de mult situaţia unui tânăr începător. Klempner are nevoie, la fel ca oricare altul, să facă ceva pentru faima sa. Succesul „Răzbunării" a însemnat mult, dar nu totul. Piesa nu mai are succes de casă, după cum ştiţi, iar reprezentarea celei a doua piese se va lovi poate de dificultăţi…

— Oh! făcu Adelheid. Dăduse capul pe spate şi nările ei, negre şi larg deschise, aspirau vizibil un parfum delicios, parfumul grijilor şi al penibilei înjosiri a lui Lizzi. Dar actriţa se încordă pentru un ultim asalt.

— Numele unui tânăr autor se şterge repede din amintirea publicului. Ajunge un insucces, un eşec, şi s-a terminat cu el. Klempner a dovedit din plin că merită să fie sprijinit şi nimeni nu este mai în măsură să-l sprijine decât dumneavoastră şi casa dumneavoastră, stimată doamnă.

Adelheid ridică din umeri neîncrezătoare.

— Aş fi foarte nedreaptă cu domnul Klempner dacă aş da crezare celor ce-mi spuneţi. Umila noastră casă să facă reclamă unei celebrităţi recunoscute! Dar, scumpă domnişoară, aţi putea la fel de bine să ne cereţi să consolidăm gloria marelui Wennichen. Geniile nu sunt atât de modeste.

Turkheimer repetă ca un ecou:

— Da' de unde, geniile nu sunt atât de modeste.

— Numai rataţii sunt modeşti, proclamă Kaflisch cu emfază.

Klempner, care se comporta de parcă toate acestea îl priveau prea puţin, izbucni în râs şi ceilalţi îl imitară.

Lizzi trebui să se dea bătută. Se înroşi deodată, ca para focului, se propti în scaun şi declară sec:

— E ciudat că acolo unde ar trebui să se ia în considerare numai arta, te loveşti mereu de clici şi coterii.

— Aşa să fie oare? întrebă Adelheid, care observa cu o trează curiozitate neputincioasa amărăciune a lui Lizzi.

— O! da, scumpă doamnă, din nefericire aşa e! Anumiţi inşi pretind că vor să facă ceva pentru artă şi când colo o fac numai pentru a scoate în evidenţă, în lumina unui foc bengalic, pe un ţânc oarecare pe care îl tutelează.

— Vai, doamne! exclamă speriată doamna Mohr.

Adelheid se mulţumi să dea din cap cu milă şi stupoare.

Doamnele chicotiră, îşi îndreptară lornioanele spre Lizzi şi îşi depărtară puţin scaunele.

Turkheimer se dovedi excepţional de mobil. îşi frecă mâinile, fandosindu-se şi rânjind, se înclină cu o iron: e umilită în faţa actriţei şi începu să glumească vioi.

— Un ţânc tutelat în lumina unui foc bengalic! Extraordinar* de bine spus, mult stimată doamnă Laffe, excepţional de bine spus! Cu toţii tutelăm pe câte un ţânc, asta trebuie s-o recunoaştem, nu-i nimic de făcut. Ţânc tutelat e într-adevăr bine spus! Şi ne şi costă câte ceva ţâncii tutelaţi! adăugă el, făcând haz şi mai tare.

Apucă mâna lui Klempner, îi dădu, familiar, un ghiont în burtă şi-i râse zgomotos în faţă. Klempner îşi îngădui să râdă şi el la fel de tare, ceea ce spori şi mai mult veselia lui Turkheimer. Numaidecât, celălalt îi ţinu isonul şi minute în şir îşi făcură faţă cu gura larg deschisă, cu răsuflarea tăiată, strâmbându-se de râs, cu ochii înlăcrimaţi şi aproape uitând de restul lumii. În cele din urmă, însă,

crampele pricinuite de hohotele de râs îi neliniştiră; se priviră miraţi unul la altul şi se despărţiră.

Lizzi sări de pe scaun. Aruncă asupra tuturor o privire plină de mândrie şi dispreţ, după care se îndreptă spre uşă, foşnindu-şi rochia, solemnă şi cu mersul tragic al unei regine detronate.

Klempner o urmă, cu capul vârât între umeri.

Societatea se risipi. Andreas, căruia scena aceea nu-i făcuse o impresie prea agreabilă, încercă s-o şteargă fără a se face remarcat. Dar Türkheimer, care îi ieşise pe neaşteptate în cale, îl apucă de braţ, îl bătu pe umeri aproape drăgăstos şi se interesă:

— Pleci, dragule? Ei, dacă-ţi place zarva de aici, vino cât de curând să ne mai vezi. Soţia mea, am aflat-o întâmplător, ţine mult la dumneata. Surâse şiret şi adăugă: Şi eu la fel.

Pe scară, Andreas fu ajuns din urmă de Kaflisch.

— Te gândeşti la isprăvile dumitale? întrebă acesta.

— Nu, de ce?

— Habar n-are! exclamă jubilând ziaristul. Uită-te la el, iar nu ştie nimic. Eu o spun mereu, le face pe toate ca un somnambul.

— Ce vrei să spui cu asta, te rog?

— Nu mi-o lua în nume de rău, preastimabile domn. Acum lumea trebuie să umble cu mănuşi cu dumneata. I-ai făcut un serviciu lui Turkheimer şi el nu uită asta. Acum eşti asigurat şi nu-ţi mai pasă de nimeni.

— Bine, dar fii bun şi explică-mi şi mie ce vrei să spui!

— De un lucru ţi-ai dat cel puţin seama, că te-ai înşelat totalmente în privinţa lui Lizzi a noastră. Nu poţi să-i intri în graţie cu roluri-frumoase, deşi îi place să le creeze, şi în orice caz când ele îi sunt oferite de un concurent al lui Diederich al ei. Asta-i trăsătura eroică a

caracterului ei. În nevinovăţia dumitale, ai scos-o rău din fire pe biata fată cu „Femeia nesatisfăcută” a dumitale, mă înţelegi dumneata. De aceea i-a spus grosolănii lui Adelheid, care, bineînţeles, s-a răzbunat imediat, călcându-l pe bătătură pe Klempner. îl cotonogeşti pe evreul meu, atunci îl cotonogesc şi eu pe al tău, cum spune zicala – să nu vă fie cu supărare, preastimate domn.

— Mai ai azi multe zicale?

— Dă-le încolo. Ce voiam să spun e că Turkheimer a folosit minunatul prilej spre a se descotorosi de Lizzi, ceea ce alt-cum n-ar fi îndrăznit niciodată. Mă rog, ce ar fi avut să-i reproşeze? Doar nu pe Diederich. Aista e obligatoriu şi prevăzut în contract. Acum a scăpat de ea şi numai mulţumită dumitale. De aceea a şi fost atât de vesel cu Klempner. Ia te uită, acum ai căzut pe gânduri şi pe bună dreptate. Să nu uiţi că toate astea ţi le-am povestit eu, Kaflisch de la „Nachtkurier”, şi nu te supăra dacă te las singur cu visurile dumitale. Trebuie să comit ceva, altfel am scandal cu Bediener.

Şi o luă la picior, grăbit nevoie mare, continuând însă să vorbească.

— Nevinovăţia e mai bună decât diplomaţia, oricine înţelege asta. Cine spune însă că…

Dar dispăru fără să termine citatul.

Andreas, care rămăsese gânditor, pe palier, între orhidee şi cactuşii purpurii, auzi de sus vocea groasă de orator a avocatului Goldherz:

— Spune-mi, te rog, cine-i de fapt tânărul pe care şi l-a procurat ea acum?

Turkheimer răspunse:

— Îţi place şi dumitale? E ţâncul tutelat de nevastă-mea. Bufonul care o ajută să mai petreacă puţin.

— Slabă petrecere, îşi dădu cu părerea Goldherz.

— Cam slabă încă, dar o să se mai îngraşe.

Acest schimb de cuvinte hotărî părerea lui Andreas asupra celor întâmplate. Mergând indispus spre casă, socoti cinismul lui Turkheimer respingător, iar cearta lui Adelheid cu actriţa deplasată şi fără rost. Crezuse, poate, că o să-i facă plăcere apărându-l, zbierând ca o precupeaţă împotriva rivalei sale şi a protejatului acesteia? Ar fi putut să dea dovadă de mai multă discreţie. Nu e mare lucru pentru o femeie să se compromită de dragul unui amant, dacă nimeni nu i-o reproşează, iar bărbatului nici că-i pasă. Ce moravuri! Turkheimer, e limpede, se teme cel mai mult ca nevastă-sa să nu-l piardă cumva pe inofensivul tinerel şi să nu se întoarcă la Ratibohr, bancherul. Acesta i-ar pune în primejdie afacerile şi în acest domeniu el nu ştia de glumă.

„Altfel cum s-ar explica călduroasa bunăvoinţă cu care mă tratează mereu? Vorbeşte cu mine de parcă ar fi gata oricând să-mi ofere mită. Cum mă vede se gudură, râde cu înţeles şi-şi freacă mâinile, de parcă ar fi dat o lovitură grozavă. Poate crede că m-a păcălit, aruncându-mi-o în braţe pe Adelheid”.

Oricum, Turkheimer se descotorosise de *Lizzi* cu ajutorul lui. El, Andreas, devenise în cele din urmă util acestor oameni, ca bufon, ca om care le ajuta să-şi omoare timpul. Erau chiar cuvintele lui Türkhaimer. Klempner îl comparase cândva cu Pulcinella, iar Kopf îi atribuia o fericită naivitate. Toate acestea îl făceau să se simtă cel păcălit. „Pe cine credeam că înşel!” îşi spuse Andreas cu o indignare neprefăcută.

În asemenea intrigi amoroase, cineva trebuia, conform tradiţiei, să fie tras pe sfoară, şi dacă nu se putea să fie Turkheimer, atunci trebuia să fie Adelheid. Animat de această indisponibilitate răutăcioasă, Andreas avu nişte porniri cam violente faţă de tânăra domnişoară Levzahn, care îi deschisese uşa apartamentului. În întunericul

coridorului, ea scoase un ţipăt pe care l-ar fi vrut gingaş, dar care sună cam dogit, şi dispăru în bucătărie.

— Mamă – întrebă ea acolo – nu mi s-a umflat faţa? Tânărul apucă, nu glumă, când ciupeşte de obraz.

— Ei, fir-ar să fie. Dar care a fost? Doar nu Kopf?

— Cum îţi închipui, ăsta e un mototol! Celălalt, ce mai întrebi.

— Marţafoiul ăla? Nu te lăsa dusă de nas, Zaffie. Ăla e un peşte.

Fata se încruntă.

— Mamă, vorbeşte frumos! Băiatul pare să fie dintr-o familie destul de cumsecade, adăugă ea indiferentă. Are un portmoneu atât de mare.

— Îl are de la bătrână balcâză care-i face mereu vizite, fata mea, şi din asta noi n-avem niciun folos.

— Asta-i părerea ta, observă Sophie naivă.

Maică-sa o lămuri:

— E o ruşine, o bătrână care umblă după golani şi-şi plăteşte câte un mucos.

— Dar ce, crezi că vrea să-l ia în căsătorie? Umblă numai să se distreze, cum fac toţi în lumea bună, n-are nicio importanţă.

— Chiar dacă nu-l ia în căsătorie, e totuşi o ruşine, susţinu doamna Levzahn, încăpăţânată.

După ce se gândii puţin, fata avu o idee.

— Dar dacă îi dă papucii băiatului, trebuie totuşi să-l înzestreze şi să-l înţolească. Aşa ar fi drept.

Tăcură din nou. Bătrâna meklemburgheză îşi propti pumnii noduroşi în şolduri. Pântecele-i proeminent, plin de apă, arunca o umbră enormă pe perete. îşi privi cu o sinceră admiraţie isteaţa fiică şi o îngână.

— Mda, ce-i drept e drept, mai mult decât atâta nu poate cere nimeni.

Fata roşi şi-şi întoarse capul.

— Ce gânduri îţi mai trec prin minte, mamă, spuse ea cu un ton de ingenuă din teatru.

Gândurile, despre care amintise, îi fulgerară însă abia acum prin minte bătrânei, care strigă după fata ce pleca din bucătărie:

— Da’ nu te pripi, vezi mai întâi ce vrea, Zaffie!

Şi, într-adevăr, Andreas continuă să dea târcoale

Sophiei Levzahn. După cină, intră, sub un pretext cusut cu aţă albă, în camera celor douăfemei şi se aşează lângă fată, sub lampa suspendată. Admiră broderia şi monogramele pe care le ifăcea pe pernuţe şi pungi de ţinut bani, se interesă amănunţit de preţuri, îi înjură zdravăn pe exploatatori, care puneau o biată fată să le muncească nopţi de-a rândul pentru o leafă de mizerie şi cumpără o pungă pentru, explică el, mătuşa lui.

— Ei, mătuşă, observă Sopihie plecând ştrengăreşte privirile, lucru care-l încântă pe Andreas, care-şi spuse, triumfător, că şi începuse să se răzbune pe Adelheid.

Se entuziasmă apoi de degetele albe ale brodeuzei. îi spuse că avea realmente nişte mâini de prinţesă. Ea se răsfăţă:

— Toţi domnii spun din astea. Complimentele nu costă bani.

Bătrâna se foia mereu încolo şi încoace în nişte papuci de pâslă şi Andreas încercă senzaţia că avea la spate un temnicer. În cele din urmă, hotărî totuşi să depună o sărutare pe capul Sophiei, dar fără prea mare convingere; părul ei era blond-sur şi rar. Ea ţipă, de astă dată foarte încet, dar şi acest ţipăt sună fals. „Nu e vina ei – îşi spuse Andreas – n-are ureche muzicală”.

În general, cucerirea ei îl pasiona prea puţin, deşi o găsea destul de drăguţă. Tenul îi era încă proaspăt, putea să aibă cel mult douăzeci de ani; de la gât în jos, însă, părea să aibă tendinţa de a deveni cam puhavă, probabil

din cauza şederii în camera prost aerisită tatălui, răposatul marchitan Levzahn. De altfel, cochetăria ei avea ceva forţat, lăsa să se ghicească prea multe iluzii pierdute şi prea multe calcule. În pofida eforturilor pe care le făcea pentru a fi agreabilă tânărului, ochii ei cenuşii păndeau estimativi, lacomi şi neîncrezători ca ai unui cămătar.

Până la urmă, lui Andreas, care avea suflet bun, i se făcu milă de această făptură chinuită. Prea era însă doritor de belşug şi bunăvoie spre a rămâne mult lângă dânsa. Căscă pe furiş de câteva ori, nu mai găsi nimic de spus şi se retrase cam descurajat.

Mama şi fiica nu ştiau ce să înţeleagă din purtarea lui; Sophie se abandonă acrelii ei. Dar bătrâna o sfătui:

— Nu-ţi pune la inimă, fetiţo. Pe un boboc ca ăsta îl faci să joace cum vrei tu.

Sophie ridică din umeri.

— Toată ziua ai avut nişte idei aiurite, mamă! Ce crezi? Că am să mă ţin scai după un mucos ca ăsta şi am să aştept până când baborniţa lui o să aibă bunătatea să mi-l lase? Tata a fost un om sărac dar cinstit, am spus-o totdeauna…

— Foarte bine. Numai că piţulele sunt piţule.

Şi doamna Levzahn îşi scarpină cu andreaua de lemn creştetul albit, gândindu-se cum ar putea-o îmbuna pe fată, care nu aştepta decât să fie îmbunată.

— Şi apoi, Zaffie, nici nu ştim dacă e cu adevărat aşa de rău.

— Ce să nu fie rău?

— Treaba cu bătrâna. Te pomeneşti că o fi o femeie foarte cinstită şi – cine ştie? – chiar mătuşa tânărului.

— Ar trebui s-o aflăm.

— Da, ar trebui s-o aflăm.

Bătrâna căzu din nou pe gânduri, nedumerită, şi fu iar adusă pe drumul cel bun de isteaţa fiică. După ce

vorbiră o bucată de vreme, cu pauze şi opinteli, în cele din urmă Sophie izbuti ca mama să ajungă de la sine la ideea salvatoare. Data viitoare, când doamna cu pricina o mai veni la Andreas, fata s-o aştepte jos la intrarea casei şi să se ia pe nesimţite pe urmele ei. Dacă lua o birjă, să se urce şi Sophie întruna, jertfa merita să fie făcută. Şi după ce conveniră toate acestea, bătrână adăugă:

— La urma urmei trebuie să ştim şi noi cine vine pe aici. Altfel, ne calcă cine ştie cine. O văduvă cu o fată de măritat trebuie să se ferească de vorbe.

Iar Sophie îi răspunse:

— Bine că spui şi tu o dată o vorbă la locul ei, mamă.

Andreas, care era nemulţumit de rezultatele vizitei sale la familia Levzahn, se pregăti s-o primească foarte rece pe Adelheid. Dar aceasta nu-i lăsă răgazul să-şi verse focul, în după amiaza zilei următoare intră grăbită în camera lui, mai tânără şi mai vioaie ca oricând. Obrajii îi erau înroşiţi de ger, iar pe buzele ce-i întinse strălucea bucuria. Din deschizătura în formă de inimă a mănuşii scoase un petic de hârtie de ziar pe care i-l puse sub ochi.

— Na, citeşte! Am primit-o acuşi cu poşta pneumatică; e o corectură şi o să apară astă seară în „Nachtkurier”.

Andreas citi în fugă informaţia, mai întâi bănuitor, apoi tot mai interesat şi se simţi dezarmat. Nota suna:

„În cercurile literare locale se vorbeşte mult în ultimul timp despre o comedie de moravuri în trei acte de Andreas Zumsee. Domnul Zumsee, protejatul uneia dintre cele mai proeminente doamne din înalta noastră societate, este mai de mult cunoscut cititorilor ziarului nostru ca unul din cele mai promiţătoare tinere talente. După cum suntem informaţi, piesa, intitulată „O necunoscută”, a şi fost acceptată spre a fi pusă în scenă de primul nostru teatru, iar premiera ar urma să aibă loc încă în actuala

stagiune. Importantul eveniment literar este aşteptat cu un unanim interes. Nu încape îndoială că va fi un succes răsunător”.

— Ei, ce mai spui acum? îl întrebă Adelheid. Zâmbea, aşteptând reacţiunea lui.

Într-o pornire furtunoasă, Andreas îi luă mâna pe care o mângâie şi o strânse; apoi ridică genele lungi, arcuite în sus, spre a o cuprinde într-o privire drăgăstoasă, pornită din inimă, cum de mult n-o mai făcuse.

— Eşti fără egal de bună, rosti el înduioşat.

— Nu-i aşa?

— Dar cum ai pus-o la cale?

— Oh! Kaflisch ştie ce are de făcut.

— Oh! Kaflisch! Era puţin dezamăgit că Adelheid nu se zbătuse singură pentru gloria lui.

— A avut cumva nevoie să intre în graţiile tale?

— Mai degrabă din pură prietenie. E un om atent.

— Dar chestia cu „protejatul”, obiectă Andreas, nu prea e plăcută, asta a prins-o de la Lizzi.

Însă pe neaşteptate roşi de plăcere, căci îşi dăduse seama cât de prielnic pentru gloria lui era tocmai acest pasaj din nota lui Kaflisch.

— Apărem deci împreună în ziare, observă el cu o ibucurie ascunsă.

Adelheid îşi dădu capul pe spate.

— Mie mi-e indiferent.

Atâta mândră independenţă îl umplu de respect.

— Atunci n-ar fi trebuit să-i scoţi ochii bietei Lizzi, interveni el blajin. Dânsa se înfurie imediat.

— Cum? Sper că nu vrei să iei apărarea individei.

— De loc. Dar ce crimă a făcut? Tu, care eşti atât de a bună.

Aproape că era să adauge: Şi totdeauna atât de drăguţă cu tinerii.

— Sunt, confirmă Adelheid. Dar individa m-a atacat în dragostea mea şi asta nu i-o iert niciodată.

— Ei! făcu el într-o doară, spre a o întărită, căci poza ei tragică îi plăcea.

Adelheid se îndreptă enervată spre uşă, dar apoi veni din nou în faţa lui.

— Turkheimer poate să aducă în casa lui pe cine pofteşte şi dacă vrea să-şi invite metresele la noi, treaba lui! Ar fi ridicol să mă supăr pe un asemenea bărbat şi în halul în care se află. Sunt cea mai indicată să ştiu că, în afară de diamante, n-a fericit-o prea des.

Andreas izbucni în râs, în parte spre a-şi ascunde încurcătura, căci îi trecu prin minte că şi el frecventa casa din Hildebrandtstrasse de fapt datorită aceloraşi împrejurări ca şi Lizzi. Dar Adelheid continuă.

— Numai asta nu mi se poate cere, să rămân calimă când târfa asta…

Deodată Andreas tresări, devenind numaidecât serios. Dar nu, comparaţia nu era valabilă, căci el nu se lăsase plătit.

— Târfă! repetă Adelheid apăsat. Dacă îndrăzneşte să se atingă de cele mai sfinte sentimente ale mele.

Apoi îi apucă braţul şi se lăsă greoaie pe umărul lui, încât Andreas se clătină puţin. Glasul ei era întretăiat de suspine.

— Numai pentru tine am făcut-o, dragul meu Andreas! De dragul tău sunt în stare de orice, aş putea să-i beau şi sângele!

Privindu-i tremurai feţei, care lucea albă sub părul negru, pleoapele pe jumătate închise şi cearcănele vinete, cu nările larg deschise, Andreas aproape că o crezu. Mişcat la culme de această scenă, începu s-o sărute cu foc, dar dânsa se ridică. Nu terminase încă.

— Pentru ce mi-a mai spus şi pentru că m-a făcut

bătrână, o iert! Cine arată ca ea, la vârsta pe care o are, nu poate sănmi inspire decât cel mult milă. Am patruzeci şi patru de ani, tu poţi s-o ştii. Dar tu ştii mai bine decât oricine dacă sunt. bătrână. Asta e bătrâneţe?

Şi îşi desfăcu bluza cu o mişcare atât de bruscă încât câteva mici agrafe de sidei se împrăştiară prin cameră. Fusta căzu la pământ; Andreas se minună cu gura căscată de agilitatea ei. Adelheid şi începuse să desfacă corsetul, niciodată legat prea strâns când venea acolo şi când şi acesta căzu, îşi arătă cu un aer aproape solemn sânul tare, strălucitor şi bine legat care triumfa asupra vârstei ei.

— Asta-i bătrâneţe? repetă Adelheid şi el găsi superbă impudoarea ei. Pasiunea ei îl copleşi şi Andreas se simţi îndemnat să-i cadă la picioare. Dar ea îi deschise braţele.

Din păcate, însă, după actul dragostei, dânsa se schimba mult. Cum îl vedea stors de puteri, tot ce era impunător în făptura ei dispărea şi Adelheid începea să-l enerveze cu dezmierdările-i copilăreşti şi condescendente: „Comoara mea”, „Mititelul meu”, „Inimioara mea”. El căuta să scape, morocănos, de mângâierile ei şi, deşi nu îndrăznea încă să-şi arate indispoziţia, ar fi avut totuşi mare poftă să-i spună: „Ce te izmeneşti aşa? Nu pricepi că o ingenuă de patruzeci şi patru de ani e ridicolă? Mai înainte erai o sultană trupeşă şi lacomă şi acum nu mai eşti decât o doică grasă! Dânsa nu-i înţelegea însă privirile-i furioase şi continua să se gudure

— Acum, puişorul meu trebuie să fie harnic. Până când îţi scrii piesa?

— Ah, da, curând.

— Dă-i drumul, iubitule! Vreau s-o reprezentăm încă în ianuarie la noi, iar în februarie o s-o punem în scenă la un teatru mare, de asta mă îngrijesc eu.

— Păi suntem în decembrie.

— Nu-i nimic. Ţine-te numai de treabă, tu poţi orice.

— Dar nu pot să scot din mânecă o piesă în trei acte. Nu-ţi dai seama că nu-i prea uşor?

— Nu te supăra, te rog! îmi dau seama. Ştiu, inspiraţia…

— Şi documentarea, nu uita.

— Şi documentarea, te înţeleg. Numai nu te supăra!

Andreas se lăsă aparent îmbunat. Dar îndemnurile ei la muncă, din ce în ce mai susţinute, îl scoteau din fire. Informaţia din „Nachtkurier” era deocamdată suficientă şi nu mai avea mare importanţă dacă piesa era scrisă sau nu. Ce mai voia de la el? Dar Adelheid nu se lăsa:

— Ascultă-mă pe mine, inimioara mea. Dacă mă gândesc bine, cred că am putea aştepta şi până în februarie. Până atunci ai timp să tot scrii. Gândeşte-te, opt săptămâni!

El ridică indiferent din umeri şi o lăsă să vorbească.

— Până atunci dragostea noastră o să aibă trei luni. Ce mult! apoi ai să devii celebru şi bogat.

Blândă şi visătoare, mai adăugă în şoaptă:

— Spune-mi adevărat, păpuşel, ai tot ce-ţi trebuie? Mai ai bani?

El se depărta brusc de ea şi o privi. Ochii îi păliseră de furie. Apoi se întoarse cu spatele, îşi ridică poalele sutanei, îşi vârî mâinile în buzunarele pantalonilor şi începu să fluiere. Adelheid încercă să se apropie de el, dar el o depărtă cu o smucitură brutală a umărului. Făcu câţiva paşi mari, nervoşi, şi-i strecură printre dinţi:

— Asta e prea de tot. E într-adevăr prea de tot! Mă confunzi cu Lizzi Laffe, ţipă el deodată.

Adelheid murmură, încremenită de groază:

— Te rog, linişteşte-te; doar nu s-a întâmplat nimic.

— Nu s-a întâmplat nimic?

Îi râse duşmănos în faţă şi-şi continuă furioasa-i

plimbare. Târfă! Dacă n-ar fi vorbit chiar cu câteva clipe mai înainte de târfe. Şi acum…

Adelheid îşi reveni. Se duse spre el, cu braţele desfăcute, cu o faţă care implora:

— Doar nu ţi-ai închipuit că ţi-am oferit bani?

— Ba bine că nu!

Şi rămase pironit locului, de mirare, aproape dezamăgit că tăgada ei îi strica rolul de caracter nobil. Adelheid continua să protesteze:

— Te rog, nu-ţi închipui aşa ceva! Doar te cunosc prea bine! Am vrut să spun numai…

Şi privi, speriată, prin cameră. Deodată îi veni o idee şi-l trase pe Andreas în faţa oglinzii.

— Am vrut să vorbesc numai de măsuţa ta de toaletă! Vezi, nu vreau să te jignesc, dar e prea primitivă şi oglinda îţi deformează trăsăturile.

— Ei, şi? întrebă el neîncrezător.

— Şi nu de mult am văzut undeva, pe Leipziger 9 trasse, cred, o piesă excepţional de frumoasă. Foarte potrivită pentru tine, rococo şi ornamentată şi pe deasupra şi o mare ocazie, numai o sută de mărci. De asta te-am întrebat dacă ai bani de prisos!

— A, mă rog, asta-i altceva.

— Vezi! Şi pentru atâta lucru te faci foc, răule! Mi-am spus că după ce plec de la tine să trec pe acolo şi să rezervpiesa, dar n-am bani la mine.

Îşi scoase portmoneul şi-i dădu bancnota, cu o solemnă plecăciune. Adelheid observase însă bine că portmoneul rămăsese gol.

Andreas se simţi dator să se scuze.

— Îmi pare rău că m-am înşelat, rosti el cu un aer indiferent.

— Vezi? Ce uşor se ivesc neînţelegeri1, chiar între oameni atât de apropiaţi ca noi! Oh, biet sufletul nostru!

Duioşia o copleşi. Şi dacă n-ar fi fost atât de târziu, ar fi prelungit bucuroasă sărbătoarea împăcării. Dragostea ei ieşise din acest incident şi mai puternică; ea se întregea acum cu un respect sacru faţă de tăria morală a omului iubit. Numai gândul că ar putea primi un cadou de la ea îl scosese din fire. Un asemenea fenomen era de neconceput! În faţa uşii, printre sărutări, îi şopti:

— Ai un suflet mare!

Rămas singur, Andreas fu totuşi asaltat de îndoieli. N-ar fi trebuit oare să folosească prilejul şi să-i ceară lui Adelheid un împrumut? Nu orice bărbat cu o amantă bogată ar fi dat dovadă de atâta uitare de sine ca el. Şi apoi, a împrumuta nu înseamnă neapărat a te vinde. Şi, în general, nici nu se putea face o comparaţie între el, Andreas Zumsee, şi oameni ca Klempner sau Lizzi Laffe.

Nu i se putea nega simţul moral; dar pentru a-ţi putea permite, fără inconvenienţe, să-l afirmi, trebuie să ai o situaţie corespunzătoare. Şi Andreas adună, oftând, din toate buzunarele, mărunţişul de argint ce-i mai rămăsese: douăzeci şi una de mărci şi douăzeci şi cinci de pfenigi. Asta era tot ce mai avea din câştigul la masa de joc a familiei Turkheimer. Bancnota de o sută de mărci era mandatul lunar de acasă. Şi o dăduse şi pe ea – pentru ce? Pentru ca Adelheid să nu se vadă gălbejită în oglindă.

O mărinimie atât de nesăbuită trebuia să ducă evident la o trezire amară. Se şi vedea trăgând mâţa de coadă. Vremurile cafenelei „Ura” reveneau; iar va trebui să înlocuiască, întocmai ca pe atunci, prânzul cu o disciplină severă şi doar acum avea mai mare nevoie decât înainte de o alimentaţie abundentă. Va trebui să numere ban cu ban, în timp ce va frecventa cercuri unde banii se ridicau cu lopata. Mare scofală să fi răzbit în Ţara huzurului, dacă vrei să străluceşti prin abstinenţă acolo unde toţi se îmbuibă pe întrecute! Se simţi într-o anume

măsură dezavantajat şi îi reproşă lui Adelheid, dar prea târziu, că nu ştiuse să-l facă destul de rezonabil.

Şi culmea, cunoscuţii îl socoteau probabil bogat. Ba era chiar sigur, căci Polilatz şi doctorul Libbenow, pe care-i întâlnise nu de mult pe Potsdamer Strasse, îi priviseră îmbrăcămintea elegantă cu nişte ochi de parcă ar fi vrut să-l felicite. îşi aminti şi de o întâlnire cu burduhănosul Golem, care pornise glonţ spre el, cu surâsu-i mieros ce lăsa totdeauna să se întrevadă intenţia de a tapa. Andreas abia izbutise să scape, dispărând după un colţ de stradă. Erau cu toţii convinşi că legătura lui cu casa Turkheimer îi aducea un venit mare şi, gândindu-se ce mult se înşelau, se simţi umilit şi păcălit.

Cine-i informase însă atât de greşit asupra situaţiei în care se afla? Poate Kopf, care avea o anume doză de viclenie. Dar mai sigur Kaflisch, căruia ar fi putut să-i fie ruşine pentru că nici până acum nu-i înapoiase suta de mărci împrumutată din banii câştigaţi la joc. Nesimţirea unui om care îi datora bani şi care-l mai şi bârfea, îl mâhni adânc pe Andreas. Ferm hotărât, se îmbrăcă şi plecă de acasă.

Voia să-l caute pe ziarist la redacţia lui „Nachtkurier", dar dădu de el pe Unter den Linden, în mijlocul unor colegi de breaslă, de care putea fi greu deosebit. Se împăunau cu toţii cu o eleganţă ieftină, dar pantalonii le erau stropiţi cu noroi.

Kaflisch voi să-şi vadă de drum, făcându-i un semn prietenos, dar Andreas îl apucă de braţ.

— Numai câteva clipe, te rog, îi spuse el apăsat.

Reporterul îi cercetă, curios, faţa.

— Ei, ce veste-poveste? S-a întâmplat ceva la familia Turkheimer?

— Ce să se întâmple?

Andreas îşi pusese în gând să-i spună câteva vorbe

tari, dar, în ultimul moment, se intimida şi-l întrebă destul de politicos:

— À-propos, n-ai de gând să-mi înapoiezi suta de mărci?

— De ce? întrebă Kaflisch, candid.

— Poate că-mi dai banii acum?

— Asta-i tot ce ştii să spui? Şi pentru asemenea bancuri fumate mă opreşti de la treburile mele. Asta nu-i frumos din partea dumitale, prea stimate domn.

Şi încercă să-şi elibereze braţul, spre a fugi după prietenii săi. Dar Andreas nu-i dădu drumul.

— Am nevoie de bani, rosti el calm.

Kaflisch se înfurie de-a binelea.

— Ia lasă-te de prostii! Vrei s-o faci pe naivul? Cu mine nu-ţi merge, dragule. Nu faci decât să-ţi compromiţi creditul umblând după câţiva gologani mizerabili.

— Câţiva gologani, repetă Andreas cu vin ton mustrător. O sută de mărci erau acum pentru el o avere. Kaflisch îi răspunse:

— Doar ai bani cu sacul şi n-ar trebui să strângi de gât pe un biet om.

— Adică?

— Ei, cine are de a face cu Adelheid Turkheimer e totdeauna plin de bani.

— Şi nu vrei să-mi dai nimic înapoi?

— Cum să-ţi dau?

Reporterul luase tonul binevoitor cu care obişnuia să-şi convingă interlocutorii că, în propriul lor interes, era bine să-i spună ce voia el să afle.

— Ia spune – rămâne între noi – nu ţi-a oferit încă bani?

Andreas încercă să ia un aer măreţ.

— Pot să scot cât vreau.

— Şi? îl descusu Kaflisch. Doar nu vei fi suferind de

un prostesc simţ al ruşinii, bietul meu prieten? E-te-te, s-a roşit!

Şi Kaflisch hohoti de se prăpădi.

— Să-mi fie de bine – spuse el – că prea e bună! Nu cunoşti încă şandramaua, se vede de la o poştă; trebuie să-ţi povestesc ceva. Tot am întârziat de la treburi.

Intrară la cafeneaua „Bauer” şi urcară la primul etaj. Ziaristul încă se mai ştergea la ochi de mult ce râsese.

— Prea a fost bună, sfântă nevinovăţie!

— Aproape că se înăbuşi, în timp ce comandă: „Două şvarţuri mici”. Salută în dreapta şi-n stânga, împărţi câteva strângeri de mână şi se înapoie la Andreas.

— Va să zică nu accepţi cadouri? întrebă el.

— Ca om de onoare… răspunse Andreas rece.

— Hocus pocus? Oameni de onoare întâlneşti pe toate drumurile. Şi nici să n-accepţi să ţi se facă cadouri.

— Ci?

— Să participi numai.

— Să particip?

— Fireşte. Eşti de-ai casei, sau nu eşti de-ai casei? Mă înţelegi ’mneata? Şi dacă eşti de-ai casei, atunci – participă.

— La ce?

— La avuţia naţională a lui Türkheimer.

— Nu înţeleg.

— Deşi e la mintea cocoşului! Trebuie să înţelegi numai cine-i Turkheimer. Vezi ’mneata, e o regulă să furi, dacă un singur om a furat atâta cât a furat Turkheimer, nu mai poate convinge pe nimeni că totul e numai al lui. De altfel, el nici nu încearcă s-o facă. Deviza lui e: trăieşte şi lasă şi pe alţii să trăiască! Turkheimer e un om destul de luminat, el înţelege că, fiind atât de răspândit azi, comunismul corespunde într-adevăr unor nevoi ale vremurilor moderne. Bineînţeles, comunismul înţelept,

care se menţine în limite rezonabile. Politica mâinii deschise nu trebuie să depăşească hotarele familiei, altfel ar însemna o risipă nebunească a avuţiei naţionale. Dar familia este foarte mare şi se întinde, la un capăt al ei, până la persoane de rang princiar, care obişnuiesc când şi când să planteze un copac în grădina lui Turkheimer. N-a ştiut asta? E o afacere de grădinărie foarte bănoasă. Iar celălalt capăt al familiei ajunge până la alde noi, care prindem din zbor câte o hârtie de cincizeci de mărci, cu dibăcie şi iuţeală de mână. Mă înţelegi, preastimate domn?

— Aşa şi-aşa. Dar pentru asta trebuie să faci ceva, cred?

Kaflisch făcu ochi mari.

— Şi dumneata nu faci? Şmechere!

— A, aşa! răspunse Andreas şi zâmbi măgulit. Da, e o adevărată Ţară a huzurului, adăugă înveselit de-a binelea.

— Bine spus, Ţara huzurului. Ai într-adevăr stofă, nu glumă! Ei, şi acum să te introduc în sistemul economic care constituie temelia binefăcătoarelor instituţii din Ţara huzurului. Dar bagă de seamă! Din acest sistem fac parte toţi cei pe care îi cunoşti. Despre noi nu mai vorbesc, adică noi cei de la „Nachtkurier”. Pentru că, cine e Jekuser? Ai să spui că face negoţ cu cele mai importante evenimente internaţionale; dar cele mai importante evenimente sunt pentru el cele pe care le suge din deget, la comanda lui Turkheimer sau la aceea a lui Bediener, ceea ce-i tot una. Iar dacă n-ar exista emisiunile de acţiuni ale lui Turkheimer, n-aş avea nici măcar sărăcia de zece pfenigi pentru un rând.

— Aşa de puternic e?

— E mereu mai puternic. Crezi dumneata că există vreun teatru care ar juca ceva despre care el ar întreba numai: de ce? Progresul din zilele noastre îngăduie până şi celui mai sărman să jignească pe monarh sau pe

Dumnezeu; dar ai dat dumneata vreodată de cineva care să-l atingă pe Turkheimer, măcar atâtica? Vezi? Asta e mult mai periculos! Cine încearcă, zboară, şi nimeni nu-l mai revede. Să vezi dumneata cum decade acum biata Lizzi; se spune că i s-a şi dat preaviz. Şi Klempner? Niciun câine n-o să se mai atingă de o piesă de-a lui. Şi ce bine le mergea înainte, când mai locuiau în Ţara huzurului! Dacă Klempner voia o variaţie faţă de Lizzi şi-şi făcea rost de o fetişcană cu intrare separată, cine plătea până la urmă? Ei? Turkheimer, firește. Şi din asta trăia o întreagă familie. Atât de departe în popor îşi întinde hotarele Ţara huzurului, prea stimate domn, şi toţi ar vrea să intre în ea. Uite, de pildă, casa baronială Hochstetten, pe care Asta şi-a cumpărat-o acum împreună cu tot personalul. Ei, domnişoara von Hochstetten contribuie la toate listele de subscripţie pentru construirea de biserici şi trimite ciorapi de lână în Palestina, pentru convertirea copiilor evrei fără mijloace. Dar cu ce? Cu bănişorii lui Turkheimer. Nu, dumneata nici nu-ţi închipui câte feluri de a-ţi asigura traiul şi de a mânca pâine există la noi. De exemplu, Liebling…

— Liebling? Un om atât de serios.

— Şi de ce nu? Unii fac negoţ cu glume, el cu gravitatea şi demnitatea.

— Nu-i convins de ce spune?

— De ce să nu fie convins? Asta-i partea lui bună şi motivul pentru care a şi ajuns aşa de departe, tocmai fiindcă e convins de tot ce spune. Felix Liebling s-a născut într-o casă de oameni avuţi, dar cinstiţi. De timpuriu a vădit înclinaţii spre filantropie, cu care n-a prea nimerit-o însă la început. La un moment dat a scos o foaie care se chema: „Ghebosul. Organ central pentru apărarea intereselor tuturor infirmilor din punct de vedere fizic şi moral”. Cum, ciudat, în felul ăsta n-a găsit ecoul meritat, a

plănuit înfiinţarea unui institut cu frumosul nume de „Lapte de mamă” şi având drept scop creşterea artificială a doicilor; pleca de la convingerea că numărul acestei preţioase specii de fete ar trebui să fie mai mare, spre a putea corespunde cerinţelor societăţii moderne. Din păcate, poliţia a împiedicat realizarea acestei idei atât de umanitare. După care, Liebling s-o consacrat, deşi cu un capital mai mic, celor mai diverse speculaţii, dar mereu cu izul moral care-i este caracteristic; în cele din urmă, situaţia în care se afla l-a determinat să-şi caute un refugiu în sionism. Cu asta şi-a câştigat, în mod definitiv, faimă şi o poziţie socială.

— Dar bani?

— Cine are o poziţie, are şi bani. Nu ştiai încă? Liebling e doar omul de încredere a lui Turkheimer. Ceea ce Blosch e în materie de afaceri, e Liebling în treburile diplomatice şi omeneşti. Când Turkheimer vrea să facă vânt unei vechi metrese ori să procure un ţigaret bătut cu diamante pentru vreun prinţ exotic sau vreun consilier secret, Liebling e totdeauna omul indicat. Principiile lui morale învinge toate dificultăţile. El a mobilat tot palatul din Hildebrandtstrasse, el l-a descoperit pe Claudius Mertens şi are mereu grijă să facă rost de ceva nou. Doamnele se bizuie pe el chiar şi în materie de toalete, el face tot. Nostim este că scoate şi el un câştig bun, deşi Turkheimer plăteşte acum numai pe jumătate din ce plătea înainte fără Liebling. Chiar el o spune.

— Ei, atunci toată lumea e mulţumită.

— În Ţara huzurului toată lumea e mereu mulţumită, declară Kaflisch. Încântat de propria-i elocvenţă, se dădu binevoitor şi mai aproape de Andreas, îl bătu pe umeri şi-i spuse:

— Ştii ceva? Azi ai o zi norocoasă. Trebuie să mai rămânem puţin împreună.

Şi în timp ce coborau, vesti triumfător:

— Te invit la masă.

În stradă dădu şi alte explicaţii.

— Avem acum exerocheria cu „Texas Bloody Bank Gold Mounts”, la care s-a câştigat fantastic de mult. Turkheimer e şi el băgat în afacerea asta, dar nu se ştie exact până la ce punct. Noi cei de la „Nachtkurier” profităm cu toţii şi înotăm în bani, uite aşa.

Şi, fără a se sinchisi de trecători, începu să imite înotul broaştei.

— Dacă eşti atât de bogat – opină Andreas – ai putea să-mi dai înapoi suta de mărci?

— De ce? exclamă Kaflisch supărat. Nu începe din nou cu asta. Dar o cină bună poţi să capeţi. Ce spui de „Hiller*?

De la „Hiller” plecară la „Renz”, apoi la „Kempiński”, unde băură porto cu şampanie, după aceea la cafeneaua „Kek” şi apoi cu o însoţitoare, a cărei bunăvoinţă fusese câştigată de Kaflisch, la casa de probe a lui Lukas Bols. Către ora trei noaptea când, sprijinindu-se de un felinar, ziaristul îşi îmbrăţişă de rămas-bun prietenul, îi spuse:

— Astă seară, frate, m-ai costat cu mult peste o sută de mărci. Dar nu-i nimic. Valorezi mai mult. Ei, sunt sau nu om de onoare? Hocus-pocus, cu toţii suntem oameni de onoare.

X

Plăcerea de a ghici gândurile ascunse ale oamenilor

URMĂTOARELE DOUĂZECI ŞI PATRU DE ore Andreas le petrecu buimăcit, privind plin de aprehensiune viitorul şi aşteptând-o nerăbdător pe Adelheid. Aceasta veni abia în ziua următoare, având pe faţă o bucurie ascunsă, pe care nu îndrăznea însă s-o exprime.

— Nici nu poţi să-ţi închipui – îi spuse, cu obrazul lipit de al lui – ce tare m-am temut.

— Temut?

— Da, din cauza banilor tăi.

— Ah!

El şi uitase toată tărăşenia, acum însă îl înfuria iar.

— Parcă ziceai că vrei să-mi comanzi o măsuţă de toaletă?

— O măsuţă? Ah! da…

Adelheid făcu un efort să-şi amintească.

— Da, măsuţa se vânduse şi o alta, potrivită, n-am găsit. Ştii, inimioara mea, pentru tine nu mă mulţumesc cu orice. Şi atunci m-am gândit dacă n-aş putea investi în ceva mai bun suta ta de mărci.

— Şi? întrebă Andreas, bănuitor.

Dar ea – şi redobândise calmul şi-l îşi recita frazele de parcă le învăţase pe de rost.

— Şi până la urmă am găsit ceva, deşi a trebuit să mă gândesc mult. Căci era vorba de ceva primejdios şi banii se puteau duce pe gârlă. I i-am dat lui Turkheimer.

— Lui Turkheimer?

— Da, lui Turkheimer. îi încredinţez din când în când câte ceva din banii mei, dacă nu găsesc pentru moment o altă întrebuinţare. El joacă cu ei la bursă. Uneori câştig, alteori pierd. Am adăugat şi banii tăi şi l-am pus să-mi cumpere o acţiune a băncii „Texas Bloody”. Toată lumea le cumpără acum.

— Am auzit. Şi se câştigă fantastic de mult cu ele.

— Ei, vezi? Au fost descoperite nişte mine noi de aur. Şi astăzi acţiunea s-a urcat atât de mult încât am preferat s-o vând, de frică şi spre a avea bani peşin, ştii tu.

De câte ori se oprea din vorbit, îşi apăsa buzele-i fragede repede şi de multe ori pe lobul urechii lui stângi.

— Dar nu era nicio grabă, făcu el, cu un gest de mare senior.

— Bancnota ta a făcut pui. Bineînţeles, ai avut numai

o cincime din acţiune şi ai fi putut pierde totul. Oh! un scriitor nu înţelege nimic din toate astea, e mult deasupra lor. Dar cu minele de aur se întâmplă totdeauna aşa şi Turkheimer spune că Friedrich Wilhelm Schmeerbauch, care-i principalul trăgător de sfori în chestiunea asta, o să dea o dată şi o dată faliment, dar nimeni nu trebuie s-o ştie încă. Oricum, până una-alta „Texas Bloody Gold Mounts" urcă mereu.

— Frumos nume, observă Andreas. O fi tot muntele de aur?

Adelheid ridica din umeri.

— Turkheimer spune că nu merită să-ţi storci creierul cu asemenea întrebări. Texasul e atât de departe. Totuşi, te rog să mă crezi, afacerea a fost periculoasă. Nici nu poţi să-ţi imaginezi cum te păcăleşti câteodată. Cu informaţiile lui Turkheimer merg la sigur, totuşi să ştii că ţi-ar fi putut pierde banii.

Repeta mereu acelaşi lucru, privindu-l tandră şi rugătoare. În sfârşit, când crezu că-l lămurise destul de convingător despre primejdia prin care trecuse, îndrăzni să scoată din manşonul de blană un mic portmoneu de piele. I-l flutură cu mişcări stângace, nesigure, în faţa ochilor şi numai după ce socoti că el se obişnuise cu priveliştea, aşeză portmoneul pe marginea biroului. Roşind uşor, Andreas privea undeva într-o parte.

— Prietenia cu tine poate fi fatală, rosti el. Dacă aş fi pierdut puţinii mei bani…

Nu preciză grozăvia care s-ar fi putut întâmpla. Timp de câteva săptămâni nimic nu tulbură buna înţelegere şi intimitatea în care se desfăşurau întâlnirile lor. Problema cea mai importantă fusese rezolvată: Andreas avea un venit sigur, de care nu trebuia să se ruşineze. Jocul la bursă era destul de bănos spre a asigura o viaţă fără griji. La început se mirase cum bancnota de o sută de mărci, pe

care o încredinţase lui Adelheid, se înmulţise într-o săptămână de patru sau de cinci ori. Se cufundase în lecturi financiare, dar ele îl zăpăciseră şi curând renunţase să mai înţeleagă lucruri nedemne de el, cum îl încredinţase în repetate rânduri amanta. Şi de atunci încolo se mulţumi să vâre, cu un gest neglijent, în buzunarul dinăuntru al vestonului suma câştigată, pe care dânsa i-o aducea, discret împachetată. Era treaba celor care domneau în Ţara huzurului să ştie de unde veneau banii. Acolo, în lumea unde banii se aruncau cu lopata, nimeni nu avea vreo răspundere personală şi toată lumea trăia sub ocrotirea unei voinţe superioare.

O uşoară indispoziţie intervenea atunci când Adelheid se interesa de piesa lui. Dânsa îl găsea în rasa-i de păr de capră, la masa de brad, sub Cristul însângerat, cu capul între mâini.

— Lista personajelor e aproape gata, o anunţa el.

— Ah!

— Pe eroină o cheamă Hildegard Trentmonichen şi vrea să-şi păstreze numele şi după ce se mărită. E un nume romantic, expresiv, nu crezi?

— Minunat! De unde le scoţi?

— Foarte multe depind de expresivitatea numelor. Soţul este un individ de un materialism brutal, un băutor de bere. 11 cheamă Alois Pfaundsteisser.

— Şi marea scenă despre care mi-ai povestit deunăzi?

Andreas îşi trecu degetele răşchirate prin păr.

— Parcă-i o fatalitate. Diederich Klempner a utilizat-o undeva.

— Acest Klempner e un om imposibil.

— Ce vrei?! Dai la tot pasul peste silezieni şi pomeranieni. Ei dau tonul azi. Şi ridică din umeri. Cultura germană modernă are multe trăsături orientale.

Se întorcea adesea la această idee în clipele de

singurătate când începea să se îndoiască de ceea ce făcea. Lizzi Laffe avusese, de fapt, dreptate: femeia necunoscută «au emancipată ajunsese de râsul tuturor de mult ce abuzaseră de ea cei din Silezia şi Pomerania. Aceştia aveau rigiditatea şi fanatismul oamenilor aflaţi pe treptele de jos ale culturii; cei de pe treptele superioare cultivau un uşor scepticism. Nu luau nimic în tragic, şi mai puţin decât orice femeile plângăreţe, care, în fond, nu se gândeau decât la un singur lucru, la chestia cu pricina. Nu erau vrednice să figureze într-o operă dramatică importantă şi Andreas hotărî să le trateze cu dispreţ. Se întoarse şi-şi contemplă în oglindă surâsul victorios care-i flutura pe buze.

În beţia unei subite inspiraţii, scrise apoi monologul poetic al soţului care se miră de goliciunea sufletească, nebăgată în seamă până atunci, a soţiei, şi încearcă zadarnic s-o înţeleagă.

Refrenul suna:

„Cine ar putea să dezlege Enigma micului ei creier”.

Ultima strofă era, hotărât lucru, cam decoltată, lucru care-l nelinişti puţin pe Andreas. Dar îşi aminti că avea de a face cu publicul „Răzbunării”. Şi, într-adevăr, Adelheid, căreia îi citi cele scrise, nu se formaliză de fel. Se arătă nespus de mişcată de frumuseţile poeziei, prezise autorului un viitor strălucit şi cele mai mari onoruri şi, aprinsă de admiraţie pentru geniul lui, se dezlănţui cu o asemenea patimă încât îl târî cu ea ca în primele timpuri ale dragostei lui.

Apoi se gândi că trebuia găsit un actor care să întrupeze eroul imaiginat de Andreas. Mai era nevoie şi de câteva repetiţii. Hotărî, în sfârşit, ca reprezentaţia să aibă loc vinerea următoare. În timp ce-şi lua, grăbită, rămas-bun, îl încurajă pe tânărul neliniştit de perspectiva apropiată a primului contact personal cu publicul.

— Fii liniştit, comoara mea, să nu-ţi faci niciun fel de griji, un scriitor trebuie să fie deasupra nimicurilor! Mă îngrijesc eu ide toate. Vino mâine pe la trei în Hildebrandts tras se!

Andreas izbuti să-şi înfrângă nerăbdarea spre a sosi cu întârziere. Se şi adunaseră şase tineri scriitori, ale căror nume nu le reţinu însă, din pricina descumpănirii pe care încercă s-o ascundă sub masca indiferenţei. Mai găsi şi câţiva obişnuiţi ai casei, domnul şi doamna Plimbusch, doamna Bescheerer şi doamna Mohr. Adelheid îl prezentă numaidecât principalului personaj al societăţii, domnul director Kapeller. Andreas îi recunoscu: era insul rotofei şi agil care se strecurase atunci, la marea serată, printre oaspeţii doritori să danseze, până la pian. Principala trăsătură a caracterului lui Kapeller părea să fie amabilitatea. Se ivea pretutindeni unde se putea face, eventual, util. Asculta cu atenţie şi totuşi cu discreţie ce se discuta în juru-i, urmărea capriciile opiniei publice şi se pricepea să se facă indispensabil. Fără să insiste, dar şi fără a se da bătut vreodată, ştia să se impună atenţiei puternicilor zilei prin simpla-i prezenţă. Dacă se ivea cândva vreun post bine plătit care trebuia dat repede primului venit, Kapeller era cel care-l obţinea, căci era totdeauna la îndemână.

După cum lăsa să se ghicească titlul pe care-l purta, condusese probabil cândva, cine ştie când, un teatru. Ceea ce i se cerea acum, corespundea perfect cu posibilităţile lui; şi Kapeller domină imediat, cu o mare siguranţă de sine, situaţia.

— Preaonoraţii mei domni, rosti el cu o voce groasă şi blândă. Vorbea cu un uşor accent saxon, şi părea a fi col dintâi care se amuza de asta. Dacă sunteţi de acord, preiau regia; şi pot creiona, vreau să spun crea şi rolul, atiat de frumos, imaginat de domnul Zumsee. Am căpătat o

oarecare dexteritate în această direcţie de multă vreme, de pe vremea când conduceam un teatru specializat la Leitmeritz. Bineînţeles, în măsura în care…

Se opri însă, observând că doamna Plimbusch chicoteai

— Dar de ce râde preastimata doamnă? De teatrul specializat? Atunci trebuie să-i spun: nu râdeţi! Teatrul specializat este, în regiunile abia atinse de civilizaţie, un factor cultural de prim rang şi-i folosit cu succes la ridicarea moralităţii şi a gustului artistic. Am deci o oarecare dexteritate în acest gen, adică în măsura în care, în genere, poate fi vorba de un gen, deoarece creaţia domnului Andreas Zumsee îmi pare, într-adevăr, ceva unic şi, dacă mă pot exprima aşa, ceva fără precedent. O operă capitală, plină de atâtea frumuseţi noi şi nebănuite poate fi greu şi numai incomplet pusă în valoare.

Şi se umflă în pene, foarte mulţumit de el, îşi roti braţul spre a capta bunăvoinţa şi strânse de câteva ori în aer mâna-i mică şi grăsulie, de parcă ar fi încercat să prindă încă mai multe cuvinte de laudă. Dar deodată îşi muşcă uşor cărnoasa buză de jos, îşi înclină capul pe umărul stâng şi-i cuprinse pe Adelheid şi pe Andreas, care stăteau unul lângă altul, într-o privire neruşinat de afectuoasă. Acum, Kapeller era sigur de succesul lui: izbutise să trezească veselia binevoitoare a doamnelor, să măgulească cele mai intime sentimente ale doamnei Turkheimer şi să mulţumească, în acelaşi timp, vanitatea de autor a lui Andreas, oricât ar fi fost ea de susceptibilă. Mai mult decât atât nu i se putea cere. Cei şase scriitori, care se retrăseseră, timizi, într-un colţ, n-aveau nicio importanţă; Kapeller îi trata cu o blândă desconsiderare şi-şi vârî neglijent manuscrisde lor în largile lui buzunare. îşi dădea prea bine seama de ce fusese chemat şi, plasându-se îndărătul câtorva taburete, ca după o rampă, începu să

recite monologul soţului mirat. Scandă versurile fără grabă, sublinie sugestiv îndrăzneţele idei ale autorului şi rosti, cu o voce de stentor, de parcă ar fi vrut să iasă din meandrele unei gândiri întortocheate, refrenul:

„Dar cine ar putea înţelege
Enigma micului ei creier”…

În acelaşi timp începu să alerge cu o neaşteptată agilitate, de două-trei ori în jurul spaţiului ce-i servea drept scenă. Trupu-i rotund părea să se dea de-a rostogolul pe picioarele-i scurte; efectul fu uluitor. Kapeller se hlizi către public şi repetă gestul îmbietor, cu care încântase doamnele şi mai înainte, făcându-le semn cu mâna în timp ce fugea. Această mână era irezistibilă. Semăna cu o moluscă roşietică care abia trăgea aer. Dar deodată Kapeller îşi reluă locul şi continuă să-şi expună, mieros şi pe îndelete, de parcă nimic nu se întâmplase, argumentele sale împotriva emancipării femeii.

La început, singura grijă a lui Andreas fusese să-şi ascundă jalnica lui derută. Valoarea operei sale, în care până atunci crezuse ferm, îi devenise dintr-odată îndoielnică. Nu-şi mai recunoscu versurile rostite de gura lui Kapeller şi le ascultă de parcă ar fi fost scrise de altcineva; trebui însă să-şi mărturisească că, treptat, deveneau tot mai atrăgătoare. Toţi cei de acolo păreau a fi de aceeaşi părere şi reacţia lor, nesubliniată încă de niciun fel de aplauze, se comunică şi sensibilului autor. Când Kapeller termină, gâfâind, a treia cursă, Andreas simţi limpede că succesul versurilor sale era asigurat. Numai evidenţa indecentă a ultimelor strofe putea să-i devină fatală. Dar în loc să treacă uşor peste pasajele primejdioase, Kapeller le sublinie cu toată greutatea. îşi vârî adânc mâinile în buzunarele pantalonilor, îşi repezi burta înainte, îşi dădu capul pe spate în aşa fel încât fruntea-i îngustă deveni invizibilă, iar bărbia dublă, expusă

în toată amplitudinea ei, luă locul feţei. La fiecare vers, scotea vântul limbii şi-l plimba de la un colţ al gurii la celălalt. Lui Andreas i se părea că Kapeller întruchipează cel mai cras, mai respingător cinism. Dar tocmai versurile care dădeau recitatorului prilejul să-şi etaleze cinismul îi plăceau mai mult autorului.

— Acesta privea încordat în juru-i; numai doi din cei şase scriitori roşiseră. Doamna Plimbusch îşi lovea atât de puternic genunchii cu mănuşile încât se auzea tare. Avea ochii închişi şi îşi freca îngrijorător gâtul lung şi subţire de gulerul strâmt, deasupra căruia capul i se clătina ca o floare otrăvită, frumos colorată şi răspândind arome grele. Mărunţica doamnă Goldherz ţopăia prin încăpere ciripind încetişor. Imobilă, doamna Bescheerer încerca o strâmbătură. Ca de orbicei, i se mişcau numai cutele frunţii, printre care ciuperca verzuie ieşea la iveală de parcă ar fi fost o vietate. Doamna Mohr zâmbi blajin, iar Plimbusch se cufundase, aşteptând, în contemplarea unghiilor sale. În general, comportarea publicului era liniştitoare.

Kapeller terminase. Mai repetă o dată refrenul, de astă dată nu cu o voce de stentor, ci cu un glas stins şi cu o mină de care nimeni nu l-ar fi putut bănui, spiritualizată ca de povara unei înţelepciuni atotînţelegătoare. Primi felicitările modest, arătând spre autor. Şi printre cei de faţă se împrăştie fulgerător părerea că descoperiseră doi mari artişti. Trezit abia acum din amorţeală, Plimbusch alerga emoţionat de la un oaspete la altul, interesându-se peste tot dacă performanţa recitatorului nu fusese fenomenală, iar versurile domnului Zumsee ultraşic şi la înălţime. Iar după ce culese opiniile tuturor şi-şi formă propria convingere, porni solemn spre cei doi artişti, le strânse mâna, de parcă ar fi oficiat un ritual, şi le spuse:

— Domnii mei, sunteţi incontestabil la înălţime.

Domnule director, performanţa dumitale a fost fenomenală! Domnule Zumsee, faceţi nişte versuri ultraşic, nimic de obiectat, incontestabil la mare înălţime.

Andreas se depărtă; simţea că-l treceau năduşelile. După ce trecuse cu bine primejdia, tensiunea-i nervoasă îşi dădea frâu liber. O căută pe Adelheid şi fu fericit să poată sta o clipă singur cu ea la măsuţa cu serviciul de ceai, care tocmai fusese adusă. Adelheid îi atinse, în trecere, mâna tremurândă şi-i zâmbi veselă şi liniştitoare. În timpul încercării, dânsa rămăsese de un calm desăvârşit, faţa îi păstrase senzuala paloare dată de flacăra lumânărilor. Femeia îndrăgostită nu se îndoise nicio clipă de covârşitorul efect al operei care, autorului, îi inspirase atâta îngrijorare şi primi cu o calmă amabilitate complimentele ce i se adresau ei, mai numeroase şi mai călduroase decât lui Andreas. Fiecare mişcare a ei părea să spună tuturor: Nu numai poezia e a mea, ci şi poetul! Andreas o găsea superbă şi o adora pentru mândria ei.

În fericirea lui, se simţea nemulţumit numai de Kapeller, cu care, după cum se părea, trebuia să împartă succesul. Socoti această situaţie sub demnitatea lui şi o întrebă pe Adelheid:

— Nu-i şi preastimata doamnă de părere că directorul Kapeler are un frac prea uzat? I s-ar putea, poate, da asta a înţelege fără a-l jigni?

Dânsa propuse:

— Îi facem pur şi simplu unul nou.

Dar doamna Plimbusch, care se apropiase, îi şopti repede:

— Draga mea, nu te atinge de el! Nu înţelegi că Kapeller şi fracul lui nu pot fi despărţiţi? Amândoi sunt la fel de soioşi.

— Fireşte, aprobă doamna Mohr. Kapeller e un actor care-şi trăieşte rolurile, iar fracul lui ţine de rol.

— Mai cu seamă aici, în salonul tău, adăugă mărunţica doamnă Goldherz. Doamna Bescheerer atinse umărul lui Andreas

— Cu acest frac soios învinge sau moare şi poezia dumitale dragul meu îi declară ea cu un rânjet răutăcios.

Andreas tresări şi se îngălbeni; dar chiar Kapeller îi sări într-ajutor. Actorul îşi făcuse, pasămite, de lucru în colţul unde se îngrămădiseră cei şase scriitori. Dar oricât de încet îşi comunicaseră doamnele observaţiile, urechea lui era prea exersată spre a nu sesiza ce gândeau şi plănuiau puternicii zilei. Instinctul îi spunea că se pune la cale ceva inamical împotrivă-i, şi de aceea se apropie cu un surâs candid, aproape umil, de Andreas: acesta era duşmanul care trebuia împăcat. Cu o dezarmantă sinceritate, începu:

— Iertaţi-mă, stimate domn, dacă v-am jignit.

Iar când tânărul îl privi mirat, Kapeller explică:

— Am remuşcări fiindcă doamnele şi domnii sunt atât de amabili şi se poartă faţă de mine de parcă aş fi contribuit la succesul rar întâlnit al operei dumneavoastră. E vorba, însă, după cum trebuie să remarc, de o eroare. Sunt, ca să spun aşa, numai o simplă unealtă şi mă simt oarecum copleşit de toate frumuseţile de care abundă opera dumneavoastră, cum am mai avut ocazia s-o spun. Dar nu le pot scoate pe toate la lumină, stimate domn, nu pot. Vă rog să mă scuzaţi.

Şi îşi apăsă, plin de sinceritate, mâna pe piept. Dezarmat cu totul, Andreas ar fi vrut să-l liniştească şi-i făcu un semn amical. Dar Kapeller nu se potoli:

— Un singur om n-o poate face şi nici nu trebuie să i se ceară. Ei, dacă am fi fost doi! M-am şi gândit că ar fi trebuit să joace şi soţia mea, vreau să spun, adică, soţia neînţeleasă, care-i doar eroina principală a piesei. N-ar trebui să spună nimic, ci numai să fie îmbrăcată mai

picant, să aibă o mutră obraznică şi să fie puţin fâşneaţă. Dacă doamnele şi domnii sunt de acord, fac eu rost de o fată dezgheţată, care ar putea meşteri, vreau să spun, crea acest rol. Andreas avu deodată o idee şi îşi spuse:

„Burtosul ăsta are dreptate. Dacă ar fi două personaje pe scenă, n-ar mai fi vorba de un monolog, ci de o dramă. Cu alte cuvinte, am scris o dramă

Vederea uluirii care i se citi pe faţă făcând această descoperire risipi remuşcările lui Kapeller. Dobândind încuviinţarea doamnelor, actorul îşi luă rămas bun, aferat şi modest. Următoarea repetiţie fu fixată pentru a doua zi.

Şi la aceeaşi oră, se adunară din nou cu toţii. Kapeller o adusese pe Werda Bieratz, pe care o acapară imediat doamna Plimbusch. Soţia fabricantului de rachiuri o târî pe tânăra actriţă într-un colţ retras, îşi petrecu braţul pe după umerii drăguţei hetaire şi arboră un aer de parcă ar fi spus tuturor: „Ne povestim secrete de alcov”. Firava Bieratz îşi plecase ochii şi, cu un gest cast, îşi strânsese poalele rochiei. Andreas îşi spuse: „Şi când te gândeşti că dacă s-ar găsi vreun industria-şi doldora de bani care să i-o ceară, ar fi imediat gata să se plimbe goală puşcă pe Unter den Linden”.

În cele din urmă Kapeller putu să înceapă s-o pună la curent pe actriţă cu ce avea de făcut. Şi izbuti cu mult umor.

— În timp ce eu declam, dumneata trebuie să te sclifoseşti şi din când în când să-ţi arăţi picioarele. Încolo, n-ai nimic de făcut. Ar fi bine, însă, să-ţi piepteni părul în aşa fel ca să se vadă puţin urechile, fiindcă de obicei nu arăţi decât vârful nasului. Şi ar trebui să arborezi şi o rochie de mătase roşie. Şi, întorcându-se spre grupul doamnelor, adăugă: Cum domnişoara are un timbru destul de urât, e tocmai bine că rolul nu-i cere să vorbească.

— Măcar de n-ai avea nimic mai urât decât timbrul,

domnule Kapeller, îi replică firava Bieratz, încercând însă în acelaşi timp să zâmbească amabil. Era prea deşteaptă ca să-şi facă în lumea saloanelor un duşman pe care-l putea întâlni oricând în lumea teatrului.

În cursul repetiţiei, Kapeller îşi tiranizează partenera. Se oprea din declamaţie spre a-i da sfaturi:

— Acum, te laşi puţin pe spate şi-mi scoţi limba! Mâna stângă în şold şi ridică rochia! Ce, ţi-e ruşine să-ţi arăţi picioarele? E adevărat că sunt cam strâmbe. Au văzut vreodată stimatele doamne vreo actriţă cu picioare frumoase? întrebă el. Eu niciodată!

Simţul lui ascuţit pentru felul de a reacţiona al puternicilor zilei îi spunea lui Kapeller că nu putea linguşi mai inteligent doamnele decât umilind-o pe actriţă. Simţea că în felul acesta satisfăcea nemărturisita sete de răzbunare a doamnei Plimbusch, a doamnei Bescheerer şi a celorlalte. Înfrângerea lui Lizzi Laffe în disputa cu Adelheid le pricinuise o anume plăcere; dar triumful asupra Werdei Bieratz, pe care o invidiau pentru viciile ei şi cu care se aflau în concurenţă pentru exploatarea aceloraşi bărbaţi, le făcea o plăcere infinit mai mare. Soarele micuţei Bieratz răsărise de puţină vreme; el pârjolea şi înghiţea o mare parte a sevei şi veniturilor bărbaţilor din Ţara huzurului. Şi cu cât doreau mai mult să-i semene, cu atât mai încântate urmăreau doamnele chinuitoarea tortură a tinerei fete. Doamna Plimbusch, care cu un sfert de oră înainte îşi lipise drăgăstos pieptul ei de acela al micuţei Bieratz, tresălta acum de voluptate, înfundată în fotoliu. Trecând întâmplător prin colţul unde se refugiaseră cei şase scriitori, Andreas auzi remarca unuia dintre aceşti anonimi:

— Ei drăcie, dar femeile astea sunt aproape sadice!

Se îndreptă spre Adelheid, care, puţin mai la o parte de restul societăţii, urmărea indiferentă cele ce se

iniţâmplau şi o întrebă:

— Aţi mai văzut vreodată aşa ceva, scumpă doamnă? Cum se delectează doamnele cu grosolăniile pe care Kapeller le zvârle bietei fete – să mă bată Dumnezeu, dar e aproape sadism.

— Oh! şopti ea, privindu-l cu o admirativă nelinişte. Eşti teribil de perspicace!

Şi cu agreabilul ecou al acestor cuvinte în urechi, Andreas părăsi casă, încredinţat că succesul aventurii sale teatrale era asigurat. Dar în dimineaţa următoare fu cuprins de noi îndoieli, care se amplificară, până la a deveni de nesuportat, în cursul celor trei zile de aşteptare. Începu prin a se întreba: „Eu să fiu cel căruia urmează să i se joace o piesă? Dar e de necrezut! Niciodată nu m-am gândit serios la o asemenea posibilitate”. Iar în cele din urmă simţi hotărât că i se va întâmpla un dezastru. „Eşecul e sigur, asemenea lucruri sfârşesc totdeauna prost!”

Şi deodată îl apucă disperarea. „Ce idiot sunt! Aveam o viaţă foarte agreabilă şi o poziţie sigură în Ţara huzurului, pentru care mă invidiază toţi, şi acum dracul m-a împins să vreau să mi se joace o piesă. În felul acesta pun totul sub semnul întrebării. Eşecul m-ar face ridicol şi aş fi pierdut. Ar înfrunta Adelheid opinia generală? Nu, m-ar părăsi”.

Se gândi înfrigurat dacă n-ar putea împiedica reprezentarea „Necunoscutei”. Ar fi vrut să se ducă la Adelheid, s-o pregătească pentru orice eventualitate. Dar în Hildebrandtstrasse se foiau cei şase scriitori de ale căror opere se ocupa acum, de voie, de nevoie, Kapeller. Burtosul mim înveselea probabil cercul doamnelor cu indiscreţiile pe care şi le îngăduia faţă de micuţa actriţă. Ce surâs respingător s-ar lăţi pe buzele sângerii ale doamnei Plimbusch dacă el, Andreas, ar intra în salon cu o figură tulburată. Nu îndrăzni dar să se ducă acolo şi o rugă

pe Adelheid, printr-un mesager, să-i facă o vizită. Dar ea îi răspunse că-i era imposibil. Casa îi era întoarsă pe dos „din cauza pregătirilor pentru sărbătoarea *ta*”.

Andreas se resemna deci să aştepte inevitabilul. Vineri se trezi foarte târziu, dar luă o cină îmbelşugată şi bău o sticlă de şampanie. La zece, Kapeller trebuia să rostească primul vers al monologului său; Andreas intră cu douăzeci de minute după aceea în uriaşa sală de bal alb-aurie, la capătul căreia fusese construită scena. Oaspeţii şedeau, ca şi la primul supeu la care luase parte Andreas în casa Turkheimer, la mesuţe mici. De astă dată pe mesuţe nu erau însă decât pahare de bere şi baterii de şampanie; toată lumea fuma. Aerul era greu de mirosuri care se încrucişau» venind din toate părţile: din toaletele parfumate ale doamnelor, din transpiraţia subsuorilor, din părul lor îmbibat de arome puternic mirositoare, din cremele cu care îşi frecaseră pielea feţei şi a pieptului, din florile încălzite, ofilite ale corsajelor, din capetele pomădate ale bărbaţilor, din mustăţile lor, ale căror vârfuri erau lipite cu briantină de pometii obrajilor şi din picăturile de opoponax de pe cravate. Aceste emanaţii se amestecau cu izul pătrunzător al ţigărilor egiptene. În locul lumânărilor care luminaseră atunci salonul, trei mari candelabre revărsau acum o lumină albă, orbitoare. În coafuri şi pe umeri străluceau pietre preţioase, câte un chicotit nervos răsuna când şi când de undeva dominând sunetul paharelor ciocnite de mâini nervoase. Prin salonul încins stăruia mereu un foşnet de mătase şi, ici-colo, în privirea câte unei femei părea să se aprindă o flăcăruie, o dorinţă sleită, supraexcitată, care se stingea însă repede. Fusese stârnită pentru o clipă de glasul flegmatic al grăsunului cu frac slinos, a cărui mână, care amintea de o moluscă roşietică ce abia respira, făcea semne privitorilor, în timp ce el dădea roată scenei, pentru ultima oară,

alergând cu picioruşele-i prea scurte.

Când se opri, pântecu-i umflat îi jucă, în sus şi în jos, în ritmul răsuflării întretăiate. Probabil că bretelele i se desprinseră: între pantaloni şi vestă atârna o fâşie de cămaşă udă, cenuşie, iar pantalonii cădeau jalnic boţiţi. Cravata îi ajunsese sub urechea dreaptă; iar el se trăgea disperat de gulerul care îl strângea. Pe obrazu-i, pe care se prelingea fardul topit şi se lipeau smocuri de păr ude, stăruia însă un zâmbet satisfăcut şi Kapeller continua să facă semnul care entuziasma doamnele. După părerea lui

Andreas, oferea însă o privelişte în acelaşi timp respingătoare, înfricoşătoare şi jalnică. În clipa aceea, actorul zări, de pe scena care domina sala, chipul palid al autorului. Bucuroasa îngâmfare îi dispăru pe dată din expresie şi în locul ei se ivi o umilă abnegaţie, care îşi tăgăduia orice merit.

Aplauzele deveneau tot mai puternice. Werda Bieratz, care continua să-şi joace rolul făcând grimase dispreţuitoare către public, îi întoarse brusc spatele. Se răsuci din mijloc –, atât de iscusit încât rochia scurtă de mătase roşie flutură până pe pulpe. Nu se văzură însă decât nişte danteluţe, ceea ce pricinui câteva murmure dezamăgite. Dar Liebling, care se afla aproape de locul unde şedea Andreas, exclamă tare:

— Brava! Moralitatea înainte de toate! Brava! repetă el şi mai tare.

Cei din jurul lui se priviră miraţi; se răspândi zvonul că era şic să se strige brava, cua în loc de o. Iar când Kapeller coborî de pe scenă în sală, fu înconjurat de o mulţime de admiratori, care strigau din răsputeri „brava”.

Cineva îl înghionti pe Andreas, uşor şi binevoitor, în burtă. Era Turkheimer, care îl privea cu un surâs încurajator, clătinând capul şi legănându-se pe călcâie. Apăsat şi cu o voce tărăgănată, îi spuse:

— Ei, acu ştim măcar de ce avem, ei, cum le spune

— Protejaţi personali. Nu ţi-am spus mereu că ţin foarte mult la dumneata? Ca şi soţia mea, de altfel…

Şi se scărpină în bărbie, între barbetele roşcovane.

— În ifelul meu, desigur, adăugă apoi. Toată stima, dragul meu. Ai dat lovitura. Toată stima.

Andreas se îmbujoră uşor, bucuros de lauda acestui om care trebuia că se pricepe, ca puţin alţii, la ceea ce înseamnă un succes de public.

— Toată stima, dragă domnule Zumsee, repeta mereu Türkheimer cu căldură şi vorbind pe nas.

Dar cine era tânărul drăguţ căruia Turkheimer îi tot turna la complimente de vreo cinci minute? Oaspeţii începură să fie atenţi, şi, de la o masă la alta, se ridicară într-o mişcare.

— Asta-i poetul!

Un necunoscut se dezlipi1 dintr-un grup, îşi lovi călcâiele şi rosti un nume. Turkheimer îşi freca mâinile şi rânjea, aşa cum rânjeşte un potentat cu înclinaţii spre filosofie când oamenii se înjosesc spre cea mai mare glorie a lui. îi prezentă scriitorului câţiva admiratori ai muzei sale:

— Domnul doctor Klampasch, cunoscutul nostru medic, domnul arhitect Kokott, doamna Teifeles, doamna Stiebitz, domnul Blosch, domnul Ratibohr…

În faţa celui din urmă Andreas se înclină mai adânc decât înaintea celorlalţi. Căci chiar pe culmea ameţitoare a gloriei, unde se sorea acum, păstra un timid respect faţa de augusta descendenţă atribuită bancherului, faţă de faima înfricoşătoare pe care şi-o câştigase acesta la bursă şi în sălile de scrimă şi faţă de ifelul calculat şi sigur de sine în care Ratibohr o vânduse pe doamna Turkheimer soţului ei.

Obosit, Turkheimer se depărtase de înghesuială, dar

continua să observe cu un ochi atent dacă protejatului personal al soţiei i se aducea omagiul cuvenit.

Andreas primea omagiile calm, amabil şi în acelaşi timp ceremonios. îşi dădea silinţa să trateze pe fiecare după cum i se cuvenea şi nu se gândea la nimic altceva decât să păstreze o atitudine demnă, de om pe care nici cel mai îmbătător triumf nu-l putea tulbura. Strânse mâna lui Duschnitzki, Sus şi Goldherz ca unor vechi cunoştinţe, îl onoră pe Claudius Mertens spunându-i: „Scumpe maestre”, iar pe profesorul Schwenke, universitarul protector al literaturii moderne, care de frică să nu pară pedant îşi bălăngănea braţele şi-şi zvârlea trunchiul încolo şi încoace, scriitorul încununat de succes îl asigură:

— Tot ce ştiu numai dumneavoastră vă datorez, onoratul meu profesor!

Doctorul Bediener îl salută cu o elegantă voioşie, lăsând să-i scape monoclul din ochi.

— Ei, dragă prietene, cine ţi-a prorocit toate astea din prima zi? N-am fost eu primul care te-a descoperit ca pe cel mai promiţător talent al nostru?

„S-o crezi tu” 5 îşi spuse Andreas, care-şi aminti de câteva poezii ce aşteptau să fie publicate în „Neuzeit”. Trebui să recunoască însă că recomandarea redactorului-şef îi deschisese porţile casei Türkheimer şi de aceea hotărî să dea Cezarului ce-i al Cezarului.

— Ce m-aş fi făcut fără dumneavoastră, domnule doctor?! rosti el graţios. Tresări însă, căci oasele ascuţite ale unui pumn îi pocniră pe umăr de văzu stele verzi. Călătoarea rusă, prinţesa Bubukov îl privea cu nişte ochi naivi, slavi, spunându-i:

— Vous n’y allez guere de main morte, mon ami.

— Adică? făcu el fără voie.

Dânsa completă:

— Vous n’avez pas froid aux yeux, mon coco.

Neizbutind să se facă înţeleasă nici aşa, îl mai înghionti o dată prieteneşte şi se depărtă. Fiul ei, prinţul, care îşi târa după el amanta-i mult prea decoltată, voi şi el să-i spună câteva cuvinte lui Andreas. Dar tânărul, a cărui mutră de clovn îi amuza pe toţi, se bâlbâia rău şi cei ce se înghesuiau în spatele lui nu-i lăsară timp să vorbească.

Liebling, care, după cum oricine ştia, prefera societatea înaltă, căuta să n-o scape pe prinţesă. Era grăbit s-o ajungă din urmă şi se mărgini să schimbe o puternică şi elocventă strângere de mâini cu autorul. Se simţi totuşi olbligat să certifice, din mers, calităţile etice ale operei. Dacă ideile cărora îşi consacrase viaţa se vor impune vreodată, în ţara visată de el nu vor exista cu siguranţă femei emancipate.

Andreas nu-şi putu stăpâni un zâmbet de superioritate, în sinea lui îl numea pe gravul Liebling şmecher bătrân. „Nu te-ai lăsat de marota ta? îşi spuse. Dar n-o să te ducă nicicând până unde am ajuns eu cu a mea”. Cu glas tare rosti însă:

— Aveţi dreptate. Şi unde mai puneţi estetica! Emancipatele sunt toate nişte scânduri. Eu aprob gustul locuitorilor deşertului. Pentru ei, cea mai frumoasă femeie e cea care se poate mişca numai purtată pe spinarea unei cămile. Urmează apoi cea care se poate mişca doar sprijinită de două sclave.

În mijlocul veseliei zgomotoase pricinuite de cuvintele sale, Andreas auzi un măcăit uscat, care i se păru cunoscut. Imediat se ivi într-devăr un om scund şi spân, cu un nas vulturesc şi cu pielea feţei tăbăcită şi gălbuie, cu o claie de păr negru căzând peste un guler de o albeaţă îndoielnică şi care, după redingota-i prea lungă şi prea largă, putea fi un cleric sau un solist celebru. Văzându-l pe doctorul Abell, Andreas îşi recapătă subit gravitatea şi calmul.

— Asta zic şi eu vorbă de spirit sănătoasă! exclamă criticul. Se vede, domnule Zumsee, că dumitale îţi pică găselniţele nu numai la masa de scris. Şi, într-adevăr, aşa-i bine. Instinct şi spontaneitate, iată adevărul!

Zâmbetul cu care influentul critic teatral îşi însoţi cuvintele îi dezveli dinţii mâncaţi de carie şi îi încreţi obrazul în mii de cute murdare; lui Andreas i se păru totuşi simpatic.

— Domnule doctor, bunăvoinţa dumneavoastră mă copleşeşte, răspunse el politicos.

Dar Abell se dorea luat în serios.

— Dumneata vorbeşti despre bunăvoinţă? Despre bunăvoinţa mea? Dar, scumpe domn! Ce înseamnă bunăvoinţă, ce poate însemna bunăvoinţă faţă de autorul căruia îi datorăm cele mai preţioase iniţiative ale actualei stagiuni teatrale? O asemenea bunăvoinţă ar trebui numită insolenţă.

— Dar, domnule doctor!

— Rodul acestor iniţiative îl veţi vedea în ediţia de seară a lui „Nachtkurier”. îl trimit chiar acum la tipografie. „Necunoscuta” dumitale îmi dă prilejul dorit de a face un studiu critic comparativ asupra artei dramatice prezentate într-un veşmânt mai uşor. Mă refer la poezia noastră germană de cabaret şi la producţiile similare din străinătate. Cu acestea din urmă mă răfuiesc fără milă. Ce lipsă de profunzime în şansonetele franceze!

Abell se opri brusc, întrucât Plimbusch îl împinsese brusc la o parte, în ciuda celei mai elementare politeţi. Fabricantul de rachiuri era cumplit de furios. Sosise cu întârziere şi, încercând să ajungă totuşi înaintea altora în faţa autorului sărbătorit, îşi pierduse, în îmbulzeală, crizantema, iar plastronul cămăşii i se şifonase. Acum aproape că murea de frică să nu fi pierdut momentul când încă mai putea da tonul, când încă putea exclama că

declamaţia monologului fusese fenomenală, iar monologul însuşi ultraşic. Dacă asemenea afirmaţii ar fi fost făcute de prea mulţi alţii înaintea lui, ar fi însemnat că degeaba mai fusese de faţă el, Plimbusch, şi ar fi trebuit să se considere dezonorat. Gâfâi:

— Sincere felicitări, dragule! Ei, ce spui, n-am avut dreptate când ţi-am spus că Kapeller e fenomenal şi că dumneata scrii ultraşic? Vezi? Nimeni n-o poate contesta, am spus-o imediat, de la prima repetiţie. Şi se întoarse ca să se explice faţă de cei din jur. La prima repetiţie am fost vreo opt-zece persoane. Eu, soţia mea, alţi câţiva. Şi nimeni n-o poate contesta, am spus-o imediat.

Vecinii îl despărţiră de Andreas, căruia continuă însă să-i facă semn cu mâna dreaptă. Şi, repetând mereu aceleaşi fraze, se pierdu în mulţimea celor ce continuau să defileze.

Înghiontindu-i deodată pe cei ce se înghesuiau, Abell se ivi din nou în faţa lui Andreas. Înainte de a-şi relua peroraţia, tăie aerul cu o mişcare scurtă, fanatică, a braţului:

— Câtă superficialitate în şansonetele franceze! Ai auzit dumneata vreodată ca vreuna din ele să-şi propună să atace o problemă actuală, ca „Necunoscuta” dumitale? Niciodată! în Germania, însă, răspunderea socială şi profunzimea ştiinţifică pătrund până şi în poezia de cabaret! Şi în acest domeniu, solida cultură germană – cultura, o noţiune şi un fapt care, după cum se ştie, sunt complet străine altor popoare – se deosebeşte categoric de frivolitatea latină.

„Ce-o fi vrând de la mine?” îşi spuse Andreas, cam descumpănit, în timp ce Abell îşi ţuguia bărbia şi buza inferioară pentru ca, printr-o poză napoleoniană, să-şi sprijine sentinţa autoritară. În aceeaşi clipă, însă, fu măturat definitiv de un nou val de oameni. Doamna

Plimbusch se apropie irezistibilă şi scutură camaradereşte mâna autorului.

— Astăzi îmi impui! Leşină omul de trei ori până-ţi poate spune ceva la ureche.

Şi îşi apropie faţa atât de aproape de aceea a lui, încât Andreas îi văzu lucind o picătură de salivă în colţul gurii strâmbe, printre dinţii ascuţiţi, apoi îi şopti cu râsu-i răguşit:

— Azi îmi placi cu adevărat, să ştii. Lumea defilează pe dinaintea dumitale ca în faţa unui ambasador.

— Ca în faţa unui ambasador al artei, rosti el solemn, dar glasul îi tremura puţin. Arta m-a numit ambasadorul ei în acest loc.

Un curent de aer împinse câţiva cârlionţi din părul ei roşu aprins spre fruntea lui. Nasul ei lung şi ascuţit – care se ridica, alb ca varul, pe faţa-i trandafirie de o inimaginabilă trufie şi al cărei parfum îi biciui simţurile – aproape că îl atinse pe al său. Lui Andreas i se urcă tot sângele la cap. Doamna Plimbusch făcu o grimasă batjocoritoare chiar sub ochii lui.

— Bravo! Dacă ai să mai ai multe asemenea zile, atunci o să-mi poţi face o vizită. Şi chiar contez pe ea! adăugă peste umăr, în timp ce se depărta.

Pentru o clipă, Andreas uită pe ce lume se află, atât de mult îl uluise convorbirea cu Claire Plimbusch. Aceasta n-avea nimic omenesc într-însa, era un simbol, viciul întruchipat; te puteai simţi obligat să visezi la ea, dar o puteai dori? Până în clipa aceea nu se gândise niciodată la acest lucru. Ochii ei verzi şi bulbucaţi îl puseseră abia acum în faţa unei enigme care-l chinuia cumplit, căci privirea lor fusese făţiş provocatoare, iba Andreas o socoti chiar mistuitoare.

Răspunse cu gândul aiurea, la vreo duzină de saluturi. Dar deodată auzi un glas binecunoscut:

— Ehei, preastimate domn şi maestre, mi se pare că nu-ţi mai recunoşti vechii prieteni!

— Ah! Kaflisch.

— Ei, vezi? exclamă reporterul, scoţând un bloc-notes uzat.

— Hai, dă-i drumul!

— Cum adică să-i dau drumul?

— Ia nu te mai prefă că nu ştii despre ce-i vorba. Maestre, sunt grăbit. Născut, când? Unde? Părinţii? Tare ereditare? Felul de mâncare preferat? îţi place Berlinul? Ce chirie plăteşti?

— Ah, despre asta era vorba? răspunse Andreas şi-i dădu datele cerute.

Kaflisch citi:

— După cum se ştie, scriitorul s-a născut în orăşelul renan Gumplach. Am pus „după cum se ştie”, fiindcă are totdeauna efect şi nu costă nimic. Acum dictează-mi şi titlurile cărţilor dumitale.

Andreas şovăi:

— Păi, n-am publicat încă niciuna.

— Fireşte. Cine a spus altceva? Dar câteva titluri sugestive poţi să născoceşti, nu? Hai, te rog, oricine poate să facă aşa ceva. Vrei să le laşi în seama mea? Foarte bine, ai să mă pomeneşti. Dar să nu-mi vii după aceea cu rectificări. Şi dacă o să le faci, să-mi cedezi mie colaborarea pentru cele câteva rânduri. Acum că înoţi în propria dumitale osânză, poţi să fii drăguţ cu un om sărac.

Se şi întoarse cu spatele să plece, dar deodată se frânse în două, încât nasul îi atinse aproape burta. La mai puţin de doi paşi în faţa lor se afla Jekuser. Andreas îl zărise la o masă depărtată, cu o mână în buzunarul pantalonului, întinzândw-şi comod picioarele. În timp ce salonul începuse să se golească, proprietarul lui „Nachtkurier” sfârşise o ultimă sticlă de şampanie şi acum

se apropia, cu peruca neagră dată pe ceafă, zâmbind magnanim. Era, oare, un surâs de actor ori de Cezar? în capul lui Andreas străfulgera brusc amintirea celor o sută de mii de abonaţi ai lui „Nachtkurier”, a milioanelor de cititori transformaţi în supuşi, a miniştrilor acestui stat în stat, căci asta era de fapt „Nachtkurier”, cu armata lui de mici funcţionari, cu prerogativa-i de a încasa impozite şi cu puterea lui politică de care Jekuser dispunea ca un monarh constituţional. Şi oricât de mult îl blazaseră în seara aceea omagiile unei întregi mulţimi, Andreas nu-şi putut stăpâni un fior de respect când puternicul bărbat îşi deschise gura ca să-i vorbească. Dar Jekuser îi spuse numai:

— Ştii ceva? Dă-ne nouă piesa s-o tipărim.

— Mă simt onorat, domnule Jekuser…

Andreas se bâlbâi; dar editorul, bine dispus, îi făcu un semn şi dădu să se depărteze. Întrebă, însă, în treacăt:

— Te mulţumeşti, însă, cu reclama pe care ţi-o facem şi renunţi la onorar?

— Foarte bucuros.

— Foarte bucuros e prea mult spus, remarcă Kaflisch când Jekuser nu-l mai putea auzi. Bătrânul are o prejudecată împotriva plăţilor. Încolo, e un înger – dar mai degrabă Îngerul Bezechiel decât Îngerul Bezahleel. À-propos, ce i-a promis lui Abell?

— Cum?

— Păi, scrie un articol despre dumneata.

— Şi?

— Dar, maestre, eşti într-adevăr prea inocent. Nu ştii că lui Abell trebuie să-i făgăduieşti câte ceva? Asta dă aripi acestui suflet delicat şi-ţi toarnă un adevărat panegiric. După aceea îi dai jumătate şi el se lasă atras şi de atât, pentru că are ceva atrăgător în el. Dar pălăvrăgesc prea mult. Consideraţi-vă salutat, maestre.

Kaflisch plecă grăbit. Andreas, pe care-l dureau

picioarele, începu să caşte. îşi aruncă privirea spre partea opusă a ieşirii din salon şi observă că şi Türkheim ei era pe cale să deschidă gura. Şi amândoi simţiră în acelaşi timp că lăcrămează. Turkheimer zâmbi obosit tânărului, iar Andreas îşi spuse mândru: „Ne înţelegem unul pe celălalt!”

Coada celor ce felicitau se rărea. Scârbit de această defilare a elveţienilor liberi salutând pălăria lui Gessler, Turkheimer le întoarse spatele plictisit... Dar ei se îmbulziră cu atât mai zeloşi, alcătuind, în faţa lui Andreas, o ceată amorfă de costume negre, năduşite. Fiecare încerca să privească deasupra capetelor celorlalţi, fiecare îşi agita braţele pe sus, călcându-i necruţător pe ceilalţi pe picioare şi lăsându-se împinşi ia o parte de ei. Înainte de a înclina capul în faţa autorului sărbătorit şi a-i spune câteva cuvinte, fiecare arunca o privire fricoasă şi rugătoare spre uşa de care se rezemase Turkheimer, părând a spune: Stăpâne! observă, fie şi numai o jumătate de secundă, că sunt şi eu pe lume. Ţine seama că-mi fac datoria şi că dau toate onorurile lumeşti şi cereşti individului pe care binevoieşti să-l faci celebru. Dar dacă aşa ţi-e voia, poţi să mă pui să ador, în locul acestui tânăr, pe căţeluşul tău ori chiar numai murdăria căţeluşului tău; mi-aş pleca genunchii în noroi faţă de oricare creaţie a capriciului tău, cu adâncă credinţă şi cu palmele împreunate. Dar când vei face iar să cadă o ploaie de aur peste binecuvântata-ţi ţară şi vei îngădui alor tăi să-şi astâmpere setea cu ea, atunci, o! stăpâne, binevoieşte a-ţi aminti că şi eu sunt slujitorul tău şi unul din cei mai plecaţi supuşi ai tăi!

Deputatul Tulpe, obişnuit, ca politician, să ţină seama de părerea majorităţii şi să nu-şi refuze niciodată concursul celor mai puternici, îşi exprimă şi el admiraţia eroului serii. Fu însă oarecum mirat când Andreas îi râse în faţă. Marele şi bătrânul Wennichen îşi clătină atât de tare capul încât fulgii albi i se ridicară vâlvoi. Rosti:

— Frumoasă compoziţie, tinere! Te salut ca pe un vajnic tovarăş de luptă pentru idealurile libertăţii şi progresului!

Dar Andreas măsură din cap până în picioare desueta celebritate cu o privire plină de necruţătoare milă.

Încă era supărat pe el însuşi că se mai lăsase şi în seara aceea intimidat de maiestuosul Jekuser. „Dar cine-i, la urma urmei, acest Jekuser? se întreba. Un colos cu picioare de lut şi atâta tot. O lovitură de picior a lui Turkheimer şi se rostogoleşte. Acum eu sunt mai puternic decât el; altfel, s-ar fi sinchisit de mine?” Jekuser nu valora mai mult decât ceilalţi: decât Bediener, care-şi lua aere de protector al lui Andreas; decât Liebling, care bătea monedă din principiile lui etice; decât Plimbusch, cu frica lui de a nu fi luat în seamă, şi ca nevastă-sa, care-şi băigase în cap să-l seducă pe poetul sărbătorit; decât Abell, care nu purta frac fiindcă se pierdea în el şi care umbla, cu ridicola-i redingotă de pastor, după clienţi graşi pentru cronici elogioase, decât Goldherz, Wennichen, Schwenke, decât nenumăraţi alţi anonimi care îşi plecau şira spinării la o căutătură a lui Turkheimer, clienţi, linge-blide, adunătură de nemâncaţi şi de laşi, care se repezeau să culeagă câte unele din piesele de aur ce se rostogoleau acolo pe sub mese. Erau cu toţii mult mai vrednici de dispreţ decât Kaflisch, care n-avea pretenţia că-i campionul unor convingeri şi mărturisea cinstit că trăieşte din bacşişuri. Şi chiar dacă nu-şi dădeau în petic, cum o făcea Kapeller, în fond fiecare dintre ei avea totuşi comportarea de câine bătut a burduhănosului mim, care mereu cerşea iertare, dând din coadă, ori de câte ori vreun puternic al zilei îl privea cruciş şi care, ca să fie pe placul celor ce-l plăteau, chinuia până la lacrimi o biată actriţă.

Deasupra acestui vălmăşag sinistru, a lumii în care pentru a trăi trebuia să comiţi josnicii, mult deasupra ei se

aflau numai doi oameni: Turkheimer şi Andreas însuşi. Poetul hălăduia, în sfârşit, cum îi era menirea, împreună cu regele, pe culmile umanităţii. Căci pentru a înţelege viaţa, trebuia să guste şi el din puterea pe care o avea un Turkheimer. De fapt, era un tragic destin să ajungi pe asemenea culmi. Deveneai blazat, nu mai trebuia să mişti un deget pentru ceea ce, acolo jos, dezlănţuia toate patimile. Ce olimpică plictiseală! Căci fericirea de a stăpâni e considerabil micşorată de insondabilul dispreţ simţit faţă de cei stăpâniţi. Singurul lucru ce-i rămâne celui puternic pe culmea sa pustie e melancolica plăcere de a citi până în străfundul oamenilor.

Sub povara gândurilor sale şi ostenit, Andreas se pregăti să plece. Turkheimer dispăruse, salonul se golea, acum plutea în el un nor rău mirositor de izuri stătute. Afară, Andreas o întâlni pe tânăra doamnă Blosch, care răspunse cam timid la salutul lui; piesa lui trebuie că o speriase pe mica şi sărmana provincială. Domnişoara von Hochstetten, care-i trecu prin faţă, îl măsură prin lornion, distantă şi mândră. Andreas se simţi atras de cabinetul cu sculpturile lui Claudius, care părea să fie pustiu; dar când trecu pragul, auzi o mişcare îndărătul unor palmieri şi baroneasa Asta trecu foşnind pe lângă el şi ieşi pe uşă, la braţul unui tânăr brunet, înalt, neobişnuit de palid şi de o seducătoare mlădiere. Andreas suportă cu sânge rece privirea ei furioasă şi dispreţuitoare şi se uită după dânsa ridicând din umeri: „S-a terminat cu voiajul de nuntă? Sincere felicitări! Cred că tu şi voi toţi nu mă prea înghiţiţi, dar ce-mi puteţi face? Ură neputincioasă, de sclavi!”

Aspiră adânc mireasma răcoroasă a palmierilor, se întinse şi se prăbuşi pe pernele unui fotoliu, simţind o plăcută sfârşeală pricinuită de onorurile triumfului. În faţa lui se afla gingaşa şi micuţa nimfă care, plecată peste

şipot, trebuia să se apere de grotescul atac al unui satir de marmură.

„Asta-i arta lui Claudius Mertens!” îşi spuse, dar o tuse înăbuşită îl opri din meditaţie. Andreas sări în sus de mirare, căci în spatele lui se afla Diederich Klempner, cel care îi spusese lui, nou venit, aceleaşi cuvinte în acelaşi loc. Pe figura masivă a lui Klempner stăruia o umbră de jenă. „Are şi motive”, îşi spuse Andreas. „Ce mult ne-am schimbat amândoi! Eu eram atunci un intrus stângaci, plin de speranţe fantasmagorice, şi lui îi dădea mâna să fie faţă de mine bunătatea însăşi; admirabila-i poziţie în Ţara huzurului i-o îngăduia. Acum, a fost dat afară, împreună cu Lizzi a lui. Nu mai reprezintă nimic, în timp ce eu – oh! cum se joacă viaţa cu noi!” Norocoşii trebuie să fie generoşi şi de aceea hotărî să-l trateze pe celălalt ca pe unul de o seamă cu el. îi întinse mâna:

— Dragă colega…

— Ei, norocosule! Cum îţi prieşte gloria? îl întrebă Klempner.

Andreas căscă.

— Aşa şi aşa. E obositoare.

— Da, da, oboseşte.

— În general…

— Nu-i aşa?

Stăteau unul în faţa celuilalt. Klempner îşi împreunase mâinile pe burtă şi-şi învârtea degetele mari unul în jurul celuilalt.

— Toate obligaţile astea sociale – dacă n-am fi siliţi de împrejurări!

— Dacă n-am fi siliţi de împrejurări! repetă Andreas. Dar ne storc de vlagă.

— Şi pentru ce?

— Asta mă întreb şi eu. Dacă am putea scăpa! Să fiu numai cu gândul la muncă. Într-o mansardă dintr-un

cartier muncitoresc al Berlinului, sau în cine ştie ce colţ singuratic de pădure – indiferent, dar să munceşti, să munceşti şi atâta tot.

— Ori să ai energia unui Claudius Mertens, observă Klempner. Şi Andreas aruncă o privire tandră asupra operelor de artă din jurul lui.

— Ah, ăsta! Pe ăsta nu-l distrage de la muncă. Are zece invitaţii pe săptămână. Mâncând, capătă comenzi şi câştigă bani digerând.

Klempner îşi înăbuşi un zâmbet; îşi amintise că el spusese celuilalt aceste fraze. Dar Andreas uitase. Privea visător spre tavan.

— Ah, Claudius!

— Cunoşti cea mai nouă operă a lui? întrebă Klempner.

— Care?

— Arazzi!

— Cum?

— Arazzi, un desen pe covor, simbolist, foarte stilizat. Flori mari decorative, înconjurate de arabescuri. Dacă priveşti mai atent descoperi nişte litere gotice şi, cu oarecare osteneală, descifrezi frumoasa maximă: „Cinstea supravieţuieşte

— Ei drăcie! Şi, te pomeneşti, covorul e pentru…

— Evident, pentru Turkheimer.

— Ah! Ah!

— Şi imaginează-ţi că acest covor o să aibă zece metri pătraţi. O să cuprindă circa o sută cincizeci de flori, şi toate cu inscripţia: „Cinstea supravieţuieşte”.

— Zău, încetează! M-ai zăpăcit!

— Covorul e pentru biroul personal al lui Turkheimer.

Andreas îşi sprijini capul de spătarul jos al fotoliului.

Tot trupul îi era scuturat de hohote de râs; de atâta râs, se ţinea de şale, care începuseră să-l doară. Toată

bucuria neprevăzută, supraomenească, inimaginabila bucurie care se adunase în seara aceea în inima tânărului şi pe care trebuise s-o ascundă până atunci explodase acum brusc într-un râs nestăpânit, fără sfârşit.

Klempner râdea şi el tare, dar din când în când mai întorcea capul spre uşă, ciulind urechile la fiecare zgomot de paşi. îşi veni primul în fire şi-şi reluă povestirea sa, întrerupt mereu de zgomotoasa veselie a norocosului poet.

— Claudius îşi bate joc de toată afacerea; şi-o poate permite. Şi, de fapt, adunătura de oameni pe care o întâlneşti aici ar trebui mai degrabă să inspire milă. Ce moravuri!

Andreas se propti în scaun, revenindu-şi din starea de inconştienţă.

— Ce fel de moravuri?

— De exemplu, baroneasa Hochstetten. N-ai văzut-o ieşind de aici cu amantul ei?

— Asta? Ba da, şi mi-am spus chiar că rendez-vous-ul îndărătul palmierilor e puţin cam prematur!

— Păi, cred şi eu! La opt săptămâni după nuntă! Şi mai ales fiica gazdelor să se poarte în halul ăsta, aici!

Andreas îşi privi mirat interlocutorul. Se întreba: „Ce l-a apucat pe Klempner? De ce-i aşa de indignat de aventura Astei?” Klempner era din nou numai bărbăţie şi respectalitate. îşi reluase atitudinea rigidă, plastronul scrobit i se bomba impunător pe piept, faţa-i deschisă îşi recăpătase cutele severe. Făcea din nou impresia unui stâlp al societăţii.

— Dar eşti aşa de sigur că tipul e amantul ei? îl ispiti Andreas.

Klempner ridică nemulţumit din umeri.

— Dacă nu e încă, poate să devină în orice moment.

— Cum îl cheamă?

— Altă circumstanţă agravantă. îl cheamă

Reszsciński şi e un coleg de minister al lui Hochstetten.

— Reszsciński! repetă Andreas pe gânduri. Unde am mai auzit numele ăsta? Ah!

Şi Andreas aproape că sări de pe scaun de uimit ce era. Kaflisch îi povestise doar mai demult că un anume domn von Reszsciński se interesa de abandonată Lizzi Laffe. Va să zică de asta îşi călca Klempner pe inimă şi trecea iar pragul unei case de unde ultima oară plecase în împrejurări atât de umilitoare. Grija pâinii de toate zilele îl împingea încoace! Asta practica o concurenţă neleală! De ce răpea această femeie bogată mijloacele de existenţă ale unor oameni nevoiaşi: îmbătrânita Lizzi, care, în ciuda unui ten tot mai pătat, sperase că a găsit un ultim sprijin, şi nefericitul Klempner, dat uitării de toată lumea, a cărui piesă „Răzbunarea” nu mai era jucată nici măcar la Posemuckel şi Meseritz şi la care nu se mai uita nici dracul! O, bieţii oameni! Câtă amărăciune ascundea figura marţială a lui Klempner şi pieptul lui de erou! Deşi şi-o ascundea bine; oricine s-ar fi lăsat înşelat, înşelat de înfăţişarea lui. Dar Andreas se deprinsese prea mult cu melancolica plăcere de a pătrunde gândurile oamenilor.

Trebuia să mai afle acum numai cu ce intenţii îi încredinţase tocmai lui necazul său protejatul lui Lizzi. Ochii miici ai lui Klempner clipeau des sub ochelarii cu ramă neagră, iar cicatricea de pe obrazul stâng căpătase o culoare mai închisă. Dar continuă să vorbească, pe deplin stăpân pe sine:

— Vezi dumneata, eu sunt foarte înţelegător. Aici nu e ca la ţară. Trăim printre oameni cultivaţi şi cultura perverteşte. Uneori, însă, se exagerează. Dacă, de exemplu, singura fiică a casei Turkheimer se pregăteşte în mod public, la opt săptămâni de la nuntă, să-şi înşele soţul şi încă cu cel mai intim prieten al acestuia, atunci trebuie să spun că asta echivalează cu… cu…

— Cu? întrebă Andreas curios.

— Prefer să nu spun cu ce echivalează. În orice caz, frumos nu e şi dacă aş fi mama ei, aş şti să împiedic un asemenea lucru!

Klempner rostise ultimele cuvinte cu glas tare. Iar Andreas îşi spuse bucuros că începea să înţeleagă încotro bătea interlocutorul său.

— Ca prieten apropiat al casei – nu-i aşa? Te rog să mă înţelegi! îţi vorbesc în interesul onoarei noastre comune. Pentru că onoarea familiei Turkheimer este într-o anume măsură şi a noastră. Dacă aici încep să se petreacă lucruri prea deocheate, atunci trebuie să ne socotim lezaţi şi noi, ca intimi ai familiei.

— Înţeleg foarte bine, declară Andreas.

Celălalt socoti însă necesar să insiste.

— E clar dar şi pentru dumneata, domnule coleg, că proasta conduită a Astei se răsfrânge asupra existenţei multor oameni.

Andreas confirmă.

— Şi, în general, nu înţeleg de ce să se înmulţească în halul ăsta intimii casei Turkheimer. Trebuie să fim solidari faţă de intruşi.

Klempner se ridică, încântat că găsise atâta bunăvoinţă.

— Mi-a făcut o reală plăcere să discut cu dumneata, stimate colega, făcu el, cu o puternică strângere de mână.

— Strădania dumitale de a o menţine pe tânăra doamnă pe drumul drept nu va fi desigur zadarnică. Salutare!

Andreas privi gânditor pe urmele lui Klempner, care se îndepărta foarte demn.

„Vrea să vorbesc cu Adelheid. Povestea nu miroase bine, dar ce mă costă câteva cuvinte? îi stric chelul Astei şi nu e frumos. Dar de ce s-o cruţ? Ea m-ar cruţa pe mine?”

Nimeni nu-l jignise atât de dureros ca Asta, nimeni, în afară de domnişoara de la bufetul cafenelei „Ura”. Şi pe deasupra, nefericita Lizzi merita oarecare sprijin.

Klempner nu izbuti însă să părăsească încăperea fără un incident. În faţa uşii se lovi de un cârd de fete tinere care dădeau năvală înăuntru şi fu împins spre perete, fără pic de menajament. La această privelişte, Andreas îşi aminti, cu inima palpitândă, de tabloul pe care-l văzuse la premiera „Răzbunării”: autorul asaltat de admiratoarele sale, care încercau să-i sărute mâinile. Ce ambiţie se trezise atunci în el, ce dorinţă fierbinte de a fi şi el admirat la fel de mult. Şi acum, aceleaşi tinere fete nu-l învredniceau nici măcar cu o privire pe uitatul Klempner şi se repezeau la el. Ciripiră toate odată, vioaie:

— Să nu spuneţi, vă rugăm, mamei că suntem aici.

— N-are decât, a mea nu se supără. Maestre, faci nişte versuri admirabile.

— Încântătoare, maestre. Spuneţi-ne, vă gândiţi mult până scrieţi nişte lucruri atât de imposibile?

— Cum, imposibile? întrebă una micuţă, care părea foarte dezgheţată.

— Vă imaginaţi, maestre, nu putem înţelege cea mai mare parte…

Andreas ripostă modest:

— Îmi pare bine că am fost pe placul dumneavoastră, domnişoarele mele.

O brunetă palidă, cu forme prematur dezvoltate, din care arăta mai mult decât cele mai slăbuţe, observă visătoare:

— Sunteţi cu totul altfel decât versurile dumneavoastră.

— Adică?

— Foarte simpatic.

— Daţi-mi adresa dumneavoastră, maestre, ceru

deodată o fată îmbrăcată în rochie albă, care stătea cu braţele lipite de trup şi-l măsura cu ochi critici pe tânărul poet.

Andreas tresări şi se roşi. Nu cumva…? Asta intra fără îndoială în categoria lucrurilor pe care Klempner le considera exagerate. Dar fata zâmbi ironic:

— Aş vrea să vă trimit albumul meu. Mi-aţi scrie câte ceva în el?

— Ah, da, maestre, şi mie, dar ceva drăguţ.

— Unde se pot cumpăra fotografii de-ale dumneavoastră, maestre?

— Daţi-mi mie una, dar cu semnătură şi un motto.

— Daţi-mi o mănuşă veche, maestre, una purtată multă vreme. Aş mânca-o cu unt!

Andreas privea buimăcit în jurul lui, lucru care părea să le amuze pe admiratoarele sale. Nu ştia ce să le răspundă şi nu se simţea de loc la largul lui în mijlocul acestui cârd de gâşte, cum le numea. Dar cu toate că le dispreţuia, îi păreau şi acum neliniştitoare. Ajuns pe culmile gloriei, avea totuşi senzaţia superiorităţii acestor făpturi enigmatice, cu ochii lor limpezi, curioşi şi inexpresivi, care se baricadau după inocenţa lor ca după un meterez, în acelaşi timp provocatoare şi inaccesibile. De abia aţâţau pe careva cu câteva vorbe în doi peri, că şi adăugau o naivitate dezarmantă care-i arăta respectivului că s-a înşelat, iar ele se desfătau cu dezamăgirea produsă. Andreas nu-şi putea da prea bine seama nici măcar unde sf. îrşea admiraţia şi unde începea ironia, în omagiile pe care i le aduceau. Şi, temător, îşi retrase mâna pe care ele căutau să i-o apuce. Dar cum îl asaltau din ce în ce mai furtunos, atingerea lor începu să-i pară greu de îndurat, deşi în juru-i fluturau numai rochii de voal, volănaşe de tul, ghirlande de flori. Mirosul înţepător, acrişor, răspândit de această ceata de fecioare, ca şi ciripitul şi chicotitul lor îi

dădeau dureri de cap. În spatele celorlalte, una şopti:

— Ce spui, ce dulce e? închipuie-ţi-l ca amoraş, în pantalonaşi roz.

După care ţipă strident:

— Şi cu aripioare!

Celelalte se molipsiră de veselia ei dezlănţuită şi tânărul poet se înfurie văzându-le pe aceste proaste înăbuşindu-se de un râs abia stăpânit, fără ca el să poată înţelege de ce râdeau. O lungană, care n-avea pic de ţinută, îi fulgeră deodată nişte foarfeci sub ochi.

— O meşă, maestre.

În faţa acestei cereri, Andreas fu cuprins de o groază care-i insuflă curaj. Cu o smucitură bruscă izbuti să-şi facă loc. Şi, în tăcerea pricinuită de surpriză, îşi scoase ceasul, căci acum avea un ceas de aur, şi exclamă grăbit:

— Ah! Am uitat ce e mai important!

Şi imediat o şi tuli pe uşă afară, iuţind mereu pasul, până nu mai auzi râsetele şi ţipetele din urma lui. Prinse noi puteri la bufet şi, mestecând, zvârlea în jur priviri furioase şi ameninţătoare, ca pentru a se răzbuna de încurcătura în care îl puseseră fetele. Dar parcă exista cineva pe care ele să nu-l fi putut pune în încurcătură? Se consolă cu acest gând, căci oricum n-avea ce face cu ele, întrucât nu puteau în niciun caz inspira un poet. împrumutau, e adevărat, o anume poezie de la panglicile, dantelele şi zorzoanele pe care le arborau; dar poetică era cel mult croitoreasa, nu ele. De altfel, cele mai multe dintre ele erau şi prea slabe. Şi deodată îşi aminti că n-o văzuse încă pe Adelheid în seara aceea. Se simţi cuprins de dorinţa de a se reface în tandra ei intimitate, după gălăgia fetelor. Dar o căută zadarnic în toate trei saloanele. În cel verde-deschis, nişte cunoscuţi încercară să-l antreneze într-o conversaţie, dar el îi privi absent şi-şi continuă drumul. În cel roşu-purpuriu cineva zdrăngănea

la pian. Andreas ştia acum că muzicienii invitaţi ai casei Turkheimer primeau cinci sute de mărci pe seară şi respectul inspirat de această sumă îl determină să asculte vreo două minute. Dar era prea mare zgomot. În al treilea salon, bleu-mourant şi rococo, sofaua Pompadour, pe care de obicei stătea Adelheid, era ocupată de îngrozitoarea doamnă Bescheerer. Speriat, tânărul scriitor se trase înapoi şi într-o clipă, când nu fu observat de nimeni, se strecură îndărătul unuia din paravanele care, cu geamurile lor şlefuite fixate în rame cu arabescuri, aduceau cu portierele unor vechi landouri. Acolo, tapetul pereţilor putea fi glisat, ca o culisă. Intră într-un cabinet mic, cu covoare groase, şi se apropie, prevăzător, de o a doua uşă mascată de tapet, pe jumătate deschisă; numai câţiva intimi cunoşteau această intrare spre salonul de ceai, tapisat cu mătase galbenă care rămânea închis în timpi marilor recepţii. Andreas aruncă o privire înăuntru. Adelheid stătea cufundată într-unul din fotoliile lăcuite în negru, cu figurine aurite, sprijinindu-şi genunchiul pe o pernă pictată şi visând, cu capul uşor plecat, spre flacăra singurei lumânări ce-i ardea la picioare în sfeşnicul susţinut de balauri de bronz. îşi spuse mândru că oferea o privelişte rară, în corsajul de lame ce-i strângea, ca o cuirasă lucind slab, pieptul puternic, pe care ceafa-i plină şi albă se odihnea în toată strălucirea ei, în rochia de mătase albă, brodată cu crini mari albaştri, şi sub sclipirea celorlalţi crini, şlefuiţi din pietre colorate, care-i înconjurau ca o cunună coiful de păr negru pe fruntea îngustă. Semiîntunericul şi tăcerea o izolau cu desăvârşire.

Andreas tuşi uşor şi dânsa ridică capul, fără a se mira. Întrebă simplu:

— Tu eşti? Ei?

— Aceste cuvinte lăsau însă să se ghicească multe întrebări: Eşti mulţumit acum? Gloria te bucură? Sau eşti

sătul de laude? Vrei ca şuvoiul de formule banale şi nesincere cu care ai fi fost asaltat să fie şters de boarea cuvintelor de dragoste pornite din inimă? Vino!

Privind-o, Andreas se simţi, fără să-şi dea seama de ce, puţin ruşinat, şi lucrul îl stingheri. Mângâind-o scurt cu privirea ochilor lui ca de fată, umbriţi de genele dese şi întoarse în sus, rosti repede:

— Uf! A fost mai mult obositor decât plăcut, să şotii! Toată omenirea asta păcătoasă care m-a călcat pe picioare? Şi plecăciunile! Am înţepenit de tot şi va trebui să-mi fac un masaj. Cum îţi câştigi un renume, trebuie să-l şi cultivi, să-l îngrijeşti, asta-i. Şi câte am să mai am de făcut f Uite-l, de pildă, pe Abell ăsta, care îmi dă dureri de cap. Vrea să fie plătit pentru a face o cronică în „Nachtkurier”.

— Îţi consacră un articol? Minunat!

— Frumos, nici vorbă. Dar de unde banii? Pentru moment, n-am leţcaie şi tocmai voiam să te rog să-mi dai înapoi cele două sute de mărci cu care aveai de gând ieri să-mi cumperi acţiuni „Gold Mounts”. Sau le-ai şi cumpărat?

— Te rog, două sute e prea puţin în asemenea ocazii importante. De altfel, cursul iar a crescut mult, ai câştigat. îţi trimit mâine banii.

— Cât?

— O mie.

Andreas se minună de norocul exagerat care dăduse peste el. Să câştige de pe o zi pe alta opt sute de mărci! Dar, în definitiv, erau înţeleşi că aceste socoteli nu-l priveau pe el.

— Cu atât mai bine, spuse. O să-mi ajungă.

— Să-i dai patru sute şi ai să vezi ce osanale îţi cântă.

Andreas făcu o pauză.

— Şi apoi trebuie să mai vorbesc cu tine despre o

chestiune mai delicată; e vorba de fiica ta.

— Asta?

— Din păcate, nu-şi respectă îndatoririle.

— Ah, da? Am auzit şi eu despre aşa ceva.

— Şi te gândeşti să intervii?

— Eu? Păi, e femeie măritată, nu?

Atâta toleranţă îl indignă pe Andreas. Rosti:

— Dar eşti mama ei! Eu sunt destul de înţelegător, dar există lucruri care mă depăşesc. Opt săptămâni după nuntă! Şi cu cel mai intim prieten al soţului ei! Te-ai gândit la asta?

Adelheid şovăi.

— Ai, fireşte, dreptate, comoara mea. Dar, pe de altă parte, gândeşte-te ce-o să spună dacă tocmai eu m-aş găsi să-i vorbesc despre asta. Vreau să spun, noi… Pe scurt, cu ce ochi m-ar privi?

Această aluzie la propria-i situaţie îl supără de-a binelea. îşi pusese în gând s-o facă pe Asta să-i simtă puterea şi să apară faţă de biata Lizzi şi de Klempner al ei în postura unui salvator; şi acum era împiedicat de obiecţiile lui Adelheid. O găsi lipsită de conştiinţă şi o admonestă brutal:

— Părerea mea este că o mamă trebuie să-şi exercite autoritatea în orice împrejurare. Şi, în afară de asta, e voita de o chestiune de onoare pentru mine. Onoarea casei Turkheimer este într-o anumită măsură şi a prietenilor ei intimi. Or, dacă lucrurile sunt împinse prea departe în această casă, în cele din urmă trebuie să ne considerăm şi noi terfeliţi – şi să tragem consecinţele.

Adelheid înţelese numai în linii mari şi-l privi îngrozită. Voia s-o părăsească! Şi numai fiindcă conştiinţa etică îi era jignită.

— Oh! şi glasul îi tremura de frică şi tandreţe. Cum poţi să vorbeşti aşa? Dacă aş fi ştiut că asta te interesează

câtuşi de puţin… ştii doar că fac tot ce vrei! La nevoie, îi fac un scandal, las-pe mine, inimioara mea, o ameninţ c-o dezmoştenesc! E bine?

— Sper că tânăra doamnă o să revină pe drumul cel bun, replică el, sever încă, dar pe jumătate îmblânzit.

Adelheid îşi petrecu braţul pe după umerii lui.

— Spune, iubitule, ai venit la mine numai pentru aceste… afaceri? Stăm de atâta. vreme ceremonioşi, de parcă am fi printre străini. Şi doar te-am aşteptat, aici, unde nu ne vede nimeni. Ştiam, iubitule, că ai să vii. Şi adăugă şoptind înflăcărată: Azi e o zi de sărbătoare pentru dragostea noastră. Nicicând n-am trăit o zi atât de frumoasă ca azi. Gândeşte-te, acum eşti celebru şi suntem fericiţi împreună. Ce fericită sunt, îl ţin strâns în braţe pe marele poet…

Andreas simţi că trebuie să spună ceva şi îşi lipi buzele de gâtul ei.

— Ce bărbie frumoasă ai, observă el.

Recunoscătoare, Adelheid îşi lipi obrazul de al lui. Din dantelele palpitânde ale corsajului se ridica spre faţa lui un parfum greu. Şi el se lăsă pradă unei dulci ameţeli, bucuros că găsise odihna de care avea nevoie după toate emoţiile şi grijile serii. Din depărtare, ajungea până la ei trist, pierdut, ca o ultimă amintire a unei melodii ce se stinge încet, ecoul cântecului pianistului tocmit cu cinci sute pe seară.

— Cântă destul de drăguţ, remarcă Andreas, trezit din visul lui.

— Plin de temperament, completă Adelheid. E o nocturnă de Chopin, a douăsprezecea cred.

Apoi tăcură din nou.

Andreas se gândea că din ziua aceea legătura lui cu Adelheid suferise o transformare esenţială. Până atunci mai putea fi considerat ca protejatul ei, ca ţâncul ei

personal, cum se spunea cu o glumă proastă; dar un autor al cărui nume răsuna peste toate ţinuturile germane ca un sunet de trimibiţă însemna pentru casa al cărei oaspete era o imensă reclamă. Încât, de aci înainte i se datora lui recunoştinţă. Adelheid îi spunea „poetul meu” şi credea că-l poate „ţine” strâns; era însă o idee cu desăvârşire greşită. Ce drepturi avea ea? E adevărat, îl iubea. Dar dacă într-o buţnă\ zi el n-o s-o mai iubească pe ea? Atunci, şi în privinţa asta nu putea să existe nicio îndoială, o s-o îndepărteze pe femeia care-l va implora cu lacrimi în ochi. cu egoismul sacru al artistului ce nu rabdă lanţuri. O dragoste stinsă în a cărei cenuşă femeia ar căuta tăciuni nu putea însemna o obligaţie valabilă pentru un artist, a cărui principală datorie e să-şi dezvolte personalitatea şi să trăiască potrivit cu individualitatea lui.

Sprijinită de umărul lui, Adelheid se gândea însă la izbânzile repurtate pentru el, la forţa dragostei ei, la toate câte avea să mai dobândească pentru el, spre a i le oferi lui.

Un zgomot ce se apropia îi făcu pe amândoi să sară în picioare, speriaţi. Venindu-şi în fire, Adelheid îşi dădu seama unde se afla; păşi tiptil, cu graţia ce ştiuse s-o păstreze trupului ei greoi şi pe care, în ultimul timp, Andreas o găsea cam ridicolă, spre uşa acoperită de tapet şi trase zăvorul fără zgomot. Imediat după aceea, cineva încercă să împingă culisa. Auziră glasul Astei:

— E închis. De altfel, trebuie să spun că sunt cam grăbită. Pot să întreb ce secrete ai să-mi comunici?

O altă femeie îi răspunse:

— Ştii prea bine, dragă Asta, despre ce-i vorba şi voiam să-ţi cer o explicaţie asupra comportării îndoielnice în care te-ai complăcut astă seară. îmi dai voie să ţi-o spun? Eşti pe cale să te compromiţi.

— Şi dacă chiar asta mi-ar fi intenţia? replică Asta

aspru.

— Asta?

— Da, dragă Griseldis!

— Griseldis? întrebă Andreas în şoaptă. Adelheid revenise lângă el şi-i închise gura cu palma.

— Domnişoara von Hochstetten, explică ea.

El observă:

— I se spune aşa numai la ocazii mari? E adevărat că sună cam romantic.

— Explică-mi, te rog – se auzi de afară – ce ai împotriva fratelui meu? Vrei să provoci un scandal?

— Un divorţ, dragă Griseldis.

— Dar nu înţeleg, de ce?

— Pentru a înţelege anumite lucruri trebuie să ai o sensibilitate ascuţită, care în familia voastră nu pare a fi destul de bine formată.

— Ce ştii tu, dragă Asta, despre familii ca aceea a noastră?

— Mai mult decât aş vrea. De altfel, vrei să mă asculţi, dragă Griseldis?

— Te rog.

— De abia ieri, la prânz, l-am făcut atent pe fratele tău – din anumite motive nu înţeleg să-i spun soţul meu, nu merită să-i spun aşa – că trebuie să apară în salonul meu, în special seara, în pantofi de lac. Însă în timpul călătoriei mi-a făcut viaţa imposibilă cu manierele lui foarte puţin nobile sau, cum să le numesc – burgheze. Şi ce crezi? Azi îmi vine aici, la această mare recepţie a părinţilor mei, în ghete. Consider asta o provocare directă.

— Asta-i tot? Şi crezi că atâta îţi dă dreptul să divorţezi?

— Absolut. E adevărat, nu cunosc legile voastre, dar sunt convinsă că undeva trebuia să se fi prevăzut că o femeie poate cere despărţirea de un bărbat care nu poartă

pantofi de lac.

— Pe asta a scos-o din „Nora”, şopti Andreas la urechea lui Adelheid.

Asta reîncepu:

— În plus, domnul von Hochstetten n-are cuvenitele însuşiri personale. Nu-i obiceiul să se vorbească despre anumite lucruri cu fete tinere; dar dumneata, dragă Griseldis, ai vârsta când poţi să le auzi. Oricum, am cerut soţului meu numai ceea ce orice femeie, chiar şi cea mai sărmană, primeşte de la soţul ei.

— Presupunând c-am înţeles bine – replică foarte sec domnişoara von Hochstetten – nu pot să consider nici asta ca o plângere întemeiată. Desigur că nici înainte de măritiş n-ai fost complet lipsită de experienţă, dragă Asta. În mediul în care ai crescut nu există lipsă de experienţă. Măritându-te cu un bărbat dintr-o casă veche, foarte veche, trebuia să ştii că nu puteai găsi la el, cum să spun – natura violentă a unui parvenit, a unui om din propriul dumitale cerc.

— Oh, violentă!… Mă supraapreciezi, dragă Griseldis. Dar n-am cerut aşa ceva de la fratele dumitale. Nu crezi, însă, că-i de datoria lui să-mi dea un moştenitor?

— Mai bine n-ai vorbi despre un moştenitor al banilor dumitale, ci despre continuatorul spiţei Hochstetten.

— Atât de mult dispreţuieşti banii, dragă domnişoară? Nici pe mine nu mă interesează, dar nu înţeleg să joc la bursă nici chiar cu banii mei!

— Te rog, ce vrei să spui 5

— Că îmi dau prea bine seama de ce nu poartă pantofi de lac. Pur şi simplu n-are cu ce să-şi cumpere. Pentru că îl puj să-ţi dea dumitale, ca să cumperi acţiuni „Gold Mounts”, banii de buzunar pe care eu îi dau din belşug.

— Ah! Dar e ruşinos! E o ruşine 1

— Doar n-ai să încerci să negi, dragă Griseldis! Dacă te-ai fi mulţumit măcar să trimiţi cu banii mei ciorapi de lână la Ierusalim pentru a-i converti pe copiii evrei. Dar în ultimul timp ai simţit nevoia de „Gold Mounts”!

— Ce ruşine!

În disperarea ei, domnişoara von Hochstetten ţipa tare. Andreas nu mai putea de râs şi încercă să şi-l înăbuşe lipindu-şi faţa de gâtul lui Adelheid. Auzise una bună de tot. Care va să zică această Griseldis, care încă în ziua aceea îl măsurase cu o privire plină de orgoliu rece, care se foia pe acolo atât de distantă şi de acră de parcă s-ar fi gândit numai cum să lupte împotriva dezgustului pe care i-l provoca această lume şi nu putea înghiţi nimic, această distinsă şi îmbătrânită fecioară se purta la fel de josnic ca, de pildă, Kapeller sau Diederich Klempner! Şi dânsa se vâra pe sub mobilele pe unde se rostogoleau monezi de aur!

— Dacă aş fi bănuit! se căina domnişoara. Dacă aş fi putut bănui ce se petrece în familia în care a intrat fratele meu. Niciodată, niciodată n-aş fi îngăduit-o!

Asta îi servi calmă replica:

— Să bănuieşti, dragă Griseldis? Eşti modestă. Erai informată foarte bine cu; ot ce merita să ine ştiut. Dar perspectiva micilor lcâştiguri la care sperai, te-a făcut să închizi ochii faţă de faptele cele mai scandaloase. Printre altele, era aici doamna mama mea, scumpa matroană. Şi, după cum vezi, îmi rezervşi eu dreptul să am personalitate. O femeie modernă datorează respectului de sine să-şi înşele un soţ care n-o înţelege, nu poartă pantofi de lac şi nu-şi îndeplineşte îndatoririle conjugale. îl înşală în mod public, fără să-i fie ruşine, cu toată seninătatea! îşi alege un amant împotriva căruia soţul nu poate avea nimic de obiectat, un amant, cred eu, din aceleaşi sfere sociale, un prieten al soţului. Acesta ar putea găsi, pe bună dreptate,

deplasat să-i aleg drept rival vizitiul. Asta o face doamna mama mea, sau ceva asemănător, iar dumneata o ştiai de mult, dragă Griseldis. Ştiai la fel de bine ca şi mine şi ca toţi cei care frecventează casa asta că doamna Turkheimer întreţine legături nedemne cu tineri de provenienţă suspectă, cu o situaţie socială îndoielnică şi cu venituri inavuabile-Ultimul dintre aceşti feţi-frumoşi…

Andreas nu mai auzi sfârşitul vorbelor Astei. O simţi pe Adelheid răsuflând din greu alături de el şi-i înţelese privirea rugătoare. La despărţire, îi şopti:

— Iartă-mă că ţi-o spun, dar fiica ta nu ştie ce înseamnă sensibilitatea şi recunoştinţa.

Iar când dânsa clătină din cap întristată, Andreas găsi şi câteva cuvinte tandre, împăciuitoare:

— Oh! tu eşti cu totul altfel! îţi mulţumesc pentru tot!

După care păşi fără zgomot, dar foarte demn, spre ieşirea principală a încăperii. Obrăzniciile Astei, prin care răbufnea neputinţa, nu-l atingeau de loc. Era profund satisfăcut de demascarea domnişoarei Griseldis, care cedase şi ea ispitelor Ţării huzurului. Aceasta îi întărea melancolica plăcere de a putea pătrunde gândurile oamenilor.

În casa scării fu orbit de lumina puternică. Ar fi vrut să se aşeze pe una din băncile pe care un turc poansonat în piele (îşi agita sabia; dar printre lujerii înalţi ai heliotropilor, dintre orhidee şi cactuşii purpurii se ivi figura puhavă a domnului Stiebitz, care îl salută amical.

— În sfârşit, nu ştiam unde te-ai ascuns, stimate maestre. Ce părere ai avea de o partidă? Fii drăguţ şi ajută-ne să aducem puţină animaţie în baraca asta! Cum? Nicio părere? Dar să nu-mi vorbeşti de căişori. Dă-i încolo de căişori! Ce sunt în definitiv căişorii? O copilărie. Hai mai bine să facem o mică, foarte mică partidă de bacara. Nu cunoşti jocul? Orice om cultivat trebuie să-l cunoască

şi, cu norocul dumitale bineştiut, poţi să câştigi o avere.

Dar Andreas şi ajunsese la jumătatea scării. îşi spunea: „Atâta vreme cât bursa rentează destul de bine, n-am nevoie de bacara”.

Plecă pe jos, cu pas elastic, învârtindu-şi bastonul, cu buzele ţuguiate ca pentru a fluiera. În Potsdamer Platz intră într-un oficiu telegrafic şi redactă câteva fraze curgătoare, elegante, relatând lui „Gumplacher Anzieger” fenomenalul, covârşitorul succes al „Necunoscutei”, „ultima operă dramatică a unui foarte talentat fiu al oraşului dumneavoastră, domnul Andreas Zumsee, care şi-a câştigat dintr-odată simpatia capitalei Reichului”.

Apoi se culcă şi, cu gândul că până la deşteptare telegraful şi ziarele îi vor umfla faima dându-i proporţii uriaşe, fericitul scriitor aţipi.

A doua zi dimineaţă, la zece, un comisionar îi aduse, la pat, un pachet. Găsi înăuntru o bombonieră de mătase albastră şi în timp ce se îmbrăca, foarte vesel, îşi vârî în gură pe pumn de praline. Simţea că exuberanţa lui îl înăbuşea: trebuia s-o împărtăşească cuiva; dar vecinul Kopf şi-l plecase de acasă. Pe coridor o întâlni pe domnişoara Levzahn, pe care, de la plictisitoarea vizită în încăperea celor două femei, o uitase cu desăvârşire. Fata încercă să treacă fără să-i dea bună ziua, dar faţa-i îmbufnată îi strică şi lui buna dispoziţie. Andreas simţi deci nevoia s-o îmbuneze pe înverşunata fată; o ciupi atât de tare de obraji încât ea ţipă ascuţit. „E într-adevăr foarte puţin muzicală”, îşi spuse el, dar îşi petrecu imediat braţul pe după mijlocul ei.

— Ce, ai înghiţit mătrăgună azi? întrebă ea, încercând în acelaşi timp, cu o prefăcută cochetărie, să-l respingă.

— Înghiţit, ce? Da, pentru micul dejun, doamnele îmi trimit câte ceva delicat. Înţelegi, domnişoară Sophie, din

când în când pică ceva în plasă.

— Şi dumneata eşti de părere că dacă nu te laudă alţii, trebuie să te lauzi singur?

— Da’ de unde! Fapte, nu vorbe! Vrei să încerci?

Fata vârî, fandosindu-se, vârful degetelor în punga cu bomboane. Dar a doua oară şi le înfipse mai adânc, iar la a treia oară îşi băgă toată mâna. El începu să se neliniştească.

— Nu te jena, îi spuse. Sunt bune?

— Dulci, susură dânsa şi încercă să-şi ţuguie strengăreşte buzele, printre care se scurgea o zeamă de ciocolată topită. Dar deodată se opri din mestecat şi făcu ochii mari. Scosese din bomboniera o hârtie, fluturându-i-o sub nas. Andreas roşi: era o bancnotă de o mie de mărci.

— Ah, asta trebuie să fie de la tanti! se bâlbâi el, încercând să-şi păstreze cumpătul.

— De la tanti Adelheid, nu?

— Da’ de unde ştii?

Fata se strâmbă:

— Ei, mai ştim şi noi câte ceva. Avem şi noi legăturile noastre.

Andreas ridică din umeri:

— Dacă îţi face plăcere…

— Ei, fireşte, dumneata stai ca în sânul lui Avram şi nu-ţi pasă ce vorbesc oamenii. O tanti bătrână şi cumsecade care face inimioarei ei cadouri aşa de dulci!

Şi continua să-i fluture bancnota prin faţa ochilor. Revenindu-şi în fire, Andreas i-o smulse din mână.

— Eşti unsă cu toate alifiile, observă el dispreţuitor şi-i întoarse spatele.

Râsul ei răutăcios îl urmări până în cameră. Înţelese că o dezamăgise probabil; de aici şi indignarea ei. Dar ce pretenţii avea de la el?

Ieşi, cumpăra un exemplar din „Nachtkurier” şi, în

timp ce prânzi, se lăsă mângâiat de penala lui Abell ca de nişte mâini de hurie. După care făcu o vizită de mulţumire criticului şi-i viârî, indiferent, patru bancnote de câte o sută de mărci sub nişte hârtii de pe birou.

La puţină vreme după ce se înapoie acasă, cam pe la trei şi jumătate, se auzi soneria de la uşa care da afară şi desluşi binecunoscutul foşnet al rochiei lui Adelheid. Dar aceasta nu intră imediat în camera lui. Părea că fusese oprită de doamna Levzahn. Glasul dogit şi tărăgănat al bă – trânei răsuna până la el.

— Stimată doamnă, scuzaţi vă rog, dar am să vă spun un cuvinţel. Sunt sigură că stimata doamnă nu vrea să-mi facă un rău, dar intendentul casei ştie că domnul primeşte în vizite femei.

— Nu înţeleg, răspunse Adelheid.

— Oh! stimata doamnă o să înţeleagă, chiar dacă cu niţică întârziere. Vizitele femeilor sunt, fireşte, oprite de regulamentul casei. Intendentul mă poate arunca oricând pe drumuri. Şi chiar dacă n-o face, îmi poate urca chiria. Aşa sunt oamenii şi toţi vor să te jupoaie.

„Care va să zică, încercare de şantaj, îşi spuse Andreas. Ăsta-i deci rezultatul scrupulelor morale ale familiei Levzahn. „Cu multă băgare de seamă, deschise puţin uşa şi privi prin crăpătură. Sophie sta gata să intervină, în spatele mamei ei; abandonase orice prefăcătorie, iar ochii ei cercetau, sfredelitori, lacomi şi neîncrezători ca ai unui cămătar, faţa lui Adelheid şi îmbrăcămintea, se fixau asupra cerceilor cu briliante şi păreau a dori să-i smulgă din mână umbrela cu măciulie de aur. Sări în ajutorul bătrânei.

— Stimata doamnă n-o să refuze, desigur, s-o despăgubească pe mama cum se cuvine.

— S-o despăgubesc? întrebă Adelheid, mai degrabă mirată decât furioasă. Dar pentru ce? Ce mă interesează

pe mine dacă vi se va mări chiria?

Dar doamna Levzahn îşi pierduse răbdarea.

— Face pe proasta ori chiar o fi aşa? îşi întrebă ea fiica.

Sophie interveni:

— Am putea căpăta foarte bine ce ni se cuvine, dacă ne-am adresa domnului soţul dumitale.

Adelheid găsi această ameninţare neruşinată.

— ISoţul meu ştie tot ce fac, rosti ea, dispreţuitoare.

— Ei, drăcia dracului! ţipă bătrâna şi cinstita indignare a familiei Levzahn se dezlănţui asupra lui Adelheid.

Ei, asta chiar le întrece pe toate! Cucoana face vizite în camere mobilate şi soţul ştie tot ce face! Doamne, ce ruşine! Ei, dacă domnii sus-puşi îşi dau în petic în halul ăsta! Nici de-alde noi nu ne-am născut cu deştu-n gură, dar aşa ceva n-am mai pomenit.

— Tacă-ţi gura! ţipă Adelheid.

— Ia te uită obrăznicie! Tot eu să tac, când în casa mea se petrec asemenea lucruri? Să vedem ce-o zice poliţia. Dumneavoastră nu vedeţi ce gălbejit şi stors de vlagă e tânărul domn? Pare ca scos din mormânt. Dacă îi mai scoateţi mult măduva din oase, o să-mi moară aici în casă. Să văd atunci ce-oi face! Pentru că atunci cucoanele au să se facă nevăzute, şi eu, biata de mine, am să rămân cu paguba şi cu necazul!

Fiica se amestecă şi ea, cu glasu-i ascuţit:

— Daţi-ne o sută de taleri, doamnă consul general, că de nu, vă facem un scandal ce nu s-a văzut!

Adelheid înţelese că unor asemenea inşi trebuia să le vorbească pe şleau şi pe limba lor, întrucât altfel n-ar mai scăpa de ei niciodată. îşi adună forţele şi rosti răspicat:

— Duceţi-vă învârtindu-vă unde vreţi!

— Şi dumneata să ne pupi! sună prompt răspunsul.

Un ţipăt, uşa se deschise larg şi Adelheid căzu plângând în braţele lui Andreas. Acesta dădu dovadă de mult sânge rece, răsuci cheia în broască, îşi aruncă ţigareta în faţa sobei şi încercă s-o liniştească pe femeia năucită de durere şi ruşine. Ceea ce nu era însă uşor. Adelheid se lamenta şi plângea cu sughiţuri:

— Ai auzit? Ce cuvinte ordinare! Toate le-aş fi suportat, dar aceste cuvinte murdare. De ce trebuie să îndurăm în viaţă atâtea josnicii?!

— Linişteşte-te, o rugă el. Oamenii ăştia se nasc cu instincte josnice. Noi nu-i înţelegem, sunt dintr-o altă rasă. Dacă ne ies vreodată în cale, e ca şi cum ne-ar fi atins o vietate scârboasă, o broască sau un şobolan. îţi speli mâinile şi nu te mai gândeşti la ele. Nu te mai gândi nici tu!

Spiritualul lui scepticism îl uimi şi pe el. De sub batista cu care îşi ştergea obrajii uzi, dânsa şopti:

— Oh, tu ai un suflet mare!

— Nu mă gândesc să-i judec după criterii morale, continuă el, dar oamenii ăştia n-au nici măcar o valoare estetică. Exerocheriile pot să aibă frumuseţe şi măreţie. Unul care aruncă în braţele mizeriei mari mulţimi spre a-şi umple buzunarele cu bani, ca…

Andreas şovăi o clipă, dacă să pomenească numele lui Turkheimer, dar renunţă.

— Ei, unul ca ăsta poate fi condamnat din punct de vedere moral, dar din punct de vedere estetic are o anumită măreţie. Iese după pradă în văzul lumii, în plină zi, şi-şi bate joc de legi. Dar micile furtişaguri comise pe în tuneric şi puse la cale de oameni zdrenţăroşi în încăperi mucegăite sunt respingătoare. Închipuie-ţi numai cât se-vor fi gândit şi târguit nenorociţii ăştia ca să se mulţumească cu optzeci de taleri ori să îndrăznească să-ţi ceară o sută! Şi ce frică trebuie să le fi fost când au făcut

mizerabila lor încercare de şantaj! Zău dacă n-ar merita să li se dea niscai gologani pentru asta!

Şi Andreas măsură camera, triumfător, cu paşi mari.

— De fapt, îţi vine să şi râzi, adăugă el. Plăcerea de a pătrunde gândurile oamenilor compensează toate josniciile acestei lumi”.

Dar Adelheid sări deodată de pe scaun.

— Nu mai poţi să rămâi aici! exclamă ea, pătimaşă, îmbrăţişându-l. Nu mai poţi să rămâi aici nici măcar o singură zi. Deocamdată te muţi la un hotel, unde n-o să fim deranjaţi, şi apoi îţi închiriezi o locuinţă proprie.

— Şi banii? obiectă el.

Adelheid bătu din picior. Cum ar putea să-i învingă de data asta scrupulele lui în materie ide bani? Nu cumva l-ar surprinde prea tare dacă i-ar spune că a câştigat peste noapte la bursă costul instalării într-un apartament de trei-patru camere? îşi luă inima în dinţi şi-l privi drept în ochi. Faţa îi era palidă, nările fremătau larg deschise, îşi dădu capul spre spate, maiestuoasă, aşa cum o iubea el.

— Ce preferi – întrebă ea cu un glas nesigur – să faci datorii de câteva mii de mărci sau s-o expui pe femeia pe care o iubeşti şi care te iubeşte la cele mai ordinare insulte?

— Cum poţi să pui o asemenea întrebare? replică el şi o sărută pe bărbie. Adelheid simţi că, luându-l tare, îi biruise împotrivirea.

— Am să-ţi caut o locuinţă agreabilă la parter şi am să mă îngrijesc de tot ce e nevoie. Spune-mi numai unde. Dar să nu fie prea departe de casa mea.

Şovăind, el opina:

— Poate, Lützowstrasse?

XI

Micuţa Matzke

Preţul unora dintre cumpărăturile indispensabile

pentru amenajarea noului său cămin îl puse pe gânduri pe Andreas. Adelheid se supăra când el deschidea facturile pe care le primea pe numele lui. I le lua din mână şi achita tot. Dar până când putea să meargă aşa? Mobilele de marochin presat, fără de care el nu-şi putea imagina biroul, erau neînchipuit de scumpe şi deşi patul Louis-Quinze sculptat şi aurit costa două mii de mărci, Adelheid nu voi să renunţe la el. De unde o să facă însă rost vreodată de atâta bănet? Jocul la bursă îi asigura deocamdată venituri frumuşele, dar această sursă de venituri a burgheziei înstărite nu putea totuşi acoperi cheltuielile unui lux excesiv. Câteodată se lăsa pradă visului fierbinte şi ameţitor al unei lovituri nemaivăzute, al unei lovituri în maniera lui Turkheimer, fără a-şi putea însă da seama concret despre ce ar putea fi vorba. Oftând, reluă lectura, neglijată în zilele fără griji, a ziarelor financiare.

Mirat, află ce împărţite erau părerile asupra valorii acţiunilor „Texas Bloody Gold Mounts”. Zgomotoasa şi perseverenta reclamă a ziarului „Kleine Borse”, devotat intereselor băncii germano-americane „F. W. Schmeerbauch”, era puternic sprijinită de „Kabel” şi „Abendzeitung”; „Nachtkurier” se menţinea, însă, într-o prudentă expectativă. Lucrul părea de neînţeles, întrucât se spunea că şi Turkheimer trăgea sforile în această afacere. Ziarul lui personal lăsa să se înţeleagă că extracţia aurului se mărginise până acum la un singur filon, epuizat între timp. Un puţ de mină gata săpat fusese abandonat. Şi, pe deasupra, „Gold Mounts” se afla într-o regiune de mlaştini puturoase, cu un aer nesănătos, fără apă potabilă, de nelocuit pentru europeni. În ultimul timp, acţiunea nu mai urcase decât foarte puţin; în ziua când „Nachtkurier” se exprima într-un limbaj atât de clar interveni o stagnare. Andreas acordă acestei împrejurări o

deosebită atenţie şi hotărî să nu-i mai încredinţeze lui Adelheid bani pentru cumpărarea de acţiuni „Gold Mounts”.

Dar după douăzeci şi patru de ore ziarul lui Jekuser publică la loc de frunte un entuziast articol al cunoscutului explorator, domnul von Birkenibusch-Fellenthian. Acesta afirma că regiunea „Gold Mounts” semăna cu nişte sertare secrete; trebuia numai să le deschizi, spre a le găsi pline cu aur. De cele mai multe ori nici nu era nevoie de spălat, întrucât multe pepite se prezentau sub formă de monezi gata tăiate, dar, din nefericire, nebătute încă. În plus, regiunea se număra printre cele mai sănătoase din întreaga lume cunoscută, de un romantism încântător şi de o fertilitate paradiziacă.

— Ce să mai crezi din toate astea? întrebă Andreas. Un savant atât de celebru nu poate minţi, nu?

— Să sperăm că nu, răspunse Adelheid. Oricum, cert este că astăzi lumea se bate pentru acţiunile „Gold Mounts”. Turkheimer a fost până acum rezervat, acum însă s-a angajat cu sume considerabile. Chiar el mi-a spus-o.

— Ei, atunci… Andreas şovăi. Ăsta-i tot surplusul de care mă pot dispensa pentru moment. Şi privi cu o uşoară melancolie spre cele două mii de mărci pe care Adelheid le vârî în manşonul de blană: preţul elegantului pat.

Noaptea dormi agitat şi a doua zi dimineaţa luă cu o grabă plină de aprehensiuni „Nachtkurier”-ul. Găsi, publicată cu aldine, o telegramă a domnului von Birkenbusch-Fellenthien, cu o declaraţie concisă cum că nu el era autorul articolului despre regiunea Gold Mounts şi că îşi rezerva dreptul unor demersuri ulterioare. O notă a redacţiei îşi exprima indignarea faţă de neruşinatul falsificator care imitase, cu mult rafinament, stilul celebrului explorator. Din păcate, conform unui vechi

obicei, manuscrisul fusese distrus. Dar şi ea îşi rezerva dreptul unor demersuri ulterioare.

O disperare cum nu mai simţise de multă, de foarte multă vreme îl făcu pe Andreas să se prăbuşească eu fruntea pe birou. îşi îngropă faţa în mâini şi gemu după banii duşi pe gârlă. Ţinuse la ei de parcă îi adunase cu sudoarea frunţii, aşa cum se întâmpla cu creiţarii tatălui, podgoreanul, care îşi îngrijea butucii din vie ca pe nişte copii de ţâţă şi era bucuros dacă dădeau rod îmbelşugat o dată la şapte ani. În cele din urmă îşi îndreptă totuşi spinarea, îşi trecu mâna peste frunte şi hotărî să judece calm şi să acţioneze fără a ţine seama de nimic. Pentru tot ce se întâmplase vinovată era Adelheid! Care era momentan situaţia? în urma articolului cu sertarele secrete, acţiunile „Gold Mounts" urcaseră vertiginos în ziua precedentă de la nouăzeci la o sută şaptezeci peste cursul de emisiune; la acest preţ le cumpărase probabil Turkheimer. Era, oare, de aşteptat acum prăbuşirea cursului, devenită inevitabilă după publicarea telegramei din „Nachtkurier"? Nu se putea vinde înainte? Adelheid trebuia să aibă căile şi mijloacele necesare. În orice caz, azi au să fie zvârlite pe piaţă, din toate părţile, acţiuni „Gold Mounts", ori poate că îşi şi pierduseră orice valoare până la deschiderea Bursei. Oricum, trebuia văzut! Făgăduind un bacşiş gras, Andreas luă o birjă spre Hildebrandtstrasse, dar n-o găsi pe Adelheid acasă, ceea ce-i păru de rău augur. Lăsă o dispoziţie scrisă, concepută în termeni drastici, să vândă imediat totul. După un mic dejun înghiţit în silă, poposi, palid şi furios, în Burgstrasse.

Se pomeni în mijlocul unei mulţimi de oameni în aceeaşi stare de spirit ca şi el. Suib influenţa aşteptării în ploaie şi noroi, atmosfera se încingea. Jucători păcăliţi ridicau pumnii peste capetele înghesuite, spre palatul Bursei. Proferau ameninţări împotriva speculanţilor şi

exploatatorilor; alţii, care nu erau interesaţi, făceau glume. Ţinută cu grijă în frâu de poliţişti zeloşi, mulţimea creştea mereu.

Deodată, întreaga masă de oameni se cutremură ca sub o lovitură neaşteptată. Undeva sus se deschisese o uşă îndărătul căreia se vedea, în mijlocul unui nor de praf, un vălmăşag de braţe agitate şi de bastoane ridicate. Un urlet prelungit se apropie, urmărind un om ce se împleticea, buimăcit şi de nerecunoscut, un om cu jobenul turtit, cu vesta descheiată, cu cravata sifâşiată şi cu urme de lovituri de picior pe pantaloni. El zbură pe trepte ca o grămadă de haine vechi, mototolite şi murdare şi se refugie într-o trăsură ce-l aştepta. Caii se cabrau, dar vizitiul îi biciui mânându-i prin bulucirea mulţimii, care profera ameninţări furioase.

— Jos cu Schmeerbauch!

— Ucideţi câinele!

— Sfâşiaţi-l în bucăţi!

— Crăpaţi-i capul!

— Târâtură!

Cei ce făceau spirite îi strigară prin ferestrele cupeului:

— Te ţii des de şotii de-astea, micule?

— Ai pus-o de mămăligă!

— Deschide-ţi o prăvălie de cravate!

Apoi valul disperaţilor, urmăriţi de aproape de poliţiştii călări cu săbiile scoase din teacă, se luă după bancherul ce fugea. Când Andreas ajunse pe Unter den Linden în faţa birourilor Băncii, obloanele de fier şi fuseseră trase. Vociferările şi blestemele asediatorilor se mai potoliseră; se spunea că se auzise o împuşcătură. Se scurse un sfert de oră până când autorităţile, în persoana unui comisar de circumscripţie, intrară în localul Băncii. După alte douăzeci de minute apăru o ambulanţă şi, în

sfârşit, salutat de fluierături şi chiote gălăgioase, fu adus afară cel ce fusese Friedrich Wilhelm Schmeerbauch. Mulţimea, de furia căreia se refugiase pe lumea cealaltă, nu se emoţionă. Ţipa în urma bancherului:

— Mare scofală să-ţi faci seama!

— S-a temut, dar nu s-a căit!

— Un puturos mai puţin!

Poliţistul postat în faţa uşii era jovial. Declară, făcând cu ochiul oamenilor ce se înghesuiau în jurul cadavrului, că în timp ce-şi descărcase revolverul în gură, Schmeerbauch îşi tăiase şi beregata cu un brici. Această veste, care se răspândi ca fulgerul, fu primită cu o unanimă plăcere. Mulţimea nu mai putea de râs, birjarii înşiraţi pe partea carosabilă îşi izbeau pulpele cu mâinile şi se ţineau ca să nu cadă de pe capră, copiii de şcoală se strâmbau sărind într-un picior.

Dar Andreas îşi spuse că moartea lui Schmeerbauch, care avea asupra tuturor un efect liniştitor, nu-l despăgubea totuşi de pierderea banilor. De altfel, cei mai bine îmbrăcaţi din mulţime păreau a fi, în general, de aceeaşi părere. Un domn bătrân, marţial şi impunător, cu un joben gri, îşi exprima părerea cu glas tare =

— Oamenii ăştia îşi pot, oare, permite orice? Jefuiesc un întreg popor, înşelând cu bună ştiinţă opinia publică şi apoi se sustrag oricărei răspunderi. Dar pentru apărarea acţionarilor cinstiţi nu se face nimic?

Sub impresia acestor cuvinte, care-l întărâtară, Andreas porni din nou spre Hildabrandtstrasse. Urcă fugind scara, fără a ţine seama de zâmbetul dezaprobator al lacheului şi se pomeni, înainte de a se fi gândit ce avea de spus, în faţa lui Adelheid. Aceasta scoase un strigăt.

— Ce s-a întâmplat? De ce eşti aşa de schimbat?

Andreas privi spre picioarele lui şi văzu că la fiecare pas lăsa în urmă-i o băltoacă pe parchet. Partea de jos a

pantalonilor era mânjită, vestonul muiat de ploaie şi boţit. Aceste descoperiri îl amărâră şi mai mult.

— Am luat contact cu poporul! Dar nu de asta-i vorba. Cine-i vinovat de toate astea, de ce trebuie să alerg prin ploaie după banii mei?

— Andreas! După banii tăi!

— Vrei s-o faci pe naiva, doamna mea. De parcă n-ai şti că s-a zis cu „Gold Mounts”.

— Habar n-am! Toată dimineaţa am avut probe.

— Ah!

Fluierând printre dinţi1, străbătea cu paşi de tragedian încăperea a cărei pardoseală îşi pierdea tot luciul sub picioarele lui. Deodată, se opri, cu capul sus; străfulgera cu o privire sfredelitoare femeia înspăimântată şi începu să scandeze:

— Articolul cu sertarele secrete a fost un fals. Acţiunile „Gold Mounts” sunt azi – numai maculatură. Schmeerbauch şi-a tăiat beregata, iar eu – m-am curăţat de două mii de mărci.

Adelheid nu răspunse, speriată şi dusă pe gânduri.

— Doar n-o fi pierdut şi Türkheimer?! rosti ea în cele din urmă.

Andreas se simţi dezamăgit de slabul efect al dramaticei sale istorisiri.

— Asta-i tot ce te interesează din întreaga poveste? Şi mai vorbeşti de dragoste! Mulţumesc! Ce-mi pasă mie de Turkheimer? Bine fac cei care-l exerochează cu jumătate de milion sau chiar cu un milion, pentru că tot ce are e de furat, iartă-mă că ţi-o spun. Sunt situaţii când sinceritatea are un efect eliberator.

Şi, într-adevăr, se mai răcori puţin. Dar continuă să declame, necruţător, fără a ţine seama de rugăminţile ei mute:

— Ar fi important să ştim dacă acestor oameni le

este» realmente, permis orice. îşi pot chiar îngădui să jefuiască nepedepsiţi atâţia oameni, inducând în eroare opinia publică? Şi nu se ia nicio măsură pentru apărarea acţionarilor cinstiţi?

Dânsa îşi încreţi dureros fruntea, în căutarea febrilă a unui mijloc de a-şi îmbuna amantul. Disperarea îi sugeră o minciună.

— Închipuie-ţi, chiar eu i-am dat azi-dimineaţă soţului meu douăzeci de mii de mărci pentru „Gold Mounts”. Toate economiile mele.

— Douăzeci de mii…

Andreas amuţi; mărimea sumei îl făcea să-şi piardă speranţa. Dar Adelheid interveni grăbită, spre a nu-i da timpul să se simtă umilit.

— Două mii sau douăzeci de mii, e fireşte, la tel de neplăcut.

— Şi părerea mea e tot asta! Ce-mi pasă, în fond, de cele două miare? Două mii sau douăzeci de mii e acelaşi lucru. În lumea ideilor, în care sunt obişnuit să trăiesc, cifrele joacă un rol secundar. Dar să fiu înşelat, asta mă scoate din sărite. Să cazi victima unor şmecheri ordinari, pe care-i consideri inferiori, mult inferiori ţie şi care se învârtesc într-o sferă străină de noi. Ce experienţă oribilă! Asta o să ne amărască multe zile de-aci încolo.

Şi îşi reluă meditativa plimbare, dar Adelheid i se alătură numaidecât, apucându-l pătimaşă de braţ.

— Nici nu-ţi închipui ce multă dreptate ai. Ai exprimat suferinţa vieţii mele. În ce lume am fost sortită să trăiesc? Totdeauna am tânjit după o altfel de viaţă. Dintotdeauna am fost atât de bună cu poeţii şi artiştii. Evident, aş fi putut nimeri şi mai prost. Turkheimer are cel puţin ceva generos în el şi închide ochii când nu vrea să vadă. Dar, pe de altă parte…

Avu o şovăială aproape imperceptibilă „înainte de a-şi

jertfi şi soţul pe altarul mâniei amantului. Dar nu trebui să facă un efort prea mare.

— Ce imposibil devine omul ăsta când e vorba de bani! Faptul că nu-mi susţine interesele la bursă nu e încă lucrul cel mai rău. îl cred în stare să fi plasat banii noştri în „Gold Mounts” în timp ce el însuşi miza pe un crah. Trebuie să-l cunoşti: un asemenea lucru i s-ar părea o glumă. N-are decât! Dar că loialitatea şi devotamentul şi viaţa de familie şi toată casa şi eu, totul nu e pentru el decât o afacere, asta întrece orice limită, Nici nu poţi să-ţi imaginezi de câte ori m-a vândut şi m-a cumpărat iar pe mine, soţia lui.

Urmă o tăcere. Amândoi se gândeau, cam jenaţi, la Ratibohr. Andreas se întreba: „S-au întâmplat va să zică de mai multe ori chestii din astea?”

Mărturisirile lui Adelheid îl răzbunau pentru pierderea suferită din pricina unor oameni de felul soţului ei. Turkheimer şi cei de teapa lui trebuiau veştejiţi cu toată tăria, niciun cuvânt nu era prea înjositor spre a-i caracteriza.

— Consolează-te, observă el dispreţuitor. Şi el şi ceilalţi sunt reprezentanţi ai unei morale atavice, tâlhăreşti. Ei nu s-au ridicat cu mult deasupra maimuţelor. De altfel, nu de mult m-am văzut nevoit să-ţi atrag atenţia asupra sufletului atât de corupt al fiicei tale.

— Şi doar numai de dragul ei am renunţat până acum la divorţ.

Adelheid oftă adânc, cu faţa lipită de umărul lui ud; simţea că-l îmbunase numai pe jumătate, că izbutise numai să-i abată nemulţumirea. Glasul lui Andreas nu-şi pierduse tonul tăios pe care ea trebuia să-l suporte în cursul discuţiilor aprige care în ultimul timp deveneau tot mai dese între ei. îşi dădea seama că el căuta ceartă. De ce vorbea cu atâta cruzime, ca un adversar ce-şi apăra

interesele? Ar fi trebuit să citească pe faţa ei spaima şi-l durerea pe care i le pricinuiau fiecare cuvânt răutăcios. Începea oare dragostea lui să obosească? Acest gând o încercă pentru prima oară; şi îi cuprinse rece ca gheaţa inima caldă, înfiorând-o. îi strânse şi mai tare braţul şi exclamă, brusc hotărâtă:

— Dar de ce să mai ţin seama de aceste convenţii fără sensi Ce ar fi s-o fac?

— Ce?

— Să divorţez.

— Eşti…

Şi Andreas făcu, speriat, un pas înapoi. Iar când îi înţelese gândul cu toate consecinţele lui, ochii i se măriră şi faţa i se roşi.

— Dacă vrei, hai să fugim, insistă ea.

— Să fug cu tine? Cum te poţi gândi măcar la aşa ceva?

Dânsa zâmbi.

— Nu mă crezi? Nu mă cunoşti; sunt în stare să fac orice.

— Aşa se pare.

Vinele de la tâmple i se umflaseră; şi râse, mai întâi încet, apoi, fără să se mai stăpânească, tot mai tare, incapabil să-şi stăvilească hohotele pricinuite de gândul unei fugi cu Adelheid. În seara când intrase pentru prima oară în Ţara huzurului, făurind timide şi pline de speranţă visuri de cucerire, nu hotărâse oare că nu putea fi vorba de o idilă şi că nu intenţiona s-o răpească pe doamna consul general Türkheimer spre a o duce pe un ostrov al dragostei? Şi uite că acum dânsa era aceea care voia să fie răpită, nici mai mult, nici mai puţin. O şi vedea sărind, cu o graţie de grăsană, într-o barcă cât o nucă, care trebuia să-i poarte pe amândoi pe marea albastră, spre acea tebaidă a inimilor simţitoare. Să te strici de râs, nu alta!

Andelheid privea mirată şi puţin întristată cum veselia lui devenea tot mai deşuchiată. Se mângâia, însă, cu gândul că până la urmă izbutise să-i risipească complet mânia. Ce drăgălaş era când ochii îi râdeau în cap şi dinţii albi, sănătoşi, i se iveau de sub barbişonul blond! Şi Adelheid începu şi ea să râdă, mai întâi resemnată, apoi din toată inima.

În clipa aceea Turkheimer apăru în uşa încăperii alăturate. Era frânt de oboseală, umbla cu paşi mici şi se aşează greoi într-un fotoliu.

— În sfârşit, mă pot odihni, bietul de mine! N-aş fi crezut că mai există oameni fericiţi, care se întreţin făcând haz. Bursa m-a dat gata.

Cercetă, clitinând din cap, hainele tânărului şi petele umede de pe duşumea.

— Ah, ai fost şi dumneata pe acolo? Idioată zarvă, nu-i aşa?

— Am urmărit-o de afară, explică Andreas.

Turkheimer sesiză tonul rezervat al glasului său.

— Nu ţi-a prea plăcut? întrebă el binevoitor.

— Aşa şi aşa. Dacă cunoştinţa cu Bursa n-ar fi atât de costisitoare, n-aş avea nimic împotriva instituţiei ca atare.

— Eşti prea îngăduitor. Probabil că ai sângerat şi dumneata puţin.

— Cred că sunteţi cel mai în măsură s-o ştiţi, domnule consul general.

— Cum? Doar nu vei fi vrând să spui că am umblat cu fofârlica?

Adelheid interveni.

— James, domnul Zumsee ţi-a transmis prin mine nişte sume de bani ca să-i cumperi acţiuni „Gold Mounts”. Doar nu e singurul dintre prietenii casei noastre cărora le faci astfel de servicii.

Türkheimer îşi mângâie barba roşiatică. Şi rânji, plin

de admiraţie pentru dibăcia soţiei. Va să zică, aşa îşi aproviziona tinereii cu bani. A dracului femeie! îşi apăsă pince-nez-ul de aur pe vârful nasului şi scoase o agendă.

— Exact, încuviinţă el. Onorata dumitale comandă a fost executată prompt.

— Mulţumesc foarte mult, răspunse Andreas rece. Îngăduiţi-mi, însă, o întrebare indiscretă, domnule consul general: aţi cumpărat cumva ieri şi pentru dumneavoastră personal acţiuni „Gold Mounts”?

— Ce întrebare! Bineînţeles. Nu m-a lăsat inima să stric cheful celorlalţi.

— Ei, atunci aţi căzut şi dumneavoastră în capcană!

Şi Andreas oftă, satisfăcut. Turkheimer zâmbea, însă, sub mustaţă, cu capul plecat pe umăr.

— Şi asta te bucură atât de mult? Răutăciosule! Dacă e vorba pe aşa, atunci să-ţi destăinuiesc ceva. Am cedat imediat, pe nesimţite, toate acţiunile „Gold Mounts” cumpărate ieri.

— Aşa! observă Andreas, indispus dintr-odată. Şi dădu să plece. Celălalt îl apucă, însă, de pulpana hainei.

— Dumneata, prietene şi maestre, crezi că vreau să te păcălesc, te văd de la spate că aşa gândeşti. Te întreb, însă, de ce aş face-o? Nu ţin, oare, la prietenia dumitale? Un poet celebru cum eşti dumneata trebuie menajat, nu-i aşa? Ei, vezi?

— Dar despre ce fel de prietenie poate fi vorba, domnule consul general, dacă aţi ştiut de ieri că articolul semnat Birkenbusch – Fellenthien era un fals şi că azi urma să se producă crahul – şi nu mi-aţi suflat o vorbă despre toate astea.

— Nu te enerva, maestre, nu te pierde. Fruntea sus, chiar dacă pierzi doi-trei fulgi. Dumneata eşti supărat pe mine fiindcă ţi-am cumpărat ieri nişte „Gold Mounts”. Vrei să-ţi spun ceva? Nici nu le-am cumpărat.

— Nu? Sunteţi… asta e…

— Admirabil, îl completă Turkheimer.

Transportat de bucurie, Andreas îi apucă mâna dreaptă, care atârna moale peste braţul fotoliului. Şi cu toată convingerea, îi spuse:

— Sunteţi mult prea amabil, domnule consul general.

— Păi, vezi? Uite-aşa sunt eu de când mă trezesc şi până mă culc. Dar ascultă-mă până la capăt.

— O, vă rog. Nu sunt grăbit să recapăt, cele două mii de mărci ale mele.

— Voiam să-ţi spun că ieri, când se urcaseră la o sută şaptezeci peste cursul de emisiune, nu ţi-am cumpărat nicio bucată, dar astăzi, când le puteai lua pe nimica toată, am investit cele două miare ale dumitale până la ultimul ban.

— Imposibil!

Spaima bruscă îl prăbuşi pe Andreas pe un scaun. Pe frunte îi apărură broboane de năduşeală rece. Turkheimer continua însă să fonfăie jovial, clătinându-şi capul încetişor şi făcând mici pauze, pline de înţelesuri, prin care-şi sporea efectul spuselor, de parcă ar fi povestit o anecdotă hazlie.

— Schmeerbauch şi-a meritat soarta şi lucrul trebuie să dea de gândit tuturor. O afacere de aur intră câteodată pe mâinile unui mahăr de rând care habar n-are peste ce a dat. Şi atunci duce oamenii de nas, din obişnuinţă, şi-i păcăleşte, deşi, de fapt, nici nu-i nevoie de aşa ceva. Te întreb pe dumneata, de ce să păcăleşti lumea dacă poţi să obţii mult mai mult cu cinstea. Ei, şi Schmeerbauch a făcut să crească artificial cursul acţiunilor „Gold Mounts” ch minciunile lui idioate, deşi ele ar fi crescut de la sine, chiar mai repede şi mai constant. Şi deodată se iveşte marele necunoscut, căruia i se rupe inima să vadă o afacere frumoasă încăpută pe mâini proaste şi-l supraliciteză în

minciuni pe Schmeerbauch. Ce s-a întâmplat după pretinsul articol al lui Birkenbusch-Fellenthien? Acţiunile „Gold Mounts” au crescut până la o sută şaptezeci de puncte. Şi ce s-a petrecut după dezminţirea dată de marele nostru savant? Au scăzut sub cursul de emisiune. Aşa şi trebuia. Şi, niciuna, nici două, Schmeerbauch îşi taie beregata. Dar, spune dumneata… Gândeşte-te numai la toţi idioţii pe care i-a curăţat de bani cu exerocheriile lui, cea mai mare parte dintre ei oameni sărmani, care-şi marinează bănuţii în acidul sudorii lor, ca scrumbiile în oţet. În definitiv, în ziua de azi trebuie să ai niscai sentimente sociale, altcum nu mai merge în vremurile noastre; proştii sunt şi ei oameni.

Andreas era cu totul descumpănit, dar Turkheimer continuă să vorbească, zâmbind cu superioritate:

— După părerea dumitale, povestea s-a terminat. Dar uite că nu s-a terminat. Crahul a asanat situaţia. Marele necunoscut al lui „Nachtkurier” a pus din nou afacerea pe o bază solidă, chiar mâine o să-şi dea Bursa seama de asta.

Acţiunile „Gold Mounts” au să-şi revină şi au să înceapă să crească.

— O spuneţi numai aşa, domnule consul general.

— Fă-mi plăcerea şi nu mai fă o mutră atât de acră! Dumneata ai o veselie naturală, care ne place tuturor, nu-i aşa, Adelheid? Dacă faci pe posomorâtul nu eşti în rolul dumitale. Curaj, tinere! Mâine ai să fii în câştig cu hârtioarele dumitale, pariem? Pe o sticlă de apă minerală?

Andreas îşi struni amărăciunea şi observă cât putu de indiferent:

— Mai bine, numai pe preţul sticlei. În situaţia în care mă aflu, fiecare ban contează.

— Fie şi-aşa.

Turkheimer îi scutură mâna, chicotind prelungit şi cu poftă, dându-i ghionturi amicale peste burtă. Adelheid,

care, cu gândurile împrăştiate şi îngrijorate, îşi schimbase mereu locul, voi să se asigure, la plecare, că Andreas se liniştise şi se împăcase. Dar el îi evită privirile îngrijorate şi rugătoare.

Pe scară, o întâlni pe Griseldis von Hochstetten, care îşi pierduse calmu-i suveran. Mantou-i de pluş trei sferturi, ca de fecioară îmbătrânită, era descheiat; urca grăbită scara, cu faţa absentă, descumpănită, înspăimântată la culme şi abia trăgându-şi răsuflarea. Andreas, pe care voia să se prefacă a nu-l vedea, o salută cu subînţelesuri. Şi, în timp ce trecea pe lângă ea, îi şopti:

— Acţiunile „Gold Mounts” au scăzut sub cursul de emisiune, stimată domnişoară.

Savurându-şi răzbunarea, respiră mai liber; supărarea îi mai trecuse. îşi dădu seama cu plăcere că avusese o conversaţie destul de neobişnuită. Cine se putea lăuda că luase, faţă de consulul general James L. Turkheimer, tonul adoptat de el, Andreas Zumsee? Fusese aproape obraznic.

Seara bău mai mult vin roşu decât de obicei. Dar cea mai eficientă consolare i-o aduse ediţia de seară a lui „Nachtkurier”. Organul lui Jekuser îşi manifesta indignarea morală pe care o poate trezi, unor oameni altcum placizi, o ticăloşie neînchipuit de abjectă. Abia acum înţelegea redacţia toată imârşăvia falsului a cărui victimă căzuse. Aşadar, asta se urmărise; ca micii acţionari de bună credinţă care, cumpărând acţiuni „Gold Mounts”, erau convinşi că-şi plasează capitalul cinstit câştigat într-o afacere solidă, să fie spoliaţi prin manevre atât de reprobabile. În numele oamenilor de afaceri oneşti trebuia exprimat un energic protest împotriva unor uneltiri atât de condamnabile ce puteau compromite bunul renume al Bursei şi al întregii lumi de afaceri şi face să scadă prestigiul acestora în faţa opiniei publice. De altfel, se

spunea din surse bine informate, în sferele cele mai înalte fusese formulată o apreciere dezaprobatoare asupra celor întâmplate. În ceea ce-l privea pe autorul faptei, acesta îşi dăduse, probabil, el însuşi sentinţa! Schmeerbauch se înşelase, evident, în calculele sale criminale. Dezminţirea valorosului explorator apăruse cu douăzeci şi patru de ore mai înainte ca el să-şi fi vândut pachetul de acţiuni şi să-şi pună la adăpost banii jefuiţi. Complet ruinat şi urmărit de blestemele unui întreg popor, el, asasinul profesionist, nu se pricepuse să facă altceva mai bun decât să-şi înfigă cuţitul şi în propria-i beregată. *Habeat sibi*. Dacă, după cum recomandau romanii, despre morţi nu trebuie vorbit decât de bine, despre Friedrich Wilhelm Schmeerbauch cel mai bine era să nu se spună nimic.

A doua zi înainte de prânz, Andreas citi în ediţia de dimineaţă o altă telegramă publicată cu aldine a domnului von Bierkenbusch-Fellenthien. Ea spunea că afirmaţiile cuprinse în articolul semnat în mod abuziv cu numele său, cum că lanţul „Gold Mounts” putea fi comparat cu nişte sertare secrete pe care era de ajuns doar să le deschizi spre a le găsi pline cu piese de aur gata bătute, reprezentau, cum era uşor de înţeles, o exagerare ce putea stârni numai râsul. Asta nu însemna însă că întreprinderea în cauză nu-şi întemeia activitatea pe o bază ştiinţifică. Spre regretul său, prima telegramă avusese drept urmare o panică la Bursă. De fapt, fuseseră săpate până acum două puţuri principale şi cinci galerii orizontale şi părerea sa, bazată pe date ştiinţifice, era că puteau fi aşteptate şi alte rezultase preţioase. Afirmaţia că condiţiile climatice s-ar număra printre cele mai favorabile de pe întreg globul nu rezista la un examen ştiinţific, după cum nici pretinsul „romantism pitoresc” şi „fertilitatea paradiziacă” nu puteau rezista la o critică ştiinţifică. Existau însă indicii serioase că, utilizând destule flanele şi evitând alcoolul,

viaţa în regiunile amintite putea fi suportabilă şi pentru europeni.

Aproape de închiderea Bursei, Andreas se îndreptă din nou spre Burgstrasse. Publicul, mai puţin numeros şi mai potolit decât în ziua precedentă, cunoştea de-acum evenimentul zilei. Mulţumită unor informaţii liniştitoare apărute în presă, acţiunile „Gold Mounts” se redresaseră. La treizeci de puncte peste cursul de emisiune, sub influenţa unor vânzări ele cedaseră puţin, dar cereri repetate le făcuseră să crească din nou. În general, tendinţa era de creştere.

Afacerea, socotită acum ca foarte solidă, ca un plasament pentru capii de familie, se afla, în mod surprinzător, sub controlul casei James L. Turkheimer. Andreas nu se putu abţine să nu intervină în discuţia a doi domni care tocmai aveau un schimb de păreri asupra acestui fapt.

— Din întâmplare sunt la curent cu felul în care a procedat, spuse el roşind de plăcere. Alaltăieri când cursul acţiunii „Gold Mounts” înregistra urcări ameţitoare, a făcut numai nişte cumpărături neînsemnate, dar ieri, când erau la pământ, a cumpărat tot ce s-a aruncat pe piaţă. Iar acum e stăpânul întregii afaceri.

— Atunci înseamnă că a fost la curent cu falsul din „Nachtkurier”, opină interlocutorul său.

— Fireşte, sau, sau mai degrabă, foarte probabil, răspunse Andreas, zâmbind misterios. Aruncase în treacăt aceste vorbe; însă imediat avu o revelaţie uluitoare. Dar dacă chiar Turkheimer fusese marele necunoscut despre care vorbise mereu? El pusese la cale fatalul articol din „Nachtkurier”, el provocase crahul care dusese la moartea lui Schmeerbauch, el asanase afacerea. Toate acestea erau evidente, cum, de nu le dibuise ari ta timp?! Acum, Andreas se legăna de pe un picior pe celălalt, nerăbdător

să-şi împărtăşească ştiinţa. Şi, în sfârşit, îi dădu drumul.

— Financiarii ăştia! Pentru ei e o nimica toată să publice ştiri false în gazete, să distrugă mii de vieţi şi să pună mâna pe toată afacerea prin intermediul unui crah. Sunt nişte oameni destinaţi să domine, noi ăştilalţi nici nu ne putem compara cu ei. Acum dau toată vina pe Schmeerbauch.

Morţii rabdă multe. Dar sper că nu credeţi nimic din toate astea? Turkheimer a pus singur totul la cale.

Între timp se mai adunaseră câţiva care-l ascultau; Andreas privea în juru-i de sus, plin de propria-i însemnătate.

— Asta ar fi cam prea de tot, observă careva. Eşti dumneata atât de sigur pe ce spui?

— Oh! sunt un intim al casei Turkheimer.

Şi aruncând aceste vorbe cu un aer indiferent, se depărtă. Sus, între coloane, se iviră câţiva domni, treptat numărul lor crescu, apoi se înşiruiră faţă în faţă; din sală, îşi făcu apariţia Turkheimer. Printre spinările plecate ale admiratorilor muţi trecu, ariborând un surâs atotputernic pe buze, pragul aceleiaşi uşi prin care, într-un moment tragic, fusese dat afară Friedrich Wilhelm Schmeerbauch. Uriaşa şubă de nurci care îi cădea de pe umeri până la picioare, grea şi dreaptă, îi încetinea mersul şi-l înfăşură în inumana şi rigida maiestate a unui basileu bizantin. Luminate de o rază de soare, barbetele-i roşietice luceau ca un însemn vizibil de departe ai înspăimântătoarei sale demnităţi. În stradă, fu înconjurat de şoapte admirative. Nici măcar unuia din cei jefuiţi nu-i trecea prin minte să-l întâmpine pe Turkheimer, biruitorul, cu strigătele mânioaise cu care-l primiseră pe nefericitul Schmeerbauch. Turkheimer părea să calce cu brutalitatea unui cezar peste cefele semenilor săi; n-aveau decât să-l urască, dar să se teamă de el. Se spunea că în ziua aceea

câştigase de şase ori o sută de mii de mărci. Unii erau totuşi de părere că fuseseră numai optzeci de mii, dar alţii susţineau morţiş că era vorba de cinci milioane.

Turkheimer plecă pe jos; umbla încet din cauza şubei grele. O trăsură elegantă, cu vizitiul îmbrăcat într-o livrea verde-argintie şi cu un turc cu iataganul ridicat zugrăvit pe portieră, îl urma la o distanţă respectuoasă. Un lacheu în aceeaşi livrea verde-argintie se ţinea la trei paşi în urma lui.

Zadarnic încercă Andreas să smulgă o privire marelui bărbat; câţiva frecventatori ai Bursei, pe care-i cunoştea, îl salutară însă. Strânse mâna lui Süss şi a lui Duschnitzki.

— O lovitură extraordinară! remarcă el. Turkheimer veritabil!

— Dă-l încolo! răspunse Sus cu o mutră acră. Duschnitzki, însă, care era în câştig, zâmbea bucuros.

— I-a dat o mână de ajutor şi Schmeerbauch cu falsul lui nedemn, fu el de părere.

— Doar nu crezi asemenea baliverne?! exclamă Andreas. Financiarii ăştia! Pentru ei e o nimica toată…

Şi îşi exprimă încă o dată convingerea lui că Turkheimer şi nu alt cineva era marele necunoscut. Apoi îi părăsi pe cei doi care-l ascultaseră miraţi. Kaflisch de la „Nachtkurier” îi tăie drumul:

— Poftă bună, maestre. O zi bună, nu?

— Cred şi eu! Era de prevăzut că Türkheimer o să îndrepte azi situaţia.

— Şmechere!

— Chiar el mi-a spus-o ieri.

— Cine-mi eşti!

Kaflisch făcuse ochii mari. Andreas îl întrebă:

— Doar nu vrei fi crezut şi dumneata povestea cu falsul lui Schmeerbauch, pe care Jekuser a servit-o naivilor lui cititori? Şi îşi spuse din nou cupletul: Financiarii ăştia!

Pentru ei e o nimica toată…

— Va să zică Turkheimer a pus la cale totul? întrebă ziaristul; se îndoia încă. Ei, din parte-mi, fie şi aşa.

Şi îşi deschise agenda. Andreas se sperie.

— Ce faci? Sper că nu…

— Ce s-a întâmplat?

Kaflisch se şi apucase să scrie.

— Doar n-ai să dai pe faţă ce ţi-am spus confidenţial?

— Confidenţial? E bună! De ce mi-ai mai povestit, dacă nu trebuie s-o dau pe faţă? Şi de ce ţi-a povestit-o Turkheimer? Ţi-a citit, evident, pe vârful nasului că n-ai s-o păstrezi pentru dumneata şi asta i-a convenit. Nu-l cunoşti, e vanitos ca toţi oamenii mari şi doreşte ca faptele lui să fie cunoscute fără a-i putea fi dovedite. Şi dumneata, maestre, ai crezut că-ţi încredinţează, de bun ce e, secretele lui cele mai bine ascunse? Ce ţi-e şi cu voi, poeţii! Dacă n-aţi fi supt inspiraţia de la ţâţa mamei, aţi fi nişte prostănaci!

Kaflisch o tulise. Andreas îl căută cu privirea pe Turkheimer; instinctul îi spunea că nu trebuia să piardă prilejul de a fi văzut de biruitor, în ceasul triumfului. La statuia lui Friedrich cel Mare îl ajunse din urmă şi traversă strada, făcând un arc de cerc, spre a-i ieşi în faţă, având grijă să pândească momentul când salutul nu-i va putea trece neobservat. Turkheimer îi făcu semn, afabil, să se apropie.

— Îmi datorezi o sticlă de apă minerală, rosti el.

Tânărul nu putea să-i răspundă pe loc: mândria şi fericirea îl înăbuşeau. Plin de îngâmfare, clipea, cu gâtul ţeapăn, către trecătorii care-l vedeau păşind alături de unul din atotputernicii secolului.

— Numai o sticlă de apă minerală? izbuti el, în cele din urmă, să spună. O! domnule consul general, vă datorez mult mai mult, mai mult decât vă puteţi dumneavoastră

închipui. Nici nu se poate calcula preţul pe care-l are pentru un poet cunoştinţa cu un geniu al acţiunii, cum sunteţi dumneavoastră! Las pe seama moraliştilor să bâiguie despre ştirile false lansate prin presă, despre inducerea în eroare a opiniei publice şi despre masele jefuite. Pentru mine, precumpănitor în personalitatea şi în faptele dumneavoastră e esteticul. Dumneavoastră ne daţi prilejul, nouă oamenilor moderni, storşi de vlagă, să admirăm un tip de cuceritor, un om al Renaşterii!

— Haide-hai, răspunse Turkheimer modest, dar în acelaşi timp, plăcut impresionat, îşi împinse înainte burta ascuţită. Andreas era sincer entuziasmat.

— Departe de mine intenţia de a practica o banală linguşire, dar daţi-mi voie, domnule consul general, s-o spun pe faţă: sunteţi un om mare!

— Mai e mult până acolo! Nu cumva, maestre, afacerile bune pe care le-ai făcut azi ţi s-au urcat puţin la cap? îmi pari cam ameţit.

— E chiar aşa de mult? întrebă Andreas cu glasul tremurător.

— Ce?

— Ceea ce, – ei, ce-am câştigat cu acţiunile „Gold Mounts”?

— Pentru oamenii nu prea pretenţioşi ar fi destul. Dacă mai ai răbdare câteva zile, îţi promit, să spunem… să spunem…

— Să spunem?

Andreas duşi ţinu răsuflarea. Turkheimer pocni din degete; apoi rosti într-o doară şi la întâmplare:

— Să spunem treizeci de mii!

— Treizeci de mii?

Andreas sări în sus. Ca să nu tragă un chiot de bucurie, îşi muşca buzele până la sânge. După care, făcând o mutră i foarte gravă, îşi spuse că intra într-o epocă

remarcabilă. Nu mai era vorba doar de nişte bani de cheltuială; acum începea să agonisească o avere jucând la bursă. Instalarea în Lützowstrasse, mofbilele de piele presată, patul Louis Quinze sculptat şi aurit coborâră parcă în clipa aceea, pe nişte fire invizibile, dintr-o sferă superioară; putea pune istăpânire pe ele cu conştiinţa împăcată. Luxul cel mai nebunesc înceta, treptat, să mai fie numai un vis. Pe de altă parte, trebuia să pună şi bani de o parte. Dat fiind că acum putea pune la bătaie sume mai mari, prima sută de mii o să fie repede atinsă. Hotărî ca după ce va fi adunat o jumătate de milion, să facă o călătorie în oraşul natal pentru a-i orbi pe cei din Gumplach cu splendoarea lui.

Un strop de noroi care-i nimeri pe pantalon îl smulse din cutezătoarele lui visuri. Supărat, întoarse capul după careta Curţii, care trecuse în goană. Şi în acelaşi timp văzu că pe faţa lui Türkhemier lunecase, o clipă, un surâs. Andreas crezu că-l înţelege şi spuse:

— Astăzi, desigur, e vulgar să exprimi opinii democratice; dar făcând abstracţie de asta: cu ce instituţii ciudat de învechite avem de a face în lumea noastră modernă. O caretă a Curţii! O Curte!

— Şi ce vezi dumneata comic în asta?

— Privesc lucrurile sub aspect social, filosofic. Ce fac în fond oamenii ăştia? Pretind că reprezintă ceva care nu există şi trezesc ura şi teama mulţimii cu ajutorul credinţei într-o putere pe care de mult nu o mai au. Pentru că cine deţine acum puterea? Unde se hotărăsc cele mai vitale probleme ale naţiunii, unde se dezlănţuie adevăratele pasiuni, unde te poţi înălţa pe culmile societăţii sau să te prăbuşeşti în genune? E clar: într-o jumătate de oră petrecută pe caldarâmul din Burgstrasse, în faţa Bursei, am simţit acţionând o forţă mai puternică decât în cursul unei întregi ceremonii sau solemnităţi.

— Spui un lucru colosal, fu de părere Turkheimer surâzând sub mustaţă. Şi nici măcar nu e neapărat o neghiobie.

— Sunt fapte. Nici nu mai vorbesc de diplomaţi şi demnitari, dar gândiţi-vă chiar la un prinţ care ar avea ceva împotriva unui particular, a unui grup sau a unei pături sociale. Ar vrea să-i pedepsească pe respectivii; îşi încruntă sprâncenele, apucă garda sabiei şi, să spunem, proferă ameninţări. Şi, mai departe? N-are niciun mijloc să-şi pună în aplicare aceste ameninţări. De fapt, n-are nicio legătură cu noi şi cu viaţa noastră socială. Ar putea să-mi poarte duşmănie de moarte, dar nu mă poate atinge nici cu un deget. Pe când dumneavoastră, domnule consul general, mă puteţi pur şi simplu condamna la moarte.

— M-aş feri să fac aşa ceva. Şi de ce aş face-o?

— Un capriciu, un semn al dumneavoastră şi un individ sau alcul este ruinat, o mulţime de familii sunt zvârlite în braţele mizeriei sau devin fericite, după cum vă este voia; categorii întregi de oameni se pauperizează sau abia îşi pot târî zilele, nemulţumirile sociale scad sau cresc. Dacă aţi purta, domnule consul general, o uniformă plină de zorzoane, cu multe fireturi, eghileţi, bumbi şi ciucuri şi aţi avea pe cap un coif cu un penaj fluturând impetuos, toată lumea ar băga de seamă unde este puterea. Aşa, însă, mulţimea neştiutoare crede că ea continuă să se afle în mâinile celorlalţi, ale celor ibălţaţi, care joacă teatru, ţin cuvântări, împart decoraţii, dejunează solemn, sărută pe frunte domnişoarele de onoare, sunt tămâiaţi în public şi luaţi în răspăr pe la spate, sunt atacaţi de ziare şi ucişi de anarhişti. De fapt, toate acestea vi s-ar cuveni dumneavoastră, domnule consul general!

— Haida de! exclamă Turkheimer speriat. De anarhişti… Ce vorbeşti dumneata de anarhişti! Ai făcut-o

fiartă, deşi de obicei eşti un causeur foarte agreabil. Hai s-o luăm pe aici, dragul meu, să-ţi arăt noul sediu al băncii mele.

Cotiră în Friedrichstrasse. Ameţit de elocvenţa dezlănţuită de fericirea pe care o simţea, Andreas se izbi de un domn care se oprise spre a-l saluta pe Turkheimer. Acesta spuse:

— Ce faci aici, Kokott? Hai cu noi.

Andreas îşi aminti de antreprenorul de construcţii; acesta fusese unul dintre cei dintâi din şirul celor care îl felicitaseră după reprezentarea „Necunoscutei”. Era un ins uscăţiv, cu nişte membre neobişnuit de lungi; capul îi era cocoţat pe un gât vânos, care ieşea răsucindu-se din gulerul dublu, mult prea larg. În jurul obrajilor şi al bărbiei avea o barbă neagră, rasă, nasul turtit era aproape lipit de faţa osoasă şi smeadă, ochii îi clipeau răutăcioşi, temători şi neliniştiţi, ca de animal hăituit. Kokott nu purta pardesiu şi din mânecile prea scurte ale vestonului ponosit, mâinile îi atârnau păroase, mari şi ciudat de noduroase. Făcea impresia unui om nefericit, închis şi plin de nestăpânite complexe.

— Unde mi-ai fost? îl întrebă Turkheimer. De ce n-ai mai dat pe la biroul meu?

— Nu ştiu, nu prea dau bucuros pe acolo, spuse Kokott cu un glas răguşit şi domol şi aruncând o privire piezişă. Turkheimer chicoti.

— Omul ăsta habar n-are de afaceri. Nu ţi-ai plătit poliţele scadente. Ce mă fac cu dumneata? Trebuie să le reînnoieşti.

Antreprenorul i se adresă lui Andreas.

— Domnule coleg Zumsee, şi eu ar trebui să fiu considerat scriitor.

— De ce?

— Ei, cine scrie atâtea poliţe…

— Bună, Kokott, observă Turkheimer. Pentru asta meriţi o cutie. Ştii din care, din alea faine. Mai ai ceva?

— În curând n-am să mai am nici cămaşă pe mine. Ce să fac cu atâtea ţigări?

— Doar nu e obligatoriu să ai cămaşă ca să le fumezi.

Andreas râse cu poftă. Kokott observă melancolic:

— Asta a fost şi mai bună, domnule consul general.

Din când în când Turkheimer se uita dintr-o dungă la antreprenor, zâmbind pe furiş. Părea să-l tragă după el, ca pe un cimpanzeu uriaş şi furios, care-şi muşcă lanţurile şi al cărui scrâşnet nelinişteşte dar în acelaşi timp şi distrează. îmbulzeala trecătorilor îi despărţi. Andreas şi Kokott rămaseră în urmă cu câţiva paşi; Andreas se interesă:

— Aşadar, dumneata construieşti noul sediu al băncii?

Celălalt ridică din umeri.

— Mare scofală. O cutie de fier, modă americană, douăsprezece etaje, numai birouri. Ce legătură are asta cu arta? Dar aşa se întâmplă când noi, artiştii, ajungem sclavii speculaţiilor şi exploatatorilor.

— Oh, oh! făcu Andreas, căruia asemenea cuvinte îi păreau în ziua aceea expresia unei ingratitudini grosolane. Dar Kokott îşi continuă ideea insinuant şi foarte repede:

— Fără ei, n-o putem scoate la capăt. Eu, de exemplu, am mult talent, dar puţini bani. De aceea, m-am lăsat transformat de ăsta…

Şi arătă cu degetu-i gros, îngălbenit de tutun, spre Turkheimer, care mergea înaintea lor.

— M-am lăsat transformat de ăsta într-o maşină de construit.

— Aha! într-o maşină de construit, observă Andreas, fără să înţeleagă despre ce era vorba.

— Ei, procedeele lor sunt bine cunoscute. Mi-a

împrumutajt o grămadă* de bani, o sumă cum nu mai văfcusem până atunci; trebuia să construiesc cu ei casa. Bineînţeles, n-au fost destui şi, când furnizorii m-au strâns în chingi din cauza plăţilor restante, a trebuit să dau faliment. Dumneata mă întrebi de ce eu, ca artist, mă ocup de asemenea lucruri nedemne, dar, ce vrei, trebuie să trăieşti.

— Şi din ce trăieşti dumneata?

— Ei, din banii pe care mi-i dă ca să-mi ţin gura.

— A! din banii pe care ţi-i dă ca să-ţi ţii gura. Spune mai departe!

— Când am dat faliment, creditorii nu s-au ales, bineînţeles, cu nimic, dat fiind că, din păcate, n-am niciun fel de avere. Casa a intrat în posesia lui, pentru că, fireşte, avea o ipotecă de rangul întâi pentru banii pe care mi-i împrumutase. Meseriaşii n-au căpătat niciun ban; nu aveau nicio dovadă scrisă. Din mare mila lui le-a îngăduit… ce crezi?

— Ce?

— Să lucreze mai departe la noua clădire. Ceea ce şi fac cât se poate de bucuroşi.

— Grandios! observă Andreas, cu jumătate de glas, transportat de admiraţie. Kokott făcea, în spatele lui Turkheimer, o mutră de parcă ar fi vrut sănt înghită. îşi arăta caninii.

— Îţi închipui, probabil, că din ce mi se cuvenea ca onorar, n-am văzut niciun ban. Şi nici n-am vreo perspectivă, deoarece, de când mă ştiu, sunt datornicul lui. Aproape în fiecare zi vine câte o poliţă la scadenţă şi trebuie să fiu bucuros dacă o să mă lase să-i construiesc toată viaţa case pe gratis. Dar dacă într-o bună zi dau de el pe vreo schelă, apoi să ştii că o să coboare mult mai repede decât i-ar face plăcere.

Aşa sfârşi Kokott, cătrănit şi ameninţător. Dar

imediat după aceea adăugă aferat:

— Pe aici, stimate maestre, am şi ajuns.

Apoi alergă după Turkheimer, care intrase, înaintea lor, pe Markgrafenstrasse. îl conduse în noua construcţie, urcând scara, sprinten, sucindu-şi mereu trupul cu un aer plin de umilinţă. La primul etaj, parchetarii tocmai îşi strângeau sculele.

— Parchetul l-am abţinut de la falimentul firmei „Bohmke şi Piep", spuse Kokott. E pe gratis, aşa cum a dat indicaţii domnul consul general.

Un muncitor, care mai continua să lucreze, se ridică din genunchi la intrarea domnilor.

— Ei, drăcia dracului! exclamă el, privind pe fereastră. Gâfâind şi cocoşat sub povara splendidei lui iblăni, Türkheimer se apropie de altă fereastră. Privea ironic spre proletarul de lângă el, îmbrăcat într-o vestă tricotată, un om pleşuv, cu faţa pământie, cu nasul violent colorat, cu o barbă roşie nepieptănată. Andreas se uita şi el în stradă, sub impresia penibilă pe care o resimţea în ultimul timp sensibilitatea-i rafinată la atingerea întâmplătoare cu clasa de jos. Vreo două birje trecură huruind. Deodată, îl auzi pe muncitorul de lângă el mârâind.

— Umflata asta puturoasă nu mişcă un deget toată ziua şi *umblă pe roţi de cauciuc*. Ce-aş mai pocni-o!

În acelaşi timp, o zări pe Adelheid sprijinită pe pernele de mătase ale landoului ei, trecând în goană, ca o umbră. Tropăitul cailor abia se mai auzea.

Andreas se simţi stânjenit şi făcu o mutră scârbită.

Turkheimer clătina din cap, amuzat la culme. Dar Kokott se enervă. îşi exprimă, făcând schime disperate, regretul pentru acest incident; Turkheimer îl linişti însă:

— Asta-i sănătoasa grosolănie a poporului nostru.

După care coborâră, în timp ce proletarul îşi lipea

buzele de gura unei sticle. Kokott continua cu scuzele:

— E un beţiv şi un revoluţionar primejdios. L-am fi dat afară de mult, dar are prea mare influenţă asupra tovarăşilor lui.

— Cum îl cheamă? întrebă Turkheimer.

— Matzke.

În faţa porţii se jucau câţiva copii. Dar fugiră când de sus se auzi glasul muncitorului:

— Agnes, tâmpita dracului, de ce-i laşi pe netrebnicii ăştia să se hârjonească, vezi tu ce păţeşti acasă!

Fata, o lungană de şaptesprezece ani, costelivă, obraznică, limfatică şi toată în zderniţe, rânji batjocoritor spre taică-său. Apoi se stârribă la domnii ce treceau şi-i fixă, provocatoare, pe rând, cu ochişorii-i apoşi, mijiţi pe jumătate. În cele din urmă se opri însă asupra lui Turkheimer.

Acesta se apropia gâfâind ceva mai tare, cu paşi mărunţi, ispitit de umărul ei; bluza ruptă lăsa să se întrevadă o fâşie din carnea ei, decolorată de aerul închis al pivniţei. Fata îl făcu să-şi schimbe puţin direcţia, pentru a-şi putea satisface curiozitatea. Nemişcată, îl urmărea privindu-l din colţul ochilor. Nările trandafirii ale năsucului obraznic şi buzele subţiri şi sângerii închipuiau poznaşe pete de culoare în albul de cretă al obrazului ei. Părul desfăcut, de culoarea bărbii tatălui, îi flutura în jurul capului ca nişte câlţi aprinşi.

Probabil că oricine simţea delicata tentaţie pe care o răspândea această făptură. În acelaşi timp se simţea vag că, deşi era de pe acum atât de atrăgătoare, nu ajunsese încă la gradul de vulgaritate pentru care părea sortită.

Cu o mână tremurândă, Turkheimer încercă să-i prindă bărbia; dar fata se învârti pe călcâie cu atâta repeziciune încât îl lovi în burtă cu cotul. Trecând prin faţa lui şi a lui Kokott, cu o mână în şold, cu capul dat pe spate,

cu gura seducător întredeschisă, clipi spre Andreas.

— Micuţa Matzke, ia te uită, micuţa Matzke, murmură Turkheimer, îndreptându-se spre trăsura lui care tocmai oprise în faţa casei. Trebuie să mărturisesc, Kokott, că-mi place. Are o prospeţime de rouă. Poporul rămâne singurul lucru nefalsificat. Ce părere ai, maestre?

Andreas şovăi.

— Depinde.

— Evident, evident, dumneata ai, din fericire, alte gusturi. Nu eşti încă destul de copt pentru asta. Unui tânăr ca dumneata – îi scapă multe!

Andreas remarcă tonul mai vioi al glasului lui Turkheimer. Pielea obrajilor i se roşise uşor şi în privirea stinsă a marelui bărbat pâlpâia o flăcăruie. Probabil că şi Kokott observase asta; profitând de împrejurări, îşi oferi serviciile:

— Domnul consul general are perfectă dreptate. Fetişcana merită toată atenţia. Tatăl? Ei, dar în definitiv nici el nu e atât de rău, a avut mai mult ghinion decât alţii. Nevasta lui a fost lăsată să flămânzească la Charite. Asta explică multe.

— Aşa este. Într-adevăr, nu toate merg cum trebuie în societatea noastră. Trebuie să facem ceva pentru popor. Trimite-l pe Matzke cu fiica lui la mine, la birou.

Şi, răsuflând uşurat, Turkheimer se cufundă în perne.

— Februarie… şi de pe-acum e atât de cald! Orice ar spune unii, nu cred să mai îngheţe.

— Baliverne, întări, prevenitor, antreprenorul.

Andreas îşi scoase pălăria, caii porniră. Dar Turkheimer făcu semn celor doi însoţitori să se mai apropie o dată de portiera trăsurii. Scoase o piesă de cinci mărci din buzunarul pantalonilor şi o strânse, ademenitor, între degetul gros şi cel arătător.

— Ce zici de asta, Kokott? Ia fă pe ovreiul!

— Daţi-mi lornionul dumneavoastră, domnule consul general, ceru Kokott. îşi puse ochelarii pe vârful nasului care se turtise deodată, îşi ţuguie buzele şi-şi încreţi fruntea în cute murdare. Obrazu-i căpătase deodată o expresie de lăcomie, de îngrijorare şi de şiretenie.

Turkheimer se tăvălea de râs.

— Bravo, Kokott! Ai un mare talent!

— Am mult talent, dar, din păcate, puţini bani.

Şi, în timp ce cu o mână înapoia lornionul, cu cealaltă apucă piesa de argint. În râsetele zgomotoase ale domnilor, trăsura se urni din loc.

XII

w

Ăştia trăiesc, ăştia se bucură de viaţă!

9

La înapoierea din lotzowstrasse, unde vizitaseră locuinţa încă incomplet amenajată a lui Andreas, Kopf remarcă:

— Ai făcut, într-adevăr, o carieră fantastică, dragul meu.

— Crezi? întrebă Andreas.

— Oh, nicio îndoială. E adevărat că ţi-am prezis un frumos succes, dacă-ţi aminteşti. Dar n-am crezut că ai să ajungi atât de departe.

— Se vede că mă subapreciai, totuşi. Am să-ţi trădez secretul meu. E vorba de o simplă observaţie psihologică: în Ţara huzurului, e de ajuns să ai o figură de om fericit pentru ca să şi devii foarte curând fericit.

„Şi mai e nevoie şi de o veselă capacitate de a uita”, îşi spuse Kopf în sinea lui, amintindu-şi că el, cu mâna lui, îşi îndrumase prietenul spre aceste abisuri de cunoaştere psihologică. Cu glas tare, spuse:

— Păstrează-ţi dar naiva capacitate de a te bucurg de viaţă. Mulţumită ei poţi atinge culmi nebănuite.

— Naivă? Haida de! Andreas făcu o mutră blazată. Ce înseamnă naivitate? Recent, în faimoasa zi când, după închiderea Bursei, am coiborât cu Turkheimer pe Unter den Linden, i-am spus de la obraz că e un om al Renaşterii, un tip de cuceritor. Poate că în clipa aceea eram şi eu convins de asta. Nu vreau să neg că eram entuziasmat de vâna artistică existentă în potlogăriile financiarilor. Nu eşti şi dumneata de aceeaşi părere?

— Mă rog. Şi acum, ţi-ai schimbat părerea?

— Ce vrei?! Oamenii ca noi avem două suflete în pieptul nostru. Am vrea să ne dăruim aparenţelor, am vrea să ne bucurăm de viaţă şi să o admirăm, ca toţi ceilalţi. Dar chemarea noastră scriitoricească, spiritul critic cu care am fost obişnuiţi, ne fac să vedem mereu latura neplăcută, josnică a lucrurilor. N-ai observat şi dumneata că suferim din cauza îndoielnicei plăceri de a pătrunde gândurile oamenilor? Aşa, de exemplu, omul Renaşterii nu face doi bani.

— Adevărat?

— Bani falşi, dragă colega. Când i-am explicat că glorioasa menire a stăpânitorului implică şi privilegiul de a fi ucis de anarhişti, s-a speriat. Te întreb pe dumneata, dacă se putea numi la fel de bine Borgia ca şi Turkheimer era cazul să se sperie? Nu, trebuie să ne păstrăm neatins simţul superiorităţii noastre faţă de aceşti oameni; sunt nişte exploatatori de rând.

— Eşti sever, domnule coleg.

— Dar drept. Ăştia jefuiesc avuţia naţională. Avuţia naţională! repetă el apăsat.

Acest cuvânt, de care era mândru, îi dădea aripi şi-i ascuţea inteligenţa.

— Sau alt exemplu! Când Turkheimer pune la cale un crah, scoţând din circulaţie vreun concurent şi jefuind un mare număr de inşi, spune că: asanează situaţia. Reţine

asta. Înainte de a se hotărî pentru vreo faptă mai ieşită din comun caută un cuvânt care s-o înfrumuseţeze. La fel procedează şi cu fetişcana muncitorului de care ţi-am povestit. Numeşte convocarea ei şi a tatălui la biroul lui: a face ceva pentru popor. Ce părere ai de asta?

— Nu ştiu ce să spun.

— Să-ţi explic eu. Bietul om se teme de conştiinţa lui T

— Ah!

— Pentru că l-ar mustra conştiinţa dacă n-ar găsi câte un înveliş moral pentru toate potlogăriile lui. Ascultă ce-mi spune experienţa mea: alde Turkheimer sunt plini de aprehensiuni morale, oricât cinism le-ar impune bontonul, în fond, sunt nişte burghezi.

— Ce vorbeşti, dragă! De când ai devenit aşa de pătrunzător?

Kopf clipi şiret. Simţea o plăcere de mentor dezinteresat să audă din gura discipolului încununat de succese preceptele, bine memorate, cu care îi îndrumase odinioară primii paşi pe un drum plin de primejdii. Spuse:

— Fereşte-te numai ca bogaţii dumitale prieteni să nu observe că le-ai ghicit jocul.

— Ei şi!? N-au decât! Şi Andreas pocni din degete. Ei au mai mare nevoie de prietenia mea decât eu de a lor.

— Crezi?

— Chiar Turkheimer mi-a spus-o. Şi mi-am şi propus ca, la prima ocazie, să-i dau o lecţie bună. Dacă aş şti numai…

Şi, cu o privire de cuceritor, scrută depărtările, de parcă ar fi căutat mijlocul de a dovedi stăpânitorilor Ţării huzurului puterea lui. O rază de soare ieşind dintre nori făcu să clipească harnaşamentul cailor şi ferestruica lanternei unei trăsurj care urca, dar era departe încă, pe Königgrätzerstrasse.

Kopf clătină uşor capul, plin de temeri nemărturisite. Prevăzuse desigur că tânărul, iute din fire, îşi va supraaprecia curând situaţia ccâştigată în societate. Senina-i încredere în sine îi şedea bine şi putea fi răbdată o bucată de vreme. Dar dacă făcea vreo imprudenţă gogonată, care să ridice împotrivă-i prea multe interese lezate? Dacă era zvârlit de o parte? în acest caz, o carieră plină de speranţe ar fi fost curmată înainte de vreme, iar întrebarea: cât de departe putea ajunge, pe pământul fertil, bine pregătit pentru el al Ţării huzurului, un discipol foarte înzestrat, un ambiţios şi fericit, un speculant inconştient, această interesantă întrebare ar fi rămas fără răspuns. Cuprins de triste presimţiri, binevoitorul prieten se pregăti pentru întorsături neobişnuite. Câte primejdii nu se puteau ivi în calea acestui aiurit, dându-l peste cap?

Kopf simţi că paşii însoţitorului său şovăie; văzu apoi cum Andreas rămase cu gura căscată privind, cu gâtul întins înainte şi ochii măriţi, spre călătorii din eleganta trăsură care, între timp, se apropiase. În trăsură era o tânără femeie, cu faţa palidă încadrată de culori aprinse. O uriaşă clădăraie de pene de un roşu purpuriu stătea înclinată, clătinându-se şi legănându-se, pe părul de o nuanţă ceva mai deschisă, care-i unduia uşor cârlionţat, în jurul tâmplelor. Peste rochia-i de după amiază de mătase verde purta o capă albă al cărei guler de blană, de culoare porumbie, făcea să pară de două ori mai aprinsă splendoarea învăpăiată a coafurii şi a pălăriei cu pene. Între genunchi ţinea un baston subţire de plimbare cu măciulia argintie, iar mâna-i dreaptă înmănuşată în alb mângâia blana lăţoasă şi mătăsoasă a unui câine mare care, plecându-şi supus capul mic, de hienă întristată, ocupa locul de onoare lângă dânsa. Pe scaunul din spate şedea un domn cu barba roşie, elegant îmbrăcat. Cu un aer stângaci, cu mâinile izbitor de mari vârâte în mănuşi

galbene şi sprijinite pe genunchi, măsura trecătorii holbând ochii şi umflându-se în pene.

Andreas îşi atinse borul pălăriei, dar renunţă s-o ridice: părea să stea la îndoială. Dar doamna îşi ridică lornionul. În loc să-l ducă, însă, la ochi, îl flutură în aer. Făcu bezele cu amândouă mâinile şi zâmbi veselă şi bucuroasă spre cei doi prieteni. Tropotul înăbuşit al cailor o făcu să dispară în flăcări care când se învăpăiau, când se stingeau.

Cei doi tineri se priviră. Kopf clipi din achi.

— Asta a fost, probabil, micuţa… micuţa…

— Micuţa Matzke, întregi Andreas solemn. Ea a fost.

— Ai rămas cam uluit, ca să nu folosesc un termen mai tare, dragă colega.

— Păi, nu-i ceva nemaipomenit?

— Este, nu se poate nega.

— Absolut nemaipomenit, repetă Andreas ca dus pe gânduri. În tot restul drumului pe care-l făcură împreună nu-şi mai trădă agitaţia interioară decât prin scurte exclamaţii.

— Ce mai poamă! S-a şi învăţat să-şi mânuiască lornionul!

— Crezi că l-a ţinut cum trebuie?

— Şi totul numai în două săptămâni.

— Oh! nicio femeie nu face parte dintr-o clasă bine definită, observă Kopf, fără să zâmbească. Au din născare talentul de a adopta manierele cele mai distinse, ca şi dezmăţul cel mai deşuchiat. Cum le îmbraci într-o rochie nouă, cum descoperă comportarea care li se potriveşte.

— Şi bătrânul!

— Pare să se fi împăcat cu roţile de cauciuc, nu?

— Şi ce revoluţionar primejdios era!

— Acum e, probabil, pentru ordinea existentă. Se vede că Turkheimer l-a convertit.

— Dacă şi tovarăşii au ajuns să se aciuieze în Ţara huzurului!

— Atunci totul se poate îndrepta.

La despărţire, Andreas se mai minună o dată:

— Ce echipaj, domnule coleg, şi ce livrea roş-aurie \ Trăsura e mai elegantă chiar decât a doamnei Turkheimer!

— Dacă nu de altceva, măcar pentru că e nou-nouţă, îl lămuri Kopf.

Andreas nu mai izbuti să scape nicio clipă de tulburătoarea imagine a micuţei Matzke care-i zburase pe dinainte cu câinele şi lacheul ei, cu tatăl şi vizitiul ei, cu culorile-i ţipătoare şi suprema-i eleganţă. În zilele acelea de carnaval, frecventă câteva săli de bal şi îşi înfrumuseţă nopţile cu plăcerile vinului şi ale dragostei. Dar chiar cuprins de cea mai sărbătorească beţie simţea că îl roade ceva, gândul unei obligaţii plicticoase. La prima lor întâlnire, la binaua din Markgrafenstrasse, micuţa Matzke îi zâmbise lui provocator. Turkheimer nu se alesese atunci decât cu un ghiont în burtă; acum însă era a lui. Lucrul cel mai simplu ar fi fost să se împace cu acest gând, dar Andreas se temea că onoarea i-ar fi astfel ştirbită. Putea el îngădui ca Turkheimer să-i sufle, mulţumită numai ordinarei momeli a banilor, o fată care desigur ar fi fost mult mai bucuroasă a lui? Lin individ atât de josnic ca Turkheimer, un burghez mărginit, un element vătămător societăţii şi un biet diabetic! Dacă n-ar lua atitudine faţă de un asemenea tratament, ar însemna că merita îndoielnica poreclă pe care i-o dăduse cândva toana jovială a mărimilor din Ţara huzurului. Ar fi fost un fel de Polichinelle, un bufon şi un ţânc personal, o distracţie ieftină şi un causeur amabil, care ieşea din rolul lui atunci când lua ceva în nume de rău. Acum însă o să se răzbune! O să plătească cu o ură fără margini binevoitorul dispreţ pe care-l reproşa bogătaşilor. În faţa unui pahar de

şampanie, târziu noaptea şi în veselă companie feminină, îl potopi pe Turkheimer cu injurii., O descusu pe Wanda Bieratz.

— Unde şi-a adăpostit costeliva-i dragoste?

— Dragoste costelivă, e bine spus. Te pricepi la bancuri. Turkheimer i-a luat o casă, n-ai ştiut?

— Unde?

— În Westend, vila Bienaimee. Vilă proprie, şoricelul meu. Banii n-au nicio importanţă.

— O casă întreagă pentru puţinul pe care-l are! De unde atâta noroc pe capul mucoasei ăsteia?

— Asta mă întreb şi eu. Şi ce ofilită arată la şaptesprezece ani.

— Şi Bienaimee? Ce vrea să spună cu asta?

— Ăsta-i noul ei nume, face parte din zestrea ei de mireasă. Agnes nu mai suna destul de bine, a devenit mofturoasă, mă înţelegi dumneata, şi i se face repede silă de orice.

Chiar în ziua următoare. Andreas se înfiinţă în faţa grilajului aurit pe care, cu litere baroce, era imprimat pomposul nume al vilei. Corpul principal, micuţ, elegant şi bine proporţionat, îl descoperi în fundul parcului, ascuns după nişte verande şi sere, ca un lăcaş al unor tainice drăgostiri. Schimbă o privire cu capul înnegurat al lui Moise dăltuit pe zidul de deasupra uşii turnante cu patru despărţituri; apoi, un lacheu în livreaua casei Matzke îl îndrumă în salonul de primire.

Inima îi bătea să se spargă; spre necazul lui, nu se putea împiedica ca asemenea bogăţii să nu-i insufle respect faţă de stăpâna lor. Pipăi cu vârful degetelor, grijuliu, mătasea de un verde deschis, dungată cu atlas mat de aceeaşi nuanţă, cu care erau tapetaţi pereţii şi mobilierul. Încercă greutatea jilţurilor de mahon masiv, cu braţe larg deschise şi bătute în bronz veritabil. Se aşeză o

clipă la masa mare din colţ. Picioare de bronz, arcuite, susţineau tăblia triunghiulară de mahon, în mijlocul căreia, pe mătasea verde, un discobol înalt, de bronz, îşi arăta muşchii. Bronz, mahon şi mătase verde: totul proclama gustul greoi, neclintit al unei opulenţe străvechi. Nici pomeneală de ostentaţia capricioasă a parvenitului sau de voluptatea provocatoare a interiorului unei hetaire. Era oare cu putinţă ca acolo să locuiască cineva cu numele de Matzke?

Andreas se opri în faţa vitrinei cu bibelouri; îndărătul geamurilor sclipeau mioi giuvaieruri: un omnibus lucrat în filigran, tras de căişori de argint; o sfârlează de aur, o bomboniera supraîncărcată de diamante. O Veneră plinuţă dar zveltă, dăltuită dintr-o piatră de onix, se privea într-o oglindă închipuită dintr-o perlă mare. În timp ce se înclina în – faţa geniului lui Claudius Mertens, se deschise uşa. Stăpâna casei se îndreptă spre el cu paşi săltăreţi, vioi, spre a-i strânge mâna ca unui prieten din copilărie. Părul roşu aprins, sârmos, i se aduna la fel de neglijent pe tâmple ca şi atunci, în faţa binalei din Markgrafenstrasse; în schimb, însă, acum foşnea hăt departe îndărătul ei trena unui capot de culoarea cerului, cu aplicaţii de trandafiri albi tiviţi cu aur, care, deschis în faţă, lăsa să se zărească poala de mătase roz a unui veşmânt intim. Micuţa Matzke păru oaspetelui parcă descumpănită de norocul ei şi, mişcându-se ca şi cum căuta un reazem, copleşită de uimire, întrebându-se dacă trebuie să râdă ori să plângă în mijlocul unui magic zaiafet în care nimerise nici ea nu ştia cum.

— Bună ziua, îi spuse. Ce bine îmi pare, domnul meu, să vă revăd. Doar am mai avut plăcerea să facem cunoştinţă.

Andreas se înclină respectuos.

— Sunt fericit că vă amintiţi de mine, domnişoară

Bienaimee.

— Ba bine că nu. Kokott mi-a spus cine sunteţi. Mi-am zis că e mai bine să nu-l întreb despre asta pe înaltul meu protector. Un hodorog bătrân ca ăsta, îl ştim doar, ar fi putut să înţeleagă anapoda întrebarea mea. Mă înţelegi?

— Sunteţi prea bună, domnişoară Bienaimee.

Faţa ei se transfigura de recunoştinţă de fiecare dată când el i se adresa cu noul ei nume. Ea observă

— Am şi contat cu siguranţă că o să veniţi, aici, la vila mea Bienaime, şi încă foarte curând. Sunteţi doar un poet vestit şi aşa ceva trebuie cunoscut mai de aproape, face parte din educaţie. Şi Turkheimer vrea să mă educ.

— Da, şi asta vă cere?

— Ţine morţiş la asta. Nu-i aşa că-mi cere prea multe? Pentru că toate cele pe care mă mai pune să i le fac sunt destul de scârboase.

Aici schimbă însă vorba, abilă ca o doamnă din lumea mare.

— Dar de ce atâta ceremonie? înfigeţi-vă în unul din fotoliile mele verzi!

El privi, admirativ, în jur.

— V-aţi instalat, într-adevăr, încântător, domnişoară Bienaimee. Cu un gust şi o distincţie cum nu prea găseşti nici în casele cele mai mari.

— Oh! şi-l asta încă nu-i nimic. Am să vă arăt îndată ceva de o să rămâneţi paf. Aţi văzut electricitatea mea?

Şi se repezi spre consola sprijinită de patru siluete de adolescente graţioase şi străvezii din alabastru-Pe braţele întinse deasupra trupului susţineau potire de flori albe, în care micuţa Matzke aprinse lumina.

— Aici totul merge electric, declară ea. Şi nici nu e nevoie să stea locului. Ferească Dumnezeu. O pot târî unde vreau.

Veni grăbită cu unul din becuri la masă şi începu să

închidă, să deschidă şi iar să întrerupă curentul. O făcea cu fereală, încordată, nu fără teamă, plecându-şi bustul pe tăblia de mahon, cu buzele strâns lipite şi absorbită în întregime de misterioasa-i îndeletnicire.

— Ce mai spuneţi acum? întrebă. Şi să nu credeţi că cele de pe măsuţă nu merg. Toate merg!

Şi ţopăi, strângându-şi trena peste sârma întinsă pe jos, de parcă ar fi sărit coarda, la fel de graţioasă acum când se tnişca pe covorul de Smirna în culori aprinse, ca şi atunci la buza şanţului. O singură dată jucăria dădu greş; flacăra nu se aprinse.

— Ei drăcie! izbucni Bienaimee, dar se stăpâni imediat. Voiam să spun că nu merg chiar de fiecare dată. N-are decât.

Dădu florăreasa de o parte şi se întoarse spre Andreas.

— Ia spuneţi, şi prietenul dumneavoastră… e şi el poet?

— Care prieten?

— Ia nu vă mai faceţi. Ăla cu care v-aţi plimbat pe KSniggrätzstrasse, când m-aţi văzut ieşind cu toate farafastâcurile mele.

— Ah, ăla? Oarecum mirat că dânsa îl remarcase pe Kopt şi că-l ţinea minte, Andreas rosti: Este numai o vagă cunoştinţă, probabil că face şi el versuri, dar nu e prea mare lucru de capul lui.

— Dar cum îl cheamă?

— Cum îl cheamă? Dragă domnişoară Bienaimee, mă întrebaţi mai multe decât… Am de-a face cu atâta lume de tot soiul, dar nu face parte din societatea obişnuită în care mă învârtesc de obicei.

Dânsa îl privi amuzată şi schimbă vorba.

Dar vă ţin de prea multă vreme în odaia asta îmbâcsită, exclamă ea, sărind de pe scaun. Să vă poftesc în

camera mea de musafiri.

Trase draperia din faţa uşii de mahon; partea de sus a acesteia era acoperită de o oglindă împărţită în mici pătrate de nişte bare de alamă. Bienaimee se opri în faţa oglinzii, se privi şi schiţă un zâmbet şăgalnic adresat lui Andreas, care rămăsese în aşteptare în urma ei. După care deschise uşa spre camera ei de primire. Trecu pragul într-o tăcere solemnă, apoi tuşi uşor, privindu-l încordată. Andreas rămase cu gura căscată.

— Aşa ceva n-am mai văzut încă, izbuti el totuşi să spună până la urmă, transportat de admiraţie în ciuda voinţei sale. Dânsa respiră uşurată.

— Nu-i aşa că de abia acum v-am pus cu botul pe labe? Şi ce părere aveţi de făpturile alea golaşe de colo sus?

Plafonul oval era însufleţit de trupuri trandafirii care pluteau în azurul pur, printre ghirlande de flori unduitoare, ori se îmbrăţişau purtate de scoici mari, sclipitoare. Cu dibăcie amputate, ele arătau când numai un umăr, când doar şoldul. Din mulţimea membrelor încolăcite răsărea câte o coapsă generoasă; şuviţe de păr, nu se ştia din capul cui, fluturau ca nişte stindarde aurite.

— A fost, desigur, mai greu de făcut decât pare, observă micuţa Matzke, cu o vizibilă admiraţie.

Andreas reveni la impresia generală pe care o făcea salonul.

— Ce bine armonizate sunt toate nuanţele de roşu. Singură le-aţi aranjat pe toate astea, domnişoară Bienaimee?

— Ce şmecher îmi eşti. Ştii doar foarte bine că în chestii de astea nu mă pricep de loc. Al de mi-a făcut rost de luate astea e unul Liebling, o bomboană de om.

— E un foarte bun prieten al meu.

— Ei, atunci ştii cum arată cu haina lui lungă de

cioclu. Atâta doar că umblă mereu cu morala în gură şi că te ameţeşte cu vorbăria. Dar nu e cârpănos de loc şi nici n-are de ce, că doar nu-s gologanii lui.

— Ştiam că prietenul meu Liebling are un gust foarte cultivat.

Cu mâinile la spate, cu un aer de cunoscător, Andreas examină mobilierul salonului. Oglinzi, înalte cât peretele, reflectând în sticla lor şlefuită candelabre ce-şi întindeau braţele de cristal, erau încastrate în tapetul de damasc de un roşu sângeriu. Între ele îşi unduiau mătăsoase faldurile draperiile de culoarea căpşunei ale celor cinci ferestre. Pianul Erard din mijlocul încăperii era acoperit cu o cuvertură pe care erau brodate buchete de flori strălucitoare pe un fond albastru. Figurile de dansatori ale unui ghioc mare din fildeş sculptat se înclinau surâzătoare asupra imaginii lor de un galben mat reflectată în oglinda întunecată a unei mese de abanos. Puţine mobile, câteva mici sofale aurite şi câteva scaune se înşirau de-a lungul pereţilor şi în faţa căminului, a cărui placă apăsa cefele unor adolescenţi de marmură albă. Deasupra acestuia îşi bolteau rotunjimile orientale vase smălţuite, încercuite cu alamă, iar două pânze spaniole atârnau încadrate în rame în culori delicate: o scenă bisericească în care se învălmăşeau voaluri albe şi ochi negri, flori de portocali, mozaicuri, odăjdii şi cununi de mirt la lumina lumânărilor şi în fum de tămâie, şi o cântăreaţă la ghitară, de o mare naturaleţe; i se putea distinge fiecare fir al rochiei ajurate.

— Şi ce frumos bălţată e! observă micuţa Matzke, care se oprise în faţa tabloului, serioasă şi cu un deget în colţul gurii.

Andreas îi arătă golul dintre cele două tablouri.

— Aici lipseşte ceva?

Ea încuviinţă dând din cap.

— Acolo vine ceva fain de tot.

— Ce anume?

— N-ai să poţi ghici. Ceva ce mi-am dorit dintotdeauna, de când umblam încă cu fundul în ţărână şi am fost botezată.

Oftă uşor şi clătină din cap. El încercă s-o însenineze.

— Faceţi şi puţină muzică, domnişoară Bienaimee?

— Iar faci băşcălie?

Dintr-o săritură fu la pian, îi ridică capacul şi începu să zdrăngăne coardele, făcându-le să geamă. Apoi lovi clapele, descoperind, una după alta, şase note din „Glorie ţie cel cu cununa de biruitor”.

— Merge, observă ea. E acordat. Acum arată şi dumneata ce ştii şi ce-ai învăţat de pe la oamenii din lumea bună. Că dumneata te învârteşti de mai multă vreme printre ei decât mine.

Andreas roşi. Se năpusti mânios asupra claviaturii. Căută să-şi amintească vreo melodie, dar nu-şi rememora decât o polcă şi începu să ciocănească, izbutind să smulgă instrumentului o gălăgie atât de infernală încât geamurile zăngăniră, iar cristalele candelabrelor se ciocniră. Faldurile draperiilor de mătase foşniră şi fâşâiră, o uşă se dădu se perete, iar micuţa Matzke fu luată pe sus ca de o furtună. Se învârti, ca împinsă de o neaşteptată turbare de menadă, cu braţele ridicate spre tavan, cu capul dat pe spate, cu părul roşu despletit căzându-i pe faţa albă ca laptele, cu ochii închişi, cu gura larg deschisă şi cu trena capotului vâjâind în juru-i ca un uriaş penaj albastru ce se înfoia şi se strângea mereu. O ciocnire puternică de masa de abanos, care răsturnă ghiocul de fildeş de pe postamentul lui, o trezi pe proprietara Vilei Bienaimee din ameţeala ei. Se opri, îşi apăsă pieptul cu mâna, gâfâind şi încă pe jumătate ameţită, şi şopti, râzând fericită:

[2381

— Ăsta zic şi eu bairam! Am petrecut bine, adăugă

apoi, revenindu-şi puţin. Dar abia acum o poiriim de-a binelea.

Străbătând sufrageria, unde argintăria de paradă aiârnată pe lambriurile de culoare închisă şi de pe bufetul sculptat răspândea o lumină albă, îngheţată, şi salonul cu coloane de stejar, cu mobilierul tapetat cu mătase de culoarea chihlimbarului şi cu portocali înfloriţi pe lângă ferestre, ajunseră la o scară. Lacheul, aflat la capul ei, se înclină. Bienaimee arătă spre el cu capul.

— Ăsta-i servitorul meu Friedrich, observă ea. Nu-i aşa că-i arătos? Ar putea să devină periculos. Dar să-l vezi pe Anton, ăla e şi mai dat dracului. Anton e vizitiul meu.

— Aţi făcut curat pe aici? întrebă ea cu o undă de severitate. Dar imediat i se adresă din nou lui Andreas. Friedrich şterge de praf toate vechiturile astea, e al dracului de dibaci, ar fi în stare să apuce o băşică de isăpun în degete şi să n-o spargă. Eu, bineînţeles, nu pun mâna pe nimic.

Şi în acelaşi timp arăta spre bronzurile delicate şi bibelourile de Meissen şi Sèvres aşezate, de-a lungul coridorului, pe încrustaţiile de piele ale unor mesuţe metalice.

În pragul dormitorului, îi spuse:

— Să intrăm la plăceri.

Dar Andreas dădu înapoi speriat; în faţa lui se ivise cineva, o matroană rotofeie, cu o perucă de un negru lucitor pe fruntea dată cu un suliman alb ca laptele şi cu braţele, pieptul şi burta încărcate de perle artificiale. Salută surâzătoare, în timp ce micuţa Matzke explică:

— Cocoana asta e doamna Kalinke, dama mea de companie şi de pază, mă înţelegi dumneata. Doamna Kalinke e prietenă la toartă şi frate de cruce cu Turkheimer. Ocrotitorul meu mi-a trimis-o ca să vadă de vila mea Bienaimee.

Matroana îi replică:

— Ei, ei, fetiţo, doar n-ai fi vrând s-o duci de nas pe Kalinke; ea ştie prea bine ce ţi-e şi cu tineretul şi ce-i pofteşte inimioara.

Suspină uşor, ameninţă şăgalnic cu degetul plin de inele şi se dădu în lături, cu un fel discret, lipindu-se de peretele tapetat în roşu şi sunându-şi falsele-i podoabe.

— Drăguţa de Kalinke, observă Bienaimee. Trebuie să-i fac un mic cadou pentru bunătatea ei. Dar ce zici de Turkheimer, care îmi trimite pe cap ca însoţitoare una ca dânsa? Acum îşi bat joc de el două, nu una, cu asta s-a ales. Şi unul ca ăsta zice că e uns cu toate alifiile. Pe dracu'. E un neghiob şi atâta tot, crede-mă pe *mine*.

„Ciudat, îşi spuse Andreas. În ochii unei asemenea fete totul capătă adevăratele proporţii. Cel mai mare om e un prostănac în faţa ei. Iar de respectat nu respectă pe niciunul de alde noi".

Această observaţie îl înciudă: răspunse destul de rece:

— E destul de comod aici.

— Nu-i aşa? destul de drăguţ iatacul.

Pe mătasea albastră, cu care era tapetată încăperea, erau fixate cadre negre de tablouri, ca nişte insecte mari pe un firmament văratic. O oglindă într-o ramă masivă de abanos răsărea parcă din ţesătura aurie a covorului. Pe căminul din *nero antico* se afla un grup de luptători din bronz.

Sub polog, între coloanele masive cioplite în spirală, patul era puţin desfăcut. Andreas zări printre faldurile de mătase albastră ceva alb, un petec de pânză ce părea să păstreze întipărite urmele abia ghicite ale picioarelor de curând adăpostite. Dar fastul monumental dădea o impresie de răceală, care îngheţa orice alte porniri intime. Cu paşi fermi, fără a observa privirile şirete ale însoţitoarei

sale, tânărul măsură încăperea.

Odaia de alături era cufundată într-o sumbră lumina verzuie. De plafon atârna o candelă de cristal; pereţii de un cenuşiu deschis cu chenare aurii n-aveau niciun fel de ferestre. Alcătuiau un octogon, ale cărui laturi se deschideau la o apăsare a stăpânei casei. Andreais tresări văzându-i garderoba. Oricât de familiar se simţea în Ţara huzurului, niciuna dintre locuitoarele ei nu-i arătase până atunci garderoba. Luxul feminin, nepăsarea cu care o fiinţă oarecare, vreo urâţenie poate, îşi punea pe ea averea unei familii, avea pentru el un farmec tulburător.

Mângâie uşor o rochie de atlaz, lăsă să-l lunece prin mână o mânecă de mătase şi pipăi curios o bluză de dantelă, întrebându-se cum de au putut fi procurate toate în atât de puţin timp. Poate că erau toaletele lui Lizzi Laffe; să le fi pus oare Turkheimer să le strâmteze pentru micuţa Matzke? Aceasta împinse o ultimă uşă glisantă.

— Zdrenţele astea trebuie, să le îmbrac când vine să bea câte o cafea protectorul meu; atunci să vezi ce mă pune să dansez. Nu crezi? adăugă ea. Un om în toată firea nici nu-şi poate închipui ce stricat poate să fie un şontorog ca ăsta.

Andreas evită cu grijă să atingă ciudatele veşminte, aducând a cămăşi, al căror corsaj era închipuit numai de o bretea îngustă îşi care, boţite în mii de cute verticale, pluteau uşoare ca o pâmză de păianjen la orice adiere. Culorile lor şterse, stropite cu grăunţe de argint şi aur, îl vrăjeau. Nu se putea apoi să nu se gândească la zâmbetul lui Turkheimer când privea mişcările lascive ale unei făpturi alibe, înconjurată de fluturări de văluri şi învăpăieri de păr roşu. Simţi că-l trec năduşelile. Tulburătoarea feminitate care părea ascunsă în aceste veşminte destinate ispitei se răspândea din dulapuri şi-l cuprindea din toate părţile. Îndărătul lui, micuţa Matzke chicotea. Când porni

mai departe, arăta puţin cam descumpănit.

— Aici îmi fac toaleta, îi explică Bienaimee. Ce părere ai de cada mea?

— Foarte originală, răspunse el.

— Dumneata parcă ai avea apă în vine. Părerea mea este că oricine vede baia mea trebuie să strige de trei cri ura şi să pice în fund.

În mijlocul încăperii spaţioase, căptuşite cu plăci de ceramică colorată, se lăfăia bazinul. Avea forma unei scoici, înspre ale cărui adâncuri roze coborau trei trepte de marmură de un alb mat. Dincolo de balustrada aurită care înconjura bazinul, între ferestrele cu vitralii, acoperite de perdele brodate, de culoare deschisă, se aflau nişte mese lungi, lăcuite în alb, pe care se îngrămădeau obiecte de fildeş.

— Ce de piepteni! exclamă micuţa Matzke. Şi ce de cutiuţe, periuţe, pufuri, ceşcuţe, borcane, pensule, sticluţe şi ce de fleacuri, de nici nu mai ştiu cum să le spun. Şi nici chiar Kalinke nu ştie, deşi e de atâta vreme în meseria asta.

— Astea de aici sunt parfumuri? întrebă Andreas, arătând spre policioarele de sticlă pe care erau înşirate flacoane de cristal.

— Exact, răspunse ea. îmi ung pielea de sus până jos cu toate mirodeniile astea. Când mă bălăcesc în apa fierbinte, Kalinke trebuie să mă stropească întâi dintr-o sticlă şi apoi din alta. Aşa că miros în faţă într-un fel şi în spate în alt fel. Ce mai, e grozav.

— Este, încuviinţă Andreas fără a sta pe gânduri. Mirosurile grele, combinate, din încăperea supraîncălzită i se urcau la cap, fruntea i se îmbrobonise. Scena descrisă de Bienaimee îi excita imaginaţia şi se simţea îndemnat să treacă la acţiune.

— Şi ce căldură plăcută e aici, adăugă ea. Cu vârful

limbii în colţul gurii, îl cerceta cu privirea-i piezişă, provocatoare. Da – respiri cam greu, observă ea.

Deodată, el o apucă de mijloc, o strânse în braţe şi încercă să-i atingă gâtul cu buzele. Dar dânsa îşi aplecă bustul mult spre spate şi îi scăpă din braţe cu acelaşi dureros ghiont în burtă cu care răsplătise şi primele încercări de a o cuceri ale lui Turkheimer.

— Fără mâini, sau te zgârii!

Andreas rămase consternat.

— Dar, domnişoară Bienaimee, n-am avut nicio intenţie. Doar nu vă închipuiţi…

— Nu-mi povesti mie ce intenţii ai avut. Ai vrut să nu-mi dai respectul cuvenit. Dar n-ai izbutit, mititelule.

Şi făcu, foarte demnă, câţiva paşi, pudrându-şi uşor faţa cu un puf. Pe neaşteptate, îi zvârli în ochi tot conţinutul cutiei.

— Pari să ai nevoie de aşa ceva, declară ea. Ca fă-ţi vii în fire!

Şi îl trase după dânsa, în timp ce el îşi mai scutura hainele.

— Ei, şi acum să mergem în budoarul meu, dar să fim cuminţi. S-a înţeles?

Lui Andreas i se păru că se îmblânzise, că devenise chiar prevenitoare şi îşi îngădui să întrebe:

— Va să zică, nu vrei?

— N-am spus nici da, nici nu, replică ea, plină de amabilitate. Principalul este să nu ne dăm în petec. De altfel, noi doi suntem făcuţi să ne cunoaştem şi să ne împrietenim mai de aproape.

Bucuros, Andreas îşi spuse că-şi putea considera avansurile ca şi acceptate.

— Aici e într-adevăr plăcut, observă el, simţindu-se la largul lui în atmosfera camerei de zi discret luminată. Ferestrele înalte erau împărţite în ochiuri mici prinse în

plumb. Jilţuri comode tapetate cu mătase şi împărţite în câmpuri, prin dantele colorate, se înşirau în jurul mesei bătute cu bronz pe covorul moale, roşu. Pe tapetul de stofă de un argintiu mat zâmbea mulţumit de sine şi binevoitor tabloul în mărime naturală a lui Turkheimer.

După ce se înfundară în două sofale joase, faţă în faţă, Bienaimee rosti’s

— Da, da.

El o privea, plin de speranţe. Dânsa repetă:

— Da, da. Ce ţi-e şi cu soarta. Un asemenea geniu e lăsat de Dumnezeu.

— Despre cine-i vorba? întrebă el, roşind de plăcere.

Va să zică, îi inspira totuşi respect!

— Prietenul cu care te-ai plimbat nu de mult pe Koninggratzstrasse, trebuie că e în adevăr un mare geniu. Oh, încetează te rog! îl opri ea repede, când el încercă, profund dezamăgit, să formuleze o obiecţiune. Dumneata eşti un om cât se poate de bine şi eşti şi destul de prezentabil, dar dacă vrei să spui că prietenul dumitale e un poet neînsemnat, atunci ascultă-mă ce-ţi spun eu: N-ai ghicit-o, inimioara mea. Dumneata nu te pricepi de loc la asta.

— Dar dumneata? răspunse el jignit. Dânsa îi răspunse, demnă:

— Fără obrăznicii, te rog, domnule. Eu mă pricep la aşa ceva şi când întâlnesc un geniu îl miros de departe. Doar din simplul fapt că vestonu-i negru îl cam strânge, şi l-am şi recunoscut. Atât de sărac şi totuşi un port atât de mândru, de parcă v-ar spune vouă, maimuţelor împopoţonate: Nu-mi ajungeţi nici la călcâie. După care coborî glasul: Mirosul meu îmi spune că trebuie să fie de neam mare.

— Chiar crezi cu adevărat?

— Am motivele mele. E leit-poleit un prinţ frumos pe

care l-am cunoscut cândva, îmbrăcat din cap până-n picioare în atlaz albastru, cu mâneci bufante şi cu pantalonii în dungi alb-albastre. A fost cel mai frumos bărbat pe care l-am văzut vreodată şi nicicând, nicicând n-am să-l pot uita.

Andreas o măsură cu privirea. Era aceeaşi micuţă Matzke care sărise peste sânma electrică ca peste o coardă, care dansase polca pe muzică cântată de el şi care îi zvârlise în faţă pudra de orez? Se lăsase pradă visării, cu ochii apoşi larg deschişi, cu un zâmbet abia schiţat pe buze.

— Unde l-ai cunoscut? întrebă Andreas.

— În copilărie, când eram puştoaică şi când mama se ducea la spălat pe la casele oamenilor, şi mă lua cu ea. Şi o dată, în spălătoria unui consilier secret, l-am văzut. Era zugrăvit pe o cutie veche de săpun care plutea pe lături. Deşi abia cât un gânsac, m-am îndrăgostit lulea de frumosul prinţ şi am dorit să fie al meu. O alta, însă, Bertha îi zicea, mi l-a răpit. O urăsc şi azi.

Părea pierdută în amintirile ei. El o readuse la realitate.

— Şi prinţul de pe cutia de săpun şi însoţitorul meu, cu care m-ai văzut nu de mult, seamănă aşa de mult?

— Să ştii că da. Ca două ouă clocite. Numai că şi amicul dumitale ar trebui să aibă mâneci bufante şi pantaloni cu dungi alb-albastre.

— Asta-i neapărat necesar pentru un prinţ din poveste.

— Nu-i aşa? De aia şi am o idee straşnica: am să dau aici, în vila mea Bienaimee, un bal mascat la care am să adun banda lui Turkheimer şi toată gaşca. Atunci să-l vezi pe prinţul meu ce frumos e. Ce zici de asta?

— Grozav!

— Ideea asta straşnică mi-a venit din cauza dumitale,

fiindcă mi-ai cântat puţin în odaia de musafiri. Frumoasă sală de dans, mi-am zis. Aici trebuie să danseze el polca cu mine. Există totuşi fericire pe pământ.

Şi deodată i se alătură, pe sofa; îşi lipi, vârându-se în tr-însul, coapsele de ale lui.

— Nu fi răutăcios, îl rugă, şi spune-mi cum îl cheamă şi unde stă?

— Nu ştiu.

— Îţi dau şi eu ceva.

— Un cadou, ca lui Kalinke?

— Nu, ceva mai grozav.

— Dar, zău, nu ştiu.

Dânsa oftă.

— Atunci, de abia se potriveşte. Sigur, nimeni nu ştie cine e. Aici e o taină la mijloc, ca şi cu originea nobilă. Mă apucă alte alea numai când mă gândesc.

Hotărându-se brusc, se repezi la birou, deschise o mapă de piele gravată şi se înapoie lângă el, cu o hârtie în mână.

— I-am şi scris o scrisoare, să i-o dai când ai să-l mai vezi. îmi faci serviciul ăsta?

— Foarte bucuros, o asigură el, stăpânindu-şi furia.

— Am ştiut eu. Eşti un om cumsecade. Şi acum, aruncă o privire asupra scrisorii mele. Mă înţelegi, poate că nu e totul în regulă, şi ce impresie i-aş face dacă aş fi scrântit-o cu ortografia cumva?

— Înţeleg.

— Stai numai puţin, să aprind lampa, aici poţi să-ţi bagi degetele-n ochi.

Trase mai aproape de el măsuţa cu lampa şi-i potrivi perna la spate. Andreas citi în fugă gândurile ei aşternute cu trudă. Mânios foc, îşi muşca mustaţa. Va să zică de asta voise să-l scoată din minţi cu fastul dormitorului ei, de asta îl pusese să-şi vâre nasul în garderoba ei şi în baie. Devenit

sclavul ei, trebuia să fie în acelaşi timp purtătorul răvaşelor ei de dragoste. îl subaprecia însă. El, care r: u se speria de rivalitatea unui Turkheimer, o să ştie să-l alunge din bătătura lui şi pe un sentimental incapabil să treacă la fapte, ca Kopf. „Viperă vicleană ce-mi eşti, îşi spuse, n-ai să ajungi niciodată în braţele prinţului tău din poveste. Ori poate că da?" se completă deodată. În mintea lui începea să prindă contur un plan diabolic. Între timp, însă, îi pătrundeau în conştiinţă fraze răzleţe de-ale micuţei Matzke:

„... dumneavoastră o să fiţi desigur un om nobil şi mărinimos, ceea ce m-ar bucura nespus.

V-aţi priceput, stimate domn, să cuceriţi atât de repede simpatia mea, încât sunteţi desigur de obârşie nobilă, chiar dacă nici dumneavoastră n-o ştiţi. Asemenea lucruri se întâmplă des şi adevărul o să iasă neapărat la lumină.

Şi eu am fost săracă şi generoasă ca şi dumneavoastră, iar acum, când am prins cheag, n-am devenit de fel fudulă".

Andreas îşi spuse că aceste fraze exprimau sentimentalismul de maidan al bietei fete şi fantezia melodramatică a poporului. Abia se văzuse instalată pe pernele landoului ei, cu vizitiu, buldog, tată şi lacheu, că se şi îndrăgostise, în mod mişcător, de cel dintâi veston ponosit care-i ieşise în cale – şi-l preschimbase numaidecât în mătase albastră.

În continuare, Bienaimee scria în misiva adresată idealului ei >

„Când ne vedeţi pe de alde noi pe roţi de cauciuc, exclamaţi desigur: halal trai, ce se mai îmbuibă ăştia. Aşa spunea şi un conţopist care stătea cu chirie la noi, când mai trăia încă mama, iar el venea acasă noaptea de la cârciumă, după ce-i întâlnise pe! Friedrichstrasse pe

domnii care se plimbau cu fete. Asta nu înseamnă că vă asemuiesc cu golanul acela. V-o spun numai ca să ştiţi că şi cei ce trăiesc larg şi se îmbuibă au şi ei o inimă simţitoare faţă de cei săraci, iar eu gândesc nu încape vorbă ca o creştină, deşi nu sunt bisericoasă şi nici nu împărtăşesc fanatismul anumitor oameni, ba chiar îi urăsc pe popi şi am prea multă minte ca…”

Autoarea scrisorii se pierdea îţi amănunte Inutile. În concluzie, îl poftea la balul. mascat ce urma să aibă loc peste opt zile:

„Contez deci fără nicio discuţie pe dumneavoastră şi rămân, mulţumindu-vă din inimă dinainte, devotata dumneavoastră Bienaimee Matzke.

— Te pricepi bine să scrii, îi spuse Andreas, ridicându-se.

Dânsa îi răspunse:

— Mă bucur foarte mult. Ai grijă de scrisoare şi adu-mi-l miercurea viitoare cu mâneci bufante şi pantaloni vărgaţi aici, în vila mea Bienaimee.

— N-am să zăbovesc de fel.

Îşi luă rămas-bun ceremonios şi plecă imediat la domnul Behrendt spre a-şi comanda costumul descris de micuţa Matzke. Spera s-o facă astfel să uite de vestonul ponosit al lui Kopf, aducându-i înaintea ochilor fericitele-i amintiri din copilărie. Voia să înlocuiască imaginea făurită de vişurile ei cu propriile lui farmece. În definitiv, de ce nu i-ar atribui lui, la fel de bine ca oricui altcuiva, o discretă descendenţă princiară?

Pe de altă parte se simţea jignit că trebuie să întruchipezi un ideal făurit într-o spălătorie, de pe o cutie de carton. Dar, de dragul cuceririi unei odrasle de proletari, trebuia să se coboare până la modul de a simţi al poporului. Cu capul limpede şi departe de parfumurile şi de fastuoasele seducţii ale casei ei, Andreas îşi mărturisi

că micuţa Matzke nu era de fel pe gustul lui. Ceea ce îl încântase pe tânărul sărman în Ţara huzurului era opulenţa, obişnuinţa costisitoare deprinsă din copilărie de a întreţine o carne mai fragedă decât în alte locuri, hrănind-o cu mâncăr. În alese, îmbibând-o cu esenţe scumpe şi conservând-o cu mijloace neînchipuit de rafinate. Din ruptura de pe umărul micuţei Matzke nu răzbătuse însă decât pielea ofilită a oamenilor săraci. Înainte de a împlini douăzeci şi cinci de ani va căpăta riduri. Şi totuşi, această tinereţe uscată şi deja supusă fanării aprinsese o ultimă scânteie în ochiul stins al lui Turkheimer! Pesemne că era ceva de capul ei. Cuvintele marelui bărbat: „câte nu scapă unui tânăr” treziseră orgoliul lui Andreas. Socotea de aceea că era o sacră datorie să-şi desăvârşească educaţia de om de lume, posedând-o pe Bienaimee.

Când se văzu pentru prima oară în oglinda garderobului său în pieptarul de atlaz albastru, cu mâneci enorme ale căror despicături erau căptuşite cu galben, cu pantalonaşi bufanţi şi cu tricoul alb-albastru, fu în acelaşi timp uimit şi încântat. îşi împinse bereta din catifea albastră pe peruca cu cârlionţi lungi şi aurii, îşi strânse spada şi îşi puse mantila albastră-argintie. Domnul Behrendt a esese stofele cele mai scumpe; agrafa de briliante care fixa pana de bâtlan era veritabilă. Andreas îşi spuse că farmecul basmelor nu putea fi împins mai departe şi că chiar în vremurile de neînfrânată beţie a simţurilor greu mai fuseseră văzuţi pe acest pământ oameni mai frumoşi.

În seara balului întârzie, amintindu-şi de Adelheid. Se prăbuşi, zdrobit, pe un scaun. Aşadar sosise şi ora, de mult Prevăzută, când, spre a-şi împlini înalta menire, artistul o îndepărta de la sine pe amanta consumată. Ah! podidită de lacrimi, femeia care se crampona de el nu-l va putea

reţine. îşi mai prinse o dată barbişonul moale în drotul încins şi plecă.

Antreul era gol, dar printre pereţii tapetaţi cu damasc ai salonului părea a se mişca o nemaipomenită mulţime de oaspeţi în costume scumpe. Oglinzile aşezate faţă-n faţă creau iluzia optică a unui şir de saloane în care mătasea lucitoare, voalul străveziu şi dantelele patinate pluteau pe catifeaua grea într-un şuvoi fără sfârşit. Cefele sclipitoare ale femeilor pe culorile grele ale rochiilor lor, lucirea ochilor şi toate bijuteriile lor cu ape albastre, galbene, roşii, verzi şi violete se pierdeau, se scufundau în străfulgerări depărtate ca într-un uriaş buchet de corole din care ţâşneau scântei electrice.

O căută cu privirea, din prag, pe amfitrioană. O zări, încremenită într-o neobişnuită imobilitate, în mijlocul perechilor de dansatori, alături de un domn gras, căruia tocmai îi scotea limba. Andreas descoperi repede motivul. Peste pieptul pe jumătate descoperit şerpuia numai un colan de argint; dar de la mijloc în jos, micuţa Matzke era prinsă într-o teacă cu paiete lucitoare, a cărei prelungire o târa, la spate, în încolăciri rigide. Jos, picioarele puteau fi zărite printr-o crăpătură îngustă, dar era o enigmă cum se putea folosi de ele. Imediat ce observă intrarea prinţului din basme, începu totuşi să se mişte, vizibil emoţionată, cu paşi foarte mici şi foarte grăbiţi. îşi ridică mlădioasă braţele în aer încât câteva din brăţările de aur lunecară cu un clinchet până la subţiori. Grăbită s-o ia înaintea picioarelor împiedicate, îşi pleca trunchiul înainte. Şuviţele părului, întreţesute cu flori mari albastre, închipuind nişte stele, se încolăceau ca nişte şerpi focoşi în jurul umerilor ascuţiţi ai lui Bienaimee.

Îl împinse în camera de primire tapisată în verde şi închise uşa în urma lor. îl ţinea strâns, nu-i da o clipă drumul, de parcă se temea că putea dispare pe

neaşteptate, ca un vis frumos. Şi îl privea, fericită şi temătoare în acelaşi timp.

— Dumneata eşti, cu adevărat? rosti, cu un glas tremurător. Dar imediat şovăi. Andreas răspunse:

— Eu sunt, frumoasă Melusină.

— Oare?

Îşi aţinti privirea în ochii lui. Dar deodată, îşi înfipse mâinile în şolduri.

— Ce păcăleală! Nici vorbă să fii dumneata!

— Eu sunt prinţul din basme. Fortunato, în persoană, o încredinţă el cu o cavalerească graţie. Dar nu izbuti să biruie furioasa-i dezamăgire.

— Să-ţi spun eu cine-mi eşti. O paiaţă neruşinată, asta eşti, dacă vrei să ştii!

Andreas scoase scrisoarea ei din mănuşa răsfrântă.

— Poftim, ia-ţi înapoi pergamentul dumitale. Nu l-am putut preda prinţului la care m-ai trimis. Nu-i înscris la poliţie.

— Credeai, cumva, c-o poţi duce de nas pe Bienaimee, făcând-o să creadă că blestemăţia ta e prinţul din basme? Află că te-ai înşelat!

— Frumoasă Melusină, dă-mi voie…

— Ce tot îndrugi despre Melusină dumitale? Să mă scuteşti de obrăzniciile dumitale. Mucosule, unde te trezeşti?

Andreas făcu un păs înapoi: nu se aşteptase să mai audă o dată, rostite de buzele unei femei, îngrozitoarele cuvinte ale nesăratei bufetiere de la cafeneaua „Ura”. Acestea atingeau o coardă prea sensibilă a sufletului său şi el se revoltă.

— În definitiv, mă îmbrac cum vreau, făcu el.

Dânsa hohoti dispreţuitoare.

— Şi s-a mai şi vopsit, şi-a dat cu roşu pe obraji. Ţi-aş arăta uşa vilei mele Bienaimee, dar nu-mi pasă nici atâtica

de dumneata. Din partea mea, domnule, n-ai decât să rămâi.

— Foarte mulţumesc, răspunse el, şi o urmă. Trebui să treacă o bună bucată de timp până când dânsa, strânsă în colivia de carton, izbuti să ajungă în salon. Cu un glas ascuţit, ţipă:

— Loc pentru August-prostul. Vine prinţul din basme. Fluieră-vânt.

— Fortunato, o corectă Andreas, modest.

Kaflisch, de la „Nachtkurier”, se apropie fredonând:

— Ai sosit, dar începe să fie prea târziu.

Purta o pitorească pelerină de tâlhar, o pălărie ascuţită şi zdrăngănea fără încetare dintr-o mandolină. În gura lui, totul se transforma în melodie.

O făptură feminină, micuţă şi cu rochia exagerat de scurtă, se învârti ciripind în jurul lui Andreas. În faţă, picioarele-i erau acoperite de atlaz alb, în spate, de catifea albastru-închis. De umeri avea prinse nişte aripi uriaşe, iar pe coafură, un cap mare de pasăre cu un cioc lung şi ochi de sticlă. Masca, îngustă cât nişte ochelari, abia dacă îi acoperea faţa de la sprâncene până pe spinarea nasului.

— Mă recunoşti, frumosple prinţ? întrebă ea.

— Încă nu.

— Eu sunt rândunica care vesteşte tuturor sosirea primăverii, cu flori frumoase şi adieri calde.

Ţipând şi dând din braţe, îşi luă zborul. Cu salturile ei nimerea în ochii unora, deranja coafura doamnelor şi trezea nemulţumirea tuturor.

— Trebuie să fie Werda Bieratz, îşi spuse Andreas. Bună seara, domnule Liebling.

Un vrăjitor persan într-o mantie neagră, cu toiagul şi bonetul cât un turn acoperit de semne mistice, îşi petrecea mâna palidă prin barba de culoarea abanosului.

— Petrec, se bucură de viaţă, rosti el, făcând un gest

larg. Dar apoi adăugă imediat. Vezi dumneata, tinere şi iubite prietene, şi dumneata te-ai putea instala la fel de frumos.

— Cum?

— Te instalezi într-o nouă casă în Lützowstrasse, nu spune nu, prietene. Asemenea lucruri se află repede, lumea e atât de mică. Dar, ce voiam să-ţi spun? Dacă m-ai fi onorat pe mine, cel mai vechi prieten, cu încrederea dumitale, totul ar fi fost de mult gata. Dar ce zic? Ar fi fost gata la jumătate preţ şi totuşi mai frumos. Poţi să-l întrebi chiar pe domnul consul general! Sau întreab-o pe amabila noastră gazdă, domnişoara Bienaimee Matzke. Câte nu i-am procurat? I-am făcut rost şi de noul ei nume şi tot restul la fel de ieftin.

Orchestra invizibilă atacă un marş. O ţigancă impecabilă, în saten-duchesse şi acoperită de briliante, făcea turul salonului, condusă, cu gesturi graţioase, de Plimbusch.

Baronul rachiului? n frac şi domino, făcea de departe semn: „Ăştia trăiesc, ăştia se bucură de viaţă!”

Plimbusch nu permitea nimănui din cei de faţă să nu fie iniţiat de el în această formulă. Pe buzele lui, ea devenea sacramentală. Iar dacă vreun ins demn de milă ar mai fi folosit formula, atât de strălucitoare altă dată, despre îfânta nevinovăţie, acum ar fi trebuit să se simtă, sub privirea lui Plimbusch, declasat.

Lizzi Laffe apăru la braţul domnului von Reszsciński, învăluită pompos în faldurile de catifea albă ale costumului ei Renaissance, cu talia subţire, cu mânecile foarte înfoiate şi brodată din cap până în picioare cu arabescuri aurite.

— E prea din cale afară strânsă în corset – se adresă Andreas unui vecin care căsca – însă decolteul e foarte discret. Dar, la urma-urmei, de ce să-l fi făcut mai mare? Are dreptate dacă refuză să-şi etaleze nişte farmece care,

oricum, sunt cunoscute tuturor.

De când contribuise la înăbuşirea capriciului Astei, atât de primejdios pentru Lizzi, o privea pe fosta prietenă a lui Turkheimer cu o dezinteresată afecţiune.

— E ibine – spuse – că ne-a fost păstrată măcar parţial, prin Reszsciński. Ce s-ar fi făcut Ţara huzurului fără ea?

— Distinsă doamnă, sunteţi regina petrecerii, îi şopti el când dânsa trecu dansând aproape de umărul lui. Dânsa îl lovi recunoscătoare cu evantaiul.

Bărbaţii se îmbulzeau însă, cu gâturile lungite, în jurul amfitrioanei. Incapabilă să se mişte din loc, aceasta îşi întreţinea admiratorii cu bacantice întortocheri ale trunchiului.

— Nu o ducem ea în sânul lui Avram? exclamă ea. Avem de toate şi dacă cuiva îi mai trebuie câte ceva, n-are decât s-o spună. Orice se procură, chiar dacă-i mai greu. Ia priviţi tabloul ăsta frumos şi cu multe culori de colo, de deasupra căminului.

Toate capetele se întoarseră. Ceva mai jos decât splendorile create de Benlliure şi Villegas, la locul de onoare dintre ei, atârna într-o ramă de aur curat, o îngrozitoare cromolitografie, reprezentarea sentimentală a fericirii familiei mic-burgheze. Mişcată, Bienaimee explică:

— Chestia asta mi-a plăcut încă de pe vremea când mă târam în ţărână şi abia fusesem înţărcată. Trebuia să fie a mea, chiar dacă m-ar fi costat ceva biştari. Înaltul meu binefăcător s-a dat peste cap pentru asta şi domnul Liebling a topit numai pe birje cincizeci de mărci până a pus mâna pe ea. Dar până la urmă, cum vedeţi, a ajuns aici.

Strângându-i mâna lui Andreas, Diederich Klempner observă:

— Şi când te gândeşti că instinctele noastre

animalice ne pot face să ne pierdem capul în aşa măsură încât să putem trece cu vederea pentru un moment ridicolul cras al acestor femei. Dar bagă de seamă, să vezi ce o să se întâmple, şi nu peste mult timp!

De când, sprijinit de domnul von Reszsciński, Klempner nu mai avea decât vagi legături cu Ţara huzurului, el se complăcea tot mai mult, în ciuda aiurii sale de stâlp al ordinii publice, să afişeze opinii demagogice. Andreas se temu să nu se compromită prin relaţii prea vizibile cu el; se depărta dar de colegul său. Dar vorbele zgomotoase ale micuţei Matzke îi făcuseră şi lui o impresie penibilă. I se păru că şi el, cu tot farmecul basmului pe care-l evoca, trezea în sufletul fericitei odrasle de proletari o imagine foarte asemănătoare cu cea provocată de acea sentimentală marfă de duzină. Fericirea familială şi prinţul din basme puteau să provină din una şi aceeaşi spălătorie. Ce ruşine! Câte amintiri din mucegăite case dosnice trebuie că-şi făcuseră intrarea acolo odată cu fiica lui Matzke, bântuind somptuoasele încăperi ca nişte jalnice fantome!

Treptat, consideraţiile lui răuvoitoare se lărgiră asupra întregii societăţi. Rândunica vestitoare a primăverii nu avusese cea mai poetică dintre ideile doamnelor. O bucătăreasă, în rochie de mătase roz, cu un decolteu mare şi braţele goale, cu un şorţuleţ de dantelă şi bonetă de muselină, făcea să se ciocnească, în tactul legănării şoldurilor, lingurile de lemn, cratiţele şi răzuitoarele care i se bălăbăneau printre panglicile fluturându-i în jurul trupului şi al tivului rochiei. Satanella ţopăia cu o drăcească neruşinare într-o rochiţă roşu aprins din care zbucneau flăcări de mătase galbenă. îşi pierdea mereu câte unul din pantofii roşii şi-l încingea pe neprevăzătorul care i-l aducea cu o profesională privire pe sub gene. Tichia îi scotea flăcări şi dânsa îşi agita tridentul. În

schimb, blândele şi cucernicele copile ale primăverii se mişcau purtând pe cap o pansea de mărime mai mare decât cea naturală sau o uriaşă răsură. Rochia purpurie a tirolezei îi ajungea abia până la genunchi şi se ridica la fiecare pas al acesteia. Corsaju-i negru scânteia sub mulţimea fluturaţilor multicolori, iar pantofii de lac erau prinşi cu paftale de briliante. De altfel, şi costumul de catifea al unei ţărăncuţe italiene, cam de prin locurile unde semenii ei se topesc văzând cu ochii din pricina foamei permanente şi a frigurilor, era presărată din belşug cu pietre preţioase. O blondă scundă îşi aplicase pe rochia de atlaz alb o broderie neagră care înfăţişa gama notelor muzicale. Funde şi codiţe erau zvârlite la întâmplare pe un fond dominant de chei de portativ. Pe coafură i se înălţa un artistic edificiu de hârtie de note. De fiece dată când orchestra ataca un nou dans, ea se oprea şi ridica surâzând visătoare bagheta. Andreas recunoscu uşor în această doamnă întruparea în came a muzicii, dar nu-şi dădu seama ce voia să reprezinte o apariţie similară a cărei veşmânt era acoperit, în loc de note, de litere majuscule sau mici parcă aruncate cu lopata. De-a lungul spinării cădea foşnind o trenă grea, strânsă uşor între coperţi de cărţi. Umerii şi capul străluceau de bijuterii de aceeaşi formă. „Poate că vrea să reprezinte cultura germană”, îşi spuse Andreas, dar îndată ce dânsa observă că el încerca să-i dezlege misterul, îi explică:

— Sunt şoarecele de bibliotecă.

— Ah! Ar fi trebuit să-mi închipui. Şi aici e plin de cărţi? întrebă el, pregătindu-se să cerceteze cuprinsul corsajului care i se părea exagerat de voluminos. Dar ea se supără.

— Ce obrăznicătură îmi eşti! Un Făt-Frumos de teapa dumitale crede că de-ailde noi ne gătim numai duminica.

Şi, vizibil înciudată, îi întoarse spatele.

— Astă seară n-am noroc, îşi spuse Andreas. Fortunato e un nume care-mi poartă ghinion.

Dezamăgi mai multe măşti feminine, care-l întâmpinaseră cu amabilitate, prin răceala-i batjocoritoare. Şi îşi spuse că era greu de hotărât care erau mai tâmpe: femeile cinstite ce puteau fi întâlnite în salonul casei Turkheimer, ori creaturile de aici. Dar poate că tot acestea din urmă trebuiau declarate câştigătoare a întrecerii. Se hârjoneau, cu o veselie forţată, îşi arătau, cu o disperată dărnicie, toaite farmecele, ţipând ca posedate de demon – pentru ca apoi, pe neaşteptate, feţele hilare să-şi recapete vechile şi asprele, îmbătrânitele şi lacomele trăsături, când aripile de balaur ale Satanellei le smulgea vreo pană de struţ sau o mână neîndemânatică le sfâşia cârpele fluturânde.

Dar nici bărbaţii nu ofereau o privelişte mai agreabilă. Credeau că, înfăşuraţi într-un domino, trebuiau să se poarte altfel decât de obicei, dar nu ştiau cum. Se avântau într-un salt neaşteptat sau riscau un gest ambiguu, dar îşi scuzau accesul de sălbăticie printr-un surâs încurcat. îşi ştergeau câte o lacrimă de plictiseală şi îşi făceau curaj, strigându-şi unul altuia: „Ăştia trăiesc, ăştia se bucură de viaţă!!< cu oftatul adânic al conţopistului beţiv care, prin mijlocirea micuţei Matzke, dobândise cetăţenia spirituală în Ţara huzurului.

„Veselia lor îţi sfâşie inima, observă Andreas. Dar parcă s-ar putea altfel? N-au văzut nicicând o mascaradă adevărată”.

Şi se împăuna, mândru de cultura mai veche, mai naturală a ţinutului său, unde fiecare ţăran de baştină era un aristocrat în comparaţie cu aceşti venetici muiaţi în aur din meleagurile acestea sălbatice. Dar o atingere străină, asemănătoare cu aceea a unui hoţ de buzunare care l-ar fi pipăit uşor, îl opri din meditaţie. Se întoarse: era

amfitrioana, care îi adulmeca, tăcută şi atentă, veşmântul. Văzându-se prinsă asupra faptului, aceasta îi spuse:

— Nu te supăra, am vrut numai să-mi dau seama dacă miroase la fel. De arătat arată la fel, dar o fi mirosind tot aşa? Mă tot întreb.

— Dar cum să miroase?

— Ei, cum mirosea cutia de săpun. Ştii dumneata, aceea pe care era zugrăvit idealul meu. Avea un miros atât de frumos şi uite că apare cineva care, dacă n-ar mirosi la fel, ar însemna că m-a păcălit rău de tot.

Andreas îşi spuse în sinea lui că Bienaimee era stăpânită de vraja amintirilor. îşi propti dreapta, cu o viguroasă graţie, în şoldul îngust, îşi strânse cu stânga mânerul spade şi-şi umflă pieptul cu atâta putere încât cusăturile pieptarului aproape că plesniră.

— Sunt, va să zică, destul de asemănător cu idealul dumitale, îi spuse. Dânsa îl mânca din ochi, gravă, palidă şi vizibil intimidată.

— Şi încă cum, îi răspunse visătoare.

— Atunci de ce te-ai purtat aşa de urâcios cu mine mai înainte.

— Mai eşti supărat pe mine? Din păcate, am gura cam spurcată, o moştenire din familie. Toţi din familia Matzke suntem la fel, mă înţelegi? Dar nu te supăra. Dumneata rămâi un bărbat cu adevărat frumos şi bine.

— Ei, vezi?

— Nimic de spus, dintre toţi câţi se învârtesc prin vila mea Bienaimee, dumneata eşti fără îndoială cel mai frumuşel.

— Mă rog.

Şi dădu să plece, făcând pe indiferentul.

— Dar unde o fi Turkheimer? o întrebă.

— Uite colo, după paravanul ăla de mătase pictat aşa de frumos şi în atâtea culori. Acolo trebuie să se fi băgat.

Azi are iar o zi proastă. Dar ce-o fi vrând? Un şontorog ca el.

Îndărătul paravanului scund, Turkheimer arăta de parcă şi-ar fi luat bun-rămas de la toate bucuriile vieţii. Mătasea albastră a caftanului său lucea, cutele sclipitoare ale pantalonilor largi de atlaz vişiniu cădeau până peste papucii verzi. Pântecele îi era încins cu un brâu purpuriu, turbanul alb i se clătina pe cap în reflexele sângerii ale unei semilune de rubine. Dar obosit de propria-i strălucire, îşi ţinea plecate pleoapele umflate; buza inferioară îi cădea pe bărbie, barbetele roşietice se striveau pe piept printre arabescurile broderiei din fire de aur şi argint, printre sclipirile briliantelor Ordinului soarelui al republicii Puerto Vergogna. Fulgerele tuturor giuvaiericalelor unui fabulos imperiu se încrucişau pe teaca largă a unui uriaş iatagan; pe garda acestuia odihnea însă o mână veştedă. Stors de puteri, pradă suferinţei sale, sultanul se ghemuise pe o sofa.

— Cum să meargă? răspunse el la întrebările îngrijorate ale lui Andreas. Prost, prost. Întreabă-l pe Klumpasch. Klumpasch, fă-te încoa.

Obişnuit cu moravurile lumii mari, medicul se prezentă imediat. Turkheimer îl întrebă:

— La fel de mult?

— Patruzeci de grame, domnule consul general.

Turkheimer căzu pe gânduri.

— N-ar fi prea mult, oftă el.

— Ei, pentru început e destul. Trebuie să ţineţi regim.

— Şi fără şampanie?

— Să fim rezonabili, domnule consul general. Aţi băut destulă şampanie în viaţa dumneavoastră.

— Nimic de zis. Nu e vorba de şampanie, dar mi se pare că sunt, cum să spun, atât de dulce, cu tot zahărul

ăsta…

— Cel mai pur zahăr de struguri, stimate domnule consul general.

Turkheimer rămase tăcut, scărpinându-şi bărbia. După care observă:

— Dacă cel puţin ar putea fi de vreun folos.

— Să mai fie şi folosit? Mulţumiţi-vă că-l aveţi.

— De fapt, ar fi nevoie de cantităţi mai mari. Spune, doctore, n-ar putea fi valorificat pentru niscaiva scopuri industriale?

— E o idee, domnule consul general. Să ne mai gândim la ea.

— Da, ar trebui să ne mai gândim.

— Aşadar, vă doresc gânduri rodnice, domnule consul general.

Klumpasch se depărtă. Andreas îşi spuse: „Patruzeci de grame da zahăr. Nenorocitul”.

Dar cu glas tare rosti:

— De altfel aveţi o culoare foarte bună, domnule consul general.

— Pe corp, vrei să spui? Ei, s-o lăsăm baltă. Ce caut aici? De ce nu mă duc la culcare? Ei, dacă n-ar trebui s-o ajut pe micuţa-mi Beinaimee să-şi inaugureze vilişoara? Cum ar putea-o scoate la capăt fără mine? Biata copilă, priveşte-o, uite-o colo. Nu aduce cu un lujer de crin?

— Cu un crin roşu, domnule consul general, exclama Süss, care-şi băgase capul după paravanul de mătase.

Turkheimer zâmbi fără vlagă.

— Aşa e, Süss, ai nimerit-o. Eşti prietenul meu, Süss, îţi dau o participare la – ei, vedem noi curând la ce-ţi dau o participare. Cred că acum ar trebui să mâncăm ceva. Dar ce mâncare? Parcă eu îmi pot permite să mănânc!

În pragul sufrageriei se ivi madam Kalinke, într-o rochie de atlaz negru, care foşnea, pârâia şi ameninţa să

se destrame. îşi împreună mâinile cu perniţe de osânză pe pântece şi porni cu paşi mărunţi, cu capul plecat tandru pe umărul stâng, către micuţa Matzke.

Cum se aşezară, amfitroana spuse:

— Acum ni se serveşte supeul meu.

Glasul îi era ferm şi privea cu ochi mari, strălucitori, întreaga masă. Pe cât de degajată fusese până atunci, pe atât de solemnă deveni când începu să se oglindească în serviciul de masă de argint masiv. Între dânsa şi Turkheimer se afla o operă masivă din atelierul lui Claudius Mertens: Leda şi lebăda. Însufleţită de simţământul unor înalte răspunderi, luă din mâna vecinului ei, baronul von Hochstetten, paharul pentru a-l şterge cu şervetul. Obiecţiile baronului ai sporiră zelul.

— Curăţenia înainte de toate, declară ea.

Şi, spre groaza lui madam Kailinke, începu să frece cu şervetul toate cristalele sclipitoare, paharele de Bordeaux, de vin de Rhin şi cupele plate şi şlefuite de şampanie până la care puteau ajunge braţele ei. Se opri în faţa cănilor cu capace de argint în care scânteia vinul roşu şi înşfăcă cu amândouă mâinile farfuriile de un alb mat, cu monograma ei şi marginile aurite, refuzând cu încăpăţânare să primească ceva înainte de a fi fost serviţi toţi musafirii.

Directorul Kapeller era obiectul unor neobişnuite atenţii din partea vecinilor săi de masă. Diederich Klempner îl întrebă:

— E adevărat, domnule director, că sunteţi destinat a deveni conducătorul „Baletului popular german”?

— Îmi fac iluzia că am oarecari perspective, răspunse actorul, zâmbind cu modestie.

— Şi cum aţi pus mâna pe postull ăsta? exclamă Lizzi Laffe.

Andreas se miră şi el:

— Cine ar fi spus asta acum patru săptămâni, domnule director?!

Dar Kaflisch replică:

— De ce să nu poată cineva ajunge director al „Baletului popular german”? în Ţara huruzului oricine poate ajunge orice.

— Vă rog, domnilor, rosti Kapeller. Se foia pe scaunul lui, plin de teamă să nu trezească invidia celorlalţi. Ce vină am eu, domnilor, spuneţi şi dumneavoastră. Port eu vina prostiilor făcute de alţii? Ce i-o fi venit nefericitului director Nothnagel să se spânzure de un piron în biroul lui?

— De un piron nefericit[1], întregi Kaflisch.

— Un Schmeerbauch care îşi face seama şi un Nothnagel care se spânzură de sine însuşi. Prea de tot.

Kapeller izbucni într-un hohot de râs, plin de recunoştinţă faţă de ziarist. Simţea să invidia care-l înconjura nu era chiar atât de neîmpăcată.

— În fine, domnii mei, ce să vă spun? Omul acela vrednic de compătimire, încurcat în inextricabile dificultăţi financiare, se spânzură şi când domnul consul general Türkheimer, care, după cum ştiţi, finanţează „Baletul popular german”, află de această nenorocire, eu sunt, din întâmplare, în preajma lui. O simplă vizită, mă înţelegeţi, cu unicul scop de a nu-l lăsa pe puternicul nostru protector să mă uite. Dar când ţi se potriveşte, se nimereşte. Am eu vreun merit, domnilor? Nu, n-am niciun merit. Domnul consul general mi-a spus: Kapeller, ce părere ai? Iar eu i-am răspuns: Domnule consul general, vă stau la dispoziţie şi sper să fac faţă împrejurărilor. Ce vreţi? Am eu vreo vină? Am eu vreun merit?

Şi îşi apăsă, zâmbind umil, bărbia groasă pe

---

1 Joc de cuvinte. Nagel înseamnă în limba germană piron, iar Not – lipsă, mizerie.

plastronul umed. Un glas lăuntric îi spunea că şi cel mai mare noroc găseşte până în cele din urmă iertare, numai să nu fie lega? de vreun merit. Apoi se întoarse spre Andreas.

— Sper că pot conta pe binevoitorul dumneavoastră sprijin, distinsul meu domn? O strânsă legătură cu cercurile literare este pentru instituţia noastră o necesitate indispensabilă. Ne veţi ceda „Necunoscuta" pentru reprezentare, nu-i aşa?

Înainte însă ca tânărul să fi putut da un răspuns, Răsura, Bucătăreasa şi Şoarecele de bibliotecă tăibărâră asupra directorului, cerând să fie angajate.

Înfulecând o bucată de trufă violetă, Duschnitzki observă:

— Bunişor birt aici.

— O să mai venim pe aici, îl completă Süss.

Se serveau trufe negre, violete şi albe, trufe întregi şi felii de trufe, sosuri de trufe, trufe în şampanie şi piure de trufe. O ciulama spaniolă de pasăre, cu capere, măsline şi stafide în sos alb, pateu şi hrăniţă trezi oarecari pasiuni. Căci atunci când majoritatea mesenilor recunoscu originalitatea acestui fel, Plimbusch se lăsă împins de orgoliul lui să afirme că trebuie să-l mai fi mâncat pe undeva. Această afirmaţie stârni o indignare generală, iar Liebling îl îndemnă să spună numai adevărul.

Bienaimee clocotea furioasă.

— Cum poţi spune asemenea neadevăruri, domnul meu. Bucătăreasa mea a combinat acest fel singură-singurică. Aşa bucătăreasă nu se mai află, v-o spun eu, domnii mei. Numai că abia se strecoară pe uşă. Şi nu face nimic, e umflată şi leneşă ca un e…!

Se stăpâni însă la timp.

— Şi nu mişcă un deget fata asta, decât găteşte prânzul. Să facă ceva prin casă? Mai degrabă şi-ar tăia o

mâna.

Pentru moment, atenţia gazdei era absorbită de felurile de mâncare.

— Gâsca! exclamă ea. Asta e ceva pentru nişte bieţi oameni care-i duc dorul. O să mâncaţi însă numai picior şi piept, tot restul a fost dat pe răzuitoare; de aia e şi sosul atât de picant.

Turkheimer oftă:

— Ce mă fac eu cu astea?

Aruncă o privire invidioasă asupra lui Jekuser care mesteca fără grijă, şi puse şervetul la o parte.

— Cică să nu beau şampanie, spuse. De ce nu mă duc la culcare? Numai fiindcă micuţa mea Bienaimee are nevoie de mine acum când dă prima ei recepţie în noul ei cămin. E doar atât de tânără. Şi atât de neexperimentată. Şi ce uşor cade victimă ispitelor care o asaltează, o asemenea copilă.

Şi continuă să se jelească, dând din cap aproape plângând. Nu mai imâncă apoi decât puţină pâine de graham, pradă unor gânduri triste, şi împrăştiind firimiturile în toate direcţiile cu vârful cuţitului. Ele făceau neaşteptate salturi de broaşte, iar când le scăpa din vedere, le căuta cu gura căscată. De cealaltă parte a mesei, Werda Bieratz începu să-i imite joaca. Repezea cu atâta dibăcie cojile de pâine peste masă încât o firimitură nimeri în gura deschisă a lui Turkheimer. Acesta se înecă, tuşi până când îi dădură lacrimile şi, de frică şi furie, dădu peste cap un pahar de şampanie.

Momentul solemn şi emoţia o făcuseră pe micuţa Matzke să bea mai mult decât s-ar fi cuvenit la o primă încercare. Tot ţeapănă, dar cu pleoapele ceva mai grele, îşi măsura pe rând musafirii. După care începu să vorbească vrute şi nevrute.

— Sunt cam cherchelită, observă ea sughiţând

înduioşată. Dar cred că nici acum nu sunt de lepădat. Un bob zăbavă, bătrâne sac cu bani.

Şi scoase limba, făcându-i cu ochiul lui Turkheimer. Eforturile lui Lizzi Laffe de a o readuce în limitele bunei cuviinţe rămaseră zadarnice. Turkheimer zâmbea galeş ori de câte ori Bienaimee îl numea „sacul meu cu bani”. Dar Kaflisch reflectă:

— Ce solemn apus de soare e decăderea unui om mare!

— Sac cu bani, e bine spus, declară Klempner. Ştiţi de cine îmi aminteşte asta? De Dubarry, care îi zicea bătrânului ei rege La France. îi spunea: „La France, nu lăsa să dea cafeaua în foc”. În amândouă cazurile, o fetişcană îşi bate joc şi terfeleşte un întreg regim în persoana reprezentanţilor săi încoronaţi.

— Oh! mirii Liebling printre dinţi. Cui i-o spui? Atingi coarda mea cea mai sensibilă. Aceste fetişcane sunt avanposturile înaintate ale revoluţiei în propria noastră tabără. Ele se strecoară printre noi pentru a mânji tot ce ne este scump şi a submina terenul pe care ne aflăm. Dacă un Turkheimer îi permite unei micuţe Matzke să-l facă sac cu bani şi mai şi râde înduioşat, atunci…

— Atunci nu mai durează mult! exclamă Klempner cu o bucurie nestăpânită. Etala cunoştinţe pe care nimeni în afară de el nu le poseda probabil şi bea mai mult decât toţi ceilalţi, încercând, în ambele cazuri, să compenseze scăderea prestigiului său. Dar şi Liebling îşi înviora simţul etic înnăscut consumând şampanie Heidsiek. În schimb, Kaflisch chefuia fără niciun fel de gânduri ascunse. Indiferent faţă de problemele grave, o întrebă pe amfitrioană cum îi merge domnului Matzke, tatăl ei, şi dacă acesta nu-şi va face apariţia în acea seară. Se aştepta poate ca fata să-i fie recunoscătoare pentru această atenţie; dar Bienaimee îi luă la trei păzeşte:

— Crezi dumneata, pezevenghi ce-mi eşti, că-ţi poţi permite să faci glume proaste cu mine? Să vezi ce se întâmplă dacă m-aş lua de dumneata. Cine mă ia peste picior, zboară din vila mea Bienaimee. Aici totul e al meu, aici nimeni nu se poate lega de mine nici cu un cuvânt, vă pot lua pe toţi pe făraş de să vă zboare fulgii. Ce, n-am dreptate?

Toţi1 se grăbiră s-o aprobe şi Bienaimee se linişti, treptat.

— Micuţă, dar înfiptă, observă Kaflisch, speriat încă.

În ciuda acestor incidente, lipsea totuşi antrenul. Deprimarea sufletească a lui Turkheimer îi apăsa pe toţi. Numai Plimbusch şi Hochstetten aveau o conversaţie animată îndărătul Muzicii care se îndopa de zor cu pateu de ficat de gâscă. Din cauza asemănării destinului lor conjugal, deveniseră prieteni, sprijinindu-se şi consolându-se reciproc. Baronul, care din pricina surorii sale nu mai primea de la Asta decât prea puţini bani de buzunar, se bizuia pe dărnicia nedezminţită a fabricantului de rachiuri. Plimbusch îi oferea de fiecare dată o sumă dublă celei cerute, căci legătura cu Hochstetten îi dădea mereu noi motive de a nutri absurda speranţă că va fi primit într-un foarte aristocratic club. Ordinul, asigurat tatălui Astei prin contractul de căsătorie, întârzia, şi Turkheimer o făcea pe supăratul faţă de Hochstetten. Plimbusch continua însă să-şi îndrăgească prietenul ca pe o frumoasă himeră în care vrei să crezi cu tot dinadinsul.

În anume momente nu se auzea decât câte un chicotit reţinut care părea că vine de sub masă şi plescăitul neîntrerupt, satisfăcut, al domnului Jekuser. Proprietarul lui „Nachtkurier” nu era fumător, dar era gurmand. În mijlocul tăcerii apăsătoare, cineva suspină:

— Chelner, puţină veselie!

Dar acest strigăt disperat nu trezi niciun ecou, de

parcă ar fi fost înăbuşit şi înghiţit de faldurile grele ale veşmintelor împestriţate ce înconjurau masa. Luxoase, sărbătoreşti, ample, aceste veşminte aşteptau, pentru a se desfăşura şi străluci, invitaţia irezistibilă şi exuberantă a unor eroi plini de viaţă dornici să-şi măsoare puterile, în lumina lumânărilor, a argintăriei şi a cristalelor, în mirosul mâncărurilor şi în parfumul greu al florilor, cu femeile şi cu vinul. Până una-alta, însă, nimeriseră pe nişte trupuri vlăguite, obosite de câteva ore de veselie forţată, se băteau pe nişte piepturi care nu scoteau niciun chiot, ci îşi reţineau zgârcite suflul, îşi pierdeau prospeţimea pe nişte pântece ţinute în frâu de regimuri temătoare, se decolorau sub privirile critice ale unor ochi orbosiţi.

Când îşi potoli foamea, Andreas luă câteva poze seducătoare al căror efect asupra micuţei Matzke îi întrecu toate aşteptările. Beinaimee făcu ochi mari când el, ridicând brusc genele-i lungi, îşi arătă profilul încadrat în plete aurii. Apoi tânărul îşi sprijini braţul de speteaza scaunului în aşa fel încât manşeta de dantelă să-i acopere degetele, îşi pleca visător capul, peste care îi căzu părul – şi Bienaimee suspină. Dar, deodată, îşi îndreptă spinarea pentru ca îndată, cu mâna pe piept, cu fruntea încruntată, să caute, mândru şi bătăios, un adversar necunoscut. Dânsa îşi împreună mâinile şi el o auzi şoptind înfiorată:

— Nici că se poate ceva mai frumos. Nici la teatru nu vezi aşa ceva.

Nimeni nu dădea atenţie celor doi fericiţi. Kapeller era în toiul unei agreabile causerii despre debutul lui artistic cu douăzeci de ani în urmă la Inowrazlaw. Se vădi astfel că o cunoscuse încă pe atunci pe Lizzi Laffe.

— Frumoasele vremuri ale tinereţii, rosti el uşor mişcat.

Dânsa râse cam acru.

— Ah, da! Tempi peccavi.

Liebling o corectă:

— Pater passati.

— Dumneata îţi închipui, poate, că eu nu ştiu asta? exclamă ea.

— Bineînţeles că da. Am spus-o numai aşa, ca să vorbesc ceva, o asigură Liebling, scuzându-se.

— O neînţelegere fără importanţă, doamnă.

Dar pe faţa lui *Lizzi* se iviseră, sub stratul de pudră, pete mari roşii. Sufla greu.

— Te rog să mă laşi în pace! îi răspunse apăsa e şi se ridică, îndreptându-se spre uşă foşnindu-şi fustele şi solemnă, la braţul tăcutului şi serviabilului Reszsciński.

— Consolează-te, dragul meu, interveni Kaflisch. Nu e vina dumitale. Drăguţa de ea avea corsetul prea strâns şi nu mai putea răbda. Acum a reuşit ieşirea, ce-şi poate dori mai mult?

Câţiva oaspeţi se folosiră de prilej spre a-şi lua rămas bun. Turkheimer declară că era timpul de mers la culcare şi se ridică gemând. Numaidecât, însă, micuţa Matzke îşi recăpătă pofta de viaţă.

— Sacul de bani se duce la culcare, exclamă ea. Acu să vezi chiolhan în casa Matzke! Ura!

Tuşind uşor şi făcând fasoane, madam Kalinke trebui să-i tragă de pe picioare teaca acoperită de paiete; cum se văzu liberă, micuţa Matzke începu să ţopăie, cu sărituri mari şi ţipând asurzitor, în jurul protectorului care se retrăgea. Combinezonul de mătase roşie zbura ca ridicat de vânt până la şolduri. Bienaimee îşi încolăcea braţele goale în jurul lui Turkheimer, dar acesta nu izbutea s-o prindă. Pe neaşteptate, cu părul în flăcări şi despletit lipit aproape de faţa lui, dânsa făcu o strâmbătură înfricoşătoare şi, înainte ca el să-şi fi putut reveni, îl şi lovi, în glumă, dar cu sete, de vreo trei-patru ori peste burtă. El îi făcu un semn de bun-rămais, plin de melancolice regrete,

cu capul plecat pe umăr. Cu paşi mici, mereu înconjurat de ţopăielile roşcovanei, ajunse la uşă. Acolo se întoarse, mai privi o dată înapoi şi rosti, trist şi resemnat:

— Ăştia trăiesc, ăştia se ghâftuiesc!

Cei rămaşi se priviră de parcă s-ar fi aşteptat la o schimbare a atmosferei. Din încăperea alăturată, dinspre uşa care dădea spre terasă, venea o rază de lumină nehotărâtă, cenuşie, care îngălbenea flacăra lumânărilor şi făcea să pălească feţele oaspeţilor. Conştiinţa de a fi petrecut o întreagă noapte în sala de dans şi în jurul mesei, trezi în ei o sălbatică bucurie. Diederich Klempner tună:

— Nu suntem născuţi – pentru a ne bucura de viaţă?

Erau cu toţii convinşi că aşa era. Şi, ţinută în frâu până atunci de plictiseala posomorâtă, beţia lor treptat adunată se dezlănţui acum dintr-odată. Cei care credeau că rămăseseră în urmă, se grăbeau să recupereze; fără un pretext anume, Duschnitzki dădu pe gât un pahar de vin plin cu coniac. Micuţa Matzke, şi aşa ameţită, apucă o carafă cu inscripţia „Malaga” pe eticheta argintie şi o duse la gură. Kaflisch zdrăngănea strunele mandolinei lui şi cânta ca un cocoş. Sus încercă să se ridice în cap pe scaunul lui, dar Cetăţeanca celor patru cantoane ţipă:

— Ia nu-ţi mai bălăbăni picioarele alea de lut.

Şi îl trânti de podea, cu toate opintelile lui. Cu o încăpăţânare de beţiv, el mai făcu o încercare şi aceeaşi inutilă cruzime îi interzise mica-i plăcere, până când, sfârşit de puteri şi văzându-şi nimicite toate speranţele, Sus se prăbuşi plângând.

Wanda Bieratz cerea în gura mare să vină Anton, vztiul amfitrioanei, dar aceasta se năpusti cu ghearele asupra coafurii actriţei.

— Ăi fi având tu poftă de el, curcă plouată ce eşti. Dar un bărbat aşa de frumos nu-i de mutra ta!

Cu mare greutate izbuti Liebling să despartă doamnele. Dar chiar şi moralistul făcu, deşi trecător, o seamă de isprăvi neobişnuite. îşi apropie boneta de vrăjitor acoperită de semne magice de flăcările unui candelabru şi-o aruncă apoi în aer. Cineva o prinse şi apoi îşi aruncară unul altuia făclia aprinsă, fără a ţine seama de pericolul unui incendiu.

Satanella şi Bucătăreasa se prinseseră cu Kaflisch şi cu avocatul Goldherz într-un dans străin de bunele moravuri. Dar cu toate că toţi urlau într-un glas şi se îmbrăţişau clătinându-se pe picioare, ţipând în neştire, fiecare părea cufundat într-o adâncă, nepătrunsă singurătate. Feţele palide, pe care şiroia sudoarea, ochii sticlind şi gurile larg căscate purtau masca iluminatului căzut în transă, posedat de ideea sa.

Înconjurat de femei ţipând ca nişte păuniţe, Süss vărsa, foarte calm, o parte din cele îmbucate pe covorul de catifea roşie. Izbutind să termine pateul, Muzica avea de făcut faţă unor violente crize de sufocare. îi desfăcură brasiera şi-i turnară o sticlă de şampanie în corsaj. Dureros impresionată de această privelişte, Bienaimee se agăţa de speteaza scaunului ei. îşi cuprinse faţa în palme şi începu să se jelească sfâşietor.

— Ah! dacă ar şti măicuţa-mea în cimitirul din Heinersdorferstrasse că, atât de tânără, sunt înlănţuită de un tiran îmbătrânit.

Entuziasmaţi, domnii îi ţinură isonul.

— Tiranul îmbătrânit, ura, ura, ura!

Bienaimee sări în picioare.

— Toată lumea să-şi dea poalele peste cap. Ca mine, care m-am săturat până peste cap şi mă dedau acum…

— Beţiei? încercă să ghicească Klempner.

— Crimei? întrebă Goldherz.

— Ateismului? cercetă Liebling.

— Nu, desfrâului! ţipă ea şi, întinzându-şi braţele lăsându-se pe spate de parcă ar fi căzut în transă, cuprinse trupul prinţului din poveşti cu o privire ce implora, pierdută în tandreţe. Situaţia nu i se părea însă acestuia destul de coaptă şi de aceea se depărtă de Bienaimee cu o mişcare abilă care-i punea în valoare, în ochii ei, muşchii picioarelor, sub tricoul de mătase albastră.

Insensibil faţă de toate aceste amănunte. Kapeller se urcă pe masă pentru a declama, în mijlocul florilor veştejite, al cojilor de pâine, al mucurilor de ţigări şi al rămăşiţelor de vin, prologul cu care avea de gând să deschidă „Baletul popular german”. N-apucă să ajungă însă prea departe; urlând de durere, sări jos, deoarece Rândunica îl împunsese tare, cu ciocul ei lung, în pulpă.

Numai Duschnitzki rămânea liniştit la locul lui. Un zâmbet subtil îi lumina trăsăturile; îi venise o idee. Pe neaşteptate, luă o farfurie de porţelan alb-lăpos cu monograma B.M. şi cu marginea aurită, o cercetă cântărind-o o clipă în mâna dreaptă şi cu o mişcare bine chibzuită, cu forţă şi eleganţă, o zvârli spre tavan. O a doua luă acelaşi drum şi, cu o dibăcie câştigată prin exerciţiu, expedie curând vreo duzină la aceeaşi destinaţie. Cu ţigareta între buze şi privind mândru în jur cu ochii-i migdalaţi şi catifelaţi, îşi continuă apoi opera netulburat şi cu iscusinţă.

Bienaimee îl urmări din ochi câteva clipe, neînţelegând ce se petrece. Dar în cele din urmă ţipă:

— Îmi faci zob serviciul. Păi ştii dumneata cât a costat când a fost cumpărat?

Şi imediat după aceea se aruncă plămgând la pieptul lui Andreas şi acolo rămase. Oaspeţii ei dansau însă în jurul lui Duschnitzki, ridicând în sus degetele arătătoare, măturând duşumeaua cu cozile fracurilor şi cu trenele, fluierând, behăind şi chiuind cât îi ţineau puterile. Se

împingeau unii pe alţii în ploaia de cioburi care curgea mereu din tavan. Cine era atins de vreun cidb din fostul serviciu al casei Matzke se arunca pe jos ţipând asurzitor şi prelung şi zvârlind din picioare.

Klempner şi Liebling, în a căror fire demnitatea de om era mai adânc înrădăcinată, îşi încrucişară fără vrere privirile şi plecară ochii. Liebling ţinea încă ridicat braţul cu care, cu o veselie de copil de care nu era socotit în stare, încercase să prindă una din farfuriile care zburau în juru-i. îl coborî, ridică neputincios din umeri şi se consacră din nou, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, sticlei părăsite. Klempner se strecură ruşinat spre uşă. Încet, încet, îşi veniră şi ceilalţi în fire. Unul după altul, priviră în jurul lor, miraţi de parcă se aflau într-un loc necunoscut. Îngroziţi, îşi dădeau brusc seama că, fără să vrea, căzuseră pradă unui acces de nebunie furioasă. Şi, copleşiţi, se depărtau în tăcere, cu genunchii tremurând, cu spinarea încovoiată, cu broboane de năduşeală pe fruntea palidă, cu sufletul pustiit. Zorile răzbăteau în încăpere ca o fantomă nedesluşită, paralizantă şi îi măturau afară.

Andreas mai continua să ţină amfitrioana la pieptul lui. Simţea zvâcnirea dureroasă a trupului ei mlădiu, vedea greaţa pe care i-o pricinuia stomacul ei şi paloarea-i verzuie de pe faţă. Din când în când Bienaimee bâiguia, fără sens şi întreruptă de sughiţuri:

— Ar fi fost aşa de frumos.

De câte ori vreunul din cei care plecau îl măsura pe Andreas cu o privire plină de subînţelesuri, acesta îşi spunea în neştire:

— De ce nu?

Dar în atmosfera îmbâcsită şi melancolică a acestei arene părăsite a dezlănţuirii instinctelor omeneşti, fiecare răsuflare pricinuia o jalnică dezmeticire. Carnea micuţei Matzke îi părea încinsă până la refuz şi ofilită, cu un miros

nelămurit, suspect. Părul şi pieptul pe jumătate dezgolit îi erau ude de transpiraţie, braţele de-a lungul cărora sudoarea îngroşată de cremele de frumuseţe şiroaia i se lipeau de obraji. îşi spunea că micuţa ar fi trebuit să se spele. De altfel, simţea şi el în gură un gust de cocleală pe care zadarnic încerca să-l alunge înghiţind în sec.

„Ce mă ifac acum, după o noapte pierdută şi buimac cum sunt, cu această aventură?" se întreba el.

„Fiinţa aista mi se pare pur şi simplu respingătoare", adăugă apoi. Dar în acelaşi timp se gândi la Turkheimer şi îşi îndreptă mândru spinarea.

„Să vadă el cu cine are de-a face!"

Apoi îşi aminti de Adelheid şi de Kopf. Şi lucrul îl înveseli foarte.

„De data asta nu trebuie să mă întreb pe cine păcălesc. Ia te uită, îl păcălesc pe Turkheimer, o păcălesc pe Adelbeid, îl păcălesc pe Kopf şi o păcălesc pe micuţa Matzke, care mă confundă cu el. Sau mă crede acum cu adevărat prinţul din poveste?"

Şi repetă, de asta dată hotărât:

— De ce nu?

Liebling, care pleca ultimul, ţinându-se surprinzător de bine pe picioare, îi făcu un semn de uşoară dojană, dar şi de înţelegere. Servitorul Friedrich îşi privea nedumerit stăpâna, dar madam Kalinke, cu un deget pe buze şi foşnindu-şi tainic rochia de atlaz, îl împinse pe uşă afară. Şi Andreas rămase singur, cu povara iubitei sale, care gemea uşor în braţele sale, în salonul golit. Cu capul plin de aburii beţiei, cu simţurile amorţite, auzi cum se închide poarta casei.

XIII

Înalta corupţie

Dacă PROTECTORUL MEU AR INTRA PE UŞĂ, aş fi nebună de fericire, îi spusese Bienaimee când păşise

pentru prima oară în noua locuinţă a lui Andreas, din Lützowstrasse.

După fiecare întâlnire erau dezgustaţi unul de celălalt, dar gândul la Ttirkheimer şi la mutra pe care ar fi făcut-o dacă s-ar fi ivit pe neaşteptate în prag, îi unea pe cei doi amanţi. De fiece dată când petreceau împreună un ceas de dragoste, fără să fi fost surprinşi de dânsul „se simţeau abătuţi de parcă s-ar fi ostenit de pomană. O luau însă mereu de la capăt.

— Ar fi mai frumos la mine, în vila mea Bienaimee, observa micuţa Matzke. Dacă ar da peste noi în cel mai fain moment. Dar ce să mai vorbim! Gândeşte-te numai la burta lui lăbărţată şi la barbetele lui! ofta ea, dusă pe gânduri.

Andreas se gândea şi el la toate astea.

— De ce nu mergem atunci la tine? întrebă el.

Bienaimee deveni foarte gravă.

— Haida de! Până aici. Dar ce-ţi închipui?

— Eşti prea sensibilă.

— Nu de dragul lui. Dar la mine acasă s-ar afla. Mă doare-n cot de lume, dar mă feresc de servitori. Nu trebuie să dăm exemple proaste păturilor de jos. Ce ar deveni ordinea socială şi toate celelalte prostii. Trebuie să facem în aşa fel de parcă în lumea elegantă totul ar fi fără cusur, asta-i părerea mea.

Cu capul dat pe spate şi ridicându-şi solemn lornionul, Bienaimee străbătu de două ori, foşnind, covorul. Andreas îşi încreţi fruntea. Probabil că dânsa se temea mai puţin de soarta ordinii sociale decât de accesele de gelozie ale valetului Friedrich ori ale lui Anton, vizitiul. Probabil ca acordase anume favoruri unuia din ei, ori poate chiar amândurora. Nu ştia în ce măsură putea să se încreadă în dânsa. Şi-i răspunse dispreţuitor:

— Foarte bine că eşti prevăzătoare. În definitiv,

depinzi de Turkheimer.

— Parcă tu nu?

Bienaimee îşi înfipse mâinile în şolduri. El o măsură de la înălţimea orgoliului său.

— Eu îmi câştig singur existenţa.

— Vezi să nu! Şi privi ironic în jur. Şi salut-o pe bătrâna ta din parte-mi. Spune-i că iatacul miresei e drăguţ şi că nu oricine are nevinovăţia ei.

Andreas îşi muşcă buzele. Micuţa Matzke ghicise că dormitorul lui era opera lui Adelheid. Spirale înguste, aurite se căţărau pe pereţii îmbrăcaţi în mătase albă şi se urcau pe tavan în jerbe. Costisitorul pat Louis-Quinze proaspăt aurit strălucea sub pologul din atlaz albastru. Picioarele curbate ale scaunelor acoperite de broderii multicolore se înfigeau în blănurile miţoase şi moi.

Bienaimee apucă una din perdeluţele roze, transparente, între două degete întinse.

— Ca să nu zboare! explică. Ce e dus e bun dus.

Apoi ridică salteaua bombată a divanului şi adulmecă în adâncul mobilei. Andreas întoarse capul roşind. îşi aminti privirea caldă şi figura tandru-încordată cu care Adelheid îl introdusese în această încăpere ca într-un sanctuar. îşi pusese tot sufletul în aceste stofe şi în aceste arabescuri şi aşteptase cu sufletul la gură cuvintele lui de laudă. Bineînţeles, el o răsplătise numai cu o rece aprobare. Gustul ei era surprinzător de feciorelnic pentru o matroană corpolentă. Dar era oare pentru asta încăperea mai puţin fermecătoare? Andreas găsea glumele micuţei Matzke nedrepte, se simţea jignit de ele şi totuşi nu izbutea să-i dea un răspuns usturător. De câte ori îi făcuse scene lui Adelheid pentru deosebiri de păreri mai puţin importante! Bienaimee ss bucura însă de un inexplicabil avantaj: îl enerva mereu şi totuşi nu-i inspira decât o copilărească, neajutorată tristeţe.

— Parcă eu nu mi-aş fi putut bate joc de felul cum e mobilată vila ta? observă el în cele din urmă. Dar nu înţeleg să calc regulile bunei cuviinţe şi vreau să-mi păstrez acest obicei chiar în compania ta.

— Te priveşte, şoricelul meu!

Şi îi sări de gât şi-l trase după ea. Alergară ca nebunii prin camera de biliard cu pereţii tapetaţi în piele şi cu dulăpioarele de băuturi lăcuite în alb, prin biroul sobru cu scaunele gravate, cu biblioteca sculptată şi plante decorative şi intrară în sufrageria unde masa plină de flori îi invita pe cei doi amanţi. Andreas se pregăti să facă faţă cu demnitate îndatoririlor sale de gazdă, dar Bienaimee nu voia să ia nimic în serios în ziua aceea.

— Omuleţii ăştia de pe pereţi să nu ne scuipe în ciorbă! ţipă ea şi scoase limba către cele cinci busturi albe care priveau din nişele pereţilor zugrăviţi în manieră pompeiană. Andreas încercă să explice răbdător fiicei tovarăşului Matzke cine erau Heine, Poe, Baudelaire, Nietzsche şi Verlaine. Căci îi admira pe toţi; pe unii după o lectură conştiincioasă, pe alţii pe încredere, fără a-i fi citit. Şi acum aceşti eroi ai spiritului priveau laolaltă cum Andreas şi micuţa Mattzke îşi luau micul dejun.

De multe ori tânărul se simţea ispitit să-şi izgonească iubita. îşi făcea atunci următorul raţionament: „Dacă vrea să mă enerveze, treaba ei; pe mine mă lasă rece. Mă ţin de dânsa nu de dragul ei, oi de dragul unor anumite avantaje sociale. Acum toată Ţara huzurului ştie că amanta lui Turkheimer îmi aparţine. Mie personal nu-mi place, dar îmi este indispensabilă pentru formarea mea ca om de lume. Dragostea lui Adelheid a fost prea facilă; o puteam avea în orice clipă. Pe această făptură răutăcioasă, uscată şi proastă trebuie s-o recuceresc în fiecare zi şi ce cuceresc nu merită osteneala. Dar ea a aprins în privirea stinsă a lui Turkheimer o ultimă scânteiere! Şi sunt obligat s-o înghit

tocmai fiindcă e atât de puţin atrăgătoare. Tocmai asta-i înalta corupţie”.

Acestor îndatoriri profesionale limpede recunoscute, Andreas le jertfea înclinaţiile sale. Din când în când preferinţele lui înnăscute se răzbunau, pofta ţărănească după o carnaţie abundentă îl copleşea. Dar în astfel de momente se silea să arate şi mai multă răceală faţă de Adelheid.

Aceasta sperase să petreacă o nouă lună de miere în locuinţa din Ltitizowstrasse, în încăperile care întruchipau visul dragostei ei. îşi smulsese iubitul din ambianţa burgheză, din ghearele oamenilor de rând, din toate profanările posibile ale cotidianului, pentru a-l adăposti în acest cuib strălucitor şi ospitalier, construit de dânsa pentru amândoi şi în care numai dânsa îl putea însoţi, numai dânsa. Când îşi plecase capul pe spate pentru prima oară în dormitorul tapetat cu mătase albă şi-i oferise bărbia de atâtea ori sărutată, uitase de toate vechile lui îmbrăţişări, deja obosite, şi se gândise numai la multele, mereu noile dezmierdări, pe care i le rezervase şi care trebuiau să ajungă mereu, pentru o întreagă viaţă. Dar închisese ochii pălind; buzele lui erau reci.

Încercase să i le încălzească cu ale ei; săptămâni de-a rândul încercase mereu. În cele din urmă trebuise însă să se supună voinţei lui şi continuaseră să trăiască fără un reproş şi fără un cuvânt rostit din inimă, în atmosfera călduţă a unei prietenii învechite, având nevoie de o masă bună şi de vinuri alese spre a-şi păstra buna dispoziţie. Adelheid aranja cu propriile ei mâini masa, utilizând respectul lui faţă de artificiile luxului, spre a se strecura pe nesimţite în viaţa lui, care ar fi trebuit să-i aparţină ei în întregime şi fără rezerve. Se ducea personal la Huster spre a comanda fazanii, cumpăra icrele negre de la Sisin şi racii de la Martini. Gândurile pe care i le închina lui se

confundau acum în întregime cu grija pentru mâncărurile alese şi până la urmă nici n-o mai duru că era binevenită doar când aducea vreo delicatesă. Succesul se învedera la desert. După ce Andreas îşi sorbea coniacul şi-şi aprindea trabucul, dânsa îl vedea, încântată, redevenind iar un băieţandru, copilandrul zburdalnic, maturizat înainte de vreme, care stătuse de vorbă cu ea atât de drăgălaş atunci, la începutul iernii, în sărăcăcioasa cameră de student din Dorotheenstrasse.

Se gândea atunci cu melancolie la vremurile trecute.

— Ce plăcut a fost pe atunci! suspină ea o dată.

— Eu găsesc că aici e mai drăguţ, îi răspunse el rece.

Pentru ziua lui, cinci mai, Adelheid comandă un dejun complet de la „Chevet” din Paris. Sărbătoreau ziua în doi. El şedea în faţa ei în frac, cu un jabou de dantelă, cu un boboc de trandafir la butonieră şi cu o elegantă indiferenţă în fiecare mişcare. Adelheid trebui să-şi învingă o clipă de durere.

„Unde îi fug gândurile? se întrebă ea. Ce putere am eu asupra lor? Singura mea influenţă e asupra papilelor lui gustative”.

Unde era legătura durabilă, întemeiată pe o drăgăstoasă încredere, despre care visase dânsa? Ea se rezema acum numai pe pateurile de căprioară şi pe salata de andive.

Când se ridicară de la masă, li se aduse un pachet mare. Acesta cuprindea nişte lămpi şi Andreas recunoscu florăresele zvelte, despuiate, cu care se jucase Bienaimee.

— Te-ai apucat să faci risipă? observă el cu o privire piezişă.

Ea nu înţelegea ce-l putea indispune.

— Le-am găsit drăguţe. Mi s-a spus că perechea loi a fost cumpărată de o personalitate foarte înaltă.

— Ah! Personalitatea aceea are un gust de cocotă-

Iartă-mă, dar aceste fleacuri îmi par de un dulceag prost gust, neartistice şi necuviincios de decoltate.

— Oh!

— Pot să ţi-o spun, doar nu le-ai făcut tu. De prost gust şi fără niciun fel de valoare artistică.

— Eşti sever.

— E vorba de principii estetice.

Şi continuă o bună bucată de timp să apere gravitatea şi demnitatea artei, considerând ca o supremă batjocură şi înjosire faptul că primea din partea lui Adelheid aceleaşi statuete pe care soţul ei le dăruise micuţei Matzke. Dânsa îl rugă zadarnic:

— Spune-mi, comoara mea, ce ţi-ar face plăcere?

În cele din urmă, Andreas se lăsă într-o lungă peroraţie:

— Dă-mi un fleac ieftin. Eu măsor valoarea unui cadou după legătura pe care o are cu personalitatea mea intimă. Sunt artist, nu? Ai observat poate că, uneori, caut cu înfrigurare ceva în jurul meu şi atunci am nevoie de hârtie şi creion. De altfel, n-am să-ţi reproşez dacă n-ai observat asta. Mintea noastră lucrează neîncetat, să ştii. Impresiile se acumulează şi nu putem opri făurirea operei de artă nici în timpul mesei, nici în timpul odihnei. Aş avea nevoie să am la îndemână blocnotesuri în toate camerele. Faptul că nu mi le-am procurat mai demult e una din enigmele firii mele. Dar aşa e făcut omul de cultură: fiecare acţiune îi cere un nesfârşit efort.

Adelheid i le dărui, iar el rupea când şi când câte o filă spre a nota cămăşile pe care le dădea la spălat. Căci veghea asupra avutului său ca un ţăran gospodar. Pe tânărul lui fecior, pe care îl prinsese lipăind nişte resturi de compot, îl dăduse afară fără zăbavă. La ora douăsprezece, după baie, cu halatul de mătase pe el şi ţigareta micului dejun în trebuze, primea raportul asupra

cheltuielilor gospodăriei; uneori inspecta rezervele din cămară. Lua prânzul la ora două, făcea sau primea vizite şi îşi luase obiceiul ca spre seară să (frecventeze „Clubul cuceritorilor”. Liebling îl introdusese şi acum îi întâlnea acolo pe cei mai mulţi dintre cunoscuţii săi: Kaflisch, Blosch, Goldherz şi Abell, Stiebitz şi consilierul comercial Bescheerer, Kapeller, Ratibohr, Bediener, Jekuser, Hochstetten şi Claudius Mertens. Membrii clubului se (bucurau de diverse avantaje: aveau oricând la dispoziţie un duş rece, un masor şi un maestru de scrimă, iar prin administraţie obţineau mai repede decât tot restul lumii ultimele noutăţi londoneze în materie de mănuşi, gulere şi cravate.

Bancherul Ratibohr obişnuia să se plimbe în sala de icrimă, între şase şi şapte, cu nişte paşi de cocoş. Primejdioasa-i faimă dădea mare preţ prieteniei sale. Andreas îl cultiva asiduu; în timpul cinei şi mai târziu, în salonul de fumat, la un whisky, îi era cel mai credincios auditor. După comentarea cotelor Bursei şi a glumelor care circulau la Bursă, restul serii era umplut de aventuri cu femei; dar dacă la „Clubul cuceritorilor” se putea povesti orice, a dobândi crezare rămânea totuşi o artă. Andreas o învăţă de la Ratibohr; şi, curând, putu să povestească pe un ton tranşant aventurile cele mai stranii, fără ca vreunul să le pună la îndoială, căci privirea îi era ameninţătoare ca o lamă de sabie. Numai o singură dată când pomeni de numele

Claire Plimbusch, pe masca palidă de duelgiu a lui Ratibohr înflori un zâmbet uşor. Tânărul se prefăcu numaidecât că nu spusese nimic. De altfel, ceilalţi nici nu clipiseră.

Norocul lui la Bursă părea inepuizabil, iar seara, la ruletă, cum începea să piardă se ridică şi se depărta. Poziţia lui socială era recunoscută drept consolidată; din

mai multe locuri află că i se atribuiau o influenţă şi un credit mai mare decât s-ar fi aşteptat. Într-o convorbire cu Bediener, aminti întâmplător de greaua situaţie a lui Diederich Klempner, faţă de care continua să fie binevoitor. Se încălzi şi declară, întrucât sonoritatea frazei părea s-o impună, că numele cunoscutului dramaturg ar onora orice gazetă. Peste opt zile, când de mult nu se mai gândise la asta, Klempner fu angajat în redacţia „Lucrătorului patriot”, un supliment popular al lui „Nachtkurier”. Propria-i glorie trebuie că luase proporţii nemăsurate în îndepărtatele-i locuri natale. Din când în când venea la el, înarmat cu o recomandaţie din partea bătrânului domn Schmiicke, câte un tânăr din Gumplach, care, îmboldit de exemplul marelui său compatriot, dorea să-şi facă din literatură un mijloc de trai. Andreas îi dădea binevoitoare şi înţelepte sfaturi, cu un distins gest al mâinii schiţat deasupra monumentalului să u birou; pe birou se afla bustul lui dăltuit de Claudius Mertens. Cu multă, multă muncă oricine poate ajunge la fel de departe ca el. Trebuie numai să fii econom, realist şi practic; nu strică, de asemenea, să te spiritualizezi din ce în ce mai mult. Bineînţeles, trebuie să ai şi puţin noroc, în cele din urmă îi dădea respectuosului începător cartea lui de vizită cu un autograf de un rând şi jumătate şi după puţin timp afla cu satisfacţie că protejatul lui câştigase primele două mărci.

Pe masa-i de toaletă, ca şi pe aceea a micuţei Matzke, uneltele destinate rafinamentului trupesc se înmulţeau mereu. Colecţia lui de parfumuri nu avea rival printre membrii clubului. Într-un moment de slăbiciune, Liebling îi trăda cel mai mare secret al îngrijirii pielii, un lichid galben lăptos, pe care îl comanda la Bruxelles pentru doamna Türkheimer şi câteva alte puţine alese; se spunea că avea o origine umană. Adoptând noua modă germană în materie de bărbi, se folosi de faptul că perii din mustaţa lui

erau destul de rari; în felul acesta putu să aleagă fir cu fir înainte de a-i ridica până la ochi. Izbuti să pună şi mai mult în evidenţă duritatea şi dârzenia privirii, deprinse de la Ratibohr, umbrindu-şi ochii cu cărbune. îşi adânci, de asemenea, cu meşteşug, cuta de deasupra rădăcinii nasului. O lună întreagă o făcu pe supăratul cu domnul Behrendt, căruia îi reproşă lipsa forţei plastice: croitorul nu-i punea destul în valoare bustul.

Din primele zile ale primăverii preferă la cămăşi plastroanele de culoarea heliotropului sau a albastrului şters. Sub pantalonul larg licărea broderia de mătase multicoloră de pe ciorapii negri. Călca acum mai apăsat ca de obicei cu ghetele-i de iuft maro pe caldarâmul oraşului lui Friedrich şi arunca trecătorilor priviri sfidătoare şi pline de dispreţ de sub pălărie, obligându-i să-l ocolească. Când se întâlnea cu vreun alt tânăr din buna societate, părea că-şi dau târcoale doi motani mânioşi, cu mustăţile zbârlite. Căutau să-şi inspire reciproc teamă prin sublinierea categorică a însuşirilor lor bărbăteşti, prin răceală, brutal simţ practic şi printr-o extremă iritabilitate. Un locotenent de gardă de nouăsprezece ani care se îndreptă spre Andreas, cu coatele înţepenite, în speranţa unei victorii, trebui să-şi recunoască în ultimul moment eroarea. Cu o clipă înaintea ciocnirii, îşi răsuci rapid torsul şi se înclină uşor.

După acest incident, Andreas se simţi de parcă dobândise un grad nobiliar pe câmpul de onoare. Îndepărtă placa de pe uşa casei lui şi ceru să i se bată una nouă, cu inscripţia „Andreas Zum See”. I se părea că acest nume deşi nu tocmai aristocratic, nu mai avea totuşi alură burgheză. Un birou heraldic îi furniză blazonul: între stânci abrupte un lac din care se ridică un braţ gol de femeie, un motiv plin de aluzii legendare. L-ar fi zugrăvit pe portiera propriei sale trăsuri; deocamdată însă trebuia

să se mulţumească cu cupeul seniorial şi cu livreaua pe care clubul le punea la dispoziţia membrilor săi.

Se obişnui repede şi uşor cu un fel de viaţă despre care înainte avusese doar o palidă idee, ca despre ceva ieşit din comun şi inaccesibil. Străbătea acum de-a lungul şi de-a latul Berlinul elegant, de parcă s-ar fi plimbat prin propria-i grădină de trandafiri – circulând între Hildebrandtstrasse, Westend, Lützowstrasse şi sediul clubului, între negustorul lui de flori, croitorul şi furnizorul lui de ţigări, între restaurante, teatre şi localuri de petrecere – găsind mereu acelaşi cerc de prieteni petrecăreţi – mereu pe drumuri, dar pretutindeni ca la el acasă, mereu ocupat şi totuşi ca un plimbăreţ indiferent. Toate plăcerile deveniseră uşoare şi ieftine, tot ce îşi putea dori îi era oferit spre cumpărare de armata nevoiaşilor pe palmele ridicate a implorare. Mecanismul unei întregi civilizaţii se mişca, muncea şi producea, numai pentru ca el să poată gusta plăcerile vieţii.

— Viaţa are nişte pretenţii nemaipomenite de la mine, îi spunea lui Adelheid, căreia îi comunica deseori ideile lui. De altfel dânsa se şi arăta mult mai recunoscătoare pentru asta decât micuţa Matzke.

— Îndatoririle mele mondene şi de reprezentare, poziţia mea în presă şi în societate, continua stăpânire de sine pe care trebuie să şi-o impună orice persoană cunoscută publicului, toate acestea ar fi suficiente pentru a da de furcă tot timpul la zece inşi, care nu s-ar mai putea gândi la rafinamentele sufletului. Eu însă nu pot renunţa la ele. Lumea crede că mă cunoaşte, nu-i aşa? Ei bine, nimeni nu ştie cine sunt în realitate. Posed, aş fi tentat să spun aproape din păcate, o sensibilitate prea ascuţită pentru suflul abia perceptibil al spiritului timpului. Ah! şi ce puţini suntem, în fond, risipiţi în toată Europa, cei care o avem. Constituim, ca să spun aşa, o asociaţie secretă care are

scopul de a simţi ceea ce nimeni nu simte, rafinamentele ce abia urmează a fi inventate, excitarea neprovocată încă a unei corupţii mai înalte. Să simţi, asta-i totul! Ce importanţă are să comiţi versuri ori să scrii un roman?

De altfel, nu scria niciun roman. Dimpotrivă, intimitatea micuţei Matzke, saţietatea tuturor plăcerilor şi monotona repetare a unor zile mereu fericite îl împingeau pe acest ultrasensibil tot mai des către un colţ al camerei lui de biliard şi către pernele adânci ale sofalei de piele din faţa uşii cu oglinzi, larg deschise, a dulăpiorului cu băuturi, lăcuit în alb. Când făcea să lunece pe gâtlej rachiurile uleioase ale olandezilor, deasupra lui, foarte aproape de obraz, printre văluri care îl mângâiau ca o adiere a verii, apăreau picioare superbe, nespus de agreabile la pipăit şi totuşi inaccesibile. Dădea pe gât două păhărele de chartreusă verzuie şi un arzător, cutremurător impuls îl silea să purceadă, cu braţele ridicate şi cu faţa iluminată, la o ideală vânătoare după plăceri supranaturale, după femei care lipite de pieptul nostru devin doar o idee sau al căror sex era transfigurat de nemaipomenitele artificii ale unor vremuri de mult apuse, după Elena în mormântul ei şi după femeia viitorului în umbra inexistentului. Uneori sărea în sus cu un sughiţ pricinuit de aceste nevoi metafizice: trăsese o duşcă din basamacul lui Plimbusch.

Curând îşi procură câteva lui mânări purpurii cu steluţe de staniol şi guţină tămâie. Timp de câteva zile se hrăni doar cu puţină miere de Atena. Puse să se tapeteze o încăpere goală cu materiale în culori şterse şi cu ţesătură rară, iar din nişte lăzi acoperite cu covoare încropi ceva care aducea cu un altar. După care o invită pe micuţa Matzke la el acasă.

Văzându-i chipul palid şi solemn, Bienaimee îngălbeni; îşi spunea că avea ceva pe conştiinţă. Tăcu

chitic, de mirată ce era, când el îi puse pe piept şi pe umeri două broderii de brocat care se vălureau, grele, pe pardoseală. Apoi Andreas o luă de mâna şi o conduse în sanctuaru-i întunecos; luminările ardeau ascunse de perdele pe jumătate trase. Dânsa urcă pe trepte şi se aşeză sus, între nişte vase din care ieşeau aburi. Aerul era greu de parfumul florilor veştejite şi al buruienilor arse. Îndoind un genunchi, Andreas cădelniţă înaintea ei.

Pe neaşteptate, micuţa Matzke se aruncă de gâtul celui pierdut în extaz. Înfăşurată în odăjdiile ei bizantine, se rostogoli cu el peste lespezile pardoselii.

— Acu să facem lumină, ţipă ea. Ce, nu vezi ră mă-năbuş cu aburii pe care mi-i bagi în nas?

— Linişte! Nu-ţi dai seama că te porţi necuviincios?

— Fac ceva pe buna cuviinţă. Ce vrei, să mă faci batog de mă tot afumi!

— Bienaimee, nu-ţi dai seama ce distrugi în mine!

— Te-a apucat ducă-se pe pustii? Ia te uită ce prostii îşi bagă în cap!

Trebui s-o lase să-şi verse focul, bucuros că dânsa găsea întâmplării şi o latură nostimă. Deodată, Bienaimee îl cuprinse în braţe şi-l învârti, în ciuda împotrivirii lui, în paşi de galop în jurul altarului. În acelaşi timp, cânta cu glas de copil alintat: „Prostul trebuie să moară, e atât de tânăr, de tânăr, de tânăr”.

Această experienţă îl înverşună. Avea momente când se simţea aproape înclinat să invoce spiritul răzvrătirii şi al josniciei. Se întreba: „Ce ar fi dacă sufletul meu nesatisfăcut ar cădea pradă unor fapte satanice?”

Dar cine l-ar fi putut seconda în această direcţie? Adelheid era prea miloasă pentru astfel de lucruri, iar micuţa Matzke prea necioplită. Era disperat.

„Nu pot totuşi să dau un anunţ în «Nachtkurier» căutând «O strânsă legătură de familie pentru un domn de

mare cultură în vederea oficierii unor ritualuri magice, şi aşa mai departe»”.

Deodată îl trecu un fior: gândul îl purtase la doamna Plimbusch. Parcă o vedea cum atunci, în salonul Türkheimerilor, o înţepase şi o mângâiase, rând pe rând, pe Werda Bieratz şi îi răsunau în urechi cuvintele tânărului poet din ceata anonimilor: „Dar ăsta e curat sadism”. Oh! cum îi răscolise simţurile grimasa ei ironică, în seara aceea triumfală, după reprezentarea „Necunoscutei”. Oh! şuviţele părului ei roşu, cum îi atinseseră atunci fruntea înfierbântată!

„A vrut doar să mă seducă. De ce n-am dat urmare invitaţiei ei! Ah da, viaţa banală nu mi-a dat răgazul necesar. Dar, cine ştie? Poate că acum am să trăiesc o aventură plină de mistere şi primejdii”.

Spre a-şi face curaj, propuse chiar în seara aceea bancherului Ratibohr, fără a ţine seama de uşorul zâmbet de pe faţa palidă de duelgiu a acestuia, un rămăşag că va izbuti s-o cucerească pe Claire Plimbusch până în cincisprezece zile. Asemenea rămăşaguri erau normale în viaţa oamenilor de lume; ele se întâmplau zilnic şi Andreas citise de nenumărate ori despre ele. În după amiaza zilei următoare se înfiinţă în casa Plimbusch.

Un valet palid, grav, îmbrăcat în negru şi cu gesturi măsurate, îi deschise fără zgomot o uşă capitonată. Se pomeni într-o încăpere în care, în semiîntunericul verzui, părea că se ascunde o taină. În mijlocul ei, pe o sofa, se mişca ceva alb. Se apropie şi stăpâna casei îl pofti să ia loc. Dânsa tăcea; Andreas tuşi, privind înfricoşat în jur. Orice sunet se pierdea, absorbit ca un lichid de stratul gros de vată cu care erau îmbrăcate toate: pereţii tapetaţi în mătase albă, mobilele, covoarele, tavanul. Cel care intra acolo se simţea ferit de toate asprimile vieţii, la adăpost de orice lovitură sau pasiune. Totul părea moale, uşor, aerian,

şi oricine plutea parcă ridicat deasupra pământului, eliberat de greutatea trupului, într-o lume de vis cu lumini verzui, în care viziuni fără nume şi sens îngrozeau şi exaltau sufletele. Plante fantastice, cu bulbi ce aminteau de chipuri omeneşti, îşi mişcau frunzele groase, ca nişte animale care-şi – întindeau membrele. Soldaţi muribunzi, sângerând din răni deschise şi respingătoare, zăceau într-un omăt strălucitor deasupra căruia zburau moroi cu bărbi lungi şi caftane negre. Dar iată-i că se pogorau, îşi scoteau ghearele şi le înfigeau în rănile din care scoteau giuvaiericale. Unul reteza cu dinţii degetul unui ofiţer, care purta un inel ce nu voia să iasă. Un altul agita un satâr, îndreptându-l spre un cap palid pe care părul se făcuse măciucă; de gâtul acestui om îngrozit atârna o amuletă legată de un lanţ de aur a cărui încuietoare nu se deschidea. Pe o estradă acoperită cu o cuvertură neagră-argintie, un monstru păros, poate că mult căutata verigă intermediară între maimuţă şi om, înfăşură cu unul din braţele sale, dezgustător de lungi, o împletitură roşie în jurul unei fete moarte de frică. Pe celălalt îl repezea furios, la fiecare cinci minute, drept înainte împotriva unui urmăritor invizibil. Pe scaunul lui, Andreas se afla într-o permanentă primejdie de a fi lovit.

— Am visat, rosti doamna Plimbusch, căscând. Visuri pricinuite de eter. Cam neplăcute, dar ce vrei, evadezi cum poţi din tâmpa realitate. Cunoşti visurile provocate de eter?

— Din păcate nu, stimată doamnă, dar bănuiesc că mi-ar plăcea nespus de mult.

— Chestiune de obişnuinţă. Eu am ajuns la mai bine de jumătate de linguriţă. Lumea e plictisitoare, nu-i aşa? Nu se întâmplă nimic excepţional. Dar când înghit jumătatea mea de linguriţă mi se întâmplă tot ce vreau. Inima se goleşte, trăirea devine uşoară, nu mai simt decât

vălurirea sângelui, accelerată, tot mai accelerată. Valurile lui mă ridică şi mă duc.

— Încotro, dacă pot să întreb?

— Pretutindeni. Călătoresc prin lume, mă bucur de lucruri care nu există, trăiesc aventuri şi câteodată sunt şi ucisă. Bineînţeles, îmi revin imediat.

— Dar asta mi-ar conveni de minune! exclamă Andreas, care începuse să se entuziasmeze.

Doamna Plimbusch continua să vorbească cu un glas obosit, spart.

— Te asigur, există călătorii depărtate despre care nu ştiu dacă le-am făcut cu adevărat sau nu. Poate că le-am visat numai? în definitiv, ar fi acelaşi lucru.

— Ba ar fi chiar mai frumos!

— Ne înţelegem. O dată, am fost chiar întrebată de nişte tâlhari dacă am bani la mine.

— Ah

Dânsa băgă de seamă că-l dezamăgise şi adăugă:

— Ar fi putut însă să fie şi mai rău. Călătoream spre Italia, un prieten îmi scrisese de acolo că e o ţară foarte frumoasă. Când cobor din tren, nu găsesc niciun omnibus. Un individ cu o mutră suspectă îmi oferă o birjă cu un cal. Poftim, noaptea într-o birjă cu un cal. Înnoptez la han. Ei, hanul! Jos erau numai nişte italieni greţoşi, gălbejiţi, şi nimeni nu înţelegea germana. Mi-au dat camera de gală, cu două paturi! începuse să mă cuprindă teama. Ridic pernele, dar sub ele nu se afla nimic. Uşile nu se închideau, de jur-împrejurul casei se întindea un balcon; oricine voia, putea să-l escaladeze. Mă baricadez cu cufăiul meu, dar ce folos?! Aud mereu pe cineva zgâriind afară, te asigur că a zgâriat ore în şir şi nici până azi nu ştiu ce-o fi fost.

— Poate şoareci?

— Oh! Cum poţi să spui aşa ceva? Când m-am

deşteptat a doua zi dimineaţă, m-am şi mirat că mai eram tot acolo. Am plecat apoi cu birja suspectă, alta nu era de găsit. Dar, *în orice caz*, poate că tot pe asta aş fi luat-o. Înţelegi? Un peisaj colosal de frumos, eram încântată. fireşte. Deodată, vizitiul se suceşte pe capră către mine, face o mutră ameninţătoare şi mă întreabă ceva. Nu înţeleg nimic, dar bănuiesc că o să mi se întâmple ceva. În cele din urmă aflu că nefericitul nu vrea de la mine decât bani. „Aveţi aur?" îi spun: „Nu, acum nu pot să te păcălesc", şi fac o figură foarte nevinovată. Când ajung însă în sat, la prietenul meu şi scot portmoneul, individul mă priveşte ciudat, ei, ştii dumneata cum, o privire atât de pătrunzătoare de parcă ar fi vrut să spună: „Dacă aş fi ştiut că ai atâţia bani la tine"…

— Nemaipomenit! exclamă Andreas, jignit în sentimentul dreptăţii celui ce are bani. Dar dânsa hohoti dispreţuitoare.

— Găseşti? I-am povestit totul prietenului meu, care l-a predat.

— Ah!

— Nu mă înţelegi. Pentru încercarea de jaf probabil că nu l-aş fi denunţat.

— Ci?

— La început, când nu înţelesesem încă întrebarea lui, mă aşteptam la cu totul altceva. Nu bănuieşti ce? Nu? Credeam că voia să mă siluiască.

— Oh, ce îngrozitor!

— Dezgustător, nu-i aşa? Dar când am văzut că voia numai banii mei, nu l-am putut ierta. De asta l-am dat pe mâna poliţiei, cu o anume satisfacţie, cum să spun, cu un fel de voluptate… Era şi un bărbat frumos, foarte oacheş şi puternic.

„Din nou sadismul", îşi spuse Andreas.

Iar cu glas tare:

— Stimata doamnă s-a dovedit foarte curajoasă. Vi s-au mai întâmplat şi altele atunci în Italia?

Doamna Plimbusch chicoti.

— Mi s-au întâmplat? Dar cine spune că n-am luat eter? De altfel, Italia nu mă mai interesează, e prea dulceagă. Ştii cum trăieşte italianul? Se gândeşte numai să jefuiască străinii şi să sufle fata altuia. îi aplică rivalului o lovitură de cuţit între coaste, cere să fie absolvit de păcat la cea mai apropiată biserică şi cu asta totul e în regulă. Şi totul se petrece sub un cer neruşinat de albastru, fără variaţie. Nu, eu sunt de partea norvegianului. Locuieşte într-o colibă de lemn care duhneşte a catran şi se canoneşte de moarte cu gândul la Dumnezeu, Satana, la păcatele făptuite în gând şi la pedeapsa veşnică pe care iadul a inventat-o special pentru el. Are cel puţin suflet.

— Deşi cam tirsuz, observă Andreas, cu un semn de încuviinţare. Şi chibzui: „Rafinata autochinuire a norvegianului are de fapt şi ceva sadic. Ce părere are stimata doamnă despre sadism, dacă pot să întreb?”

— Oh, e foarte bine. Ai fi crezut aşa ceva din partea directorului Kapeller? Inaugurează „Baletul popular german” cu un „Coucher”.

— N-a putut găsi ceva mai învechit?

— Nimic mai nou, dragul meu. În acest „Coucher”, cineva priveşte pe gaura cheii. Femeia e pe cale să-şi scoată rochia şi aude ciocănind în uşă: un amant nerăbdător. Dar dânsa e încă nehotărâtă şi îşi scoate rochia. El bate mai tare, începe să înjure; ea găseşte lucrul brutal şi începe să-şi desfacă corsetul. Deodată se face linişte; prin gaura cheii se aude gâfâitul lui. Ea începe să simtă o plăcere violentă. Foarte de înţeles, nu-i aşa? Şi îşi despleteşte parul, se pregăteşte să se spele… El o roagă de dincolo de uşă, muiat de tot. Apoi, o nouă izbucnire de furie, încearcă să spargă broasca; degeaba, izbucneşte

într-un plâns sfâşietor. Şi deodată, moare! Da, da, moare! Se aude un horcăit înfiorător. Dânsa surâde fericită spre public şi îşi scoate încet şi cu voluptate cămaşa peste cap. Foarte frumos, nu găseşti?

— Foarte frumos, repetă Andreas. În genere, sadismul.

Doamna Plimbusch oftă; apoi întinse un braţ, pentru a apăsa pe un buton fixat în pardoseală. Numaidecât, masa de lângă ea începu să se mişte. Alunecă fără zgomot pe covor, dispăru îndărătul unei perdele, dar se înapoie curând în încăpere, prin peretele opus, aducând ceai şi ţigarete. Doamna Plimbusch înghiţi cu sete mirosul dulceag al tutunului prefăcut în scrum.

— Ah, sadismul! reluă ea. De exemplu, când mănânc carne. Înţelegi, carnea făpturilor create odată cu noi.

Şi se cufundă într-o tăcere plină de gânduri şi dorinţe. Andreas observa cum nările ei se deschideau şi se închideau. Privindu-i părul, se gândi cu amărăciune şi dispreţ la câlţii înflăcăraţi care săreau fără rost în jurul capului micuţei Matzke. Pe capul doamnei Claire Plimbusch se încingea însă o beţie: trupurile palide ale visurilor ei desfrânate se ridicau din roşul aprins al cârlionţilor şi coborau apoi cu chipuri triste, ofilite.

„Rămăşagul meu e pe jumătate câştigat, îşi spuse Andreas. Nici nu trebuia să cer un răgaz de cincisprezece zile. Aş putea s-o posed chiar azi, acum. Poate că nici nu aşteaptă altceva? Dar am înaintat destul pe ziua de azi, e mai înţelept să-i las imaginaţia să se ocupe de mine. Când am să revin, n-o să mai aibă nimic de pierdut”.

Şi plecă spre a povesti celor de la club succesul lui.

— Femeia asta are ceva neomenesc, care inspiră groază. Trebuie curaj pentru ceea ce îmi propun eu, domnii mei, chiar mult curaj. îmi pare viciul întruchipat: un simbol.

— Nici vorbă, spuse doctorul Klumpasch. Nefericita e foarte bolnavă şi dumneata, stimabile, îi dai apă la moară cu fantezia dumitale de neurastenic.

Privirea lui Andreas îl intimidă însă şi se corectă.

— Vreau să spun cu ideile dumitale poetice. Iartă-mi modul de exprimare profesional.

La următoarea lui vizită, Claire Plimbusch îi ceru amănunte despre conformaţia trupească a domnilor cu care făcea baie şi se masa. Unul îşi ascundea şoldurile inegale, al doilea platfusul, al treilea o infirmitate şi mai gravă – sub artisticele văluri procurate din atelierul Behrendt. Orice amănunt aprindea curiozitatea ascultătoarei. Treptat Andreas începu să se minuneze de ea ca de o vrăjitoare; sub mâinile zânei Plimbusch totul, chiar lucrurile cele mai nevinovate, devenea erotic. Pomenind despre numeroşii copii ai prietenei ei Mohr, mamă excelentă, spuse:

— În ce mă priveşte, eu împiedic binecuvântarea maternităţii prin intervenţii infame. Apoi îi puse o întrebare: Să presupunem că dumneata ţi-ai înşela cele două amante, ale căror nume sunt cunoscute de toată lumea, cu altcineva, de exemplu cu mine. Ţi-ar face plăcere? Ce ai simţi?

El răspunse cam în doi peri:

— Mi-ar părea rău probabil, dar pasiunea ar reuşi oare să mă cuprindă?

— Altceva nimic? Eu leşin de plăcere numai când îmi închipui că sunt în situaţia dumitale. Eu mi-aş imagina cele două doamne împreună, nu vreau să spun cum…

Închizând ochii, apăsă pe un al doilea buton de pe pardosea. În tapetul de mătase albă se ivi o adâncitură rotundă, întunecată, şi un glas cavernos începu să recite:

Sur ta chiar le parfum rode Comme autour d’un encensoir.

Şi doamna Plimbusch gemu.

Et tu connais la caresse Qui fait revivre les morts.

Deodată făcu o grimasă, aceeaşi de care el se mai speriase şi altă dată. Colţurile gurii sângerii se strâmbară, printre pleoapele umflate, roşietice, se strecură o lumină verzuie. Lumina verzuie a încăperii părea să radieze numai din ea; iar ea plutea într-însa cu carnea de un alb mat, ca de peşte, a membrelor ei; se auzea parcă şi un clipocit tainic, lasciv, care îl scotea din minţi. De sus, din întuneric, răsunau cuvinte învăluitoare:

Quelquefois pour apaiser Ta rage mystérieuse.

Tu prodigues, sérieuse.

La morsure et le baiser.

— Ce-ai spune de o iubită care, spre a-şi potoli o misterioasă poftă, te-ar muşca şi te-ar săruta, rând pe rând?

El respiră greu, fără să dea răspunsul cerut. Descumpănit, privea monstruoasa verigă intermediară între maimuţă şi om, care îşi petrecea braţul scârbos, cu mai multă putere ca oricând, pe după faţa ce tremura. Priveliştea îl ruşină. O perdea se umflă, ziua ploioasă de vară îşi trimitea boarea caldă şi umedă prin fereastră.

Deodată, Andreas îşi plecă adânc fruntea îmbrobonită peste femeia nemişcată. Ea răspunse înainte de vreme unei mişcări pe care el nici n-o schiţase încă şi scoase un ţipăt disperat, pătrunzător, plin de un instinctiv dezgust şi de o groază nebună. Cu faţa aprinsă, strânsă între pumni, Andreas se dădu înapoi: o mână rece, vânjoasă, îl pălmuise straşnic. Privi în jur oare totul era vrăjit acolo? De unde atâta putere la femeia care urla? Obrazul îi sângera! Dintr-odată se sculă în picioare, trezit şi calmat: fusese numai scârboasa verigă intermediară, care îşi repezea în gol la fiecare cinci minute laba păroasă împotriva unui urmăritor invizibil.

Uşa se deschisese. Plimbusch, care îşi întindea puţină briantină pe mustaţă, se ivi în prag.

— Ce s-a întâmplat, dragă Claire? întrebă el. Eşti suferindă?

În acelaşi moment îl zări pe tânărul care îşi făcea de lucru la masă.

— Oh, domnul Zumsee, nespus de încântat să vă văd. Aţi vrut desigur să săriţi în ajutorul bietei mele soţii? Nu era nevoie, când ţipă nu e nimic de făcut. O cunosc.

Deodată se opri; atmosfera încărcată îl neliniştea. Din când în când soţia lui scotea câte un horcăit, apoi îşi îngropa capul în perne şi râdea strident, fără să se poată opri. Plimbusch se uită la Andreas: tăcerea acestuia îl lămuri. îşi retrase speriat aproape mâna întinsă cu graţie, o privi cu teamă şi îşi duse la gură unghia lungă, grijuliu şlefuită, a degetului mic.

— Ce-aţi făcut? întrebă el, şoptit şi repede, cu un zâmbet amabil. îmi dau seama – aţi încercat ceva. Dar vă înşelaţi, stimabile. Şi repetă insistent, de parcă s-ar fi scuzat: Zău că vă înşelaţi.

Revenindu-şi complet, Andreas îi declară sincer şi cavalereşte:

— Domnule Plimbusch, vă ofer orice satisfacţie mi-aţi cere pentru încălcarea drepturilor dumneavoastră.

— Încălcare? Mă rog, dar mai întâi să le fi încălcat! Să puteţi să le încălcaţi!

Satisfacţia oferită îl neliniştea în mod vizibil.

— Porniţi de la premize absolut greşite, exclamă el cu vocea piţigăiată şi cu un ton doctoral; şi ridicându-şi grav sprâncenele, adăugă: Cum am mai spus, vă asigur că încălcarea intenţionată de dumneavoastră era de la bun început irealizabilă. Nu e nicio nevoie să v-o interzic, e Interzisă de la sine. Mă înţelegeţi?

Profund îngrijorat că s-ar putea vedea silit să-şi

răzbune în mod inutil onoarea, repetă de câteva ori acelaşi lucru. În cele din urmă, Andreas înţelese: se părea că nu mai avea de primit şi nici de dat vreo explicaţie. Înclină din cap şi se depărta, nu prea mândru, urmărit de râsul spasmodic al doamnei al cărei secret fusese tocmai dezvăluit şi de bâiguiala soţului cu drepturi ce nu puteau fi încălcate.

„Mai am dar iluzii de pierdut!” îşi spuse el afară, şi gândul acesta îl înverşuna împotriva doamnei Plimbusch. Ce fiinţă, ce comportare! Şi ce idei! Italia era o ţară frumoasă, dar ibântuită de tâlhari, în speţă de nişte şoareci şi de un vizitiu care cerea să fie plătit înainte. După care a apărut binecunoscutul bărbat frumos „foarte oacheş şi puternic”, care constituia epilogul tuturor povestirilor doamnei: fără el, s-ar fi considerat adânc dezonorată. Necuviinţele ei erau marcate de acelaşi filistinism ca şi făţărnicia altora. Dar ce puteai cere oamenilor? Ce naivitate să cauţi suprema corupţie spirituală a câtorva puţin] aleşi, a juisorilor răspândiţi în toată Europa, acolo unde nu puteai găsi decât prostie degenerată, nervi şubrezi şi un sânge de peşte stricat sau, în cel mai bun caz, o malconformaţie, ca în cazul acestei nefericite. Aceşti oameni făceau ce puteau pentru a scăpa de morala lor burgheză, dar nu dobândeau în schimb nici măcar un grăunte de spiritualitate. Griseldis von Hochstetten, fudula şi bătrâna fecioară, care îşi permitea să dispreţuiască oamenii din pomenile cărora trăia, avea în fond dreptate: Ţara huzurului era populată exclusiv de burghezi cumsecade.

Ce era, privită mai de aproape, doamna Plimbusch, al cărei cap amintea de o floare otrăvită, viu colorată şi aromitoare, odihnind pe un lujer prea subţire?

Răspunsul lui Andreas fu: „Un buştean cuprins de isterie!”

Consiliu de familie

În PRIMUL MOMENT SE SIMŢI ISPITIT SĂ-I trimită lui Ratibohr, prin poştă, suma pe care pusese rămăşag. Când i-o înmână, totuşi, până la urmă, personal şi public, în marele salon al clubului, izbuti să pară atât de primejdios încât nimeni nu-l întrebă nimic. Dar onoarea mondenă nu putea înlocui pierderea respectului de sine suferită de tânărul Andreas prin nedemna întâmplare cu soţii Plimbusch. Rămăsese de pe urma ei cu o stare de spirit nelămurită, de adâncă nemulţumire, pe care din când în când o alunga prin găselniţe neobişnuite.

„Acest soi de întâmplări – îşi spunea – le datorăm modernei nebunii care a ridicat femeia la rangul de persoană. Femeia unică ocupă un loc prea mare în viaţa noastră, îi dezvăluim prea mult din sufletul nostru, ceea ce-i micşorează respectul. Aş avea mare poftă să-mi cumpăr un yacht, lucru pe care oricum trebuie să-l facă orice om cinstit, şi să populez cabina cu odalisce”.

Între timp, făcu investigaţii spre a o găsi pe fata care, odinioară, pe vremea cafenelei „Ura”, îi spălase cămăşile din amor. Acum ar fi putut s-o copleşească cu bilete de favoare, pe care dânsa zadarnic le aşteptase atunci. Ce fericită şi ce mândră ar fi de el! Dar patronii ei o alungaseră, fiindcă în legăturile cu clienţii dădea mai mare însemnătate însuşirilor fizice şi intelectuale decât capacităţii de plată. Şi nu izbuti s-o găsească.

Blondina ştearsă, care îl jignise atât de adânc odinioară, continua însă să troneze la bufetul din Postdamerstrasse.

Andreas o privea cu coada ochiului ori de câte ori trecea pe acolo. Plănuia să-i facă o surpriză.

„Dacă aş pune într-o seară câţiva inşi siguri s-o lege, într-o stradelă întunecată, şi s-o zvârle într-o trăsură dinainte pregătită! Când ar ajunge într-o ascunzătoare

necunoscută şi i s-ar îngădui să-şi scoată legătura de pe ochi, s-ar pomeni în mijlocul unor mobile tapetate cu mătase, s-ar vedea în oglinzi şlefuite, într-o odaie de culcare printre veşminte de catifea şi dantelă care ar îmbia-o! apoi uşa s-ar deschide şi aş intra eu, cel faţă de care s-a arătat dispreţuitoare altă dată, cu braţele încrucişate şi cu privirea zdrobitoare! Nu, ar fi prea teatral; m-aş comporta de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic”.

Dar şi acesta rămase un proiect. În schimb, îi scrise într-o bună zi domnişoarei Sophie Levzahn, în Dorotheenstrasse, că-şi uitase acolo, atunci când se mutase, un guler. Era sigur că dânsa îl păstrase şi dacă ar vrea să i-l aducă personal, vizita ei i-ar face o deosebită plăcere.

Sophie veni când el îşi pierduse speranţa. Faţa ei, uşor îmbujorată din cauza căldurii, părea mai puţin obosită sub pălăria neagră cu pene. Jacheta de vară cu toţi nasturii încheiaţi avea câteva pete, iar mănuşile miroseau a benzină. Andreas exclamă totuşi, foarte bucuros:

— Va să zică nu mai eşti supărată pe mine, domnişoară Sophie?

— Nu e cazul să păstrăm duşmănie, răspunse ea.

Andreas îi puse o întrebare necugetată:

— De fapt, aţi căpătat atunci banii?

— Despre ce bani e vorba?

— Ei… despăgubirea pe care aţi cerut-o… mătuşii mele.

Dânsa mormăi:

— Am făcut-o de dragul mamei. Bătrână are ideile ei despre buna-cuviinţă şi aşa mai departe. În ce mă priveşte, eu ştiu cum merg treburile şi cum se descurcă toţi domnii tineri.

El încercă s-o îmblânzească petrecându-şi braţul pe

după mijlocul ei şi dând s-o sărute pe gât. Sophie se împotrivi, cochetă, dar sub surâsul amabil, pe faţa ei se putea citi ciuda veşnicelor ei dezamăgiri.

— Dumitale ţi-a mers de atunci tot mai bine? observă ea şi ochii spălăciţi de cămătar evaluară mobilierul din biroul lui.

— Ei, n-am de ce mă plânge. Am noroc, ştii tu, Sofico. Nu mă părăseşte niciodată, ba e chiar din ce în ce mai mare!

Îi arătă casa şi apoi se aşezară la masa destinată micului dejun.

— Dar dumitale? întrebă el. Te-ai făcut şi mai drăguţă, ce se mai aude pe acasă?

— Ce să se audă? La noi nu se poate întâmplă nimic. Sărăcia la sărăcie trage şi mama e acum bolnavă de dropică.

Andreas luă mâna de pe braţul ei; pofta de mâncare îi pierise. Tăcerea care se lăsase fu spartă abia după ce bău câteva păhărele de lichior. Dânsa îl măsura cu o privire rece şi atentă, înfulecând de zor.

După ce sfârşiră de mâncat, el îşi făcu de lucru cu bluza ei. Sophie îl lăsă să umble la ea, dar după ce-i deschise şi al treilea nasture, se retrase puţin, observând:

— Nu, c-aş zice nu.

— Asta nu mi-a spus încă niciuna, declară el.

— Nu? Erau probabil amatoare de aşa ceva. Dar e timpul să ştii ce înseamnă o fată cinstită. Dacă ai intenţii onorabile…

Se ridicase, prevăzătoare, dar îşi lăsase bluza descheiată, ca să i se vadă pieptul. Măsură din nou cu privirea câtă chartreuse verzuie băuseră şi aşteptă. Spre mirarea ei, el rămase foarte liniştit. Deodată, înia, o întrebă:

— Şi ce mi-ai da?

Înainte ca ea să-i fi putut de un răspuns, Andreas începu să râdă tare, din toată inima, cu capul aproape rezemat de spateaza scaunului, cu mâinile împreunate pe pântece şi cu dinţii strălucitori.

— Dar ce-aveţi? Sunteţi bolnav de piept? întrebă ea. aruncând priviri bănuitoare, neliniştite.

El îi replică, stăpânindu-se greu:

— Intenţii onorabile! Ei, poate că altă dată, când ne-om mai vedea, am să am intenţii onorabile, azi însă nu!

Fata izbucni în plâns, suflând şi smiorcăindu-se, ca o caterincă răguşită.

— Oh, ce mojicie! îşi bate joc de mine! Nu-i de ajuns că tabără pe mine; dacă a dat peste o fată cinstită care nu-i face toate poftele, apoi mai face şi glume proaste pe socoteala ei.

Şi, fără veste, făcu doi paşi către el, luând o poză tragică.

— Trebuie să mă iei în căsătorie! Sunt dintr-o familie cinstită. M-ai insultat, acum trebuie să mă iei în căsătorie.

— Grozav motiv, observă el, devenind foarte rece şi distins. Dimpotrivă, am de gând să iau în căsătorie o fată pe care n-am insultat-o în prealabil.

Sophie strânse din dinţi; partida era pierdută. Şi în timp ce-şi aranja bluza, îl luă la trei păzeşte.

— M-aş fi pricopsit cu un beţivan. Ce poate să toarne unul ca ăsta într-însul fără să se pileascâ!

— Nu-i aşa? confirmă el politicos. Ce noroc pe mine că rezist bine la băutură, altfel ce te-ai fi făcut acum?

Încheindu-şi jacheta, fata rosti printre dinţi, cu o furie reînnoită:

— Dar lucrurile n-au să se termine aşa! Ai să mai auzi de mine, îţi promit.

Andreas ridică din umeri şi îşi aprinse o ţigaretă.

— Crezi că ţi se cuvine totul şi că nimic nu ţi-e oprit?

Dar când cei care fac sluj în faţa dumitale s-or sătura şi te-or lăsa în plata Domnului, atunci să te văd – paiaţo!

Cu o plecăciune respectuoasa, Andreas îi întinse umbrela de soare. Apoi sună:

— Stimată domnişoară, strigă după ea. N-aţi vrea să mai aşteptaţi o clipă? Cred că sunteţi cam încălzită; servitorul meu v-ar aduce o trăsură.

Era mulţumit de sine şi de atunci înainte se răzbună pentru înfrângerea suferită la Claire Plimbusch pe toate femeile cu care avea de-a face. Adelheid fu cea dintâi care avu de suferit; de mai multe ori refuză să se întâlnească cu ea sau o trimise acasă imediat ce venea.

— Sufăr de migrenă şi sunt foarte ocupat, nu sunt bun de nimic.

— Dar ne vedem atât de rar.

— E vina mea? Datoria are prioritate faţă de plăcere. Dar nu pleci la băi?

— Să mă despart de tine, Andreas? Nici vorbă. Ei, dacă am putea pleca împreună. Dar aşa…

Impresionată de tăcerea lui, amuţi şi ea.

— E adevărat că aş avea nevoie de odihnă, adăugă ea după o pauză.

El încuviinţă:

— Cred şi eu. Eşti obosită. Tenul ţi s-a stricat, ar trebui să ne vedem numai seara, la flacăra lumânărilor arăţi mult mai bine.

Adelheid bâigui:

— Vrei… numai seara…? Dar ştii că seara nu pot de loc. Dacă nu vii la mine…

Voia cumva să scape complet de ea?

Când veni iar după două zile, el se declară enervat de foşnetul rochiei ei.

— Mă irită, mai cu seamă când mă gândesc că ai cusute acolo numai câteva fâşii de mătase. Cum poate face

aşa ceva o femeie cinstită? Spune şi tu, să foşnească de parcă toată rochia ar fi de mătase şi când colo are numai câteva fâşii. Înseamnă că amăgeşte lumea.

— Dar cine poartă rochii numai din mătase? obiectă ea modestă.

— Oh! te rog.

Micuţa Matzke purta asemenea rochii şi aproape că i-ar fi spus-o de la obraz.

De altfel, nici lui Bienaimee nu-i mergea mai bine. În cursul uneia din următoarele-i vizite, rămase tăcută şi dusă pe gânduri. Deodată izbucni, însă, de parcă ar fi vorbit cu ea însăşi:

— Nimic de făcut. Am cutreierat tot nord-vestul.

— Ai cutreierat? De ce?

— Ei, aşa vine vorba. Am spus ceva?

— Dacă ai secrete…

— Oh! nu mă cunoşti. Am vrut numai să spun că nu pot da de Făt-Frumosul meu, neam!

— fără! Cutreieri cartiere întregi după tâmpitul ăla?

Andreas străbătu mânios camera. Dânsa îl urmărea cu ochii mijiţi ironic.

— Cunosc şi alţii mai tâmpiţi.

— Cine e mai tâmpit?

— Unii sunt mult mai tâmpiţi.

Furios, se repezi spre ea; dar Bienaimee nu se lăsă intimidată:

— La idealurile mele nu renunţ. Aşa sunt eu, asta am moştenit-o din familie.

— Am crezut că l-ai găsit de mult, observă el tăios.

— Ce spui? Şi când anume?

— Chiar eu ţi l-am prezentat, la balul tău mascat.

— Ei, nicio asemănare!

— Da-atunci ai fost foarte încântată, m-ai găsit grozav de frumos.

— Nu zic nu. Eşti şi tu un cocoşel frumuşel, dar nu te poţi asemăna cu el, dacă nu de altceva, măcar pentru că pulpele tale sunt cam subţirele.

— Şi doar ţi-au ieşit ochii din cap tot uitându-te la pulpele mele.

— Habar n-are! Tricotul flutura pe tine.

— Nu flutura!

— Ba flutura!

— Nu!

— Ba, vezi că da!

— Am spus nu!

Şi înainte ca dânsa să-l fi putut iar contrazice, o palmă zdravănă o răsturnă de pe scaun. Acum, Bienaimee îşi acoperi faţa cu mâinile, dar printre degete continuă să ţipe:

— Ba da!

Atunci el scoase cravaşa de călărie.

— Asta-i singurul răspuns la impertinenţele unei făpturi obraznice şi încăpăţânate cum eşti tu! exclamă el.

Era prima oară când se înfuria pe dânsa şi când ea trebui să-l ia în serios. Şi în clipa aceea îl iubi pentru el, fără a trebui să-şi mai amintească de coarnele puse lui Türkheimer sau de Făt-Frumos. Tandra înfricoşare zugrăvită pe faţa ei îl îmblânzi pe jumătate. Afară se auzeau nişte paşi; Andreas se duse în birou, trăgând uşa după el.

— Iar? întrebă el, găsind-o pe Adelheid. Nu ţi-a spus feciorul că sunt copleşit de muncă până peste cap şi că nu pot să primesc pe nimeni?

— Ba da, dar e vorba de ceva important.

— Să auzim!

Şi căută cu mâna un scaun, privind neajutorată în jur, fără să vadă nimic. În sfârşit, izbuti să articuleze câteva cuvinte:

— Înţeleg, firește, că nu poţi să ai nevoie de mine în orice moment. Am fost doar şi ieri aici. Dar dacă nu te văd, timpul se scurge greu. Tu nu ştii, dar eu te iubesc cu adevărat.

— Cum să nu ştiu? Dar, dragă Adelheid, asta se înţelege de la sine, nici nu mai încape discuţie. Te rog, ia loc şi spune-mi despre ce-i vorba.

Dânsa încercă să vorbească, dar vorbele i se opreau în gâtlej. Cu o jumătate de oră mai înainte îi trecuse prin minte un gând care o pusese pe goană spre el, însufleţită de o nădejde covârşitoare. Biata nădejde pălise însă acum. 11 putea oare recuceri? Aşa cum stătea acum în faţa ei, nerăbdător, încruntat şi cu buzele strâns lipite, era atât de departe de ea. Şi se va mai întoarce oare vreodată?

De când o înfăşurase pe micuţa Matzke în brocat bizantin şi o ridicase în altar. În casă stăruia o undă de miros de tămâie.

„Ortganizează care va să zică serbări, despre care mie nu-mi suflă o vorbă”, îşi spunea Adelheid. Nu putea uita cum îl văzuse în rasa de călugăr, la masa de brad, sub capul însângerat al lui Hristos, atunci, în zilele fericirii ei desăvârşite. „Un scriitor, un mistic ca el e atât de sensibil, se fereşte atât de mult de orice indiscreţie a unui străin, a unui profan. De aceea, nici nu-mi mărturiseşte ce îl preocupă cel mai de aproape. O întreagă latură a vieţii lui interioare, cea mai elevată, mai profundă îşi mai sensibilă nu-mi este de loc cunoscută şi nici n-o pot cunoaşte! Nu suntem nici măcar de aceeaşi credinţă! Ce frumos din partea lui că nu mi-a reproşat-o niciodată!”

— Am – răbdare, o încredinţase Andreas, cu o mutră disperată. Şi se aşează la masa de scris, frunzărind nişte hârtii.

Deodată, Adelheid spuse, brusc hotărâtă:

— Aş vrea să mă convertesc

— Ce vrei?

— Să mă convertesc, să îmbrăţişez religia ta.

— Ai vrea… asta e… De necrezut, mai completă apoi, privind spre tavan. Făcea un efort violent spre a se stăpâni şi de aceea îşi aţinti privirea asupra unui obiect oarecare de pe peretele din faţa lui. Dar cu toate acestea, întreaga – faţă îi era cutremurată de un spasm.

— Dar cum ai ajuns că te gândeşti la asta? întrebă el, cu glasul sugrumat de efort.

— De dragul tău o fac, Andreas.

Spunând asta, se temu, însă, că îşi compromitea cauza.

— Adică, fireşte, simt o nevoie sufletească, cum să spun? Pe de altă parte, nu-i uşor să iei o hotărâre gravă, să te converteşti, nu-i aşa? Dragostea pentru tine mă face să iau mai uşor o asemenea hotărâre.

Andreas sărise în picioare, întorcându-i spatele, cu faţa ridicată spre tavan, strângânidu-şi articulaţiile mâinilor. Dânsa îl privea de pe scaun, speriată şi plină de respect.

„Ah! niciun succes monden nu i-a făcut vreodată atâta plăcere: e pur şi simplu extaziat!”

El avea însă viziunea clară a unei Adelheid păşind pragul bisericii Sfânta Hedwiga cu un văl alb şi într-o rochiţă de fetiţă care îşi face prima confesiune, condusă de toate rubedeniile şi de toate persoanele de vază din Ţara huzurului. Turkheimer o însoţea spre cristelniţă, surâzând şiret şi mângâindu-şi barbetele roşietice.

Dânsa mai adăugă o lămurire.

— Până acum am fost de confesiune evanghelică.

Dintr-o săritură, el fugi afară. Uşa se trânti şi Andreas dispăru. Imediat după aceea, Adelheid auzi nişte zgomote înfundate, de parcă el s-ar fi luptat cu o criză de sufocare. Se gândi să alerge în ajutorul lui, dar se prăbuşi

din nou în scaun; acum se auzea de parcă el râdea. Se oprise desigur în dosul uşii închise şi râdea cu faţa ascunsă în ceva moale, poate în draperie?

Deodată auzi însă un chicotit înăbuşit, un chicotit de femeie. Da, el îşi ascunsese faţa în ceva moale, într-o rochie de femeie, cine ştie, poate chiar în trupul unei femei. Ah! Iar colo în colţ, pe etajera al cărei oblon putea servi drept masă de scris pentru scriitorul ce voia să-şi însemne gândurile fugare, se afla un obiect mare, roşu, o imensă pălărie cu pene.

— Am fost oarbă, cum de n-am văzut-o mai înainte?!

Dedesubt, pe pardosea, se mai rătăcise şi o mănuşă boţită. Văzând-o, Adelheid nu se mai miră de nimic.

„Cum de nu m-am gândit la asta? îşi spuse. Credeam că e cu desăvârşire absorbit de cariera lui artistică, de succesele lui mondene, de mai ştiu eu ce. Nu mi-a trecut niciodată prin gând că răceala lui faţă de mine s-ar explica prin faptul că dăruieşte alteia întreaga lui căldură. E de neînţeles”.

Se uită în oglindă.

„Dar are perfectă dreptate, ar trebui să ies în lume numai seara. Cu destul de multă Eau de Lys, la lumina lumânărilor mai merge, deşi poate că în curând nu va mai merge nici aşa. De altfel, acum mi-e tot una, ce-aş mai putea dori?”

Când ieşi din încăpere, se simţi urmărită de râsul lui înfundat şi de ţipetele ascuţite ale femeii. Ce ilaritate provocase jertfa ei, ultima jertfă prin care nădăjduise să şi-l păstreze pentru ea! Afară, pe coridor, îşi dădu seama:

„Tremur din tot corpul. Trebuie să mă odihnesc, dar unde?”

Peste drum, la etaj, zări câteva manechine prăfuite. Modista, o femeie necăjită de o vârstă nedecisă, îşi spuse, văzând neaşteptata clientă, că costumul de vară al acesteia

trebuie să fi costat, chiar cumpărat ieftin, cam trei sute de mărd. Era vorba de o simplă rochie de in vopsit în gri. Corsajul de mătase albastră era acoperit de o broderie tot în gri; o mică pelerină îi ascundea gâtul şi umerii. Pălăria florentină de pai negru era garnisită cu pene de struţ şi cu un trandafir galben, la spate, sub cocul negru. Clienta inspiră teamă modistei.

„O fi căutând la mine vreo pălărie la acelaşi preţ?” se întrebă ea.

Dar Adelheid se declară mulţumită cu tot ce i se arătă. Privi în treacăt câteva berete rotunde de marinar pe care erau montate trei panglici modeste. Apoi se aşeză pe un scaun, la fereastră.

— Pe care o alege stimata doamnă?

— Indiferent, poftim.

Şi-i întinse trei monezi de aur; modista împacheta numaidecât câteşitrele pălăriile.

— Pot să duc pachetul stimatei doamne la trăsură r

— Nu sunt cu trăsura.

— Sau să le trimit, la ceadresă?

Adelheid oftă, nerăbdătoare.

— Dă-mi voie să mai stau la dumneata, cred că începe, să plouă.

Cerul era aproape complet senin. Femeia îşi dădu seama că nu va putea urni din loc clienta şi îşi văzu de treabă. Micul fecior al lui Andreas tocmai traversa în fugă strada; puţin după aceea, de după primul colţ se ivi un landou elegant. Crupele cailor sclipeau, lacul trăsurii reflecta soarele, vizitiul şi lacheul se înfoiau în livreaua roşie-aurie. După încă două minute, prin poarta casei de peste drum trecu o făptură îmbrăcată din cap până în picioare în pichet alb, înfierbântată şi ciufulită, ca după o luptă. Umbla repede, legănându-şi şoldurile ascuţite, privind obraznică în jur şi făcând un semn amical

servitorilor ei. Pălăria roşie era aşezată strâmb pe şuviţele de păr roşu şi cădea pe faţa de o albeaţă de brânză. Adelheid o cunoştea. O măsurase de multe ori cu o privire calmă, fără ură şi fără părtinire, la teatru sau la plimbare, când trăsura ei se încrucişase cu aceea a amantei soţului. Ce-i păsa atunci de această micuţă Matzke? Dar acum?

— Stimata doamnă nu se simte prea bine? o auzi Adelheid pe modista care vorbea aproape de urechea ei. Aproape că alunecase de pe fotoliu şi se ţinea de braţul acestuia.

— Ai putea să-mi aduci o birjă? se rugă ea.

Femeia se înapoie.

— Stimata doamnă să mă ierte, dar n-am găsit decât una de a doua mână.

Adelheid se urcă în trăsura ponosită.

— Încotro? întrebă vizitiul.

Ea porunci aspru:

— Încotro vrei. Dar mai întâi trage poclitul repede.

Tremura toată, de astă dată însă de mânie.

— Ingratul repeta ea mereu cu buzele albe ca varul, stând ţeapănă în colţul canapelei tari a birjei.

Şi cât de îndatorat îi era de când câteva cuvinte amabile rostite de dânsa îl smulseseră pe neajutoratul nouvenit din nemernicia lui, de când dânsa îi insuflase pofta de cuceriri, care trebuiseră să pară, la început, bietului tânăr, nişte visuri irealizabile. E adevărat că după puţin timp nimic nu-l mai impresionase. De câtă şiretenie şi precauţie trebuise să dea dovadă ea până când izbutise să-i înfrângă scrupulele şi să-l aprovizioneze cu bani. Ce lupte disperate trebuise să dea de dragul lui cu Lizzi Laffe, cu râioşii de Levzahn, cu tsate prietenele ei răuvoitoare, cu Asta, pe care, după dodinţa lui, o pusese să aleagă între ruptura cu Reszsciński şi dezmoştenirea. îi auzea numele, imprimat chiar de dânsa, pe toate buzele şi trâmbiţat din porunca ei:

îl vedea, după reprezentarea lucrării lui, adulat, admirat, ridicat în slăvi. Şi îşi aminti de diplomaţia, de prefăcătoria, de lipsa de scrupule la care trebuise să facă apel spre a face din micul student din Linienstrasse influentul şi importantul domn din Lützowstrasse.

„Ingratul! Fiecare obiect din apartamentul lui ar trebui să-i amintească de mine. Ar fi primit măcar un răspuns la salutul unor oameni care acum îi ling ghetele, ar fi înghiţit măcar o firimitură din bucatele pe care le mănâncă acum – dacă n-aş fi fost eu? Nu sunt eu totul pentru el: norocul lui la Bursă, gloria lui artistică, succesele lui mondene? Dar are totul numai atâta vreme cât mă are pe mine! Ori îşi închipuie că a câştigat singur sumele uriaşe de bani care au trecut prin mâinile lui de nouă luni încoace? îmi aparţine. Cum îndrăzneşte să mă-nşele, oă-mi fure banii? Nu ştie, tâlharul, că de pe o zi pe alta îl pot distruge cu desăvârşire?”

Trăsura se opri brusc. Vizitiul începu să înjure, apoi se auzi glasul ameninţător al unui sergent de stradă. Adelheid privi afară. Calul prăbuşit al unui camion pricinuise o întrerupere a circulaţiei. Mulţimea alergase din toate părţile şi se holbă la ea prin geamurile poclitului. „Nu se poate să mă aflu aici”, îşi spuse ea şi deodată îşi dădu seama de situaţia disperată în care se afla: singură, trădată, părăsită şi batjocorită, cu o ultimă dezamăgire în inima pustiită, pe perna de pluş zdrenţuit a unei birje şubrede de clasa a doua, printre proletarii duşmănoşi ai unui cartier îndepărtat. I se făcu milă de dânsa. Când calul se urni iar din loc, opintirea lui o zvârli pe biata femeie înapoi în colţul ei, cu faţa îngropată în amândouă mâinile.

„Ce-am făcut? L-am calomniat, pe el! Dar el e un poet, un poet adevărat, aproape un copil, un copil răsfăţ II de soartă, care priveşte totul prin ochelari de aur. Ce ştie el de viaţă. Cum poate el să bănuiască de unde vin banii?

Ce mai, el crede tot ce-i povestesc eu. E la fel de nevinovat ca atunci, în cămăruţa aceea sărăcuţă unde l-am vizitat prilmia eară. De ce nu l-am lăsat acolo? Ce simplu şi frumos ar fi fost totul!”

Şi imaginaţia îi zugrăvi un paradis. îşi ţinea poetul, inimioara, iubitul sub cheie, ca într-un tezaur. Niciun om nu ştia de existenţa lui. Dânsa îl vizita în mare taină şi pleca de la el ca dintr-un vis. Şi aşa la nesfârşit; dânsa rămânea mereu tânără, el o iubea fără istov! Şi nu cunoştea nimic altceva, o vedea numai pe ea. N-avea voie să iasă singur; în trăsura ei, cu perdelele bine trase, dânsa îl conducea în adâncul Tiergartenului. Acolo, într-un ascunziş înverzit, păzit de ea, lua el aer.

Dar deodată suspină tare şi paradisul se mistui.

„În loc de toate astea, singură l-am împins în lume, l-am expus la toate ispitele. N-ar fi trebuit să prevăd că n-o să li se poată împotrivi? Temperamentul lui de artist e atât de gingaş, de sensibil, el şi puţinii protagonişti ai culturii, răspândiţi în toată Europa sunt atraşi de plăcerile rafinate. Ce e de făcut? Asta face parte din arta lui şi arta lui e totul pentru el, o ştiu doar. Biet suflet, n-ai niciun drept asupra lui”.

— Dar îl iubesc!

Acest strigăt făcu să amuţească toate raţionamentele.

„Îl iubesc, îşi repetă Adelheid şi-l nu mai găsi niciun alt argument. Trebuie să-l păstrez, e doar al meu, pentru că eu îl iubesc. Cum ar putea îndrăzni cineva să mi-l ia, cum de mi se pune de-a curmezişul o asemenea făptură? Cineva e totuşi vinovat de toate astea”.

Se foia nervoasă în cuşca strâmtă. Furia îi revenise; cine era vinovatul asupra căruia şi-ar fi putut vărsa focul?

— Ah! Turkheimer!

Vizitiul întrebă prin fereastră:

— Mergem mai departe?

— Întoarce – în Hildâbrandtstrasse.

„Eu nu m-am interesat niciodată de frumoasele lui, am văzut răbdătoare cum gustul lui devenea tot mai plebeian. Acum însă s-a umplut paharul, fetişcana asta nu i-o iert!”

Planurile de răzbunare se învârtejeau în capul ei, unul mai sălbatic decât celălalt. Pedepsirea cu bătaia în public a micuţei Matzke, scandal, divorţ, nimic nu i se părea imposibil. Nu-l putea pune, oare, pe Turkheimer sub tutelă? Nimic mai uşor, o jucărie de copil. Un om în toate minţile nu dăruieşte vile şi milioane unei flori a trotuarelor. Nimic mai simplu! Dar când trăsura ponosită intră în Potsdamerstrasse, planul i se păru ceva mai greu de înfăptuit. În Koniigin-Augusta-Strasse aproape că renunţase la divorţ. Ce ar fi spus Asta de isprăvile mamei ei? Şi ar fi avut dreptate. Iar în faţa porţii casei ei, cu degetul pe butonul soneriei, îşi spuse că printre coşurile de fabrică şi cazărmile muncitoreşti de unde venea atunci dânsa, altfel simţeau şi gândeau oamenii decât în Hildebrandtstrasse. Începuse să se mire că se lăsase târâtă de pasiuni care, prin violenţa lor, acum îi păreau aproape plebeiene; se ruşină chiar puţin. Lucrurile trebuiau însă lămurite, poate chiar înainte de masă. Şi îl pofti la dânsa pe soţul ei, dar nu stăpânită de furie, ci cu un glas în care se citea suferinţa.

Îl aştepta în camera de ceai tapetată cu mătase galbenă, în nişa ferestrei. Ah, fiecare obiect din camera aceea îi evoca amintirea lui Andreas. îşi puse un genunchi pe jilţ şi îşi împreună braţele pe speteaza lui. Cu capul pe jumătate plecat, cu ochii larg deschişi, visa cu privirea aţintită asupra lumânării care pâlpâia. Aşa o găsise el odinioară, în seara „Necunoscutei”, când amândoi dobândiseră un triumf definitiv. Dar toate trecuseră; nu mai puteau fi luate de la capăt. O alta îl cucerise şi era în

braţele lui, poate mâine chiar din nou.

Îşi îndreptă spatele şi bătu din picior. Dar lucrul era intolerabil, nu putea fi îngăduit. Această fericire furată trebuia distrusă, căci îi pricinuia o prea mare durere. Turkheimer trebuia să-i garanteze că intrusa va fi fără întârziere trimisă înapoi în noroiul familial, departe de cel căruia îi otrăvea sufletul. Dar el? El n-o să sufere?

— Să-l las oare să sufere în locul meu”?

Deodată scoase un strigăt abia auzit; i se păruse că timp de o secundă îi zărise iubita făptură, zveltă, în picioare lângă fotoliul lui obişnuit, lângă măsuţa de servit ceaiul, în faţa căreia stătuseră de vorbă în atâtea rânduri, unde mâinile lor se atinseseră pentru prima oară, unde la prima lui vizită dânsa îi explicase ce moderne sunt florile de câmp şi ce drăguţ ar fi dacă, în pofida principiilor lui strict catolice, ar veni la reprezentarea „Răzbunării”. Acum era palid, foarte palid şi clipirea ochilor lui limpezi, ca de fată, umbriţi de genele lungi, o făcea să-şi piardă cumpătul. Iubitul părea a-i şopti: Nu-mi iface rău! Un pas târşâit se apropia: Turkheimer intră; Adelheid îl găsi peste măsură de respingător.

— Ei, ce s-a întâmplat? o întrebă el încet, când fu în imediata ei apropiere.

Adelheid ar fi avut poftă să-l repeadă, dar acum el îi insufla aproape teamă, atât de disperat, de ros de boală, atât de jalnic de prăbuşit părea. Pungile de grăsime ale obrajilor atârnau atât de jos spre bărtbie, încât părea că-şi va pierde barbetele neglijent cănite; burticică ascuţită scăzuse şi ea mult. Şi pe neaşteptate Adelheid îşi dădu seama că nenorocirea întâmplată, în cazul când aflase cumva de ea, îl lovea şi pe el la fel de greu ca pe dânsa; bineînţeles, dacă o iubise pe micuţa Matzke. Bietul om! Nu avusese niciodată norocul să dobândească ceva decât cu banii lui. Şi acum ajunsese atât de rău încât plătea pentru

alţii, fără să se poată bucura el însuşi de plăcerea pe care o plătise.

Un fel de milă, moderată de dispreţ, se strecură în inima ei. Se interesă:

— Ai avut vreo neplăcere?

— Adică?

— O zi proastă la bursă?

— Bursa? Nu mai pot de ea.

— Da, ai dreptate, uneori neplăcerile domestice sunt mai importante decât cele băneşti

— Importante? Ce vrea să zică importante?

Evident, noţiunea de „important” îl pusese pe gânduri.

Adelheid începu să se îngrozească: trebuie că era foarte bolnav.

— Câte grame ai acum? întrebă ea. A crescut?

El ridică din umeri.

— Întreabă-l pe Klumpasch.

— James Louis, mă îngrijorezi. Ar fi trebuit să fii de mult la Karlsbad, ce mai cauţi pe aici?

— Da, ce mai caut pe aici?

— Mâine pleci! M-ai înţeles?

— Mâine plec.

Ascultarea lui pasivă o mişca.

— Ia loc într-un fotoliu, îl rugă ea. îţi tremură genunchii. Şi Adelheid îi prinse mâna care atârna moale. Poţi să-mi încredinţezi fără grijă orice, ştii doar. Ai în soţia ia o prietenă care ştie de mult totul despre tine.

Turkheimer schiţă o grimasă; compătimirea ei îi provoca plânsul. După o oarecare şovăială, începu:

— Fac o prostie. Iartă-mă, Adelheid, dacă poţi, dar fac o prostie.

Îşi scotoci greoi buzunarele, îi dădu o scrisoare şi se prăbuşi din nou în perne.

Autorul scrisorii arăta că se vedea silit de simţul lui de dreptate să împiedice ca un om de talia domnului censul general Turkheimer să fie înşelat într-un mod atât de josnic. Şi înşelat de cine? De o persoană provenind din păturile cele mai de jos, care datora totul generozităţii binefăcătorului ei şi de un tânăr pe care autorul nu voia să-l desemneze decât cu iniţialele A.Z. şi care înşela în mod nedemn mărinimoasa încredere pe care i-o acordaseră domnul consul general şi doamna soţia sa. Nimeni nu era fără păcate, dar comportarea celor două persoane mai sus amintite trebuia caracterizată ca neruşinată, cu atât mai mult cu cât se repetă aproape în fiecare zi. Autorul mai putea afirma că aşa numita domnişoară Bienaimee Matzke îl înşela pe părintescul ei protector cu o întreagă serie de alte persoane, ale căror nume nu aveau nicio însemnătate. Ba împingea atât de departe josnicia ei, încât – ieşea noaptea pe străzi spre a căuta, cum pretindea ea, un prinţ deghizat. Nostim trebuie că era prinţul căutat noaptea la ora 1 pe Invalizstrasse; pesemne că era mai degrabă din tagma apaşilor. Aceste împrejurări, verificate cu cea mai mare grijă, puteau fi considerate suficiente spre a pricinui dezgustul oricărui om care gândeşte cinstit, iar domnul consul general va şti să-şi arate recunoştinţa faţă de scriitorul necunoscut.

Scrisoarea era semnată: „Cu deosebită stimă, un prieten generos”.

Câteva expresii o atinseseră direct pe Adelheid, ca o aluzie la o întâmplare importantă din viaţa ei: poate că cearta ei cu familia Levzahn? Şi simţi deodată că i se face greaţă. Ce dezgustător, ce dezgustător! Şi totul trebuia suportat dintr-odată. Făcu un gest de silă.

— Asta vine probabil de la vreo prietenă invidioasă a domnişoarei Matzke, îşi dădu ea cu părerea.

Turkheimer observă însă:

— Pentru aşa ceva, stilul e prea cultivat.

— Ei, cât despre cultură… îi răspunse, Adelheid, punând în aceste cuvinte o dureroasă voluptate, tot orgoliul literar deprins de la amantul ei. Se interesă apoi: Ce ai de gând să faci acum, bietul meu prieten?

— Ce să fac? Asta e soarta mea. Plătesc… şi golanii «e înfruptă. Ăştia trăiesc, ăştia se îmbuibă, mormăi el.

— Doar nu vei fi vrând s-o ierţi pe fată?

— Mă costă…

Se opri, speriat de ceea ce aproape mărturisise.

— N-ai să faci asta, James Louis, îi răspunse ea, foarte rece.

— Dacă soarta ta este să fii înşelat, nu aceeaşi trebuie să fie şi soarta *noastră*. Mă-nţelegi?

Turkheimer o privi clipind neajutorat. Pe neaşteptate, îşi ridică sprâncenele şi ochii-i obosiţi trebuiră să se deschidă. îşi dăduse deodată seama că soţia lui era, în fond, la fel de afectată în drepturile ei ca şi el însuşi. Şi o ascultă cu gura căscată.

— Vrei poate să continui să-ţi zvârli banii în poala acestei ingrate copile de proletari, pentru ca ea să-şi întreţină amanţii? Dar în primul rând, asta ar fi…

Adelheid respiră uşurată şi, hotărâtă, îi prezentă aspectul bănesc al lucrurilor.

— Până la urmă, asta ne-ar ruina. Nici nu poţi să-ţi dai seama cât poate să risipească o fiinţă ca asta, uscată, pocită şi scunda, care n-a câştigat nicicând cu mâinile ei o piesă de zece mărci. Se vorbeşte de câte unele care într-un singur an au risipit mai mari averi cinstit câştigate decât puteţi aduna tu, Ratibohr şi Blosch la un loc în zece ani.

Văzând efectul vorbelor ei pe faţa soţului, deveni mai prietenoasă.

— James Louis, am fost foarte supărată pe tine. Să-ţi mărturisesc la ce m-am gândit? Şi-a pierdut minţile, mi-am

spus, altfel n-ar dărui vile şi milioane unei asemenea ex

crescenţe a trotuarului, el care a pus la cale afaceri ca acelea cu Puerto Vergogna sau cu „Bloody Gold Mounts”. Să-ţi mai mărturisesc şi altele? inexplicabila mea indignare m-am gândit la un scandal public, cu bârfe şi articole la ziare, ba şi la divorţ, m-am gândit şi la separarea bunurilor.

Turkheimer întinse rugător mâna.

— Adelheid!

Glasul i se sugrumă, mărturisirile ei îl răscoliseră pe neaşteptate până în străfunduri.

— Adelheid. micuţa Matzke e moartă şi îngropată, poţi să ierţi unui păcătos care se cădeşte?

Se plecă spre dânsa, implorând-o, dar se împiedică şi căzu pe covor în faţa ei. Adelheid îşi petrecu braţul pe după ceafa soţului îngenuncheat.

— Îmbătrâneşti, bietul meu prieten, rosti apoi binevoitoare. El gemu.

— E o nenorocire, îmbătrânim.

Dânsa nu-i luă în nume de rău cuvintele scăpate. Iar el exclamă cu o indignare nestăpânită:

— Nici nu ne putem închipui ce rea e lumea.

Adelheid tresări; nefericirea ei îi asalta din nou sufletul.

— Îmbătrânim, repetă ea, cu lacrimi în glas. Şi, la rândul lui, el suspină pe genunchii ei:

— E o nenorocire, e o nenorocire.

Treptat, Adelheid simţi capul lui devenind tot mai greu în poala ei; socoti că trebuia să-l îmboldească.

— Mâine plecăm. Plec cu tine, simt şi eu nevoia să plec, dar mai întâi trebuie să punem totul în ordine.

El se ridică cu un oftat descurajat.

— Cum s-o facem?

— Şi răzbunarea noastră? Tu nu te gândeşti să te

răzbuni?

— Ai dreptate, am să mă răzbun.

Un gând nou îl însufleţea; îşi vârî degetele mari în deschizăturile vestei.

— Au să vadă ei, o asigură el apăsat. Domnişorul acela sclifosit o să treacă prin câteva clipe neplăcute.

Faţa-i decolorată, cu muşchii căzuţi, devenise deodată cărămizie; era cuprins de o crâncenă poftă de răzbunare.

— Un porc! Şi ce porc. Cu gura unsă cu miere când cineva e în faţa lui şi pe la spate numai porcării. Nu l-am îngrăşat eu? Spune singură, nu eu l-am îngrăşat, cu mâna mea? Ba chiar cu oarecare afecţiune. Şi acum, uite cum îmi sunt răsplătite sentimentele. Un nenorocit ca ăsta, pentru că în fond ce e? Te-a amuzat pe tine, m-a amuzat pe mine, a amuzat pe toată lumea şi acum porcul şi-a băgat în cap cu adevărat că e o persoană distinsă şi că trebuie să seducă fetele tinere. Dar cine l-a luat vreodată în serios? Tu l-ai luat în serios? Eu l-am luat în serios? Ei bine, trebuie să-şi dea seama ce este – un bufon, o paiaţă care te face de bine de rău să-ţi treacă timpul.

— Să nu exagerăm, îl rugă Adelheid temătoare. Căci nu prevăzuse această izbucnire de furie. Mergi prea departe, mai cu seamă că desigur nu e vina lui, ci a ei. El e total inofensiv, dânsa a alergat probabil după el, cum aleargă după toţi.

— Dânsa! Sărmănica, abia are şaptesprezece am.

— Astea sunt cele mai rele.

— Aşa crezi tu? Ei bine, să-ţi spun eu ceva, Adelheid: noi bărbaţii suntem totdeauna vinovaţii. De câte ori se întâmplă ceva, noi suntem totdeauna cauza.

Dânsa îl privi de sus în jy: >.

„Bietul de tine”, gândi ea. Iar cu glas tare:

— Fă ceva în chestiunea asta. De altfel, trebuie

numai să te retragi, restul vine de la sine.

— Bineînţeles că mă retrag. Iau mâna de pe capul lui.

— Al *lui*? exclamă ea dezamăgită şi înfricoşată.

— Al lui. Dar de pe al cui? îl am cu totul. În buzunar, fără mine se prăbuşeşte imediat. Stai numai puţin, băiete, ai făcut destul timp afaceri la bursă. La club, am să le spun că sunt supărat pe el. Şi a doua zi nimeni n-o să mai stea de vorbă cu el, bagă de seamă ce-ţi spun, nimeni n-o să-l mai cunoască. Şi peste patru săptămâni o să bată iar străzile, de unde l-am cules noi, căutând vreo slujbă de perceptor, dar n-o să găsească, las pe mine.

Adelheid trebui să-şi învingă o uşoară ameţeală şi-şi apăsă pieptul cu mâinile. Biata inimă nu se putea rupe de el, sângera ori de câte ori necredinciosul era lovit.

— Şi persoana aceea? întrebă ea făcând un efort. Aşa numita micuţă Matzke. Vrei s-o laşi nepedepsită pentru purtarea ei?

Abătut, el evită să i se uite în ochi.

— Dă-ţi seama, James Louis, ce vinovată e faţă de tine. Te-a făcut de râs. Toţi cei care îi văd landoul şi neruşinata livrea râd de tine şi se bucură că te-a păcălit. Micuţa Matzke, au să spună toţi, o fi ea plăpânda, dar l-a băgat în cofă pe puternicul Turkheimer. E în joc onoarea ta. James Louis, ai să îngădui ca să continue să se lăfăiască în puf? Trebuie s-o distrugi.

— Parcă pot? Vila îi aparţine, ce-i înăuntru la fel. Ce e dat, e bun dat.

Se priviră pieziş, cercetându-se cu o neîncredere reînnoită. Uruitul unei trăsuri care intra în curte sfâşie însă penibila tăcere.

— Sunt copiii, observă Adelheid. Vin la masă.

Asta intră, urmată de Hochstetten. După încă o clipă se ivi însă şi Liebling. Tânăra femeie lămuri în şoaptă r

— L-am adus cu noi, o să avem nevoie de el.

Îşi măsură prin lornion îngândurata-i mama şi apoi o luă înaintea tatălui care se aplecase, gemând, după un petec de hârtie mototolită.

— Nu te mai osteni, papa, îi spuse. Am primit şi eu una ca asta. Credeţi că epistolarul anonim se mulţumeşte să vă povestească numai vouă ororile lui? Cum vă închipuiţi aşa ceva? Acum, toată lumea bârfeşte despre povestea asta.

— Ticăloşii! exclamă Turkheimer. Ce ticăloasă e lumea!

— L-am sfătuit pe tatăl tău să pună ordine în treburile astea. Ar trebui să mă sprijini, îi răspunse Adelheid, încercând să dea o notă de autoritate maternă glasului ei.

Asta însă îi zâmbi cu superioritate:

— E greu să vi se dea sfaturi, n-o să vă învăţaţi minte niciodată. E vorba de însuşi felul cum concepeţi voi viaţa. Botho, ai putea să dai vreun sfat?

— Care-i porunca?

Hochstetten tresări, deşteptat ca dintr-un vis. îi venea greu să înţeleagă că i se cerea să se amestece în uimitoarele afaceri sentimentale ale familiei, care devenise şi a lui.

— Bineînţeles, tu n-ai nicio părere, observă soţia lui, peste umăr. Parcă ai avut vreodată?

Turkheimer îşi aţinti o privire plină de desconsiderare asupra reverului, modest împodobit, al hainei baronului. Atât în ochii soţie] sale, cât şi în aceia ai lui, Hochstetten se bucura de tot mai puţină consideraţie. Türkheimer îl acuza chiar de înşelăciune pe acest consilier secret ministerial care încă nu izbutise să facă rost de un ordin pentru tatăl soţiei sale. Adelheid rosti:

— Tatăl tău pretinde că nu poate întreprinde nimic împotriva persoanei care îl face de râs.

— De ce vorbeşti aşa, Adelheid? o apostrofă Turkheimer. Vreau să-l pedepsesc pe porcul care ne târăşte în noroi. Să zboare, să fie supus boicotului în aşa fel încât să nu se mai poată descurca, derbedeul – şi cine se opune? Tu, Adelheid?

— Ah, vreţi să vă răzbunaţi... dar fiecare pe alte ne va? Dragii mei, altfel trebuie să procedaţi.

Şi Asta îşi sprijini graţios braţul de spătarul înalt, în formă de liră al unui scaun îmbrăcat în piele de şarpe. Trupul ei scund devenise zvelt şi elegant, strâns cum era în rochia de crepe-lisse gri-argintiu, căptuşită cu un material ceva mai închis. Nu-şi scosese pălăria cu pene de struţ; stătea în faţa părinţilor ei ca o protectoare din sfere înaire care catadicsea să le vină în ajutor. îşi însoţea cuvintele cu mişcări degajate şi calme ale mâinii drepte înmănuşate în alb.

— În primul rând, papa, trebuie să-i faci rost acestui tânăr de un post modest, plătit prost.

— Un post? Eu, lui? Eşti cam...

— Îmi pare rău, papa, dar nu se poate altfel. Gândeşte-te numai de câtă vreme l-am suportat printre noi şi câte a putut să vadă, din nefericire. Nu-i aşa, mamă dragă, că a văzut mult? Şi ce a fost cu crahul „Gold Mounts", papa? L-ai lăsat să câştige destui bani atunci şi mi se pare că i-ai dat voie să arunce o privire în culise, nu? N-ar putea comite indiscreţii?

— Oh! Nu mă tem de indiscreţiile lui, mormăi Türkheimer, cu o privire piezişă spre Hochstetten, care era cu gândurile aiurea. Totuşi, e bine să prevenim orice invenţii calomnioase. Ai dreptate, fata mea, am mers prea departe.

— Poate că vorbeşti cu Jekuser pentru vreo slujbă la „Nachtkurier"?

— Se face, se face. O slujbuliţă nu prea grasă, dar

nici prea slabă, să nu fie chiar deasupra nevoilor şi totuşi să se teamă să n-o piardă.

— Ei vezi, aşa mai vii de acasă, papa. Şi abia acum urmează sfatul pe care vi-l dau amândurora. îi puneţi să se căsătorească.

Adelheid sări de pe scaun.

— Îi punem să se ca să…

Îi venea greu să se stăpânească.

— Glumeşti. Asta înseamnă să ne răzbunăm? Sau crezi că aşa cer bunele moravuri?

Turkheimer oftă.

— N-am nimic împotrivă. Dar mai întâi, s-o putem face. Şi apoi, de ce?

— Ca să-i facem fericiţi, răspunse Asta, aproape luându-i în zeflemea. Se iubesc, au dovedit-o. Faceţi-i fericiţi, drăguţii de ei, o merită. Nu-i aşa, Botho?

— Tânărul mi s-a părut simpatic, declară Hochstetten.

Soţia îl bătu pe umăr, înţelegătoare şi cu condescendenţă. Apoi se adresă tatălui:

— Mai întâi trimitem pe capul acestei doamne – cum o cheamă?

— Micuţa Matzke, o lămuri Turkheimer.

— O fi având ceva datorii, micuţa Matzke. În primul rând, îi trimitem pe cap creditorii. Apoi răscumperi vila, papa. Andreas, dulcele amorez, va fi inclus în preţul de răscumpărare. îl ia, ori nu primeşte o leţcaie.

— Dar el, dar el? murmură Adelheid, cu buzele tremurânde şi aproape în şoaptă, deşi era un ţipăt din inima ei. Nu îndrăznea să-şi mişte privirea, se temea că l-ar putea găsi la locul lui obişnuit. El, care îi aparţinea în întregime şi în sufletul căruia se sălăşluise ea, cum putea să nu bănuiască nimic şi să rămână departe, acum când un neîndurător consiliu de familie îi hotăra soarta. Dar nici nu

se putea, era cu siguranţă acolo, lângă măsuţa de ceai, palid, trist, cu o acuzare mută în ochii lui ca de fată, limpezi şi adumbriţi de genele lungi. Asta zâmbea văzând chinurile, mamei.

— N-ai nicio grijă, o rugă ea, aproape tandră. Pentru asta îl avem pe Liebling. O să – stea de vorbă separat cu cei doi îndrăgostiţi şi o să meşterească totul, cum spune Kapeller.

Liebling, spre care toţi întoarseră capul, părea a fi cu gândurile în altă parte. Ţinând în mână un ziar, se refugiase foarte discret la celălalt capăt al încăperii. Turkheimer gemu încetişor.

— Sfatul tău e bun, dar scump. Câţi bani m-au costar nenorociţii ăştia!

Asta îi răspunse:

— Acum măcar ştii pentru ce, papa.

— Ştiu?

— Dar răzbunarea voastră? Nici nu-ţi poţi imagina ce căsnicie o să iasă de pâri! Strălucita lui carieră s-a terminat, şi a ei cu atât mai mult. El o să aibă o leafă care ar putea ajunge la nevoie unui burlac cu deprinderi de mic burghez, din partea mea să spunem trei sute de mărci. Pe asta o să se bizuie gospodăria lor şi cu o gospodină atât de econoamă, ordonată şi obişnuită cu o viaţă tihnită, cum este micuţa Matzke, îţi închipui ce-o să iasă. Peste un an o să le vină pe lume un copil scrofulos. Părinţii au să tragă targa pe uscat, au să se certe mereu şi au să-şi stăpânească greu pornirea de a cerşi. O să-i întâlnim în Tiergarten. Tatăl o să împingă căruciorul, mama o să-şi târască în urma lui rochia. de mătase zdrenţăroasă. O să poarte ghete cu gumilastic şi o umbrelă cu stofă de lână.

— Asta, eşti copilul *meu*! Ce mare caracter ai! Da, o să ne răzbunăm, dar fără meschinărie!

Turkheimer era încântat; îşi ciupi fiica de bărbie şi

dânsa nu se împotrivi, înveselită de perspectiva care se deschidea omului care o jignise, o ignorase, îi pusese beţe în Toate până şi în viaţa ei sentimentală şi a cărui fericire însemna pentru ea o neîntreruptă înfrângere. Acum venise rândul ei să se răzbune şi el trebuia s-o simtă. Vădi deodată o molipsitoare drăgălăşenie, de care nimeni n-o credea în stare. îşi luă tatăl de braţ; majordomul tocmai deschidea uşa ca să anunţe că masa e servită.

— Şi sănătatea ta, tăticuţule? întrebă ea apăsat.

— Excelentă! exclamă Turkheimer şi se sili să calce elastic. Realmente excelentă. Liebling, am de discutat ceva important cu dumneata.

Adelheid îşi frângea, mută, mâinile; simţea că niciun cuvânt, nicio idee nu l-ar mai putea salva pe cel pierdut; acesta se îneca sub ochii ei. Se lăsă condusă de Hochstetten. Liebling, care se afla în calea ei, se înclină. Adelheid citi în ochii lui negri, expresivi, o compătimire pe care nu mai spera s-o poată întâlni undeva; şi îi răspunse cu o privire recunoscătoare.

Numaidecât, el se întrebă în gând: „S-ar putea oare?”

După care se mai înclină o dată, cu o expresie de necondiţionat devotament, făgăduindu-şi în acelaşi timp: „Am să-mi fac datoria”.

XV

Liebling

că SINDU-ŞI GOL BIROUL, ANDREAS SE simţi cuprins de îndoieli: „Nu cumva am împins lucrurile prea departe?”

Dispariţia lui Adelheid părea să exprime un protest mut. Ah, dar o să-i frângă el cerbicia. Trebuia numai să se arate neînduplecat. Biletul glacial pe care i-l trimise rămase însă fără răspuns şi când se duse personal în Hildebrandtstrasse i se dădu de ştire, fără explicaţii, că stăpânii erau plecaţi. Timp de două secunde rămase uluit.

Apoi îşi reveni: nu cumva glasul valetului fusese lipsit de respectul obişnuit? Mâna dreaptă începu să-i tremure încetişor şi pe neaşteptate se lipi zgomotos de obrazul lacheului. Acesta îşi frecă falca. Andreas îi observă strâmbăturile de durere: nu era oare acelaşi ins care îi primise odinioară cartea de vizită a doctorului Bediener ca venind de la un postulant?

Oarecum uşurat, se hotărî să plece. Totul se termina cu palme.

„Am căpătat una de la laba urangutanului lui Claire Plimbusch; dar am şi tras două, una acestui găgăuţ şi cealaltă micuţei Matzke. Rezultatul poate fi considerat mulţumitor".

Şi îşi admiră sângele rece.

„Sunt deasupra evenimentelor", observă când se întinse acasă pe sofa. Hotărâse să scape de realităţile care în clipa aceea i se păreau demne de dispreţ, dormind; dar tocmai atunci fu anunţat domnul Felix Liebling.

Redingota moralistului era încheiată solemn la toţi nasturii; barba-i neagră strălucea şi tremura. Aţintindu-şi o privire caldă asupra lui Andreas, începu:

— Dragul şi tânărul meu prieten, chestiunea care mă aduce la dumneata are contingenţă cu soarta mai multor oameni minunaţi, printre care şi cu a dumitale.

— O clipă! exclamă Andreas. îl trecuse un fior rece, de parcă ceva neplăcut, ceva care se afla în faţa lui îl pândea din întunericul unei pivniţe. Ridică mâna în aer, căutând un obiect pe – care l-ar fi putut interpune între el şi fatalitate.

— Noul meu Curajao! Beţi desigur un păhărel?

— De fapt, nu, spuse Liebling. Nu obişnuiesc să beau în case străine. Dar de dragul dumitale am să mă abat de la acest obicei şi te rog să-mi dai un lichior.

Băură şi acum stăteau faţă în faţă. Liebling îşi dădu

capul pe spate şi privirea lui coborî, cum i se părea lui Andreas, din tavan sau chiar din sfere şi mai înalte, atât de caldă şi de calm-pătrunzătoare era aţintită asupră-i. Deodată, Liebling exclamă:

— Ce frumoasă! Ce frumoasă se deschide în faţa dumitale viaţa. îmi dai voie să folosesc o comparaţie?

— Poftim.

— Ei, atunci folosesc o comparaţie. Te afli pe o insulă frumoasă, frumoasă. Pretutindeni cresc florile cele mai moderne, mari păsări trandafirii plutesc prin văzduhul albastru şi cântă tot ce e mai nou. Miroase a apă de flori de portocale ori a esenţă de ghiocei, dacă vrei... Masa e întinsă pentru societatea cea mai aleasă, femeile cele mai distinse, înzestrate din belşug de natura binevoitoare, îţi fac semne. Şi, deodată, hop, se împrăştie un miros îndoielnic şi toţi se depărtează la unul sau doi metri de dumneata.

— Domnul meu!

Andreas sărise în picioare, dar Liebling făcu un semn cu mâna, împăciuitor.

— E numai o comparaţie. De altfel, dacă preferi, retrag mirosul îndoielnic. Fapt este, însă, că eşti abandonat. Făpturi simbolice, din ale căror guri nesăţioase atârnă – fâşii de hârtie cu inscripţii ca: „Eu sunt foamea" sau „Eu sunt căinţa" te urmăresc şi te împing până la ţărmul abrupt al mării. Te şi resemnezi să te îneci, când o mână salvatoare te prinde şi te trage într-o barcă dinainte pregătită. Acum te întreb pe dumneata, sau pe oricine în locul dumitale, ce faci? Nu te laşi purtat, liniştit? Şi chiar dacă mâna salvatoare nu te îndreaptă spre o insulă atât de excepţional de primitoare ca aceea părăsită de dumneata, dar totuşi spre una unde se poate trăi destul de larg, să spunem cu trei sute de mărci pe lună – te întreb, o faci pentru asta pe năbădăiosul? Zvârli din picioare şi răstormi

barca? Desigur că nu. Şi acum, vrei să-ţi povestesc ceva serios?

Înainte ca tânărul să-i fi dat un răspuns, Lielbing, în picioare, se şi afla foarte aproape de el.

— Mâna salvatoare sunt eu, rosti1 el în şoaptă.

Andreas îl privi cu ochii holbaţi.

— Veniţi din partea lui Turkheimer sau a soţiei lui? Terminaţi o dată şi spuneţi ce vreţi.

Se aşezară din nou; Andreas îl asculta palid şi nemişcat, cu o figură ce exprima un efori; supraomenesc.

— Compară numai – îl rugă Liebling – ce a făcut Turkheimer din dumneata şi cum l-ai răsplătit pentru asta? Care a fost situaţia dumitale până ieri? Erai un membru respectat al celor mai înalte cercuri, unul din cei mai iubiţi dramaturgi din Berlin, ba pot chiar să spun din toată Germania, un copil răsfăţat al femeilor şi al muzelor, în jurul căruia dansau graţiile şi bunăvoinţele.

Andreas roşise uşor. Liebling respiră adânc şi continuă să vorbească, fără grabă, dar apăsat.

— Şi protectorului care ţi-a făcut din omenie o asemenea situaţie pe întreaga viaţă, drept mulţumire, i-ai sedus soţia, unica, iubita lui soţie, ai adus dezbinarea într-un cămin paşnic şi tot din vina dumitale fiica s-a revoltat împotriva mamei. Şi încă asta nu-i nimic, adăugă el repede, văzând că tânărul schiţa un gest de apărare. I-ai furat mângâierea bătrâneţelor, ai târât în noroi, cu mâini păcătoase, tot ce avea mai sfânt la sfârşitul vieţii lui.

— Doar nu veţi fi vrând să voribiţi de micuţa Matzke?

— Tinere, ai privit vreodată în inima unui bătrân? Un om atât de mare ca Turkheimer, înţelept şi abil ca nimeni altul, capătă deodată încredere în puritatea unei fetişcane. O ultimă iluzie, dar nu are ceva mişcător? Şi să-l vezi acum pe omul ăsta cum arată; se clatină, vizibil, pe marginea mormântului. Şi cine i-a dat o lovitură pe la spate?

Dumneata!

Andreas plecă fruntea. Cuvintele lui Liabliing exprimau un adevăr atât de copleşitor încât, timp de câteva clipe, tânărul îşi atribui şi vina pentru diabetul lui Turkheimer. Moralistul văzu că Andreas se muiase şi-l apucă de braţ.

— Şi în schimb, pentru toate astea, el îţi oferă un post de redactor la „Nachtkurier" şi te căsătoreşte cu copilul drag inimii lui, cu Bienaimee a lui. Ce părere ai?

Şi-i trase lui Andreas pălăria pe cap.

— Hai! Totul se mai poate repara. Forţe binevoitoare veghează asupra dumitale, terminăm curând toată afacerea.

Andreas îşi veni greu în fire.

— Şi dacă refuz? întrebă.

Liebling se sperie.

— Nici să nu te gândeşti! Cum poţi să vorbeşti aşa? Imaginează-ţi pe cineva asupra căruia s-a abătut blestemul lui Turkheimer umblând pe străzile Berlinului. Aerul pe care-l respiră e otrăvit, caldarâmul pe care-l calcă se deschide înainte-i şi-l înghite.

Această perspectivă îl doborî pe Andreas; căzu pe sofa şi îşi îngropă înspăimântat capul în perne.

„Neghiob! îşi şopti apoi lui însuşi. Nu sunt decât un neghiob. Aveau dreptate toţi cei care-mi spuneau Polichinelle, pierde-vară, palavragiu agreabil. N-am înţeles că viaţa e un lucru grav, m-am lăsat târât de firea mea de artist".

Îl cuprinse disperarea; se izbi cu pumnii în cap.

„Şi doar Adelheid era cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată! M-aş fi putut lăfăi în huzur toată viaţa. Şi când colo, am dat de micuţa Matzke, o făptură fluşturatică şi uscată ca un băţ, toantă şi destrăbălată. Şi măcar dacă mi-ar fi plăcut! Dar numai din vanitate, ca să-l

păcălesc pe Turkheimer şi pe buna, dragă Adelheid. Şi acum m-am păcălit singur”.

O vorbă a învăţătorului din Gumplach îi fulgeră prin minte.

— E hybrisul celor vechi, mormăi el.

— Cum? întrebă. Liebling. Dar îşi dădu imediat seama despre ce era vorba. Ah, aşa. Dar vorbeşte în germană! Noi germanii ne înţelegem acum numai în germană şi suntem mândri de asta.

— Ce indiferente îmi sunt acum toate astea, observă Andreas, zâmbind amar.

Liebling îl prinse de subsuoară.

— Aerul proaspăt o să-ţi facă bine, îl încredinţa el, trăgându-l cu blândeţe…

Dar tânărul continua să se potopească cu reproşuri.

— Numai hybrisul m-a putut orbi până într-atâta. Turkheimer e forţa, eu spiritul. Bineînţeles că spiritul biruie forţa, dar încet, încetişor, măcinând-o pe ferite. Şi deodată, sare în aer toată şandramaua. Preotul are drept armură ipocrizia, aşa cum războinicul are fierul, am auzit spunându-se pe undeva. Dar eu n-am fost ipocrit, mi-am etalat porcăriile la lumina zilei, în văzul tuturor.

Liebling îl opri însă din meditaţia plină de căinţă.

— Aşa e cel mai bine pentru dumneata. Trebuie să te cuminţeşti. Adică, aşa o să spună lumea. Eu aş spune mai degrabă: trebuie să introduci principii morale în viaţa dumitale.

— Ce să fac cu principiile morale? voi să ştie Andreas.

Liebling îi explică îndatoritor:

— Principiile morale au să te ajute să redai onoarea tinerei fete.

— Dar parcă stă în puterea mea? Nu eu i-am luat-o.

— Cu atât mai frumoasă e misiunea dumitale.

Câţiva paşi mai încolo, moralistul reluă:

— Inevitabilul, dragul şi tânărul meu prieten, asta înseamnă ideea morală.

Iar când ajunseră în faţa porţii Vilei Bienaimee, în u adauga:

— Şi e şi cel mai comod lucru.

Îl lăsă pe Andreas s-o ia înainte, dar, trecând pragul, acesta simţi o poftă nebună să se întoarcă, să-l mături din calea lui pe Lieibling şi să se facă nevăzut. O viziune care-i fulgeră însă prin mintea-i înfierbântată, îl opri. În faţa lui se deschidea parcă o nemărginită câmpie verde, unde, în duhoarea de năduşeală şi frigare, printre camere de torturi şi femei uriaşe, o mulţime sumbră şi grotescă îşi da, gemând, frâu liber instinctelor gregare, poftelor şi cruzimii ei. Acolo, unde puţea plebea, era condamnat să-şi piardă urma şi el. Pantofii lui de lac şi păreau că încep să-şi piardă luciul. Pantalonul parcă i se şi zdrenţuise. Se scuturâ, coşmarul se mistui, şi Andreas intră înăuntru.

Liebling se duse singur în salon. Andreas rămase în anticamera tapetată în mătase verzuie, cu privirea spre uşa crăpată. Dincolo, micuţa Matzke se rostogolea pe pardosea înfăşurată într-un covor de Smirna şi scotea nori de fum pe gură. Părul îi flutura, roşu aprins, în toate direcţiile, iar faţa i se vedea ca o pată alb lăptoasă pe parchetul galben, ceruit.

— Mi-au îngheţat picioarele, explică ea.

— Ăsta nu-i un motiv să-ţi arzi gura, rosti Liebling. Şi-i luă, fără ezitare, ţigareta pe care o zvârli în cămin.

Bienaimee scânci.

— Chiştocul meu.

Liebling o dădăci.

— Nu-mi place să văd femeile fumând. Femeia, şi mai ales femeia germană, trebuie să rămână credincioasă misiunii ei fireşti de mamă. Asta mă duce, de altfel, şi la

chestiunea pentru care am venit aici.

— Adică?

— Mai întâi ia loc cuviincios, pe un scaun, domnişoară Matzke.

— Ce-ţi veni? Veniţi, probabil, direct de la moşia dumneavoastră din Pomerania din spate, domnule conte, şi sunteţi greţos când e vorba de maniere frumoase?

— Domnişoară Bienaimee, chestiunea e serioasă şi cere să-i dai toată atenţia.

Bienaimee se ridică.

— Hai, dă-i drumul! îi spuse simplu.

De undeva se auzi un uşor clinchet de perle false. Făcând o reverenţă şi frecându-şi mâinile cu perniţe de grăsime, madam Kalinke se strecură prin uşa sufrageriei şi de-a lungul pereţilor. Se scuză

— Faceţi lumea curioasă, domnule Liebling.

— Lucrurile stau aşa, începu acesta; domnul Türkheimer a aflat totul şi vrea s-o rupă cu dumneata.

Micuţa Matzke se făcu deodată roşie de mânie.

— Scâmbosul! rosti ea răspicat. De altfel nu-i nicio pagubă, adăugă repede, evident doritoare să se arate indiferentă. N-are decât s-o rupă; am să-i fiu recunoscătoare până la ultima suflare.

— Îi datorez totuşi o bunăstare vrednică de invidiat şi cele mai mari perspective, de care ţi-ai bătut însă joc.

— Fiindcă m-am distrat şi eu niţel, trebuie să mă arunce în noroi?

Glasul ei era amestecat cu lacrimi. Lui Liebling i se făcu milă de făptura înspăimântată.

— Fii pe pace, micuţa mea dragă. Binefăcătorul dumitale nu ridică niciun fel de pretenţii duşmănoase. Domnul Turkheimer are o fire mult prea generoasă pentru a face rău, pentru câteva momente de pasionată exuberanţă, unei fiinţe tinere care i-a înfrumuseţat

bătrâneţile lipsite de bucurii cu luminoasele ei copilării. Ai să înţelegi însă că, după cele întâmplate, domnul Türkheimer e obligat de demnitatea lui să rupă relaţiile cu dumneata. În acelaşi timp, totuşi, el îşi asumă cu mărinimie grija pentru viitorul dumitale, şi-ţi propune ca soţ un tânăr cumsecade şi drăguţ, pe care de altfel îl şi cunoşti.

— Ce om de suflet! exclamă madam Kalinke.

— Şi cine-i copilul model? întrebă Bienaimee.

Liebling îşi înclină capul pe umăr şi şopti duios:

— Îl cheamă Andreas Zumsee.

— Atunci n-ai decât să pleci imediat.

Madam Kalinke adăugă şi ea:

— Aş face o întrebare: de ce mai e nevoie de toată tărăşenia?

— Pentru binele pupilei dumitale, declară Liebling, punând-o la punct cu blândeţe

Dar bătrâna explică, veselă:

— Pe mine nu mă duceţi, domnule Liebling. Andreas al dumneavoastră o fi un tânăr distins, dar de trăit trăieşte din banii de buzunar daţi de nobilele doamne.

Numaidecât, Liebling o făcu pe femeia obraznică să simtă toată asprimea firii lui.

— Nu cunoşti principiile mele, dragă doamnă, dacă mă crezi în stare să mă fi coborât spre a primi misiunea asta fără să fi fost în acelaşi timp sigur că relaţiile tânărului cu o doamnă, pe care nu vreau s-o numesc, sunt de domeniul trecutului.

— Ei, slavă Domnului, răspunse matroana sec; atunci chiar că nu mai are leţcaie.

— Păzea, cursa! observă Bienaimee.

Liebling o informă:

— El o să capete o slujbă bănoasă. De altfel, nici dumneata nu eşti săracă şi domnul Turkheimer o să aibă

grijă să-ţi sporească veniturile în mod corespunzător.

Femeile se priviră, codindu-se.

— Un înger coborât din ceruri, observă doamna Kalinke. Când nici cu gândul nu gândeşti, hop, apare.

— Bineînţeles – lămuri Liebling – n-a trebui să vinzi vila asta cu tot mobilierul, dat fiind că…

— Vila mea, Bienaimee! Mă faci să râd!

Dar Liebling nu se lăsă derutat.

— …pe viitor ai să trăieşti pe alt picior şi, aş vrea să adaug, în alt mediu moral. Dragă domnişoară, dacă ştii să apreciezi bunăvoinţa care ţi se arată, în cinci minute totu-i aranjat, întrucât am împuternicirile necesare.

Şi scoase din portvizit o hârtie pe care o despături cu gesturi solemne. Madam Kalinke întinse mâna, grăbită. Apoi începu să râdă cu hohote.

— O sută de mii de mărci? V-aţi spetit. Antreprenorul Kokott ne-a spus că face pe puţin jumate de milion.

O, tu, (bunule Dumnezeu! făcu, înecându-se de atâta râs. Bienaimee îşi propti mâinile în şolduri.

— Acum am văzut cine-mi eşti. Va să zică de aia împui capul oamenilor! Prietenul şi fârtatul dumitale Türkheimer s-a gândit, de mărinimos ce-i, că o să poată îngenunchea o biată fată fără apărare şi necăjită şi apoi, una-două, să mai ia şi pielea de pe ea. D-aia faci dumneata pe importantul, cu redingota îmbumbată şi cu demnitatea morală. Ia uită-te la mine: muţunache!

— Aş putea să răspund: Matzke. Dar să lăsăm astea.

Liebling devenise foarte palid şi se retrăsese, sculat în picioare, cu trei paşi înapoi. Madam Kalinke observă încet:

— Ei drăcie! Frumos bărbat.

— Am spus cumva un cuvânt nepotrivit? întrebă puţin intimidată Bienaimee.

— Şi încă ce cuvânt! observă matroana. Nici nu-ţi dai

seama ce-ai spus. De unde l-ai auzit, copila mea?

— Ei, nu fii şi tu aşa de rea, Kalinke! se rugă Bien aimee. După care se repezi la Liebling şi-l bătu peste burtă.

— Ei, hai, nu mai fi supărat. Doar nu dumneata ai pus la cale intriga asta drăcească.

— Nici măcar un duşman de moarte n-ar crede despre dumneata asta, domnule Lidbling, confirmă madam Kalinke.

Liebling începu iar să vorbească, dar destul de rece încă:

— Vă rog, doamnele mele, să priviţi situaţia cu calmul şi nepărtinirea pe care o merită. Altcum, aţi putea regreta mai târziu.

— Fără ameninţări, dacă îmi este permis s-o cer! se răţoi micuţa Matzke.

— Latura defavorabilă a situaţiei dumitale, dragă domnişoară, e caracterizată prin împrejurarea că va trebui în orice caz să vinzi proprietatea dumitale, întrucât creditorii au s-o ceară. Ai doar creditori, nu?

Bienaimee oftă.

— Ei vezi. Închipuie-ţi că haita oamenilor de afaceri s-ar năpusti asupra proprietăţii dumitale; crezi că ţi-ar lăsa o sută de mărci?

— Rămâne de văzut, observă madam Kalinke.

— Păstraţi-vă obiecţiile pentru când mă veţi fi ascultat până la capăt, doamna mea. Domnul Turkheimer preia toate datoriile domnişoarei Matzke. Mai mult, o roagă să-l considere şi pe viitor ca pe un prieten patern.

Bienaimee se izbi cu pumnul în piept.

— Cred că înţelegi asta într-un sens strict moral, domnule Liebling. O femeie măritată…

— Ei, las-o încurcată, fetiţo, asta se aranjează, declară matroana, îmibrăţişând-o drăgăstos. Micuţa

Matzke era mândră şi mişcată.

— Măritată e doar cu totul altceva.

Liebling îi întinse în faţă contractul de vânzare şi îi puse condeiul în mână. Dar madam Kalinke o apucă de braţ.

— Ce oameni mărinimoşi! făcu ea tandru. Numai că nu ştim de ce! Domnul Turkheimer trdbuie că are planurile lui.

— Foarte adevărat, o lămuri Liebling. El doreşte să facă fericiţi cât mai mulţi oameni, de pildă şi pe dumneata, draga mea doamnă.

Bătrâna îşi petrecu două degete răşchirate pe peruca neagră, linsă.

— Dar niciun m-am gândit la aşa ceva, domnule Liebling. Spun zău că nu.

— Să spunem zece mii de mărci bani gheaţă?

Matoana îşi apăsă mâna pe piept, chicotind ruşinoasă.

Bienaimee se răzgândise şi ea.

— Şi tata? întrebă. A jurat doar că n-o să mai muncească cât o. trăi.

— Zeoe mii pentru domnul tatăl dumitale, adăugă Liebling grav.

— Dar zestrea mea? Doar trebuie să pui ceva pe tine, nu?

— Şi mobilierul? interveni madam Kalinke.

— Înţelegeţi, domnule Liebling, totul foarte simplu, dar cu gust. Apoi pentru nuntă şi restul tămbălăului?

Liebling îşi consultă ceasul.

— Ca reprezentant al consulului general Türkheimer, nu stau la tocmeală.

— Cunoaştem, confirmă madam Kalinke. Totdeauna cinstiţi în chestii mărunte.

— Ofer o sută cincizeci de mii, una peste alta. De

altfel, vă sfătuiesc prieteneşte să nu pierdeţi ocazia. Poate că n-o să mai daţi peste ea.

Şi îi împinse din nou contractul sub ochi. Bienaimee se plecă mult deasupra. Muncind din greu cu arătătorul îndoit, pictă o semnătură ţeapănă, solemnă. Matroana oftă uşor.

Apoi micuţa Matzke se ridică în vârful picioarelor, pentru a-l lovi prieteneşte pe Liebling peste obraji.

— Nu-l cred în stare pe Turkheimer de atâta bunătate. Cred că dumneata eşti paznicul meu salvator.

Liebling ripostă, modest:

— Fac ce-mi stă în puteri. Dumneata eşti un copil al poporului, dragă domnişoară, şi eu am să fiu totdeauna de partea poporului, inima mea e alături de popor.

— Numai dacă n-ar fi şi stomacul, mormăi madam Kalinke. Ăsta nu-l suportă. După care se interesă cu precauţie:

— Vreţi să deveniţi regele Palestinei, domnule Liebling, aşa am auzit?

Acesta ridică din umeri.

— Chiar că-i bărbat frumos, rosti Bienaimee, visând trează. Figura lui Andreas i se ivise în faţa ochilor, mândru ca atunci când, nemulţumit, o pălmuise şi ridicase asupră-i cravaşa. Amintindu-şi de clipa aceea, se simţi cuprinsă de o dragoste adevărată.

— Ei, ce-ar fi? întrebă madam Kalinke. Se întorsese din sufragerie cu o sticlă de şampanie. Liebling făcu să pocnească dopul.

Auzind zgomotul, Andreas se deşteptă din starea lui de prostraţie. Gura i se uscase şi îşi spuse:

„Ar fi o măgărie să bea şampania fără mine”.

De alături se auzi însă glasul lui Liebling.

— Acum ne întoarcem la chestiunea principală. Pentru asta avem nevoie de logodnic.

Şi deschise uşa anticamerei. Bienaimee sări, ţipând, pe piane şi apoi din notu pe pardosea. Madam Kalinke se lipi de ea: moralistul se aţinea, foarte solemn, lângă ele. Ca hipnotizat, palid şi drept, Andreas se îndreptă spre micuţa Matzke, care-şi desfăcu braţele.

XVI

Nevoia de puritate

După părerea lui andreas, micuţa

Matzke era o soţie ireproşabilă, dar ea gospodină nu-i era pe plac. Căci rareori căpăta acasă o mâncare calda, iar seara se întindea oftând pe o saltea nebătută. Slujnica sta la masa din bucătărie lângă stăpâna ei care, cu părul despletit şi în capot, cu ţigara în gură, făcea pasienţe cu prietena ei Kalinke. Beau de zor câteşitrele rachiu alb.

Andreas dădea toată vina pentru cele ce se întâmplau în căminul lui asupra matroanei. împotriva influenţei ei, pe care o socotea distructivă, se simţea, singur fiind, neputincios, dar izbuti să câştige un aliat activ în socru, îi împinse o sumuşoară mai acătării şi în schimb domnul Matzke o cotonogea cel puţin o dată ta trei zile pe tutoarea fiicei sale şi o alunga. Căci pentru el era numai „o codoaşă ordinară şi borţoasa”, pe care în momentele mai elevate o numea „sclava capitaliştilor”. De când nu mai umbla în trăsuri cu roţi de cauciuc, fostul proletar se întorsese la concepţii revoluţionare.

Cum viaţa familială îl atrăgea prea puţin, Andreas îşi petrecea multe ore libere în biroul lui de la redacţie. Privea bucuros pe fereastră în zilele acelea frumoase de toamnă. Pe zidul casei străluceau în soare literele în relief, mari cât un stat de om, spre care odinioară, după prima sa vizită la doctorul Bediener, ridicase o privire buimăcită, plină de speranţe şi de pofte. Acum, literele erau sub el: totul fusese obţinut şi terminat. „Berliner Nachtkurier” fusese primul lui popas în drumul prin Ţara huzurului şi tot

el era şi ultimul. Călătoria se sfârşise. Uneori, când se gândea la asta, se întreba: „De ce?” Şi îşi răspundea: „De multe ori natura şi destinul folosesc mijloace mari spre a dobândi un rezultat relativ neînsemnat. Am fost un leu la modă, o celebritate şi, după veniturile mele, aproape milionar, iar acum am trei sute mărci pe lună. Intenţia ascunsă sub toate acestea era: să nu ajung un profesoraş suplinitor la gimnaziul din Gumplach, ci redactor la «Nachtkurier» – ceea ce este totuşi o deosebire!”

Când îl apuca pofta de lucru, începea să frunzărească un manuscris dat de Kopf ca să-şi dea părerea. De când vedea că Andreas publica cât putea mai multe poezii în „Neuzeit”, romancierul nu se putea abţine să nu dorească să se vadă şi el, mulţumită protecţiei fostului vecin de cameră, în suplimentul lui „Nachtkurier”. Plăcerea de a pătrunde sufletul oamenilor îl consola uşor pe Andreas pentru această neaşteptată înjosire a prietenului. De altfel, de când cu episodul cu prinţul din basme, relaţiile lui cu Kopf suferiseră o eclipsă; chiar dacă nu-i putea cere socoteală pentru capriciul amoros al lui Bienaimee, acesta era totuşi un motiv în plus pentru Andreas de a-şi găsi dezagreabil colegul. Romanul lui Kopf îi trezea o sinceră indispoziţie, pe care încercase în repetate rânduri s-o exprime în cuvinte. Dar de fiecare dată găsea numai o singură frază pe care, într-o seară, o fixă pe hârtie şi o trimise autorului: „Din nefericire, lucrarea dumitale ia în derâdere valorile cele mai înalte şi de aceea regretăm nespus că n-o putem utiliza pentru organul nostru”.

A doua zi, Kopf veni la el, cu scrisoarea în mână.

— Dumneata ai scris asta? întrebă el sfios.

— Fireşte. De ce?

— Credeam că…

— Înţelege-mă bine, n-am spus că manuscrisul dumitale e lipsit de valoare, dar poporul german va prefera

desigur să renunţe la el.

— Aproape că şi eu socotesc la fel.

— Ei, vezi? Părerea mea personală este că dumneata te ocupi de lucruri despre care nu ştii nimic. Ce ştii dumneata despre societatea noastră înaltă? Dacă pot să-mi permit o comparaţie, ai scos totul din burtă.

— Ai dreptate, domnule coleg, m-am gândit însă că talentul…

— Oh, talentul!

Andreas îşi aminti de doctorul Klumpasch, medicul hârşit cu lumea mare.

— Vrei să vorbeşti de fantezia neurasteniculuí. Cât despre talent…

Şi se ridică mândru în picioare, spre a formula cea mai modernă dintre vederile cunoscute de el:

— Talentul este ceea ce îţi permite să câştigi bani.

— Evident, n-am nimic de obiectat, spuse Kopf.

Lui Andreas i se făcu milă de prietenul dezamăgit.

— Te hrănesc cu adevăruri cam amare, observă el.

— Te rog chiar.

— Eşti veninos şi nefericit, dragul meu, ca şi satira dumitale – iar aceasta nici nu corespunde realităţilor. Eroul dumitale se prăpădeşte printre neveste de samsari. Dar crezi dumneata că cineva care merită să trăiască se prăpădeşte vreodată? Fără falsă modestie; eu m-am prăpădit? Te distrezi, te înhăitezi, de dragul ştiinţei, cu oamenii din Ţara huzurului, culegi documentare despre ei. Doamne, ce documentare şi ce lume!

Şi începu să-şi mângâie nişte barbete imaginare şi să-şi scarpine bărbia. După care îşi puse ochelarii pe vârful nasului şi păşi cu paşi mici, nesiguri, cu burta împinsă în afară, spre Kopf.

— Numele meu e Ausspuckseles, spuse el cu glasul şovăielnic, uşor fonfăit al lui Türkheimer. Consulul general

Ausspuckseles şi dumneaei e soţia mea, născută Rinnsteiner.

Kopf îl privea, râzând discret, pe tânărul care hohotea, cu răsuflarea tăiată, cu faţa congestionată.

— În sfârşit, aşa te recunosc, observă el.

— Te menţii totuşi în formă, răspunse Andreas, gâfâind încă. Rămâi stăpân pe situaţie. Şi când, într-o bună zi te saturi de izul de paciuli şi de cloacă – o, doamne, simţeam aproape o irezistibilă dorinţă de puritate.

— Atunci te-ai căsătorit cu domnişoara Matzke.

Andreas încuviinţă, serios. Se lăsă o scurtă pauză. Deodată, Kopf rosti:

— Fanfara.

— Cum!

— Nu auzi? Fanfara!

Ciuliră urechile. Zgomote ciudate pătrundeau, mai întâi izolate, până la ei; apoi ele se topiră într-o larmă teribilă, în nişte rafale de mugete şi tunete care făceau să zăngăne geamurile şi inspirau ascultătorilor o spaimă nebună, deşteptându-le porniri războinice, de parcă n-ar fi provenit de la un prozaic alai triumfal.

Uşa se trânti de perete, Kaflisch dădu năvală.

— Vin! strigă el.

Şi imediat se plecă adânc peste prichiciul ferestrei, dând din picioare.

Kopf şi Andreas priviră în susul lui Leipziger Strasse. Se apropia o mulţime viermuindă în mijlocul căreia se înălţa un fel de turn. Ceva greu de precizat lucea şi iscânteia deasupra capetelor tuturor. Kaflisch fu cel dintâi care deosebi ceva. îşi scoase blocnotesul şi îşi dictă singur:

— La ora două şi patruzeci şi două de minute, o splendidă trăsură trasă de patru cai şargi ungureşti a străbătut Domhofplatz şi a trecut prin faţa redacţiei lui „Berliner Nachtkurier”. Fiţi atenţi, strigă el fără să-ntoarcă

capul, dacă pierdeţi spectacolul ăsta, v-aţi ars. N-o să-l mai revedeţi.

— Dar cine conduce? întrebă Andreas. *Eiy* drăcie, Ratibohr?

Zgomotul reîncepu, de astă dată metalic, copleşitor, necruţător. În sfârşit, descoperiră despre ce era vorba. Pe treptele dindărăt ale unei trăsuri de vânătoare amenajate în chip de piramidă stăteau patru lachei în livrele verziargintii, care suflau, peste capetele celor din trăsură, din nişte trâmbiţe subţiri şi lungi de doi metri. Trăsura era plină cu domni eleganţi, unii în ţinută de vânătoare, alţii cu joben şi în pardesie de culoare deschisă. Pe banca cea mai de sus şedea Turkheimer alături de un om scund, oacheş. Kaflisch dictă: „La dreapta marelui financiar se zărea simpatica şi exotica figură a marelui prinţ al Lahiniei care a vizitat capitala Reichului special spre a obţine sprijinul băncii James L. Turkheimer în vederea planului de a introduce treburi moderne în ţara sa”.

— Aşadar, alte şaptezeci de milioane, rosti1 Andreas, profund impresionat.

Trăsura ajunsese sub fereastra lor şi fu silită să se oprească o clipă; îngrămădeala era prea mare. Sute de gură-cască înconjurau chiuind caii, care se speriaseră. Ratibohr plesnea cu (biciul în mulţime, ceea ce-i sporea însufleţirea. Fetiţe mici cu ghiozdane ţipau şi băteau din palme, trecătorii se opreau şi-şi scoteau pălăria, ucenicii de cizmari îşi zvârleau şepcile în aer, gardienii publici stăteau smirnă şi salutau. În birjele care treceau, pasagerii se ridicau în picioare, cineva căzu de pe imperiala unui omnibus şi nimeri sub roţi. De altfel, şi Kaflisch ifu cât pe aci să sfârşească pe caldarâm; ceilalţi îl apucaseră la timp de pulpană. Fluturându-şi blocnotesul, ţipa, în ciuda vacarmului:

— Ura! Ura!

— Aveţi dreptate, îl aprobă Kopf, dând aprobator din cap. Are ceva electrizant.

Alaiul se puse în mişcare. Turkheimer şi însoţitorii lui se clătinau deasupră-i, de parcă ar fi fost pe spinarea unui elefant muiat în aur, purpură şi pene de păun, care, întors dintr-o bătălie câştigată, împroşca sângele zecilor de mii de sclavi călcaţi în picioare. cobora strada, tot mai întunecat şi mai confuz, în sunetul tot mai depărtat al trâmbiţelor. Barbetele roşietice ale lui Turkheimer mai străluciră o dată, aurii, sub o rază de soare, ca un simbol mitic creat de adoraţia mulţimii. Apoi totul dispăru sub albastrul radios al cerului, într-un nor de praf trandaliriu, ca apoteoza sfârşitului unui basm cu zâne.

Andreas îşi spuse că numai cu puţine săptămâni înainte ar fi avut şi el un loc privilegiat în suita miticului rege. Gândul îl întristă şi-l întrebă pe Kopf:

— Găseşti că Turkheimer arăta bine? Mi se pare că nici Karlsbadul nu i-a mai ajutat.

— Dacă se simte destul de viguros ca să introducă cultura în ţări străine…

— Va trebui să-i pregătesc necrologul. Şi căzu pe gânduri. Am să povestesc cititorilor că, în oiuda unor foarte strălucite succese în afaceri, amurgul vieţii i-a fost amărât de griji casnice. Numai bogăţia, am să spun, nu te face totdeauna fericit. Dacă soţia şi fiica nu contribuie şi ele… Vezi dumneata, aşa apropii oamenii mari de popor. Ideea îl încălzi. Şi, află de la mine, am să semnez necrologul cu numele şi pronumele meu. Necrologul unui Turkheimer…

Obosit de a mai pluti în văzduh, Kaflisch se înapoie în încăpere. Cei doi se înfricoşară.

— Necrologul cui…? Poţi să-l treci de pe acum în operele dumitale postume, sărmane maestre, Turkheimer o să te îngroape pe dumneata şi pe noi toţi, mă-nţelegi

’mneata? înoată acum în fericire!

— Din cauza marelui prinţ?

— Vorbeşti de micuţul din Lahinia? Asta e doar pentru decor, îi dau şi lui voie să împingă puţin carul triumfal. Dar cheia situaţiei trebuie căutată în altă parte. Şi se ridică în vârful picioarelor. Din surse foarte sigure se spune că la începutul anului viitor Turkheimer o să capete o mare distincţie. Hochstetten i-a făcut rost de un ordin.

— Ah! Ştii şi care?

— Nici n-o să-ţi vină să crezi! Ordinul Coroanei clasa a patra!

— A patra…?

Reporterul se minună.

— Nu eşti mulţumit cu atât? Marele om e mulţumit! Dacă ar exista şi o a cincea clasă, ar fi bună şi ea. El a suferit cum n-a suferit nimeni, preastimate domn. Acum, totul e din nou bine. Asta şi soţul ei sunt buni, Turkheimer e din nou bun cu Hochstetten, Adelheid şi restul lumii sunt buni.

Andreas îşi plecă fruntea.

În tăcerea care urmă după larmă, din stradă se auzi tropăitul unor cai boiereşti. Kopf întrebă, foarte mirat:

— Cine-i lângă doamna Turkheimer? N-o fi domnul…?

Kaflisch se strâmbă de râs.

— Dar ce ai? îl cunoşti doar pe Liebling.

— Nu înţeleg cum de a ajuns Liebling în trăsura doamnei Turkheimer.

— Nu-i sionist? observă Kopf. Ei, asta e meseria lui, să-i consoleze pe nefericiţii şi părăsiţii din neamul lui.

Kaflisch rânji.

— Mare şmecher eşti! Crezi că o mângâie cu sionismul?

Andreas se sili să surâdă dispreţuitor.

— Unul care călăreşte pe morală!

Şi privi după ei. Adelheid se lăfăia comod pe perne, în frumoasa opulenţă a vieţii ei îmbelşugate, alături de Liebling, aşa cum se lăfăise odinioară alături de dânsul. Sub voalul de dantelă neagră, faţa îi lucea, mare şi albă, de o seducătoare voluptate. Andreas se trase îndărăt de la fereastră, palid şi tremurând.

„Uite cu ce m-am ales, îşi şopti. Cu pofte care nu pot fi satisfăcute, cu remuşcări fără sfârşit".

Trebuia însă să se stăpânească, ceilalţi plecau.

— Multă plăcere! îi strigă Kaflisch.

Andreas îi împinse spre uşă.

— Oricum, un lucru e sigur, boierii arată a fi foarte fericiţi, observă Kopf.

— Mare brânză! în Ţara huzurului toţi sunt totdeauna fericiţi, interveni Kaflisch.

— Timpi fără scrupule şi fericiţi. Le dau binecuvântarea mea, rosti Andreas.

Cuprins

I. Dascălul din Gumplach… 5
II. Cafeneaua „Ura" 9
III. Cultura spirituală germană 18
IV. Casa Turkheimer 28
V. O aristocraţie democrată 44
VI. Mijlocul de a deveni cineva… 53
VII. O marotă 71
VIII. „Răzbunarea" 95
IX. Politică şi economie în Ţara huzurului… 125
X. Plăcerea de a ghici g ndurile ascunse ale oamenilor 162
XI. Micuţa Matzke 204
XII. Ăştia trăiesc, ăştia se bucură de viaţă! 228
XIII. Înalta corupţie 268
XIV. Consiliu de familie 287
XV. Liebling 309

XVI. Nevoia de puritate 32C